τρόπω αὐτὸν ὑπερκυμβάντος νέφους ἐκκλίσαι
δὲ χωρίον πρὸς κατάσκηνιν ἀπονενεμάντας, ὅπερ
πρώτερον ἀνίσων ὁ ἥλιος καταλάμπει, ὃς ἡλίου
ἡ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐπὶ γῆς κατασκηνητήριον
τοῦ ἀκτῖσι φαιδρύνων τὴν γῆν. ἰδιότυπος δὲ
φησὶ τὸ θέμενος τῶν πρὸ τοῦ τόπου ὑπο-
στάντων ἡγεμόνα τὸν θεόν, ἢ πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώ-
πων συντέλειαν τιμῶν. εἴδωμεν καὶ τὸ ἐπιλεγόν
ἔφασαν, ὅτι μὲν οὖν ὅτι πεποίηκεν αὐτὸν ὁ
θεός, τῷ δὲ τὸν φυτὸν ἰδιώσασθαι τὸ ἐκκεί-
μενον ἐπισχυνὸν τῶν ποιημένων, ἐπεὶ πρόδηλον
ὡς βλαβῆ καὶ προσάπτασθαι θεῖα τοῦ φυτοῦ ἐ-
κεκόσμητο· ἐδεῖτο δὲ ὁ τόπος εὖ ὅπερ νῦν
παράδεισος, ὁπόσις ἐστὶ τερπνὸν καὶ ἑλλήνων φω-
νεῖ, ταυτέστιν ἐν τρυφερῷ καὶ καλῷ τόπῳ
τέτον ἐφύτευσεν· ὃ μικρὸν δέ τι τέτο μέ-
γα τοῦ γῆ, ἀλλὰ τοῦτον ὡς τὸν ἐν ἄλλῳ
κήπῳ παράδεισον καὶ ἅτε ὄρεσι αὐτὸ τοῦ-
τον εἶναι ὡς τὸν ἄδηλον ποταμὸν αὐτὸν
μετὰ τὴν ἐκείνης χέσιν ὕδωρ φερόμενον, πάσα-
ρας συρίσκα ἀποτελεῖν ποταμούς· λέγουσι
δὲ φασὶ τὸ τρίτον μὲ πηγὴ καὶ τὸ εὐφράτα
ὄντ ἀπὸ τῶν κατ' Ἀρμενίαν ὀρῶν, κάκεῖθεν
ῥέειν· ἀπὸ τῶν ὑπὲρ ἐπτὰ σταδίων
αἱ πηγαὶ ποταμῶν παράδεισον ὑγρὸν παρα-
κείμενον· σημεῖον δὲν ὅτι ὄρεσι παράδεισος πορρω-
τάτω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκεμένης ἐστί, ποτα-
μοὶ δὲ ἔχει ἐξόντα ὑπὸ γῆς, οἳ πολλοὶ καὶ
σφόδρα ἀφθόνῳ φλίβρα. ἀλλ' ἀφ' ὧν πλημ-
μύρησι σήμεῖα, καὶ ὥσπερ τῶ ἄλλας ἀποχε-
τεύονται φλίβρας, ἀφ' δὲ τῷ κύματι θλιβό-
μενοι τῆς ἐντὸς βίας ἀνεσομωθέντες, τῆσιν
ἐν ταῖς θερμοτικαῖς ὥρῃσι, τὰ δὲ καὶ ἐπτρέ-
θη. καὶ ταῦτά φησιν ἡ νομιζόμενα πηγαὶ
τῶν ποταμῶν, ἀπόρρητα σφόδρα μὴ πηγαὶ
προβυκότως ἂν ὑπολαμβάνοι, διὰ τὸ ἐν ἅ-
πασιν ἀφθόνως τῶν ἱερῶν λογίων, ἐνῆφ
συνίεται τῶν τοιούτων ποταμῶν ἀρχὴ
ποταμοὶ ἀλλ' ἀ πηγή· οἱ ποταμοὶ τοίνυν
οἱ τέσσαρες ἐκ τῆ παραδείσε διεξίασι σύ-
δὲ πρόεισιν ποταμός, ὁ δὲ παράδεισος ἐστι
κατ' ἀνατολὰς ὡς φασί τινες, θεῖ τὸ σύμ-
λον συνύοντος, ὡς ἴσως οἱ φωσῆρες ἀνατέλ-

Deo hoc ipso manifestante, nec permittente ut alio
rum instar animalium pascerentur; sed singularem
aliquam locum tum habitare qui conderentur, quem Sol
gyrans primum omnium radiis suis illustraret; Sol
inquam, qui gratam videt hominibus suam in terris
habitationem, radiis suis terram amoenam videns.
Utitur autem [illustrat] verbo plantavit, quam inspi
ciens cura locum idem Deus ornaverit solens urus,
id quod peculiari hominis ruxum cedit honori: (Para-
disi felicitas ratione ejus hominis plasma
vocem plasmavit admittat, ubi liquido quidem constabat, a Deo
eum conditum esse, peculiari tamen ista voce non
vulgaris creationis modus indicabatur.) voluptates
enim ab pseudo divino ornatum planè hortum il
lum fuisse, satis jamjam erat notum. Ben autem
locum in quo Paradisus erat vocatur, quod nomen
idem significat quod τρυφὴ [i.e. deliciæ] apud Grae-
cos; sensus itaq est in amoeno deliciis undique op-
plebo Paradisum a Deo esse plantatum. Non tamen
autem aliquam terræ partem illum esse censendum est, sed
amplam Deo, ut Paradisus etiam, qui in eo est situs,
& partem aliquam ejus constituit, tantus sit, ut flu-
vii qui irrigatus, postquam ejus usibus inservierit dela-
tus foras maximas quatuor flumina constituat.
Aut vero, inquiunt nonnulli, Tigridis ab Euphratis fon-
tes in Armenia montibus reperiri fervuntur, ibi autem
Paradisus non est. Neque etiam reliquorum duorum
fluminum fontes eum sibi adjacentem habent. Sed
ita Paradisus longissime ab ea quam nos habitemus
terræ regione distat, fluviumq habet sub terra ma
nantem, myriasq & varias venas implentem. Haud
aquis
aut alias redagantes, non tamen transmittunt aquas,
sed in alias venas veluti per canales eas deriuant:
alias vero fluctibus intestinis violentias pressas evapo-
rant partim in Armeniæ montibus, partim alibi
locis. Et hæ sunt creditæ vulgo fluviorum fontes,
quos profluentes rectius quam fontes colligentibus ang
prophet Scripturarum solicat, in quibus non fons
sed fluvij quatuor totius fluminum principium
esse dicitur, insolubilitatem. Procedunt ita quatuor
e Paradiso flumina mediante alio quodam fluvio.
Est autem e quorundam sententia orientem versus
Paradisus, fluvium quidam Deus hoc ipso Deum
les. Quemadmodum enim luminaria ab ortu usque

cessum diligunt eurum, si hominem qui in orientali plaga constitutum a vita ad mortem transire spoliis, nonnisi autem quasi odium per resurrectionis mortuorum obtinere. Christus enim in mundum veniens gentibus denuo facit ipsi accedendi, Ioseph. VI, 12. thesaurum; unde etiam orientis ipsi nomen adhibit, & scitur eum occidui nimium & sepulcris. Quemadmodum autem luminaria alibi a deo fiunt, in coelo postmodum collocata fuerunt, ita Adamus primo extra Paradisum formatus, in eum translatus postea fuit. Sepulcrum enim Genes. III, 23. nimis fuit: & dimisit dominus Adamum de Paradiso voluptatis, operari terram, ex qua sumtus est. Efflorescisse vero Paradisum nimirum tertio die nonnulli aiunt, qua etiam terra progerminare etiam Juda fuit. Adhuc autem dubium quod in praesenti locis invenimus, reducare studuit quod absoluta jam omnia gratia Deus fecit. Quamobrem de animantium bestiarum quae ac volatilium creatione dum subjungit nonnullas, de iis quae facta jam erant lapsi censendi est, repetitionem, ut audea diximus, eorum instituens. Nonnulli tamen adhuc dubio adhuc inhaerentes, hoc ipso tempore Paradisum efflorescisse autumant. In eo igitur homo operis negotii ipsi futurum collocatus fuit. Quid vero spectandum in eo, cum omnibus bonis plenus sua Paradisus esset? Nempe quod manifestum est, mandatum Dei, filium in creaturam [illegible] quibus custodiendis sibi ipsi ovat [illegible] mani, indicio [illegible] quae ipsi ovat [illegible].

Genim mandatum dominum ac Salvatoris quae opus appellatur, dicentis: Hoc est opus Dei ut credatis in Joh. VI, 29 eum quem misit ille. Et a Paulo opus meum, in- 1 Cor. IX, 12. quiens, vos estis in Domino. Custodire quae [illegible] so custodire Paradisum potuisset, cum nulli [illegible] qui insidias struerent labo- risset & mandatum igitur custodiens sibi ipsi fuerunt custodivit Paradisum, nec eum contra illud aliquid committendo pederet. Sola tuitionem etiam custodire eum [illegible] dicitur, ne Diabolus ingredi [illegible] possit; quippe quam irrepsisset occulte, seductionem fuit meditatus. Si tamen mandatum homo servasset, nullo omnino qualicunq etiam esset, transgressioni locum fecisset. Verbum autem planavit, cuncta dei circa hominem agumentum esse, & eo, quod subjungitur: & produxit Adhuc. confirmatur, [illegible] enim inde

λοντες τρέχειν εἰς δύσιν, ὅτως εἴδη καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ τέλει τελέντα θησαυρὸν γὰρ δίκαιον ἐκβωσῶ, καὶ λαβὼν ἐξ ἀνασάσεως νεκρῶν ἔτι- σεν ἀνατολήν. χριστὸς γὰρ ἐλθὼν ἐποίησεν ἀνατολὰς τὰ δύνατα, ὅθεν ἐζήτησε ἀνατολή ὄνομα αὐτῷ. καὶ ὑποκατώθεν αὐτὸς ἀνατολὴ τετύπωται ἐκ τάφων· ὥσπερ δὲ ὁ φωστὴρ ἀλλαχοῦ γνωσότερος ἐτέθη ἐν ὑρανῷ τῶν ἡλιακῶν πλανήτων ἡλιος· πλανᾶται γὰρ τὸν παρελθόντων ἡμέρας φαεινότερος φωτὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ παραδείσου τοῦ τρίτου ἐξ- γαγὼν τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη. τὸν δὲ παρελθόντων ἡμέρων ἀπὸ τοῦ τρίτου ἡμέρας ἡμῶν ἐξανθήσαι φαεινότερον ἡλίου, ὅτε τὸ γῆν βλαστῆσαι παρατάξαι. ἡ δὲ καὶ τὸ ἔτι προσκείμενον τὸ τῷ παρόντι ἐστῶ παραδείσῳ φαεί· διὰ τὸ πέρας ἐληφέναι πάντα ὅθα ἐποίησεν ὁ θεὸς· τοιαῦτα καὶ περὶ ἀκίων ἐπιφέρεται νέων καὶ πετεινῶν, περὶ ὧν ἤδη γνωσόντων τοῦ λόγου ποιήσεως, ἐπανελαβὼν αὐτὰ διὰ τὸ προκείμενον. ἡ δὲ τῷ ἔτι προέχοντες νῦν τῶν βεβλασηκέναι φαεί· ἐπὶ γῆς, ἢν ὁ ἄνθρωπος ἐν αὐτῷ, τί δὲ καὶ ἐπὶ γῆς ἐβλήθη, περὶ τὸ παραδείσου βεβύοντος ἀφθονίαν; ἢ ἥδιον ὡς τὰν ἐντολὴν τὸ θεῖ, καὶ ἵνα δῶδ· ἢ ἥδιον ὡς τὰν ἐντολὴν τὸ θεῖ, καὶ ἵνα τὸ τοῦ δημιουργήσαντα πίσιν, ταῦτα γὰρ φυλάττων ἐβλήθετο. τὴν γὰρ ἐντολὴν καὶ ὁ κύριος τὸν ἔργον φησὶ λέγων τοῦτ· ἔστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα πιστεύητε εἰς οὓς ἀπέστειλεν ἐκεῖνος· καὶ ὁ παῦλος τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἔστε ἐν κυρίῳ· φυλάττειν γὰρ ἀπό τίνος ἤθελεν ἐτέρᾳ, ἢ ὄντος λησὸ ἐπιβεβλευόντος; ἀλλὰ τὴν ἐντολὴν φυλάττων ἐφύλαττεν ἑαυτῷ τὸν παράδεισον, ἵνα μὴ παρεβαῖ ἀποτιθῆ αὐτὸν. ἦλθεν φυλάττων ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ παραβάσεως· γάρ δὲ φυλάττειν φησὶ τὸ διαβολὸν τὴν ὁδὸν, οὐ ἐβλήθη λαθρᾳ τὴν ἀπὸ τὴν ἐβλήθατο· ἡ δὲ τὴν ἐντολὴν ἐτήρησεν ἐκ ἂν ἀνέῳκτο παραβάσεως ᾗ ἁῖ δὲ τρόπος γινομένης αὐτῷ· ὅτι δὲ τὸ ἐφυτεύσε τὸ πρὸ τὸν ἀνθρωπον ἐπισκέψεως ἐστὶν ἐμφαντικὸν ἵνα δὲ τὸ ἐπιφέρομενον ἐμαντίωτον ἔστι· ἵνα ἀνθρωπος ὡς μόνον προσάγματι τὸν ἐκ τοῦ γῆς ἀναδοθὲν ἐποιήσατο.

idos terra proventus Solo mandato Suscipum prodyrisse.

καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τῷ παραδείσῳ, καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως καλοῦ τε καὶ πονηροῦ. Διὰ τί μὴ ἐν ἑκάτερα φῶς; ἵνα μὴ βιαίως ἕλκοντες ἐρασθέντες ἀμήχανον ἐπιθυμίᾳ περὶ ταῦτα σχεθῇ ἢ περὶ τὸν λόγον. Θέλει ἐντολὴ, ἀναλήκεως ἐν τῷ μέσῳ τῆς παραδείσου καθωπλισμένῳ, ὡς καὶ τῆς τὴν ἐντολὴν ὑποκρινομένου ὡς ἦκος κατὰ τὸ σεβαστὸν ψυχῆς τὸν τοῦ παντὸς ἀπολαῦσιν ἔξοντος. Ἐπιτρέπει δὲ πότερον τῇ φύσει τῶν ξύλων ἔκητο τὸ μὲν ζωοποιῆν, τὸ δὲ τὴν γνῶσιν ἐντιθέναι καλοῦ τε καὶ πονηροῦ, ἢ ὅτι ἐπὶ ζωῇ ἀκηράτου; ὅτι μὲν ἐν τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς ἐνῆκτο ἀθανατίζειν φυσικῶς τὸν ἐσθίοντα, δηλοῖ τὸ ἐκβληθῆναι τὸν Ἀδὰμ παραβάντα τὴν ἐντολὴν, ἵνα μὴ λάβῃ φαγὼν ἐξ τὸν αἰῶνα· ὑβρὶς περὶ τὸ δῆν ἁπλοῦν λήμψεσθαι ἦκε καὶ μὴ φθάνοντος, ἀλλὰ περὶ ἀθανασίας. τὸ δὲ ἕτερον ξύλον ἐκ ἦκεν ἐν τῇ φύσει τῶν ἀντικειμένων τὴν γνῶσιν. ὅτε γὰρ προσετάχθησαν μὴ φαγεῖν ἢ ἀποθανεῖσθε, ἠδίσθασαν καὶ τὸ φαγεῖν, καὶ ὡς αὐτὶ τιμωρίας ὁ θάνατος παρεβρίνθη, ἢ ὡς; ἀγνοοῦσι μὲν ἦν ἡ ἐντολὴ παρεπλή, καὶ ἄτοπος τῷ ἐν ἀγνοίᾳ παραβῆναι ὁ θάνατος· ἐπισταμένῳ δὲ περιτιλεῖ τὸ ξύλον τῆς ἔχνοι τὴν γνῶσιν πρὶν ἁφωνται· περιτιλεῖ δὲ καὶ ἡ παραβασία τῶ μὴ γνῶναι ἀπὸ ἐπίσαντος· ἦν τὸ ξύλον ἦκε τὴν γνῶσιν φθορεῖν μὲν ὁ κελεύων, περιτιλεῖ δὲ ἡ κώλυσις· ἔδη γὰρ πρότερον τοῦ διὰ βρῶσεως τὴν γνῶσιν λαβεῖν ἢ τῷ ἀντιβίῳ βίῳ βίβρωκεν, καὶ τότε λαμὼν ξύλοι κεφαλὴν τῶν κακῶν ἀναβοσκουσιν· πῶς δὲ αὐτὸ νοητέον; ἔχον μὲν λογικὸν δίκτικὸν καλόν τε καὶ κακὸν, τὴν δὲ γνῶσιν οὐκ ἔχον· ὁ δὲ θεὸς χώσει δῆναι τῷ αὐτεξουσίῳ βελτίονος καὶ τῶν ἐναντίων τὴν γνῶσιν, δεῖ χρὴ ὑποδῆσας ἀναβοσκεῖν τὴν βεσσῶν, ἀπαλλάξας θάνατον παραβαίνειν, ὡς ἂν φθορὰν τὸ παρεκβῆναι καὶ τὸ πυθέσθαι γνῶσιν. τὸ δὲ ἐν μέσῳ ἐν ὃ τέτων ἑκάτερον ἐγνωσθήκετο, ἐκ τέτων γνῶσιν ἐκλέξει, τετέσιν ὑπακοῆ τε καὶ παρακοῆ, τέτο γὰρ ἐδηλοῖ τὸ καλοῦ τε καὶ πονηροῦ· ὡς ἂν ἡ καὶ τόπος ἀπὸ συμβεβηκότος κληθήκη, ἅτε βιαίῳ σμέτρῳ ὀκηρῶν τῶν συνθηκῶν πρὸς Λαβὰν Ἰακὼβ ἐποιήσατο, καὶ ἡ φυλακὴ

Ed. Lignum vitæ in medio Paradisi, & lignum ad discernendum cognoscibile boni & mali. Quare, inquiunt nonnulli, non in extremo horti solo tanta hæc fuit? ne semper eam Oculas habentes ad peccandum pelliceremur. Quoniam idam arborem concemebat by Adamo datas, necedum omnino fuit in medio Paradisi constituti, siquidem hominem etiam ad quem by ita speculabat in meditatio verotam quisque probabiles est, omnium quæ ad ipsum pertinebant fruitione petitorum. Quando autem porro institui potest, ut a naturali habitu arborem ista ad fieret, ut alterna quidem vitæ, alterna vero cognitionis boni & mali causa esset, an potius alter esse debuerit? Arborem itaq; vitæ a natura omnino insitam & habitate ad immortalem redderet & ea vescentem, inde luculente constat, quod Adam post lapsum vitam expulsus fuerit, ne de ea vesceretur & in æternum. Nec enim in isto loco de vita loquitur simpliciter: etenim non deerant de ea, vivebant tamen; sed de vita immortali. Alterna vero arbor a natura quidem & non habebat, ut cognitionis rerum istarum, sibi diversarum invicem, participes faceret. Cum enim etiam, cum mandatum acciperent primi parentes, ne deverent ad mortis & pedarent & explicitam, noverant malum esse fidere vel rent, poenave loco mortem quæ citi esse obventuram si mandatum negligerent, vel ignorabant? Si ignorabant frustra plane data erat mandatum, nec videbatur quo convenienter ipsis & ignorantia peccantibus esse imputaretur. Si noverant vero, arborista nullius usus erat, cum abhorrerint a re quam eam adipiscerentur, nullius quæ usus erat mandatum quod nescire eas præ fugiam scirent illas videbat. Porro si cognitio ista ab arbore pendebat, invidia non vacasse videbatur qui interdicebat ea, superfluaneum interdictum. Deerebat enim ut comdeantes prius cognitionem istam acquirerent, quæ locum diligenti reputandi, liberandi faciebat, & tum demum integrum erat legi stabi præcipere ut a malo abstinerent. Quid itaq; notis erat scendum? Scilicet posidiri quidem erant primi parentes notione, quæ boni & mali esset capax, eorum tamen adultam cognitionem nondum habebant. Deus autem arbitrii liberalis locum facere cupiens, contrarium quæ cognitionem per arborem eas docens, ut nec vescerentur ea prohibuit, nam si istam facerent eis comminatus, ut necessario nimirum esse malum

suppleamus inobedientiam, bonum vero obsequium. Arborem itaq; per quam ista edidicerabant, meritio nomen ab hoc, y obedientia inquam & inobedientia (hæc enim significantur per bonum & malum) appellari voluit. Pari ratione qualocus nonnunquam ab isigni aliquo eventu nomen sortitur, v.g. Jacobus lecti qui Genes. XXXII, 47 Signum erat fœderis inter Labanem & Jacobum sancti, & pactus juramenti, ita appellatus non

Genes. xxvi. quod juramentum ab ipso fuerat factum, sed quod pro eo praestitum fecerit. Similem sibi causam inimicitiae & injustitiae pulsi appellantibus, ubi vasa enim idolorum materiam fuit pulsi suppeditabant.

2 Sam. 11, 17. Quorum cum Servi Joab & Abenner circa puteum sibi invicem occurrentes in se mutuo irruerent, locus inde postea irruentium vocatus est. Quem dendum autem lex Judaeis data mors vocatur, non quod natura sua vis mortifera, sed quod negligendi talis evadat; sic arbor quae mortem non continuit, neque Deus mortem machinatus est: ad vitam enim immortalem, & ad imaginem propriae suae aeternitatis ipse hominem condidit.

Sap. 1, 13. Deus enim mortem non fecit, nec laetatur in perditione vivorum. Invidia autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum, ut Salomonis Sapientia docet. Ante lapsum propterea ut arbores vitae fructus eum hortulus est. Te enim quoq; inter ceteras omnes edas concessum de quibus dicit: ex omni

Genes. II, 16 ligno quod est in Paradiso esca dico; imo cum in medio esset Paradisi, ubi is etiam, quam caeteris quae proposita ipsi erant, ea vesci illum voluerit. Nonnulli autem in fructu hujus arboris delitiosae cognitionem subtilius discretionis, quem perquam utilem hominibus futurum fuisse si debito tempore usus ille

praeceptum esset, aguit. Adamus vero infans adhuc

1 Act. cvii. erat, cibus autem solidus nuper admissus in lucem infantibus debita conveniens esse non solet. Quemadmodum minimum virgo ante nuptias vitium passa, idem proprium quod nupta admittit, sed cum ante nuptias tempusque debitum id fiat, poena afficitur: non prophavenit prohibitum. prius vei naturam, sed quod debitum modum & ordinem debitum non observaverit. Pari modo Adamus ebriam poenae fuit obnoxius non quod aliquid vetiti gustasset, sed quod id, a quo praecepto arcebatur, sibi usurpasset. Praeterea etiam Deus obedientiae ejus experimentum capere volebat: quamobrem, postquam lapsus est, mox ut recitabitur ejus infirmitas, manifesta est. Malitia enim post lapsum ei imposita fuit imago, quam inventor ejus Diabolus paluvisset, postquam laborem, ubi inpiri Scripturae, concepisset. Inde

Ps. VII, 17 ligno vitae ubi non amplius permittitur. Junicas autem pelliceas Deus induit, multi hoc quo deside nano eo. Perhaps enim nusquam corpora veniunt intelligendae, ut humana istius inveneribus

Genes. II, 23. Adamus inquit: Hoc os de ossibus meis & caro de carne mea. Praeterea si id poena loco esset, corporibus vestis

ὄγμα ὁ τότε τὸν ὅρκον γενηθέντος, ὃν αὐτὸς πρὸ αὐτοῦ ἐποιήσατο ὅρκον· καὶ ἀλλοεχθείας· καὶ αὖ, χίας, ἑκάτερον γὰρ τούτων τῶν ὕδατος ἕτερα πρὸς τὰ ἕμετα. παλιν οἱ ὑπηρέται τοῦ Ἰωαβ καὶ τοῦ Ἀβεννὴρ περὶ τὸν κρήνην ἀλλήλοις συναντήσαντες ἐπιβεβλήθαν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φλεγμὸς τῶν ἐπιβολῶν. καὶ οὗτος ὁ νόμος ὁ δεδομένος ἰουδαίοις θάνατος κεκλῆται ἐκ τοῦ φύειν τὸν θάνατον ἔχων, ἀλλ' οὐ παρεβαίνετο τὸ ζῷον ἐκ τοῦ θάνατον, ὅτι θεοῦ τοῦτον ἄρχ ζῷον ἐκ ἔχει τὸν θάνατον· ὁ γὰρ θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ ἐμοὶ τῆς ἀϊδιότητος ἐπ ἡμῶν ὄντων· καὶ ὁ θεὸς θάνατον ἐκ ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπέτεινεν ἐπ' ἀνομίᾳ ζώντων. φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἡ σοφία Σολομῶντος δηλοῖ. τεθεωρῆσθαι περὶ τῶ παραβάσεως προτέτηται ἀντὶ τοῦ ἐξελθεῖν παλαβεῖν τοῦ ξυλου, ἐν ᾧ μὴ ἦν τῶν παντων ἐξὸν φαγεῖν ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου· ὡς φαγεῖν ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου φαγῇ, καὶ σῖτον οὗ πλὴν τοῦ ξύλου φαγεῖν φαγῇ, καὶ σῖτον οὗ πλὴν τῶν ἄλλων ἀυτὸς περιεσῴζων. τινες δὲ ἐν τοῦτῳ τὸ ξύλῳ τὴν γνῶσιν ὑπέδυτο, καὶ ἦν φασὶ καλὸν τῷ γνωστῷ κατὰ καιρόν. ὃ δὲ ἦν καλὸν νήπιος ἦν, ἐγὼ γὰρ τροφὴν τὸν νεοσσὸν τὴν γνῶσιν ἀναδέχεσθαι· ἐπεὶ καὶ παιδίου φθαρῆναι πρὸ γάμου ταυτὸν ἐστὶ πάθη ταῖς γαμετείναι ἀλλὰ παῖς τὸν γάμον καὶ τὸν καιρὸν τὸν ἄρμοντα τοῦ πατρὸς, καὶ τιμωρεῖται ὁ διὰ τὴν φθορὰν τὸ σπέρματος, ἀλλὰ διὰ τὸν τρόπον ὃν παρεβάθεως. ὅτω καὶ Ἀδὰμ ὑπόδυνος γέγονται τιμωρίᾳ ἐχ ὡ ἐπηγορεύθη τινος ἀφ' ἑνὸς, ἀλλ' ὡς τὸ ἐντολὴν ἀπηγορευμένον ὃ τετέλεσμενος. ἅμα δὲ καὶ δι' ὑπακοὴν αὐτοῦ ὁ θεὸς δοκιμάζων ἠβούλετο, ὅσον παρεβάντι πεῖ ἐπισχεῖν ὁ θάνατος κύηται· παρεβάλη ἐναντιεχάστο τὴν κακίαν, ἣν ὁ ταύτης εὑρε τῆς διαβόλος ἀπεκύησε, πόνον κατὰ τὴν βρεφὴν ἐνδλαβεῖν. ὅθεν ὁ ὑφαινόμενα τὸ τῶν ἀναίσχυντος ξύλῳ περιεβάλλεν. τῆς δερματίνης δὲ χιτῶνας ἐνέδυσε τέκνοις ὁρίσας αὐτῷ· τὸ γὰρ ἐ τὰ βώματα κοπτόνων, καὶ περὶ τέτος ἐνδύσας φθὼν ὁ Ἀδαμ· τατο νῦν ὀστν ἐκ τοῦ ὀστοῦ μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου, ἡ δὲ πρὸ τιμωρίαν ὡς φθὼν ἐνεδύντο τὰ δὲ

σατα, ἀκ ἴσαι τῶν ἀναίσθιο, καὶ λοιποὶ ἐν τῷδιν τοιαῦτα ὑποτίθενται βάσκανα. κἀτα φησὶν ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς ἄρξει καὶ θνῆτα ἐποίησεν αὐτὸς ὅπως θνητῶν ἴλιον. πῶς δὲ ἐπὶ ψυχῶν ἀρμόζεται τὸ ἀναίτιαδε καὶ πανδίνιος πῶς δὲ τὸ ἐδαφεῖ ἀκὸ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπλάσθαι τὸν ἄνθρωπον, ὅπερ, ἐσὶ τὸ σώματος. τί δὲ καὶ ὁ ψυχαγωγὸς κ τοῦ σώματος; τί δὲ τὸ φύλλα τοῦ δυκὸ περιέβκεπεν; ἀκὰν κεφάλαιον ὡς δὴ διδασκαλοποίηται περὶ τῶν λεγομένων χιτώνων ὁ ἄνθρωπος ἀναπλησθῆ τὸ κακίας ἴδιον φέρων τὸ παραβῆναι, ὅπως μὴ τῆς γνώσεως μεταλαβὼν τοῦ ξύλου, ἵνα ταύτην ἀθάνατον ἐν ἀθανάτῳ τῷ διώματι, ἀπεῖ ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ παραβάσεως ἐφωτιζόμενος βαδάν. ἐ γὰρ ὡς φθονήσας αὐτῷ τοῦ ξύλου ὁ θεός, ἢ διὰ τί γυμνὸς ἐξ ἀρχῆς ἀπεστάλη, ἢ τὸν ἄνθρωπον ἠδύνατο διὰ παντὸς ἀπεργάζεσθαι ξῶνς; εἶδε τοίνυν προειδῆναι θανάτῳ τὴν ἀφθαρσίαν, ἵν' ἐκτακνῶσι ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ λοιπῇ τοῦ ξῶνς. ὁ δὲ τὴν βάσκα τῶν θανάτου ἀνεπίκτητον ἐργάζεσθαι ὑπὸ τοῦ τὰ διελήλυθεν λέγοντος, καὶ ἐκτὰ τὴν ἐν σκεπαῖς χιτώνων κατάδυσιν ἐκβεβλῆσθαι τὸν Ἀδάμ, ἵνα μὴ φαγὼν αἰωνίως ἐκτακνῶσι ὡς ἐνανάτιος ἀνδαδὴ μὴ ἀποδανὼν ἐμπλαβῇ τοῦ βασίλειος. ὄκκν ἠβουλήθη διὰ τοῦ θανάτου τὴν ἔβδαν τοῦ ἁμαρτίας ἐξαφανισθῆναι τὸ σώματος, ἵνα μηκὶ βλαστήσαν ἄντου ἀποκτόνον νέκρ ἁμαρτημάτων ἀναδιδῶσι βλάστας. τοῦτο πολλάκις καὶ ἐν ναοῖν ἠκολουθήσαμεν γίνεται. δυκοῦ γὰρ τυχὸν ἐν ἄντῳ γενομένῳ καὶ ταῖς τῶν λίθων ἁρμονίαις ἐμβὰς παραπεφάδνος ἀφανῶς τε καὶ φανερᾶς, λύθις τέλων ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθῇ· ἐ γὰρ παύεται τῆς ἐκφύσεως μὴ πάσης ἔξης ἀναιρεθείσης· ἐ δὴ γένοιτο ἂν ὁ λίθοι λοιπὸν ἁβλαβῆ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἁρμονίαν ἐκπίσαντο· ὅτου ἐν ᾗ βάσῃ ἀνίσαλα τιθέων ἐκ βάθρων ἀναιρεθείσης ἀναστάσεως γὰρ διὰ τοῦτον καὶ νεκρίας ὑπάρχοσα, καὶ μὴ τὸ βαπτίσμα πλημμελῆ καὶ μόνο τῆς ἐκ θανάτου δεῖται διοδεύσεως, ἐν τῇ ἀνασάσῃ τοῦ θεοῦ λίκνη κεφαλῆς ἀντικ ἀπαλλαττόμενος ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀναστάσῃ ἐκ νεκρῶν ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου.

homines sunt, ut placet sententiae istis patronis, resurrectio expectanda erit nulla, [illegible] in loco allegato cavendum intellectualem debere intelligi sapientiam cogendum. Ἀρχὴ σοφίας etiam inquit: ab initio masculum et faeminam fecit eos deus, id quod in corpora tantum cadit. Quomodo porro ad animas referri potest istud: crescite et multiplicamini? quomodo istud itidem: et accepit deus pulverem de terra et finxit hominem? id quod ad corpus omnino pertinet. quid multis? porro corporis faciamus? quid deus filius quibus esse obligavit? [illegible] itaq; constat corpore instructum hominem, antequam pelliceis tunicis istis induerentur, fuisse. Malitia igitur totus quasi repletus, Paradiso ejectus fuit, ne arbore vitae vescens immortalem et perpetuam illam, in corpore immortali, postquam semel ei insidiose obrepsisset, possideret. Non enim deus sub arbore vitae eum arcebat quod vitam ei invideret, cui enim Christus e coelo abiturus fuisset, si vita in aeternum hominem privatura erat? peccatum itaq; malo perimi oportebat, ut in posterum vita [illegible] perpetua homini frui liceret. Illi autem qui eam immortalitatis incapacem esse statuunt, a textu nostro confutantur, post hominem etiam pelliceas tunicas paradiso, Adamum e paradiso relegatum esse tradente, ne deus alienas vitae redderetur particeps et [illegible] quem potuisse non mori inde manifestum [illegible], si caperet cibum idem ei licuisset. Evenit itaq; per malum deus ipsam radicem peccati in corpore abscedi, ut ne minima quidem ejus pars in eo resideret nova peccatorum semina prolaturi. Item saepe in templum [illegible] fieri solet. Si enim forte caprifici in iis haerescat, et inter lapidum commissuras, sive occultas sive etiam conspicuas profundat radices, ut dissolvantur illi divinitus necesse est. Succrescente enim arbore non desinit quam universo vinculo ejus fuerit sublato. Quod ubi factum est lapidibus imposterum imperturbatum ordinem suum servare licet. Pari modo cave etiam nostra in Christo resurrectionis fidelia peccato resurgit. Nam in eo quod in quo nunc sumus Christo omnia divinitus monita ac praecepta despicit, et post baptismum etiam [illegible] se gerit. Adeoq; solam illam quam novo praestare

potest emendationem spernit, deo in resurrectione figuli instar eam refingente, [illegible] ob corruptionem [illegible]

adam fugitivum confradelq; fugitivi &c. In presenti autem hoc Adã pro illum genio quo illum genium, & ne in mentem quidem ipsi impuræ alicuius Deæ quamvis illas quæ evellere Ihdeamus, ne qua vadi amavididinis suvoum germano impedirent. Dixit autem, ut quæ nonnulli Adamo præceptum Deus non difficile dmdum, & tempori ioti valde conveniens. Unus enim tantum arborio ei injungit abolinendam, cum tot esdent alias & oculis & gustui perquam acceptæ. Et cum nemo illo tempore præter solam Adamum videret, quem locum quæso habere poterat ishdi. Priges pvgimum tuum sicut teipsum? quem istum: non occides, non mœchaberis, non furtum facies? Quem illum fructum habere poterat Deus immutabilis immutabilitatis promissio, cum infans Dhus homo esset? Ut quidquam ita postquam transgressus mandatum fuisset, præceptum incurse culpa, mandatum, ejus dii ficultatem poterat causavi, cum præceptum accepit Deus videlicet quale ipse intellexit ab accomodatum rationi sive utilitatem, boni malig scientiam pari enalem, omnino, nisi Deo præcepisset, erat ignorandum. Quid autem pari rationes, qua arbor scientiæ boni & mali, non & nocuva fuit, sed & quidam acilem, nomen vitæ quæ arborem nomen sortitum esse. Ac tovi enim corruptioni congrua, fructus etiam + corruptibiles producenti, (cum omnis arbor magis quam fructus sui sit nocuvabilis) corruptibiles producenti, talem tribuere virtutem, planè a rationes esse videtur alienum. Quamadmodum vero poenam Adamo sit fore mandatum transgredienti, minatus est, ut scitiret ab peccato cum abstineret; ita ab observationem quo incitavet illum cupiens, de regno quidem coelorum mentionem nullam injecit, id enimcaptum audientis superavabat; (siquidem ne Judæis quidem post tanti temporis decursum de eo præcipam pollicitus est, quidem, cum infantibus tenuis adhuc aspiritus similes, terram tantum laete & mellea diffluentem promisit) aliam tamen arborem alterius iusti vicinam, majoribus ab dapsilis decoram, ei monstravit, quapropter fructus mandatum studiose servanti fructus pollicitus, qui sic a morte immunis, & invivis semper degens, ademptum effugiatur. Quam quidem inde vitæ arborem appellavit, quod illum cibum fore promisit homini ademptæ vitæ fructuvo. Ficum autem fuisse alterum idarum arborum, tum ex quam plurimis, tum S. Scripturæ testimonio nitigatur.

+ similiter, imo magis adhuc

τοντος δυντεβδαν διὰ τὸ πλοῦτος. νῦν δὲ τὸ ἕτω καθεζὸ ὡς ἐπὶ δὲ ὑπαρχοῦ ἀνοδίκαιος λαβίζων; ἢ καὶ τότες ἐκκοπτιγένας δέξεται ἵνα ἐπὶ τὸ ἔβδ πικρίας ἀναφύσεα ἐνοχλῆν. Ἰωσὲ δὲ φασὶ τινες τόσον ὅτε βρεῦν, καὶ τὸ καλεῖν καταλλῆλον· ἀποχὴ γὰρ ἐτὸς ὑπηρέτης, τοιοῦτον ἄντων ἐτέρων ἐκπεσόντων ὄψη καὶ βρέφος· ἐνδεὲς γὰρ πλὴν Ἀδὰμ τότε τὸ χάοντος, πῶν ἦρε τὴν χώραν τὸ ἀγαπητὸν πλοῦτον δὲ ὡς ἑαυτοῦ; πῶν δὲ τὸ Φονεύειν ἢ μοιχεύειν, ἢ κλέψαι; ἢ τὸ περὶ ἀδικαίας ψεύδεσθαι ἢ ἀτελεσθέντος νυπὸ τότε τυφλοντος. ὃν ἦρεν ἂν παρεβὰς ἐξ ἀληθείας ἀπὸ τὴν τὸ προσεκλοίνης βρέφητα, λοιβιάλιν ἐντολὴν ὡς ἀρχὴ ἐν ἑαυτῷ τοδοῆκαν ἐνεῖναι. ὃ καὶ τὴν δύναμιν ἠμελλὲν ἀρτῶν καλὸ καὶ πονηρὸ γνῶσιν ἐσπαβὲν ἀυτὸ ἐπὶ τὸ ἐντοδὲ δεδομένης. αὖθις δὲ φασὶ τὸ δένδρον τὸ ὑλικὸν καλοὶ καὶ πονηρὸν ὃκ ἐκ φύσιως ἐκ δὲ ὑποβεβηκότος ἕνεκα ἐλέχετο, ὅτω καὶ τὸ τῆς ζωῆς. ἀνάτον γὰρ ἐμὲν τὴν αὐτὴν περιβέβαι δύναμιν φθορᾶς, ἀπολογίαν πλὴν δὲ σβίονως, πᾶν γὰρ δένδρον τῶν ἰδίων καρπῶν βαλλόν ἐσι πεφυκότων, οὐθὲν δὲ ἄχρι παρεβαίνοντι τιμωρίαν ἔλαβ, ὅτι ἐπιθέτερον ἀυτοῦ ἐβδόμενος πρὸς ἀπόλειπὴν τοῦ παραβάβεως, ὅτω πρὸς τὴν ἑαυτῆς φιλακὴν πεφυτευόμενος, βαβίλφαν εἶν ὀφανῶν παρᾶκεν ὕπνῳ, σπάζον οὖ ἢ κατὰ τὴν τῶ ἀκάντος δύναμιν, ὅπωρ ἐδὲ τὸ ἐδὲν δίκαιος ἐκτὰ τοδοῦτον χρόνον ταύτην ὑπέχετο, ἀλλ' ὡς ἔτι τιμιάβδι, ἵνα μὴ καὶ γάλα ἔχειν ἐπαγγέλλεται· ἕτερον δὲ ζῶον πλίβιον ὑπέλιξεν ἐκπεσὸν σαρκὸς καὶ ὄψη τὸν τότε καζόν· ἡ φιλάτλη τὴν ἐντολὴν ὑπαχόμενος, ἐὰν ἢ κιχεδάνας τοῦ δάνατον καὶν ζῶδιν ἐξεταζόμενος ἐμβίξη διαπαντὸς, ὅπως καὶ ζωὸν ἐκεῖδεν ζῶλον, ὡς ἂν ἐπὶ ζωὸν ἀπολαύβη δικαίως τὴν βρεῶν ἀυτοῦ ὑποχόρεος. ὑκὴ δὲ φασὶ τῶν δένδρων τὸ ἕτερον ἄλλοις τε ἡδέται καὶ παρίσην ἡ ἁφή.

Nomen uni Phison: hoc est quod circuit &c. Neutiquam Scripturæ hæc, ut sermoni inde aliqua gratia accedat, quod profani faceve solent Historici, protrahisse censenda est, qui ut descripta Paradisi amœnitate, am-

ὄνομα τῷ ἑνὶ φίσων ἔστω ὁ κυκλῶν. ὃ καὶ ψ.ιι. λιφερίδιος ἕνεκα καθάπερ ἐξ ὧν ἡδέσθοντος ἐσορέας ἡ γὰρ φὴ ταῦτα παρῆκε, τὸ δὲ κάλλος ἡ ἡδὺ τὸ παρεβῆναι, καὶ τὸ σῶμα διὰ τῶν παρισήσ

τί ἂν βάλεται τὸ ἐκεῖ χρίσται τὸ χερουβὶν τὸ κα-
λοῦ καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος. ἔδει
γὰρ ἡ γεωγραφῶν πάντα τῶν ἄλλων κατὰ λόγον
σφοδρὰς καλῶν, ἀλλ' ἐπιλήσται χερουβὶν καὶ δύο
λίθου τοῦ ἁπαξαπλοῦ τοῦ πρασίνου. ὥρᾳ ἴσως τὸ
φύσει πάντων χερουβὶν καὶ δύο λίθου ἐπὶ τῆς πάντων
τούτων ὁ πράσινος ἀφώρισται τὴν ἱερατικὴν φυλὴν ἢ
ὡραίαν ἐκάθη τὴν ἐναρέτησιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος τὴν φθορὰν
καὶ, ἐπειδὴ πρῶτο τὸ εἶδον τὸ καινὸν καὶ φανέντα
καὶ βασιλέως ἐνεργητὴν καὶ κολάζειν· ὅθεν δὴ δύο
τῶν λίθων ἔχθετο, ἓν δὲ ὁ χρυσὸς, ὅθεν ἤδη
ἴσως πᾶσι περὶ ἰσχυρολόγησε λέγοντα τὸν Θεόν,
ἐπὶ τῶν χερσῶν σε ἐβαστάσθησαν μὴ τὰ πόδα σου
προσκόψῃ ἄνθρακα τὸν λίθου μὴ, τὸν ἐνστάσεως
λέγων· καὶ πάλιν ἴδοὺ πίθημι λίθον ἐν Σιὼν ἐκ
τὰ ἔθνη.

Ps. 17. ἢ γὰρ κρίσις φλήνδε ἀπ' αὐτὸ, δυνατὸν ἀπὸ
Δαυὶδ· νικοῦ γὰρ ἦν ὑπὸ τὴν ἀποφαίνει κεῖ-
μενος, καὶ ὃν ἔτι δοκῶν. ὥσπερ ὁ παῦλος
τοὺς ἀποδανόντας ἐπ' ἐλπίδι τῶν ἀναστάσι
ὡς κεκοιμημένους ὠνόμασεν, οὕτως δηλαδὴ ὁ δα-
τατον ἐκεῖνον ὠνόμασεν· ἀλλ' ὁ σὴν θεὸς μελέ-
τησε παρέβαλεν ὡς ἐνακόσια καὶ τεσσάκοντα
ἔτη τὸ ζῆν ζητήσε τὸ Ἀδαμ, ἐυσπλὴν τὸ
γένος τῶν ἀνθρώπων βαλόμενος, τὴν πλῆ-
ν ἀπωλῶν τιμωρίαν ἐκεῖ τὸ ἀποδανεῖν, ἀλλ'
ἐκεῖ τὸ ψεύσαι θνητοὺ ἐξεπλήρωσε, βαρυτέραν
τῆς τιμωρίας ἡμῖν ἡγεμένην αὐτὴν ἐπὶ τῶν
ἑξῆς παῦλ ἐνδειξάμενος, ὅπως ἴδοσ αὐτῶν τὴ
ἐκφερομένων τῶν παιδευομένων παῦλ· ἀπη-
λῶν γὰρ σώζειν βραδύτητι περίκειται τὴν
τῆς τιμωρίας βαρύτητα· ἐπεὶ καὶ τὸν θάνα
τὸν αὐτὸν ἐκφερομένων Ἀδαμ τε καὶ τὸς ρυ-
αὐτοῦ ἀνδρώπους ἀπώλεσεν· ἢν γὰρ βαθὺ ὁ
κατὰ τὸ ἁλυσιὸ τιμωρίας, πεζῇ δὲ ἀνω-
σεν αὐτῷ λιθοβολούμενον, ὃ ἄθλιος ἀκουσμῶν
ἀπάθησ τοῦ κυβέως· ὁ γὰρ ἀδανάτος πομπὸς
ἐκάτην χώραν ὀξὺ τῆς ἁμαρτίας στερέβαλ
ἀπαδεῖ τε γὰρ τὸ θεῖον καὶ δυσμὴ πρὸς ὠ-
φέλειαν πρωτέρας δοκῶ, καὶ ἐκ ἂν ὠφελήθη
τον ὡς διὰ βεβῶσιν μίαν αὐτὸν ἡμαρτηκόλα
σθονον καὶ πάντας δὲ τοὺς ζῶντας γενομένους
κατέκρινεν· ὅθεν καὶ τοιούτων παραγομένων

phidinem, ἵνα δὲ hinc ipsos ob oculos ponerem. Quid
vero sibi voluit ibi: ubi est aurum bonum & carbunculus
& lapis prasinus? Si enim Geographi multa implere
voluerint, reliquorum quoque, quorum fuerat ibi regio
est, bonorum meminisse debebant; nullis autem prae-
quam auri. Duorum lapidum, qui inter primitias sacerdo-
tibus oblatas fuerunt, fecit mentionem. Scilicet nimi-
rum sacerdos laminam ex auro & duos idoneos lapides
super pectore: ex quibus prasinus quidem ad sacerdo-
tale genus spectabat, cui rerum coelestium contempla-
tio propria fuit: carbunculus vero ad regnum, quo-
niam regis non minus est benefacere ac punire, quam
ignis est urere ac illuminare. Sic Adam ita, percar-
buncalum designavit, ex quo ortus est Christus. Hinc
Isaias Deum ad Hierosolymam ita loquentem inducit
est: ecce super manu meas depingi muros tuos. Ecce ego Is. 4, 16.
praparo tibi carbunculum lapidem tuum, & Sol ovem so Is. 54, 11.
ipso inuenis. Breuiusm: Ecce ego pono in Sion lapi- Is. XXVIII, 16
dem. Ex

Quo vero autem exercitio ex eo male mutemur. Pro
mortuos nimirum reputabatur, qui mortis decretum
erat pronunciatum, viuere tamen videbant. Dari nimi-
rum modo, quo Paulus etiam eos, qui spem resurrectionis
habendae decessebant, dormientes vocat, pro mortuis
non reputans illam, qua isti occubuerant. Deus enim
vitam Adami post lapsum ad nongentos nonaginta
ac triginta annos prorogauit, diabolice cu-
piens genus humanum, poenam deo quam con-
minatus est, non ipsam mortem, sed mortalitatem
immittendo, ingluit. Graviorque nimirum commina-
tus, quam reipsa, erga habebat propositum, pro
more suo, ad reducendos ad sanam men-
tem eos, quos indubitanter cupit, recepto. Mystice
enim minantibus minas poenae tamen gravitatem
benitate sua differre praescivit. In
Cain autem, qui post eam ortum erant, homi-
nes, ad mentis rectitudinem sederent, duabus, ipsam
mortem ita minatus est. Poenas autem hac, secun-
dum quorundam opinionem, fratri necatum spectes,
non erat, quin prius ob id ad deo decretum
fuerat, qui propter commune totius opificii sui com-
modum ordinatus fuerat. Mortuum enim Deus cum
immortales homines condidisset, postremum suum de-
iram diuersus
cedam ob auersationem peccati minatus. Caret
enim divinus essentia omnibus animae peturbatio-
nibus, quarum ivasi ubi labis nostrae gratia vi-
detur. Neque laedit quis eo ivo, ut ob unicam comestionem
eum & illum pro peccavisset, & reliquos quos, qui
nodum quidebant omnes condemnatos fuerit: atque

γράφει τὸν ἀπωλῶν

secundum eos]

Be pri lapsu peccatu, omnem impietatem pre se
ferrent nos, deorsum genus Adam occupavit ne-
mines ei condemnati. Et promodo etiam fieri potuit
ut ivascerebus, pri omnio luculente non ming ante
quam fierent habebat peregrina, quam postquam fa-
cte essent? Imo si immortales essemus adui-
set, legem neutiquam latuus, contra quam pecca-
vi, & poenam hujusmodi, invito Deo quo decre-
to, meritui eramy. Quin potius Deus summo je-
nus humanum amore complexus, omnesque perin-
de creaturas rationi prodidas ab immutabilem
statum perduxit, [illegible] naturasque hujusmodi conditionem in acceptio-
referunt, sed de qualitudines se esse destitutas fa-
cit, non tamen quod sunt, sed & quod bene ipsisit
[illegible] presentem hanc vitam [illegible] palestras
quasi esset, & inhabitacionem [illegible] vitam futuram quasi
reans, ordinavit. Morlem post peccatum in eam
induens, ut nostras [illegible] infirmitates & ipsimes
& propter nos [illegible] mortes [illegible] mysteri in do-
num Dei futurum capiendam, qui ni-
mium Sanctis spiritus [illegible] & corpore & anima
immutabiles evademus.

Non est bonum esse hominem solum faciamgei ad
jutorium secundum ipsum. Hoc quo reperito institi-
tuy, non ut desiderat ea que sequuntur dicta sunt, sed
ut supplerat omissa ibi creationis femine circum-
stantiae, intexjectis iis que ad paradisum pertinent.
Aple enim inter se omnia cohaerebant, si ea quae
femina hoc loco habendus subjungantur verbis
[illegible] & factus est homo in animam
viventem. Consulto autem post vivum demum ma-
lierem produxit Deus, praestantiam masculini se-
xus ostensuy. Propter virum enim mulier con-
dita est [illegible] & paulo audacius. Causa autem praesta-
tior semper est eo cujus causa est, inde & homo
Marc. II, 27. sabbati propter hominem factus est, non homo sabbati. Secundum Salvatoris effatum.
Causa vero mulieris non [illegible] vir est, si cui de-
ne, sed ea rationes [illegible] que causa de sunt
illa, que finales dicuntur, ad quarum classem ele-
gantiae.) Deinde autem [illegible] ut ipsa [illegible]
[illegible] ut decuerat Adamy suum prop. opificem Creatore
fuisse. Repetitionem autem [illegible] verba [illegible]
[illegible] continuere, inde [illegible] [illegible] quod simul
ubiq. de non comedendo mandatum accepserint, &
ob quas transgressionem poenas [illegible] simul sucrint
[illegible] Primo [illegible] mulieri per admirationem
[illegible] femineam, [illegible]

καὶ πάσης ἀθεότητος κατακεχρωσμένοις τὰ θεῖνα ἡ-
μῶν ὄμματα τοῦ κτίσαντος ἀπαύλως ἀφθαρτον ἐ-
ποιήσατο. πῶς δὲ καὶ ὀφείλομεν ὁ πᾶν γενέσθαι
πάντα ἁπλῶς ἐπισάμενος ἐξ οὐκ ὄντων ἢ συτὰ τὰ
γενέσθαι; ἀδυνάτου δὲ γενέσθαι βουλόμενος ἐκ
οὐ παρέξε τὴν ἐντολὴν, ἵνα μὴ ἐφαρτάσηται ἡ-
μῶν, καὶ παρὰ τὴν αὐτοῦ κρίσιν τραπείη
τιμωρίας περιπεσῶν. ἀλλὰ φιλάνθρωπος ὢν
καὶ βουλόμενος ἀτρεπτα πάντα παράσαι τὰ
λοιπὰ, ἵνα μὴ τῶν ἑαυτῶν ὑπολείψωσι φθορᾶς
τὴν τοιαύτην κατάσβιν, ἔδωκεν ἵνα ἔχωσι
στερᾶ τὰ ὄντα καὶ τὸ εὖ ὄντα ἰσωσθαι μόνης
ὄντος ψυχάδιον καὶ διδασκαλίαν τῆς ἀθα-
λόντος τοῦ παρόντα βίον κατεσκευάσατο, ἐ
πρῶτος δοῦναι τὴν ἀπαρσίαν τοῦ θανάτου, ἵνα
τῶν κρειττόνων ὑγιαστὶς ἀδύνωμεν, ἡμεῖς
ἐυταί, καὶ διὰ πόνων αἱ τοιαῦται λυσιτε
τοῦ θεῖ + τὸν σταλλαβαν λαμβανεῖν ἵνα σωζόντος πο
διδόντος, πνεύματος ἁγίου λυσιτελῆ, ψυχῆ τε
καὶ βώματι, τὴν ἀπρεψίαν ἰσχόντων.

ὁ καλὸν ἦναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ποιήσω — Ν 18
σιν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. παλιν ἐπα
λαβὼν ἐκ τῆς ἀναιτίας τῶν πρόσθεν, ἀλλ'
ἐπαναλαμβάνει τὰ λεπτοτέρα τρόπε τῆς γυ
ναικὸς καταβάσεως, τῶν περὶ τὴν παρασκευὴν
μένων ἐμπεπλεγμένων. ἀρμόδιον γὰρ τὰ περὶ
τῆς γυναικὸς εἰρημένα ἀναδιδόσθαι τῷ καὶ ἐ
γένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. εἶπε
τοῦς δὲ ἐπιτηδεῖον τὸ ἀνδρὸς τὴν γυναῖκα
τὸ κτίσμα ἀποδειχνύ τῆς τὰ ἄρρενος φύ
σεως. γυνὴ γὰρ ἕκτισθη διὰ τὸν ἄνδρα, κα
θὰ καὶ παύλῳ δοκεῖ, αἰτιατὸν γὰρ κρεῖττον
τὸ αἴτιον, ὡς καὶ τῷ βαπτιστῇ ὁ ἀνθρωπο
φθὴν ὁ ἰωάννης. αἴτιον δὲ ἡ ποιητικὸν ὡς
θεὸς ὁ ἄνθρ, ἀλλ' ὡς τελικόν, ὥσπερ καὶ
γίγονεν. ἅμα δὲ καὶ τοῦ Ἀδὰμ πρέπει τῇ πρ
τῷ βουλόμενος δι' ὁμοίας τῆς παραβάσεως ὡ
καὶ αὐτὸ συμπεσεῖν ἐπὶ καὶ ποιητὸ. ὅτιδὲ
ἐπαναλαμβάνει τὸ παρόν, δῆλον. καιρῶς γὰρ ἐφ
φέρεσι τὴν περὶ τὸ ζῆν φλαβὴν ἐλαβοντοῦ
καὶ ὡς παρεβάντος ἐτιμωρήθησαν. τινὲς δὲ
τὰ πρῶτα κατὰ πρόσωπον φθυνεῖν λέγουσι
φασὶ προσειδῆναι καὶ τὴν γυναῖκα, ὡς φα
ἰδὰν τὴν ἐντολὴν τῷ Ἀδὰμ, ὡς καὶ οἱ
ὕστερον ἐκδέξαι τῶν πατέρων διδασκόντων ὅν

statuunt, cum: postea demum legem Dominus dixisse, praecipiendo quae sequuntur Idem: a parentibus quibus le-

Simili

νόμον. ὅρα δὲ ὡς κἀν τῇ πλάσει τῆς γυναικὸς βελτίω ὁρμὴν πρτίθηκε, καὶ τὸ ποιμένωσεν οὐκ αὐτοὺς φησίν, ἐπειδὴ τὰ πρὸς διδασκαλίαν ὁμοίως ἦν ἀναγκαῖα τῷ θηλεῖ, ἀλλὰ τὸ ἑλαττοῦσθαι τῷ ἄρρενι ἐν τῷ τῆς ἐνεργείας διαφορᾷ διὰ τὸ λόγιον φησὶ γὰρ ὁ μακάριος παῦλος πλὴν ἔστι κύριος χωρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς ἐν κυρίῳ· εἰ γὰρ καὶ δευτερεύει τῷ σώματι ἀλλ' ἐν κατὰ ψυχὴν ἀδιαστόλητος εἶναι καὶ λογικὴ, ὠδεῖ τῷ ἄρρενι διενήνοχεν, ὡς κατὰ τὸν τῆς θείας λόγον· βοηθὸν δὲ φησὶ, κοινωνὸν τῶν κατὰ τὸν βίον ἁπάντων· καὶ τὸ κατ' ἀντὸν δὲ, τὴν τῆς φύσεως ὁμοτιμίαν παρίστην βιν· ἔστι γὰρ καὶ παρὰ χρυσόστομον καὶ παῦλον τοῦτο εἰδ· ὅτι βοηθὸς ὡς παρὰ τῶν ἀλόγων ζώων· ἀλλ' ὅτι σημεῖόν ἐστι τούτων κατὰ τὴν ἀξίαν, σημεῖόν τῆς ὑπὸ θεῦ κεκτισμένης πορίσεως, σημεῖόν ἐστι θῶλα καὶ τοῦ νοεῖν ὑποτέτακται αὐτὸ κατὰ τὸν φαλμῳδόν· ἀναβλέψω ἦν ἐπαναλαβὼν τὸν περὶ αὐτῶν λόγον πάλιν πεποιημένων φησὶν, ὡς πεπίθας αὐτὰ ὡς λαὸ ὡς αἱ δεκάτη προσθήκη, δεκάτη λαὸ τὸ τοῖς κτίσμασι τιθέναι προσηγορίας, προσάξας ἐπιθεῖναι τούτοις ὀνόματα· δέδοται δὲ βοηθὸς καθ' ἣν ἐκ θεῦ δύναμιν εἴληφε πρὸς τὰ ὠφέλιμα τούτων ἐπίδοτο, ὡς καὶ τῇ γυναικὶ δίτλὴν προθυμοσίαν ἐπίδοτο, τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος τὸ ἀνδρὸς δὲ ὅπως εἴληπτο· ὅτι τὸ ἐξομοιοῦσθαι ἀνδρὶ διὰ τοῦτον παρεγνώσθη ἐξαίρετος, τὴν δὲ ὡς συντέχα τῶν ζώων τῶν καλίβας ζωῶν· ὡς φυσικῶς δὲ τεθέντα πάντα ἄπερ ὠνόμασε θεὸς ἐβεβαίωσεν· οὗτος δὲ διὰ τὸ πρῶτα ἀνθρώπῳ τέτων ἄρχειν ὁ ἐξεῖπε παντὸς εἴληφεν, ὅτω καὶ τὸ τεθέναι τούτοις προθυμοσίας κατάλληλον ἕκαστο τὴν ἰδίαν· ὅρα δὲ καὶ διὰ τοῦτο τὸν περὶ τῶν ἀλόγων πεπλάσθαι λόγον, ἵνα κατὰ καιρὸν ᾖπῃ διὰ τοῦτο τῶν ὑφ' ἀρχέντε καὶ θηλυ διηρημένων παραδήλωτεο, τῷ δὲ Ἀδὰμ ὡς ἐνεργὸν βοηθὸς οὖσος αὐτῷ· καίπερ ὁμοίως ὡς ἡ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκείνοις τὸ ἄρρεν τε καὶ θῆλυ ῥηθήνται, καθ' ὃ δὲ συναφίνεο καὶ ἐπὶ ταύτῃ θεὸς λαβὼν τὸν

fuerat data [illegible] Interea observavit Deus, cum mulierem conderet, primo de viro, deinde de [illegible] antea deliberabile [illegible], paulo post faciemus dicitur. Quo enim de animi inditio-
nem pertinent aque mulieri [illegible] erant necessarias, aliquo quo vivo in ea quo de pietatis indicium
ad Deitatem pertinent nihil ad inferiores. Inquit enim
D. Paulus: Verumtamen neq; vir sine mulier, neq; mulier 1 Cor. XI, 11.
sine viro in Domino. Hominum licet corpore mulier
vivo sit inferior, animo tamen immortalis & rationi
prædita, imo & eadem ratione nihil ab eo differt.
Aequalem autem eam dicit, quod omnium quæ in
vita obtinent sit particeps; quamq; dicit secundum
genus, eo aptalem naturæ quo dignitatem ostendit.
Soleo enim prædicta præstantiore, quam ipse eam ab
inferiore æquari, exempli loco sint animantes ra-
tione destitutæ. Ad horum nullam secundum
Adamum est, neq; aliquo communes habet cum eis
alunæ dei manifq; formata, prin ei potius ser-
vient quo que, quia Paulla effectum, pedibus sunt Ps. VIII, 8.
subjecta. Creationem ita de iis verum instituere
necessum habeo [illegible], quamvis fabu jam exposui, neces-
sum habeo [illegible], repetit, ut Deus postquam illa
fecisset, & Adamum tanquam Dominum ea addixe-
rit, (Domini enim est rebus sui nomina imponere)
ad quondo appellanda sint considuerit e. [illegible] epicheia
tic vero Sapientia, & pro accepta a deo utilitate
facultate, nomina eis addit naturæ eorum apte
convenientia addit, tedes & geminam mulieri no-
men imposuit appellationem, allevam quidem quæ ta-
lem quo d vivum, a quo depromta est, primitus,
(unde & ἀνδεία [h. e. virginea]) inseparabilem
nonnemo addit, a vivo desumta appellatione) alte-
ram vero que vita appellatur deo quod mater sit
vivientium. Omnia autem nomina quæ dinovit
Adamus, [illegible] & nouva rerum petita, Deus con-
firmavit. Quemadmodum igitur per primum homi-
nem, & nos, posteros quo omnes, imperium in-
dita fruimur; ita etiam per eum facultatem ac-
cepimus ad singulorum brigavum diversitate nomi-
na ipsis imponemq. Valet etiam vero valimo-
deo [illegible] animantibus nomen hoc imposuit, ut eorum in masculos & fœminas diversi-
tatem opportunitatem ipsi faceret profecti-
ista: ipsi vero Adam non inventus est dignus simili
ei: [illegible] extenderet [illegible] quæ [illegible] ipse in so-
[illegible] habebat, in illis qui masculum & fœminam
continet esse. Demetri autem Deus mulierem quæ ac-

cepto e leva pulvere, simili prodamum modo, formave pulvisculi, nullipam lamen id fecit. Deinde quod y dignitate manuum dei non esset, facere quid infimius alij secundum quasi locum obtinere possit. Sic enim laudam [illegible] manus divine, latine dicam fuit, quem formavit Adamus. Quantumcumque etiam non crat y leva eam brachium animantium instar producere, quas secundum virtutem debebat. Quum itaq; plane creationi modo similis communicatur, per divisionem inobservabilem virtutis aliquam ad formulicrum propensionem indeterminatam, quam aliquam partem y de nomine ejus quod postquam quod decrat aliunde apte adquisivit, perfectam hac ratione alq absolutam id eum dixit, pronubi quasi cuiusdam personae, quae est in genere humanum amore, [illegible]. Adamus itaq; [illegible] stimulis [illegible] Cyrillus, ejq lantum non inhaerens, hocnum [illegible] accurate rem omnem [illegible] nullo licet sensu [illegible] Dei [illegible] gestans imaginem. Sic explorabat, Dei [illegible] gestans imaginem. Sic enim quid mirum vivi, innumeris licet undiquaq occupati curis, omniumtamen quae male ipsaq habent oblivio cadunt, solo mulierum recreari aspectu. Filij probabile. Dyalorium appellatam quod ipse foeminam, quod eorum quae intus sunt ei cura, quemadmodum vire eorum quae sunt foris, incumbit. Ecclesis autem dicitur quando quis eorum sensum vocis quibus, quod ut fiat nonnunquam efficit Deus exsapienti quidam consilio efficit. Sic in Abrahamum quae ecclesis evenit, ut percipere possit ea quae manifestandae ipsi erant. Scilicet Adamo vigilanti, demtas coelo faciebat, ita quidam ut nullo hujus rei sensu afficeretur, phantasiae illusione rem omnem haberetur. Ei autem sensuq; fuisset relictus, doloni serendo per humi superficiem. Convenientissimum itaq; visum fuit, ut gratiosa velam suam conditionem positus, et revelatio nedivina veluti per somnium figurant docerentur. Verbum enim Hebraicum foeminam, ut quae, non intempestivum quidem somnum significant, quo durante Deus foeminam solo nutu suo produxerit, sed ecclesis speciem quandam. Hujusmodi scilicet revelationes prophetiae etiam fuisse sunt, vigilantibus quidem haud raro, divina lamen quadam operationes id efficientes, non aliter ac si somniarent, eorum quae revelare ipsis cupiebant scientiam consequendo. Impiri autem Hebraei. Difficulti, architectonice enim leges hic quae

ἀπὸ τοῦ ϑεοῦ διαπλάσαι δέ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καθ' ὃν τὸν Ἀδάμ, τέτρωται ὁ παρ' ἡμῶν ἴδιος σκοπὸς καὶ ὅτι ἐκ μὲν θεοῦ χειρῶν δευτερεῖον τι μέρος, καὶ τῷ ἀνδρὶ κατὰ διείσερον. ἀλεξάτας γὰρ αἱ θεοῦ χεῖρες ἐξεῖδονται, οἷον ἐποίησαν τὸν ἄδαμ ἐκ μὲν δὴ πάλαι ἀλόγων δίκην ἐκ γῆς ἐξενεχθέντος προσώπατι κατὰ τὸν ἀνδρὸς σελλίαν γένος ὄδεν καινότερον τρόπον ποιήσεως ἐπινοῆσαι τὸν ἀπὸ τοῦ διαιρεῖσθαι, καὶ ἅμα τῷ ἀνδρὶ τὴν ἐν αὐτῷ διάδοσιν ἐμφυτεῦσαι ϑελούσιος, ϑεμένου τι παρὰ τότε λαβὼν καὶ προσφήτας τὸ λῆπον ἐν σαλὰ διηκριβωμένην προβῆναι, νυκταλωπὸς τινος τρόπον ἐκ φιλανθρωπίας ἀναλαβών· τοιοῦτον δὲ ἐφύτων κινημάτων ἀεῖμι πρὸς ἀρέσκειαν καὶ σοφοῦ περὶ φύσεως τοῦτο νῦν ὅσον ἐκ τῶν ὅσων συμφυεῖ, καὶ ἡ νάδικ τὸ πεῖσμα καὶ σὺ αἰδούσιος, ἡκοῦσας γὰρ ὑπῆρχε ϑεὸς, ὅδιν ἡδέτω ἄνδρος καὶ γυναικείων ἀεσσιτίδων πλήσιος ὑπαεσσοιεν, ὁρῶντες σόνον τοὺς γυναῖκας τῶν λυπόντων ἐπιλαμβάνονται· καὶ βοηδοὺ ἡδότως ὠνόμασα ἀναβόνται· καὶ βοηδοὺ ἡδότως ὠνόμασα ἀναβόνται· καὶ τάνδυσ ὥδυτις ἐκ ἔνος τὰ ἔνδυσεν. ἐκσαβιο δὲ τὸ ἐξωσεν ἀεσσιτὴ τοῦ ϑοῦδος αἰδιώδεως, ὃς φιλῶ ϑεοῦ ἀκουσμάσις χάριν παιῶν. ὅτου καὶ τῷ Ἀβραὰμ ἐπέτρεψεν ἐκσαβιο ὧν τὸ δέξασϑ τῶν ἀποκαλυπτομένων τὴν διωρεάν· εἴτε γὰρ νηφόντος ἀντιπάντως παρέλετο τὴν πλευρὰν τὸ πᾶν ἀϑὰ φαντασίαν ἐνόμιζεν· εἴτε γήφοντος αἰδηδιο τὴν ὀδύνην ἐκ ἔφιζεν· ἡδότως ἐνέκεισ τοῦ ϑοῦδος κατασάβιος δι' ἀποκαλύψιως ϑεὰς ὡς δι' ὀνείρ τῷ γεγονότος τὴν γυναῖκα ἐδίδατο. τὸ γὰρ ὑπνωδεν ἐκ ὕπνον φαδὶ ἀκαιρέστον ὀνεῖρ, ἐν ᾧ τὴν γυναῖκα ϑεοῦ ἅμα τῷ δέδειν ἐποίησεν, ἀλλὰ τοῦ ἐκσάβιο τὸ εἶδος ὀνεῖρ, τοιαύτης γὰρ καὶ παρὰ τῷ προφήταις ἀποκαλύψις ὄνομα τὸ· ἐγρηγορέναι σὺν παλλάκιο, κατὰ δὲ ἡμᾶς ἐνδέχεται ὡς ἐν ὀνείρῳ δεικνύειν ἑαυτὸν ὡν ἀνϑρώπῳ ἀποκαλύπτειν ἠβούλετο. ὧν κοδόμησις δὲ φησὶ, ἐπεὶ καὶ τῆς οἰκονομίας ὁ νόμος, ἀπὸ δοικεῖ τινος ἀρχομένης πρὸ τέλεον πέρας ἐκφέρειν, ταῖς κατὰ μέρος πρᾶξι. βεβαίως γὰρ ὁ ϑεὸς τῷ ληφϑέντι τὸ

to observable esse indentur, que a parvis incipiens initiis, particularibus factis accessionibus ad perfectionem operis pertendere solet. Nimirum cum perquam exiguum esset quod e Adamo sumsit Deus, id quod deerat

λίπων ἀυτίκα προδίδωκεν· ἐπὶ μεν ὧν τῶ Ἀδαμ διηγεῖται ὅτι τὸ σῶμα τοῦ, καὶ τὸ ψυχὴ μετὰ τοῦτο, τὴν τριάδα· ἐπὶ δὲ τοῦ ἑνὸς τὸ σώματος φαίνεται ὅτι, καθ' ὁ καὶ διάλλακτε, ἀλλὰ ὡὸ τῶν ὁμοειδῶν ἡ αὐτὴ διαιρεσία· καὶ κατὰ θάνατον ἐνέργειαν ἡ ψυχὴ γίγνονται ἐνωκιάδη τῶ σώματι, ὅπερ γίγνονται ἐπὶ Ἀδαμ· καὶ νῦν δὲ γίγνεται, διαπορευόμενον ἐν γαστρὶ τῶν σωμάτων, καὶ κατὰ τὸν θεῖον ὅρον ἐνωριζομένων ἐνδὸς αὐτοῦ τῶν ψυχῶν. καὶ ἐπ' Ἀδαμ μὲ ἐνεφύσησεν ὅπερ, ἰνδιῶν τὴν θάνατον ἐνέργειαν τῶ ὄφεως ἐπὶ τὸν Ἀδαμ· καὶ νῦν δὲ γίγνεται, διαπορευόμενον ἐν γαστρὶ τῶν σωμάτων, καὶ κατὰ τὸν θεῖον ὅρον ἐνωριζομένων ἐνδὸς αὐτοῦ τῶν ψυχῶν. καὶ ἐπ' Ἀδαμ μὲ ἐνεφύσησεν ὅπερ, ἰνδιῶν τὴν θάνατον ἐνέργειαν ὁ ἐκτεῖνων πομφὸς ἀπεστάλτον ὀφθαλμὸν ὅρος δίκην κατὰ νόμον τὸν θεῖον ὁ διδοὺς, ὡς ἔπως γενόμενον ἄνθρωπον. ἄφαιρε δὲ τὸ ἀλλήλως ζῶφο τὸ καὶ ἦλθεν αὐτὴν πρὸς Ἀδὰμ, ἀλλ' ἐκῆ σὺν ἰδεῖν τι καλὸν αὐτὰ ὠκεῖαν ἀνατὰ ὡς ἂν αὐτῶν κατὰ τὴν ἰδίαν χεῖρ ἂν κρεπᾶεν. ἐνταῦθα δὲ τὸ τὸν νῦν ὁδὸν ἐκ τοῦ ὁδὸν ὅτι, διαφόρως ἠκούσητι τὸ ὄρος βίου τῆς γυναικὸς πρίσω· τὸ δὲ ὅλον τὸ κατὰ θάνατον ὅπερ ἐπίτηναν, ὥστε ἂν ἐξ ἑαυτῶ ὄδεν τε, καὶ ὡ ὅτι γίγνεται γύν. τὴν μὲν ὁ κύριος τὴν προβάκην ἐπὶ γυναῖκα τῶ ἀνδρὶ ἀποβάλλεσθαι· τῶ θεῶ φωνὴν τὴν παρεβαν ἀνέθηκεν, εἰπών· ὁ γὰρ πομφὸς ἐξ ἐχῶ ἄρξει καὶ θνῆν ἐπομβὲν αὐτοῦ, καὶ ἡ πιεν ἔνεκεν τούτε κατελήψη ἀνθρωπος καὶ ἐμὸ. διὰ δὲ τῶν ἐνδιδοῦσιν ὅτι ὅλη ἐξ ὅλου ἐνὸς γίγνεται τῶ ἑνὸς, βαβῶν δὲ λίαν ἀπὸ ἑνὸς πλατη τὴν δύο, ὥσπερ ἕνα πάλιν ἀπὸ τῶν δύο πομίζει συνηλοιμένων ἀλλήλοις τῶ γάμε· καὶ ἐπιμήκη τῶ πλευρῶ ταύτης ἄθροσιν πρόσθε τῆς δὲ τῆς γυναικὸς παρασκέυασεν, ἡ γὰρ γυνὴ γίγνεται ἐκ πλευρᾶς, διεκπεσθεῖσα βιαίως τὴν πλευρὴν ὁ ὠκτὴς, πλευρᾶς πλευραν ἀντιτίθησι, ζωὴν πλευρὰς ὅλον πεζοῦσιν ὁ θάνατος· καὶ ἐπεσεν τὸν Ἀδὰμ ἐπὶ τὴν ταύτην κατὰ ὅσον καὶ ὅπως ἐκεῖνος φλοίνη σεσφρᾶν ἐφεῖλε τὸ παραδοῦσθ ἐκβεβλῆται· τὸ δὲ σεσφῶσιν· σεσφῆται εἶπε τινὲς ἀντιγράφοντες, τὴν φλὴν πλευρὰν ὥσπερ ἔγκλεισα τῆ λόχη παρὰ τὸν παραδείσον ἀναβῆναι δι' ἧς κεκλῆσθαι βουλόμενος ἢ ἐμὴ ἦλθε ἐν τῶ σαυτῆς πάντα λοιδόνεις τὰ κατὰ Ἀδάμ· τὴν δὲ ἀδὰμ ἡ ἐσφῆται τὴν φλοίνην κατανοῦν πρὸς ἣν ἐλπὶς ἀντισπᾶν σεσφῶσιν ἀδύνατο,

Ἀλὴμ εἰ ἀφεσίν. Ἀδαμ autem distincte corporis quidem, postea distincte animæ per creationem de scripsit. Hoc vero, corpus fuisse ad conditum fuisse, factum quod ex solo etiam ab Adamo esset diversa,) non quidem substantiæ, eandem ψυχὴν esse creationem ostendens. Ἀδὰμ. Virtute & efficacia divina, ut in corpore Adæ dem caperet animas; effectum est, quod etiam in Adamo factum est, & adhuc ψυχὴν fit hodie, ubi in nervo formatis corporibus, animæ tempore ac deo præsigit, in eas tanquam domicilia mox descendunt. Et enim de Adamo supra etiam dixit. Et insufflavit Deus in faciem ejus spiraculum vitæ & factus est homo in animam viventem. Hinc est quod ille, qui lumbricorum formas sua nondum induerint, per abortum ejiciatur, poenam legis divinæ subire nullam, quoniam nimirum in hominem ille nondum evasit. Quod addit proleucus & adjecit eam ad Adam, simile est isti, quod de animalibus supra protulerat. Sed ille quidem propterea Deus adjecit & familiarius quasi hominibus dixit, ut videret quid vocaret ea, atque ea illa quæ profuturus ad manum ei esset. Hic vero, hunc nunc inquit, os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Quapropter relinquet homo patrem suum & matrem & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Et non erant confundebantur ambo simul nudi & non erubescebant. Solam autem omnia ex afflatu divino Adamo prodisse, atque ipsi ex eo unde, & ad quem finem mulier nata esset, non habebat. Et inde est quod salvatores, negare esse pronuntians si a mulieribus separandus, Deo præsentem tribuat scientiam, dicens: qui fecit hominem ab initio, masculum & fœminam fecit eos, & dixit, propter hoc dimittet homo patrem & matrem &c. Hic ipsis autem solam & solas viri subsistentia desumtam esse mulierem vel testes adhibit. Neque porro scipiones & uno duos formati, illi & duobus, nuptiarum legem sibi conjunctio, unum unum efficiat. Ad quam & soleus hoc fit prædestinata sua est occasio nata fuit, hanc prædicamus à muliere præsecta, quæ & salvet. prodierat; deo salvatore ψυχὴν medelam isti vulnere accepisse, salvi solus apposuit, velam inde scalpsit vivens, unde novo antem progigneret. Similem Adamum diem in eo, quod sicut hic dormivit ita ipse ψυχὴν somnum [mortis] susceperit. Et sicut ejiciebat flammam, qui vehebatur, gladio Paradisi ejiciebat, sed autem quod verbum tantopere vertatur dum inventabat qui mihi quo resistat) hic propium suum latus lanceæ quo sideratus opposuit; eodem recludens illum Paradisum, quo tum claudi antea contigerat. Solicet omnia quæ Adamo erant regia deinceps in cruce operabat. Flammeum ille illum gladium

Matth. xix, 4.

Genes. III, 24

gladio. Fiet autem quo facilius aperuit in sanctis incurvate compescuit, cum nemo ei audeat resistere valeat. Observandum autem nequisquam dixisse Adam anima hæc, & anima mea, quemadmodum dixit: hæc mane os & ossibus meis & caro carne mea. Corpora enim quidem naturas divisionem admittit, ad proprio indivisibilio est verum incorporeorum substantia. Animam enim illi esse incipiat, non animo gignit, ut in corporum quidem productione fieri solet, unde Genes V,3. similia sibi invicem ea evadunt. Inquit enim Scriptura: Genuit Adam ad imaginem suam. Ad Dissimiles sibi invicem animæ sunt, non enim pares & inter se, neq; & inquolo inquolio semper progignit. Minimum Abelem & primum Adam, Sauumve & Jacobum Isaacus genuit. In rebus enim intellectualibus non minus quam Scientia rom sive generalia, imago & ea effigies indivisibili est operata: Sequamvis liberales varios fines determinare quod individuationes hos ei permittat, essentialem tamen mutationem nullam admittit. Perquam autem denique elegantes etiam Dicuntur hoc nunc os &c. Idem enim est ac si dixisset, hæc quidem ipsa nunc ossa, & vivo formam hac rationes formavi. Judæ Symmachus ad Theodotion. Semel pro nunc edidervit.

Hæc vocabulus mulier quoniam & viro familia est, fidimus nunquam Ish dicit quod vir sumitur sit mulierem appellari, quemadmodum & Jerusalem & Samaria eam copulam Israelitidem & mulier. Itaque propter Paulus mulierem virgini comparabilingui inquiens: Et mulier & virgo cogitat quæ Domini sunt, ut manifestet de nuptiis & innuptis sermonem instituit. Ipsum vero conjugale vinculum mulieris & virum videlicet inde est quod & ipsa defuncta ea fuerit. Mentio enim cum conjungitur, quæ quidem ab ipsa est, hæc est. Quod vero & hæc ipsa derivatur conjugalis, in eo quæ sequens, similare: propter hoc, inquit, relinquet homo patrem suum & matrem &c. ubi de vivo potissimum sit mentio, quod ibi in maxime mutui conjunctione primas teneat. Quoniam autem nuptiæ parentes quæ condemnant, genuque & vocationes divina est propagandum, hinc parentibus omnino præfert ejus amor necesse est. Dicit porro in carnem unam, tum propter communem quandam ab habent essentiam, tum propter utilitatem ad sobolis procreationem spectant. Eodem igitur prophetiam fuse de creationes finem imposuisse, ut ita institutum quod Adam seculos fuit generare progredi. Deinde propositum habens ad insequentibus ea quæ, quæ Deus sapientes civitas gentes humanas ordinant propriis & convenienti creationes ab oculos quod.

Et erant ambo nudi: Adam & mulier ejus, & non confundebantur. Ignorare hominem suum sese eram ad Adamum, ne [illegible] ad faciem Dei

ἐπισατίον δὲ ὅτι οὐκ ὤφελε εἶναι τὸ τοιοῦτον ὄσθεν ἐκ τῶν ὀστῶν ἐστι, καὶ βασίζεται τὸ βάσκος σὺν τῷ ἁμὴ καὶ ψυχὴ ἐκ τοῦ ψυχοῦ ἐστι. Οὐχὶ οὖν μὴ τῶν δυομάτων ἢ φθείς, ἀφίγεσο δὲ ἢ τῶν ἀλόγων ἐθίων. ὁ γὰρ ψυχὴ ψυχὴ ἐχὶ ἀθλαθήν τὰ καθαπερ τὰ βοσκατα, ὅθεν ἀναίστης ἐν ἀυτῶν διαβήσεται. ἐγίννησε γὰρ φθεὶ Ἀδὰμ κατὰ τὴν ἰδίαν ἀυτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἰδέαν ἀυτοῦ· τὰπὶ δὲ τῶν ψυχῶν ἀναφέρεται, ὁ δίκαιος γὰρ ἐκ δικαίε, ἢ ἄδικος πάντως ἢ ἄδικε περ ἐρχεται· ταῦτα δὲ Ἄβελ καὶ Καὶν γεννᾶ, ἢ Ἰσαὰκ ἀδὰμ τε καὶ Ἰακωβ· ἀφίγεσο γὰρ ἢ ἔκαν ὡς καὶ τῶν λοιπῶν τὸ πρωτότυπον, τὸ δὲ αὐτὸ ἐθίων ἀυτῶ περὶ ἡμῶν λογισμῶν περιεχόμενον ἀλλ' ὡθεν κατ' ἰδίαν ἐκ ἐπικέχεται· καλῶς δὲ καὶ ἡ τῶν νῦν ὀνόμ. τὸ γὰρ γυναῖκα φθεὶ ἐκ τῦ ἀνδρὸς πλαθῆναι τῶν ὄνων ὑπῆρχε· ἔνθεν καὶ θεοδοτίων ἀντὶ τῦ νῦν τὸ ἀπαρήμενον·

Ἥνυν καλεῖται γυνὴ ὅτι ἐκ τῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη. Καλεῖται φασὶν, ἀλλ' ἔστι τὸ σὺν γυνὴ τῷ ἑαυτῦ ἀναφέρεται ὑπαρκτικόν· παρεῖχεν ἀντὶ τῦ ἑαυτῦ παῦλος τὴν γυναῖκα τῷ παρθένῳ λόγῳ προσέχειν καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος, περὶ ἀμφοτέρων καὶ γὰρ ἀμφοτέρων τὸν λόγον ποιήσεται. ἀυτὸ δὲ τὸ γαμικὸν καὶ ἡ περὶ τὸν ἀνδρὸς βίος διὰ τοῦτό ἐστιν ἐπιμήκεις ἐστὶν ἐξ ἀυτῦ· ἡ κόσμος γὰρ ἀυτῷ συναίρεται τῶν ἀνθρώπων διαμένει. λοιπὸν τὸν ἐξ ἑκάνε διατρέχοντα νόμον ἐμφαίνει, ἕνεκα τότε φθεὶ καταλείψει ἄνθρωπος καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ἐπιμελὴ τῦ γαμικῦ συναφῆ· καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ἐπιμελὴ τῦ γαμικῦ συναφῆ· ἐπὶ ὁ ἀυτὸς τὸν λόγον ἐπάγει, ὡς ἡμῶν ὁ ἀνὴρ, ἐπὶ ὁ ἀυτὸς τὸν λόγον ἐπάγει, καὶ ἡ καὶ ἐπὶ ἐκ τῦ ῥητῦ κάκεινται καὶ γονῆ, καὶ ἡ κατὰ τὸν ὅρον ὅρον συνέσεται τὸ γένος, ἀναλαίνω περιτίθεται γονέων γυνὴ. ἐξ ἀρχὰ καὶ ἐν ἀρχῇ ἐν γονὴ τέκνων συνέχεται· τέλος δὲ λοιπὸν ὁ περιφυτὸς τῶν περὶ τῦ κτίσιος πεποιήσεως λόγων, ἐντεῦθεν ὧν περὶ τῦ ἀδὰμ τὸ πολιτεύεσθαι· ὅθεν ἐν τοῦ καθεξῆς τὰ περὶ τὸν ἐν ἔχων καὶ ἐν τοῦ καθεξῆς τὰ περὶ τὸν ἀνθρώπινα πολιτεύ. ἀκουσόμενα παρὰ τὸ θεῦ ἐν ἀρχῇ διὰ τῶν ἀρχῶν πεποίηκε θεσφῶ.

Καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοὶ, ὅτι Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ ἀυτοῦ καὶ ὁκ ἠσχύνοντο. ἔοικε ἐπιδείκνυσθαι τὴν γύμνωσιν ἵνα μὴ τῶν περὶ θεοῦ ἀπεννόητος ὁ

Ψ 23.

Ψ ἐν ἐπιπ. ἐπιθήσ

c. III, p. 1.

ἄνθρωπος ἀφελκόμενος περιβάται περὶ τὴν τοῦ λιμένος ἀναπλάνωσιν. ὁ δυσκατεβενάδη δὲ ἀνὸς τὰ ἐνδύματα, ὅτι ὅτε φυϊκὰ ὑπερεῖν ἦναι πάντα ὅτε τεχνικὰ· τὰ μὲν γὰρ ἥλια τῶν ἀλλήλοντεν, οἷον πλοῖα καὶ τείχια καὶ ἱερατῶν παχύτητας, ἃ δὲ ἐκ τέχνης ἐπιτηδεύμω ἐχόλεια ἐρίνοντο πρὸ ἔχειν· ὁ δὲ φάλιος βλαβέρ τὸ κυρὶς περὶ τὴν ἐν παραδείσω ζωὴν ἡμᾶς ἀνακαλεσάτης· δι' ὧν σὺ ἐσεσκάθη περὶ τούτων φυϊκῶν, ἔτιος γὰρ ἦν αὐτῷ κυκλοτερὲς ἐνδύματα τετρακότι τὴν ἐντολὴν οἷα τὰ τῶν ἀγγέλων ἐκ θεᾶ χάριτος περιεκαλύπτην τὸν ἄνθρωπον σελλόντα, ἀπορέδη τυχάντα τοῦ ἀρετῆ κεκαλύκεν ὁ διαβολεὺς ἀλλωστε φαίνεται ἀδύνατον ὄδιν, ἢ φαγοῦσιν περὶ βολὴ περιτῆ· τοιγαροῦν ἀδύνατον ἔζον τὸ βέλημα σπεῖν γυμνώσθαι ἀδυνάσιμον· ὅδεν τοῦ ἐνδυσομένου ἐν ἀνασάξη τὴν ἀθάνασίαν περιτὰ τὰ ἐνδύματα. ἀλλ' ἐ ἄθάνατον ἦν· οὐ τροφὴν ἐδωκήσαν ἄλαφ τι καὶ ὕα, καὶ πῶς αὐτὸς τοῦτον παῖξε θεός; ἄρα μὲν διὰ τὴν ἐντολὴν καὶ τὸν ἐκ τούτου σπόνδον, ἄρα δὲ καὶ περιφώδω τῷ προαιρέσιως καὶ φύσιως τὴν τροφήν, προσῆκε τὴν τροφήν. τί ἐν ζῷ καὶ τὰ ἐνδύματα; ὅτι οὔπερ ἡ τροφὴ σὺ χρῆσθι προσῆδη διὰ τὴν ἐκ τούτου δοκιμασίαν. οὕτως ἐλπίτο καὶ τὰ ἐνδύματα, ἵνα μετὰ τὴν παράβασιν ἐφ' τὸ θνητὸν αὐτῆς σύνταβλήθησι τῆς φύσεως, ὑμμετεταβλήθη καὶ τὸ περὶ τῆς φύσεως ἔρημα, καὶ ἀΐδουσαι τῆς θνητότητος, ἣν ἐζάπεφάσεως ὑπέσκων, ἀΐδηθεν. ὅπως δὲ αἱ γυμνούμεναι ἐ κρυπτόμενοι ὁ ἔλεγχος ἐπιφύνεται· ἀφθαρσίου γὰρ ἐ ἔσιν αἰσχύνη ἡ γυμνότης. παραβάντες δὲ φυϊκὴ τὴν ἐντολὴν ἐφ' φύσιν θνητὴν κατηνέχθητε, καὶ γυμνωθέντες τῆς ἀφθαρσίας ἐνδύδαθη αἰσχύνεν. διὰ τοῦτο τὴν πρώτην αὐτῶν διμβρίαν κατάσβιν, τοῦτο γὰρ ὑμβαλλέται πρὸ τὸ σελλοντα· τίνες δὲ φαίνι ὡς τέλειοι τὴν ἡλικίαν ὄντες, βεσχύ τι παίδων κατὰ τὴν γνῶσιν διάλαλοι, οἱ μὲν γὰρ ἡδύναντο σωθῆν, οἱ δὲ παῖδες ἐν τῷ κυηπιάχαν ἀδύνατοι. ὅδεν ὑδὲ γυμνοῦσθαι παῖδες, ἠχνόντο, λοιπὸν μόνε τὴν αἰσχύνην ἡδονῆς, διὸ σωθῆ τοῦ ἀλόγοις παῖζειν ἑαυτὸν ὑμβαίνει θεοῦ δὲ ταύτης ἐνέργειαν τοῦ περὶ τὴν παρ' τελέσθω ὄδι τὴν ἡλικίαν συνάζεινε, σκέλιον αὐτοῦ τὰν τὴν ἐπάθην ἐνομιδι, σπλάδιν ἐκ τοῦ

suam a die furioso
overladam, praymoveadut, Cuius de eo quid dicere si
ti, sensuit Supplend
dotrahy. Veltimen
la autem ei concealu nullo fuerunt, quo nec ad nu
tua nec ab aries pavebat
pudebat. Illuvalgy enim,
pudor qualis fuit penno, pili Chelicera denoiores
brutis
animantibus. Hoc vivo parabat vestes
vio vatilio ocasionem evasit dabuvat, ipse imagines
nobis, a Domino d vilum in Paradiso dy adam ve
catio fuit negotio. Indey nullum de his Prodiyglo
cum incessidise ait; alia enim ipsis, si quidem seu
vasset mandatum Dei, pavalus fuissent vestimen
los ipse nimivum Cinslar eorum, quibus angeli
gaudent, quo die ac gratia Divina vadis undique
que hominem evasit collustravit. Quorum idcis
quo minus induerunt Diabolus sedulio
fecit, præmia enim victatis deo esse debebant.
Aliter tamen nonnulli sentiebant, non opus fuisse
visibili indumento spiritus nostris quibus
mant, cum immortalitate pudibi fuerint. Mentem
dey habentes immortalem, nullum mutilatio fue
sum habuere. Hinc eliam in recorrectione peccati
ti qui incorruptibilitates induerunt alius vestimen
tis nullis indigebunt. Quorum si corruptioni
ceptandi obnoxii haud fuerunt Adamus & Eva, al
mentis quæ opus non habuerunt; cur ita de his
ito adeo fuit præcedaum? Tacitum dei pudibi deo
fuit, ut mandatu dei
locus esse possit. Postmodo deo quid præviderit de
naturæ voluntatisq; humanæ mutationem, deos
que in antecessum Hoc gius fuerit
quæ plurium exstat
cibum. Quam obrem vero non in
domentus eliam, citra necessitatem
licet eo non indigerent, pudori, sed, quod
pudorem ejusmodi de his esse capiendum; ita
indumenta ipsis adhibuerunt, ad, post
quam facta transgressione mortalis evasit natu
ra humana, eorum quæ de naturæ
mutationem, atque affecerunt deo, mentibus,
cui inobedientia eos obnoxios reddiderat, pudo
ris pudorem conjicit, ipsorum esse, cuilibet in re
hensionem Divinam incurrentes. Sic enim qui corrupti
oni obnoxii non sunt pudori minime non est. Trans
gressi autem, imperii, mandatum, in mortalem natura
præcipites dati fuistis, & immortalitate quasi in de
centia pudorem. Et hæc causa est cur primum quo con
ditionem primorum hominem solicite deo designa
runt, nullum enim hic deus quæ seculares sunt fa
cient. Sunt autem in eos personas nonnulli, salut
ras quidem hominis dolli prudentes eos fuisse, hi
centia vero non nullum infantibly eos præditos fuisse, quam

Primus [illegible] in [illegible] infantes
[illegible] esse quod pudorem eos, nudos licere, præmodum nec infan
tibus inesse pudorem enim [illegible] ait; [illegible] vel omnes
in brutis animantibus dum [illegible] continuitate. Quamvis autem Deus hominis statuvam, qualis adultorum esse solet, nudo,
indevere pudorem potuisset, dignum tamen fe esse neutiquam quidquam, si ipse quo dixi autem esset, quæ quæ

Ideo accidit ut peccati dispar esset remedium, quod prius
inimici gratiam ab eo videntes modo præsciderat.
Quanto enim quis majora hunc negligit, tanto majori-
bus peccatis involvitur. Peccata itaq; absoluto in fabu-
lam abolito, quidnam quæq; omnia sint ab eo dicenda. Quæ
medicinæ operæ, ubi morbus nos amplius nullus
infestat vexat?

Serpens autem erat prudentissimus omnium bestia-
rum quæ erant super terram. Habent itaq; serpentes
prudentiam quidem in bestiis, sed non potest talem ad-
hem quæ rationalitatis valeat, & sermone quo utatur
neutiquam ei concedamus. Reservandus igitur hic erit
ad eum, qui per illum loquebatur. Aut unde Satanam
per serpentem locutum esse nobis constabit? constat
ni quidem, quod in Evangelio Christus dicit: ille homi-
cida erat ab initio. Id quod non ob Abelem simplici-
ter dictum, neque enim hunc ab eo occisum fuisse ul-
piam scriptum legit, neque etiam cum interficeret
valuisset, nisi mortalitatis humano generi ante a
gebitset causa. Homicida enim homicidæ insidias
significat, quas universo generi hominum Diabolus, unde
etiam & prouerbium sententia bestia dicitur, cum
tamen inter reptilia censendus sit serpens. Sed
uni tamen nonnulli Diabolum serpentem ob inna-
tam ei prudentiam, instrumento perquam commodo
usum fuisse, sermone quo destituebatur ei super-
addito. Nam illa Diabolus os ad profanandum ser-
monem aperire, naturamq; serpentis mutare, pote-
rit? Aut vero Sdi Deo id competit. Solicet Deus
in deceptionibus cernas paratus, quas non conatus
sed libera bonitate imperitare debebat, videns
animo [Satanam] meditari secum reputare, ipsius perni-
cieve, hominem fraudibus suis locum fecisse dæmo-
num, si ipsius quidem fieri posset [subjugandi vel
capiendi studium]; fieri hoc ipsum passus est
suamq; creaturem serpentis induxit. Sui nimirum
ratione in Idi historia tot ac tanta eventa ab ipsius
Deo permissa, quod itaq; secum meditatus Sata-
nam scilicet: quod si facultas mihi concederetur,
fidem esse facultatemq; Idi virtutem manifestum osten-
derem, quam dubius opprobrium habere videbat. Si
enim Dialogi qui in Idi historia occurrit sensus
est, scripturæ, majoris perspicuitatis causa, cogita-
tiones animi concepti Dialogi forma proponentis.
Simile quid de Salvatoris tentatione statuendum
est, ille enim in deserta abiit, Diaboli & placidam
habens sententiam. Tamen ultro positus est, ille nimi-
rum opinatus sibi facile se eum posse decipere, modo
forma persuasibili. Ob Diaboli porro quam inde allatam

Mt. VIII, 44.

Gen. III, 1.

Rom. [illegible]

ἐγκρατίας τούτην δεῖξιν ἐγκρατίας θεὸς ἐβούλη-
θη δῶρα παρὰ θεῶ τῷ ἀνθρώπῳ πεποιηκέναι
τὸ τῶν ἀφεσιγενέτων ἔξειν ἐπακόλουθα. ὅθεν
δὴ τὸ τοιοῦτο ὑπερεῖδε πλημμελεῖν. ἐπεὶς
ἐγκρίσεως ἀναλογεῖσθαι ἐπὶ τὸ συλλογιστικὸν ἐφόδου
καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπαιτεῖσθαι ἐγκρατείας· ἐπὶ δὲ
τοῦτου ἐπιβὰς σπουδὴ παρεχέδοτο τὸ πα-
θος.

Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων γεν.
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκτὸς γὰρ ἦν ἀλλήλοις
νοήσεως. ἀλλ' ὁ διάβολος καὶ βουλησιακὴν ἐδίδαξε δύ-
μενον προσέχειν· ἀνάγκη δὲ πρὸς τὸν ἐναν-
λαλοῦντα γίνεσθαι τὴν διάφορον. καὶ πάλιν ὅσα
ἔπαναφὰς ἐλάλησεν ὁ ἀνθρ. ἐπιδὴ λόγῳ ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ ἑκάστου ἀνδρωποκτόνου ἦν ἀπ'
ἀρχῆς, διὰ τοῦ Ἰδεῖ ἐπάνω, ἐδεῖ μὴ τοῦτον ἀπ.
μενοῦ ἐξειπεῖν, ἐδεῖ ἂν ἠδυνήθη μὴ πρότερον
θοντος πρόσθεν τοῦ ἀνθρώπου. τὸ γὰρ ἀνθρ.
ποκτόνου χαρακτῆρι ἐπιβεβλῆσθαι τὸ ἴδιον διάβολος
βαλεῖ καὶ ἀρχῆς ἀνέστη ἐκείνος ὅτι, ταύτῃ ἔχειν ὄν-
τος τὸ ἄδικον. τινὶ δὲ λόγῳ ὡς διὰ τὴν ἐξ-
φοτον ἀνθ' ἑξακισχιλίων ἐπιτάξαι ἄνθρω-
ποκτόνου, καὶ τὸ διάβολος ὅπερ εἶπας τοῦτο
πρόσθεν. ἀξ' ὧν ὁ διάβολος ἀνθρ. σῶμα πρὸς
λόγον ἠδύνατο καὶ συστασιάζειν τὴν φθονερὰν
γαὶ ἰδίαν ἐστὶ θεῶ. ἀλλ' ἰδίαν αὐτοῦ ὁ θεὸς ὁ
διὰ τὸ ἀνεπιβλὴς σκέψεως παρασκευάζων τῶν ἀλ-
τῶν ἐκκοπῶντα ὡς ἐ δυνατὸν ἦν τὸ ἐπιζῆσαι
προσῆλθεν ἂν ἐξ ἑνὸς αὐτῶ, δυνηθεὶς τὸ
παρασκευάσαι διάβολον τὸ ἴδιον δημιουργεῖν
καὶ ἐπὶ τῷ ἴσῳ τῶν τοιούτων ἀναρχίαν συ-
εχόντων, ἐκρίνε ἐκκοπῶντος ὡς ἐ συνεχωρήθη,
πλήθυον αὐτὸ τῶν ἐπιπλάστων ἀρετῶν, ἢν ἔχει
διὰ τοῦ πλάττειν δοκεῖ. ὁ θεὸς ἐκῶ διάδηλος τοῦ
δυνατοῦ ἔχει τῶν δύναμιν, βαπτίσας ἐτέκα τῶν
θεσθεῖ τοῦ βαπτισθῆναι τὸ λόγῳ τοῦ ὑπάρχειν λόγου
θεοῦ. ὅπερ ἐστὶ νοῦν καὶ ἐπὶ τῶν περιεχόντων δὲ κα-
τὰ, σημεῖον ἔχειν τῶν ὑπάρχειν, ἀπαιτεῖν ὡς τῶν ἐ
ξειν· ἐπιγνῶσι ἐκὼν ἐκρίνε τοιοῦτος διὰ τοσοῦ-
αὐτοῦ ἰδιωτικὴ κατάστασις τοῦ λόγου ἐπιστή-
σθαι. καὶ πρὸς τὸν ὑπάρχειν ἐκρίνε πάλιν ἀνάλογ
τὸ τὸ πλεῖστον. ἐ δεῖ καὶ τὸ ἔρος φθόνου ἀνυπό-
κα τοῦτον, ἐδήλωσεν αὐτῶ πάθος τοῦ βαβόλου
τοῦ ἰδίου, ἐδὲν ἀνάλογον ἐκὼν. ὅτιπερ καὶ τὸν ὁ θεὸς ὅτι
αὐτῶ τὰς ἐντολὰς, ἵνα τὸ σῶμα τὸ ὄφεως κατὰ
τοῦ ὄφεως βαδίσαι. προγνοὺς δὲ ὁ θεὸς ὅτι

opinionem in pinnaculum se posse statuere adduci. Cum ille secum cogitaret, modo in montis verticem eum adducere
mihi liceret, ibi enim omnia mundi regna et ostendere [illegible]; altero itaque quasi salva-
tori discendi. Eodem vero prorsus modo nunc quasi Deus cogitationes perspicians Diaboli. Serpentis aperuit os
quemadmodum asinæ Balaami. Prævidens tamen Deus fore, ut Deus esse concupisceret Adam, & modum ipsi esse

ἐπιδυομένου ἀλλὰ γενέσθαι θεὸς, περιπλάσθητε τῷ
θανάτῳ, καὶ παραβάντος ἐπάγεται. Ἢν δὲ φαύλη
ὁ ὄφις κεκαρδωκὼς τὴν γυναῖκα δι' ὑπηρεσίαν
ἐφιᾶναι πρὸς παῖ ὅτιοῦν καὶ ἐπὶ καὶ πρὸς σῶμα
ὡς φαῦλον τῶν ζώων ὄφιν ἄβαν διαφορᾶ, καὶ τὰ μὲν
ἐφιᾶσιν πρὸς τροφὴν τε καὶ χρείαν· τὸ δὲ πρὸς δι-
κιμασίαν τῆς εὐβουλίας· τὸ δὲ φιλοτεχνίαν αὐτοῦ
ἐφ' ᾧ τὸ ἀγάθον. Ἕτερα τῶν ἀλόγων τρὸς ἄβαν δια-
φορᾶ, εἰς μὲν ἐφ' ἑαυτὸν τὸ βίον, εἰς δὲ φύσιν
ἐφιᾶν, εἰς δὲ πρὸς ψυχαγωγίαν, ὧν οὐδὲν φα-
ναὶ καὶ σῶμα διάφορα. Ἐστὶ γὰρ ψυχὴ ὀργὴ
μονὰς καὶ ταὐτὸν παραμένουσα· μόνῳ ἐν οὖν ἐν
Ἀδὰμ ὁ θεὸς τὰ ζῶα πρὸς παραβαίνειν ἐπῆρεν,
τὸ τὸ πλῆθος ἔχειν ἀπὸ τὸ ἑνὸς καὶ σύστασι-
τε καὶ ὑποβάντος. ἢ καὶ τῶν ἐστὶν ἐλάφου τε
καὶ φυκτοῦ, θεὸ τὸτε πεπίβαντος. Ἐπὶ τῷ ἐστὶ
λαβεῖν ἔδρει φ' ἥμαρτον ἐπιτάξας, ἀφ' ᾗς ἐλα-
τῶν τῶν ἡμαρτωτῶν ἐκαφορᾶς ἢ τῶν ἡμῶν ἀκ
σεβὴς τε ῥίπτας καὶ καταστροφὴ, ὅθεν ἔζωγαι ἐξ
τὸ ἀνθρώπῳ ὁ ἡμαρτὼ αὐτὸ· ὑπὲλαβεῖν δὲ ἢ
ζωὴ ὡς πάντα συμβαίνειν, ἀδυνάμη καὶ ἀνθρ-
μένην σωτῆρ φωνὴ· ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐφίᾳν ἥμαρτα-
ὁ θεὸ κακὸν ἢν ἔλεγο τὰ πεθυμήσας ἐπὶ δὲ
ἐφ' ᾧ καὶ ἢν ἔλεγο τὰ πεθυμήσας ἐπὶ δὲ
καὶ πεθυμῆν, ὑπ' ἀν πεπόνθε πεπονθὼ· βιάσα
καὶ πεθυμῆν, ὑπ' ἀν πεπόνθε πεπονθὼ· βιάσα
δὲ Μωϋσῆς τὸν ἐν αὐτῷ λαλήσαντα, χεροὶ δὲ
σῶνος ἡμῶν ἀπικάλυψι, ὁ θεὸ παῦλος μο-
ἐπὶ ἡμῖαρτο, τὸ Ἀδὰμ ἔδρας τῆς, φοβῆσαι
Ἀδὰμ, σπόρε ὡς ὁ ὄφις ἡμᾶ πάντῃς ἐν τῶν
ἐν τῇ παρεδρίᾳ αὐτὸ· καὶ ὃκ ἔμιν ἔτως ὁ διά-
βολος, ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἀλόγων τὴν τάξιν, ἀλλὰ τῇ
ἐνοίᾳ τῶν ἀνομίαν ἐλθεῖν, ἕτως φθορᾶ τὰ νο-
μάτα ὑμῶν. ὁ δὲ χεροὶ τὸ Σατανᾶ ἀνθρω-
ποκτόνον καὶ ψεύστην φυβ'. πῶς γὰρ ὁ φύσιν
τὸ θεῖ ἡμῶν τὸ ἀπὸ παντὸς φαῦλον, αὐτὸ
λθεν αὐτὸ ἡμᾶς ἀπ' ἀλλοτρίου φαῦλ; καὶ
ἡμῶν ἀποδαιμῶν τὰ ναυτία λθεν ἀγάθου καὶ
ἄλλο φῦσιν. ἢ δὲ γὰρ ὅτι ἡ αἰ ἡμῶν φαῦλ
καὶ τὰ ἔξω, καὶ ψευδὴ καὶ φθορᾶς τὸν Σατα-
τὰ δημιου, ὃς καὶ διάβολος κέκληται, ᾧ ἐ καὶ
ἡ τῶν ἀθρίων βυτίσκει ἀρετὴ, ἀγονιᾶν τῶν λόγ
ὅτιν ὡς αἰ ἀρεδὰ τι περίγιν ἡμῖν ἐδιδάσκα-
καὶ τοῦ πρὸς ἐντέλλεσθαι αὐτῶν καλὸν τεκτήνη-
τῶν ἀνθρώπ ἀβελίαν, ἀτινὸς τὸ ἀρετὸ ἐπιβῆ-
φύσιν ἐκ ἀνθρώπ ἀγαθὸν ἐπιβάλλειν ὑποφαί-
νοντες. ἔτεν ἐν ἐ ἀνθρώπος ἐπὶ ἐκ ἐβάδισε ὁδὸν
πρὸς πρὸς τὸ ταῦτον φιλόνειξ, μετ' ἐπεσήμης

peccatum comminatus est, & post illud eam illi-
tuli illum. Erant autem, ubi dicunt nonnulli, hae-
reses domdum mulieri serpens, ob praeclavam indolem
nitidam, tum de alia omnia, tum ad imitationem vultus
compositam. Ipsum ad hunc enim modum fere adorant
eum dei crimen, quarum alia vichi alij vitae, alia
experimento de vitae [illegible] capiendo deshi-
nata erant, alia denique homini ad vitam perfect
andam reservabatur; Sic brutorum quoq animali
um triplex erat varietas, pars enim eorum
in cibum alios suppeditaret, pars in ministerio
suo prodesset, pars denique ut animum recrearet &
deliniret, suavibus proinde vocibus & varia imi
tandi facultate instructa, condita sunt. Opus enim
anima continuis laboribus defatigata hanc quoq re
creationes haurendi habet. Eum solus itaq adhuc
esset Adamo, animalia Deus, ut solatio ei esse et
adjungi posset, aquas etiam quas quam [illegible] ab vitae cele-
animantium illae Serpentes [illegible] rum
imitatione atque [illegible] ad [illegible] ejus
[illegible] [illegible] [illegible] [

omnia prudenter consideraverit. Qui cum contra vanis sh.e. bonis] speciosis illusionibus inlenti, malum homo prorsus ignorabat, hoc est nullum ejus experti gustamentum, quo respecto dicitur cognovit Adamus uxorem suam, alias enim antea quia eam noverat. Hi vero ubi cecitatem contrixerat, illi aperiebantur, qui malum esse intelligebant: unde Diabolus nec imponit malum Deum calumniatus, allegs in ea gestans spiritu dum Deorum similem ideam cum mente sua & pectore, Angelos ejus secum una a deo defecerant per Deos intelligit, pestiferas de pluralitate Deorum doctrinas semina inter homines sparsit, quam & serpentis primum ore audivi omnino decebat, utilli satiaret ejus spaces simulos videretur. Quorsum autem imprimis ignorantiam simulat, tum ut praetextum cum ea confabulandi nanciscatur, tum quo insidias struere eo minus non deprehendatur Deo contrarie effective aucg. Et hinc eum quidem mendacem Deus, ipse vero discendi prae cupidus, & qua necessaria cupidus, fraudem & improvisio indyxit. Nimirum Deus sub initium de nullas prorsus corporis expertes subsantias, praetexpandes se ipso hominem docuerat, penitus omnem de pluralitate Deorum suspicionem praecidere cupiens. Neq huiusmodi allegoris substantia scripturae ante diluvium meminit, quin primum angelorum mentionem in historia Abrahami injecit, postquam ea vis nimirum hominis Christi inculcatum, solum illum pro deo esse habendum. Propterea eos esse eam Diaboli mentionem praeterquippe misit, cujus nullam habebant scientiam decipi se patientes [prohplasti] nobitiam, solum instrumentum quo oculis eorum esse sibi latet memorant. Quamvis omnino in ea sententia nonnulli sint, per figuram rhetoricam serpentem hic vocari Diabolum, qui absque visibili aliquo instrumento, & sine voce qua auribus percipi possit, cogitationes huiusmodi foemine suggesserit. Alii autem dicunt Deum concessisse ut serpentes pro instrumento Satanas uteretur, animali gripse omnium vile & imo, ut pote quod humi repat, atque in terrae cavernis, velut ita Deo, deliteat. Ut deo argumentum sibi evidens hoc ipsum esset, ignominiae & perversitatem suam ipsam manentis. Quin etiam, cum res Diaboli ita ferret, praeter naturam suam serpenti eredam corporis formam concinnavit, eumque, uti probabile est, cum occurrere fecit, ut hac ratione per illum loqueretur. Quod quam quidem haud plane absurdum, qua, recens quippe admodum mundo, imperitis hujusmodi rerum evasit; reptile hujusmodi ita a natura comparatum esse, ut vocem articulatam nullam edat, plane ignorans, neque id quidem noverit, quod recepto fallum & individuo creatorio solent. Postquam vero

§ prouidenti auditis, speciminibus, & visionibus quam plurimis

ditum hac ratione Satanas sibi persuasit, manifestum praeceptis Dei ordinatis pulsa ferme conbuscit. manifestum quam & hisce sibi nonnulli sibi persuadent, Adamum ad eorum nullum adhuc tum adeum

ἐφ' ὅσον τὰ πρῶτα, ὧν προβαλλόμενον τῶν καταλλήλως διαλεγόμενον, ἐξ ὑπονοίας ὁ ἄνθρωπος τὸ κακόν, ἀντὶ τοῦ πρὸς αὐτὸ ἐκ ἐλέγετο, κατὰ τὸ ἀγνοούμενον ἦν. διὸ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτὸ, ἤδη γὰρ αὐτὴν καὶ πρότερον· τοῦτον δὲ τυφλωθέντων ὑπολαβὼν ὁ ἐκ τὸ κακὸν ἔγνωτες, ὅθεν ὁ διάβολος τὴν γαῖαν βοβίζεται, τοῦ μὲν θεοῦ διαβάλλων ἐναρες δὲ πρὸς ἐπαγγελίαν τὸ γένος ὡς θεὸς ἀπατεῖ τοῦτο τὸ βυανοούσας ἀγγέλους αὐτοὺς, καὶ τῶν παλαιῶν ἄνωθεν καταβολῶν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ὄντος ἐν ὑπῆρξεν ἢ ὄφεως τὴν ἀρχὴν προφέρεσθαι ματος, ὡς ἂν ὁ ταύτην ζηλῶν ἐφαλλοῦ ἐκφύγοντας. προβυηθῆται δὲ φαίη κακοῦσθαι τὴν γυνὴν ἄρα ἐκεῖ πεφεύγειν λαβὼν ἰδίων τῶν πρὸς αὐτὸν ἐρμίας, ἀπὸ δὲ ὡς ἂν ἐκ πεφύκασιν ἐπιβάλλοντα φαντῶν θεῶν τἀναντία φθεγγόμενος. ὅθεν ζηλῶν καὶ ὁ γυνὴ διαβλήθατο, ὁ δὲ ὡς δὴ φαθὲν ὁ ὄφις ἤδη, ἀντιπόλως ζηλῶσαι τὴν ἐπιβολήν. θεοὶ δὲ κατ' ἀξίαν ἐκὼν ἀθάνατον πλὴν αὐτὸ τοῦ ἀνθρώπου ἰδίωσεν, ἀνωθεν τὴν τῶν πολυθέας ὑπόνοιαν ἐκκρούσεως. ἀλλ' ὅθεν ὁ γραφὴ τοῦ τὸ καταλλήλως τοιούτων τινὸς ἐμνημόνευσε· πρώτων ἀγγέλων καὶ τοῦ καὶ· λόγους διηθέσεως συμπονούσαθαι, ἢν κε λεπτὸν ἐκανῶς ἐπαληθεύθαν ἄνθρωπον μόνον ἐκόνον ἡμῶν θεὸν τὸ τε πρώτης καὶ τὸ τῶν ὅλων ἐκόνων ἡμῶν. ὅθεν ὁ μωϋσῆς πρώτης τὰ διαλογισμῶν περιελὼν. ὅθεν ὁ μωϋσῆς πρώτης τὰ διαλογισμῶν, ὃ τὴν γνῶσιν ὃν γλωσσῶν ἐν ἀπάτην δεξάσενη, ὅπερ ἐνίων ἄρχον σχόνον ἐμῶν. ἢ καὶ τὰ ἐμπλοκὰ τινος ὄφιν προπικὰς ἔφαβαν τὸν διάβολον χωρὶς ὀφανὸ τὴν γυναῖκα τοῦ τούτου ἐνεδεικτένη λόγους λόγους ἄγιον φωνῶ ἐμπιπτῶ. οἱ δὲ φαῖεν ὡς πάντων γυναικείως βουλεύσθαι ὁ θεὸς ὀφανὸ χωρὶς τῶ ὄφι, ἅτε ἐρπετὸν καὶ ἐν μὴ τετραπόδων λεύων. ὡς ἂν ἐλέγχοι ἀκεβὲς τοῦτο γένεσθαι διὰ τὴν κακίαν ἐκδιδεγένου ἄντον ἀμφοῖνος ὅθεν ὡ ἀναγκὴν ἐλάων ὁ διάβολος, ἀποδιδόας παρὰ τὴν ἀρχὴν φύσιν τὸν ὄφιν ὡς θεὸν ἀνθρώπων σῶμα τὸ γυναικί, δι' ἀντὶ διελέγετο ἐ πως αὐτὴν ἐκ ἐπίστευν ἀπάρως ἐχθραν ὡς ἄρα φθονεῖν, καὶ ἀποδιδὰν ὡς ὁ πίθηκος ἐρμῶν ἐναέρων κεκραγὴ φωνῆ· ὅτι μόνον ἔρημο τετράπους. καὶ προβιβάν ὁ ἐρπετὸν πεφύκασιν ἐναντία τῶ τετραπόδων φύσιν· ὡς ἐπὶ ἐν φαῖεν ἐντεῦθεν ὡς ὅτου βρύθεως

ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀδὰμ ἦδεν ἐνεδέχετο. ἢ ἴσως ἂν διὰ τοῦτο ὁ διάβολος, καὶ οὐκ ἂν ὡς πάντων ἀπλουστευόντων αὐτῷ ἀφῆκε φωνήν. ἐκόρησε δὲ σφόδρα ὡς ἔοικε καὶ τούτου ὑπὸ νόσου γενομένου καὶ πάντα τὰ λοιπὰ πάθη τὰ ὄντα, καθ᾽ ὃν ἦμαι τρόπον θεοῦ διατέτακται· ἤθροισε δὲ τοῦτο, ἐπεὶ ἂν αὐτοῦ φῶλον πανταχοῦ εὕρισκεν, ὅπως ἐνδιὰ ἀπίδυνος ἦν τὰ μάλιστα πρὸς ἀπάτην τὴν ἐκείνου. ἐπεὶ διὰ φωνῆς ἀφανοῦς ὁ κύριος ἐβόησε, τὸ θεῖον δὲ τοῦτον τῇ διανοίᾳ τυπώσαντες, ὡς ἡ καὶ διὰ φωνῆς ἀκούειν ἐπῄρκεσεν ἕτερα διατεθέντος Ἀδὰμ ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν προφητῶν, ἀκοὴν ἐν αὐτοῖς καὶ ὄψιν ἐνεσκηψάτω, ὡς ἐν ὕπνοις γὰρ τοιαῦτα καὶ ὁρᾶσθαί τε καὶ ἀκούειν ἐδόκει τοῖς Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ ὄχλου παραπεμπομένου, ἅπερ ἐκοίνου τῷ διαβόλῳ γίνεσθαι ἄθεμις. ὁ δὲ περὶ τοῦ Ἀδὰμ ὕπνου βεβαιοῦσιν ἡμῖν τὰ κατὰ φύσιν ἀνθρώπου παράστασιν τοῦ θεοῦ, ὡς ἐν παραπλησίοις τοῦ ἀδάμ· ἀλλ᾽ περὶ βεβαίου ὄρους ἔχειν δὲ τότε καιρόν· ἰδὼν ὢν ὁ διάβολος παῦλαν τοῦ ζῴου πλὴν τούτων ἑδόντα καὶ τὴν παρὰ θεοῦ διαφορὰν ἐκ φύλου, ὡστε τοῦτο κεκωλυμένη τῶν βρωθέντων· εἶδεν ὡς διαβάλλων τὸν νομοθέτην, συνῆναι ὡς ἐκ ἐπ᾽ ἀγαθῷ τοῦτο νομοθετηθῆναι δόξει ἀνδρὶ ἢ γυναῖ διαφθόρατο, ἡπάτα πάντων ἐπιτηρεῖσθαι τὴν βρῶσιν, πλὴν τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου· ἐπεὶ τὰ πάντα καὶ τὸ τῆς γλυκὺ καλὸν καὶ ποιητικὸν, ᾗ καὶ παρῆλθεν ὁ πανοῦργος, ἐν μέσῳ γὰρ ἦν καὶ τὸ τοῦ ζωῆς ὅπως ἐκ ἅπαξ γεύσῃ. πῶς γὰρ ἂν μὴ ἀκούσας ὁ διάβολος παρὰ τοῦ θεοῦ εἶπε τὸ ἔδωδε ὡς θεοῦ γινώσκοντος καλὸν καὶ ποιητικὸν, τὸ δὲ ἐκ ἦν ὁ προφήτης ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τὸ τῆς ζωῆς τὸ ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, κἀκεῖ τοῦτο λέγας ἐν τῷ τοῦ παραδείσου ἐκφύσῃ τοῦτο τὸ ξύλο τῆς ζωῆς ἐφανῶν αὐτὸ μέσον, καὶ ὅτε πάλιν ὑπ᾽ αὐτοῦ διεκρεμάσθαν, ἀλλ᾽ ὑδὲ τὸ μὴ ἅψησθε αὐτοῦ ἐφάσκεται λέγων ἐπὶ τοῦ ἐντολῆς. ἰδὼν ὢν ὡς ἡδύναται, ὃ μὲ ἂν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ εἶπεν, ἢ καὶ ὁ προφήτης παρεδήλωσεν, ὑδὲ ἂν ἐντολὴν ἐδήλου ἦμαν, τὸ μὴν ἡδύσθαι τὸ τοῦ καλὸν καὶ ποιητικὸν παρέχει, τὸ δὲ μὴ ἅψησθε προβήσκει, τὸ τὸ ἔσειν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, καὶ τὸ ὃ μὴ ἅψησθε αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἡγοῦμαι πάντως τὸ μὴν ἐν

allegiede. Si enim Diabolus de eo faciebat sermonem nouæ, uel, nec quam illa sermonem de eo institutione, quasi omnibus ipsis intendentibus putaret. Situm ipsa deg dallam expendit & conjectura quasi adscitus est, verosimile est hoc lege cuidam homines quæ, omnium aliorum animalium rationalium, & instar, subesse, & aegre nonnam eorum Deo incedere posse fuit. Legem autem hanc + imo condemnam creaturam
potuit ignorauit, si enim cognita ei illa fuisset, contraria legi non probuisset, quibus perdere fidem, & fraudem quam meditabatur necessariam, potuit.
Hoc scilicet sola, voce sensibili intercedente, latens non fuerat, sed Deus eam menti impressorat, Adamo illa diapasio ista effecto, ac si vocem Hoc [illegible] auribus haurisset. Dum accidere solebat populis in quibus & visus & audire & cernere sibi videbantur, dum nimium persomnum hujusmodi recipiebant impressiones, & & audire & cernere sibi videbantur. Visus [illegible] Deum latius secum colloquentem, quæ tamen Diabolo cognita non fuisse probabile est. Nondum autem eius seruandi Adamus & conjux, ita hominum naturam instituente deo, ut nec bestiarum nihil pecunij, sed certa quidam & determinata tempora, in cibum festinabat. Quemadmodum Diabolus omnia animalia præter solos homines sumere cibum, Diuinum, Deorum a Deo inter hos & ita positum ignorans, lege ipsos a cibis [illegible] epistinguit. Indeque calumniatorem quæ legislatoris se gerens, eodem interrogat, nedum quam bono consilio legem illam tulisse subinuens. Mediam porro uero feminæ cum docebat, omnium in cibum sibi concessa esse inquiens, excepta ea quæ in medio Paradisi erat arbore, quam arborem scientiæ bonum & malum haud dubie appellauit, licet deos se non esse ait addent, In medio enim etiam arborum vitæ erat ea qua nedum arcebantur, [illegible] Ipsa quoque diabolus misi nomen iste ab Eva acquisiit, dicere potuisset exitio [illegible] Dei scientes bonum & malum. Istud autem in medio paradisi Moses non exprimit ubi qua ratione lege latæ fuerit [illegible] quamvis id habitat ubi Paradisi situm describit, ubi in medio ejus fuit cum arbore vitæ [illegible] bonum & malum dicens, [illegible] ubi profectoles hæc illa tradebat quasi iuste narrat. Nec etiam Moses istud negligentius eam habet ubi mandatum Diuinum recitat, si tamen a Deo prodatum fuisse patet, nedum quam eum suo de suo istud addidit, licet Prophetæ id subaudiri. Nec illa mandatum Diuinum recitans omisit, ut consenda est verba istæ [illegible] bonum & malum, [illegible] a Deo in medio de quibus ejus abusus [illegible]

contra uero ea addidisse, quæ a Deo dicta non fuerunt: scilicet quod in medio est Paradisi & alterum istud nec

attingelis illam. Omnino itq; ista omnia a deo dicta
sunt, & illud quidem in multis pavidissi ad obediendum
bonum istam in veteri quorum censum non venire: istud
autem ng attingebat ut eo major esset cautela: quem-
admodum ab eo dictum fuit istud cognoscendi bonum
& malum, ut praecepti vide. eluevel utilitas. Cum
autem duo sint quae a malo nos averlunt, & ad bonum
incitant, promissorum spes ad minarum metus, &
poenam Deus minatus est, & adversum nos promisit.
Diabolus autem metum gremit, dum movit, inquit,
non moriemini, oculorum nos aperiemur & licebit.
Inde Salvador monendacem eum esse ait, & patrem eius
Joh. VIII, 44. Dacii, primum eam mendacium in ipsa significans
Non autem evitio fecit Deus, sed evitio fecit Di-
ut proficeret dixit, ut mihi honorificet Deo Deo sentire
re eos asperfacevet, iisq; persuderet, eum sdum Deo
um non esse, quin fieri posse ut aliquis tales ge-
islant. Ita inscriptiones
+ quam conjun- dium cum mavito lievi progressu, postquam eam praeceptum ubi
acceperat sicut + cum gus. gressum ejus provocet audivisset, & proficeret quod
Demi publicus fada evad nat- tuvis
gudem genevis poenae cum illo dongria
Neutiquam enim illas, qua est provindam falsa sen-
tentias, a vivo praeceptum ishid demum audivit, qua
inde colligunt, quoniam Scriptum est & praecepit A-
damo dicens. Verum si hoc argumentum proce-
dit pari jure colligemus Adamum quoq; [illegible]
in paradiso fuisse. Postquam enim conditus Adam
& Paradisus [illegible] fuisse hominem in eo collo-
cabum esse [illegible] dicit nusq; fatigavit & praecepit
Domino Adamo. Sed ea quae junctim alvisque dicta
sunt, ad Adami personam hic referendas, [illegible]
quis enim creatio modo describebat,
Reamens autem postea [illegible] formationem describit, neutiquam ta-
men eam quae in Paradiso collocabam fuisse dicit, da-
ve satis ishid in praecedentibus esse invisibile existimas,
pavidmodo cum ligelata ves esse etiam habeat.
Quamobrem autem deo ita quae hadenus allata
sunt dicebamus, Deus scilicet invisibilis erat, visi-
bilia vero [illegible] condidit, ne superemi quis obliviscendi Domi-
ni. Inter aboves animalia cum quove ambulare,
indeq; arbores stampabant, invisibilis dei, quae
intelligerent, memoriam res illa visibilis renovabat.
Similo quid praedari provinciarum praefectis Imperi
[illegible] Illic enim in uno [illegible] esse potest
per imaginem vero [illegible] & evidentius sive a

τέλεω παρῶν τὸ ἡδίστον. τὸ δὲ σὺν ἀγαπήσεις
ἀδέλφων πλήνε, ὥσπερ ἂν καὶ ἡνώθεις ἐ
καλοῦ καὶ πονηροῦ τὸ διδόσιν τὸ χρήσιμον
ἀπολλύ. δύο δὲ τούτα ἔχῃ τι ὑμῶν τὸ χέλε-
νος καὶ πεδάθη τοῦ κεῖνδυνον, ἐπαγγελία
καὶ φόβος, ὅταν καὶ τιμωρίαν ὑπειπόνευ θεὸς
καὶ τὸ φίλον τῆς ζωῆς ἐπαγγέλλατο. ὁ δὲ
διάβολος τὸν μὲν φόβον ἀφῆκεν, ὁ δανάτω
ἀποδανῆσθε, ὀφθαλμῶν δὲ ἀνοιχθήσεται ἐπαγ-
γέλλεται. ὅθεν φανὲν ὁ ἐωτὸς εἶπε ψεύστης
ἐστί, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, διλῶν ὅτι πρῶτος
τὸ ψεῦδος ἐφεύνυσε. καὶ ἐκ ἦσεν ὅτι ἐθεὸς
ὡς θεὸς ἐλλὸ ὡς θεὸ, προεἰδῶν αὐτοὺς μὴ
ἐσεσθαι νοσοῦντας τὸν θεόν, σὺν δὲ μόνον αἰσθη-
σόμενον ἔμαι, δυνατὸν δὲ καὶ τὸ ἐγνῶναι τοῦ-
τὸ ἔτερος. τοιαῦτα προσδιηγεῖται γυναικὶ δια-
λεκτόμενα, ἐπαφιέντος ἀκούειν τὸν ἐντολέα ἢ
φλάφη ἐκεῖνα τὸ δυνηκὸ κοινῶς, ὡς καὶ τὸ
αὐτοῦ ὑπαρχεῖα φύσεως, τοιαῦτα ὑπερβλῆθη
καὶ τοῖς ἴδιοις ἐπιτιμίοις, ὁ μὲν ὡς φαίνεται
παρὰ τὸ δυνηκέντος ἀκήκοεν, τὰ τοῦ θεοῦ
ὅτι ἐντέταλτο τῷ Ἀδὰμ λέγων, ᾧ ἀκολούθη
καὶ τὸ μόνον εἶναι λέγειν ἐν τῷ παραδείσῳ.
κατὰ γὰρ τὴν πλάδιν τὸ Ἀδὰμ καὶ τὴν
τοῦ παραδείσου παρασκευήν, φανὲν ὡς ἐν ὑπο-
τύπῳ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπαφῆ ἐντέταλται
τῷ Ἀδὰμ, τὰ δὲ κοινῶς ἐρεῖσθαι ἐπὶ τὸ
προσώπου παρεδήπλαι τὸ Ἀδὰμ ἢ δι' τὴν
πλάδιν ἐρεῖκ. καὶ ἐπαναλαβὼν σπέρμα ἐκ
τὰ τοῦ γυναικὸς ἔφη τὴν πρώτην, σημαίνει
προφῶ ὡς ἐδήλωσε ταύτην ὡς τὸν παράδεισον
αὐτασκοῦ διὰ τῶν ἔρεσθαι τοῦτο διδασκάλου
δοκῶν, καὶ τὸν ἐντολὸ τὴν παράδεισον. ὁ
δὲ τοῦτο δὲ περὶ τῶν ἔρεσθαι ἐπῶν. θεὸς
ἐκ ἐστενος, ἔλαβε παρὰ θεῖ νόμου τὸ δίνῦμι
ὅτε σὺ λάδην λάβῃ τὸ διδιοτέμες. περιεσῶν
γὰρ τὰ δίνῦμι σπέρμα τὸ γυναικὸς, ἐφ' ὃν τὸ
δύνεσθαι ἐσήμνετο τὸ ἀπαλοιεύδαντος τὸ ἀ-
ορᾶτο διὰ πεζήματος ὁρατὸ. ὅσον τι δίνεται
καὶ χαρακτὴς τὸ βαδιέως τὸ ἀρετῆς, ἐν
τόπῳ ὄντος καὶ παντοχῆ παρῆναι σὺ δυνα-
σύνῃ, καὶ διὰ τὸ ἐμέτου παρόντος ἐκίνησ
δικαζεῖ, καὶ καθόλῃ τὶ χρηματίζεῖ, βεβαι-

ista Vallis [illegible] proconsulis: omnia enim quae ab illis [illegible]
ἐμφαίνων ἐκ hac ratione)

ὅταν γὰρ ὅτιοῦν ἀπὸ τὰ γινόμενα τοῦ θεοῦ γινομένου τῶν ἐντολῶν τοῦ νόμου ἀντιπροβάλλεται τὸ ἀναπεῖθειν, βαδίζον δὲ διαβαίνειν φησίν· ὁ γὰρ θεὸς ὃν ἦν μὴ ἐμπεσεῖν ἄφωδε, φησὶ γὰρ τοῦτο κίνδυνον εἶναι, ἀλλ' ἑκάστῳ χωρεῖν ἔχοντες δίκην ὥρισαν παρ' ἑαυτοῖς· ἦν ὁ θεὸς μὴ γενόμενος ἐν ἡμῖν, φησὶν ἀπόστολος, τοῦτον ἐξέλεγεν, αὐτοῦ παρέβαν τὴν ἐντολήν· ἐὰν γένηται αὐτὰ, ἀπάντων προσήκειν ὀφείλει· νῦν δ' ὑπὸ τοῦ χριστοῦ ὁ θεὸς πλάττων τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὸ ἀλλοιωθῆναι ἐνέδωκεν αὐτῷ καὶ πολὺν βιὸν, ἐὰν μὴ τὸν πυθόν ἰδὼν ἐν αὐτοῖς ἐξ ἰδέας τοῦτο προβάλλεται, ἡνίκα ἔβλεπε ὡς θεὸς· τῶν γὰρ φαύλων ὡς ἀνθρώπου ὁ διάβολος· παντοτὲ ἦναι φησὶ θεὸν, ἀλλ' ἐὰν γένωνται θεοί· ἐξ ἧς ἦσαν πολλοῦ γένους γένοιτο τοῦ θεοῦ· ἐπιθυμία τοίνυν ἰδοῦσα ἀπατᾷ τὴν γυναῖκα, ἡ δὲ τὸν ἄνδρα ἐξαπατᾷ· ἀλλὰ πεῖσαι καὶ ἀφεῖναι ὁ παῦλος, ἀδαμ' ἐξ ἀπατηθὲν, πῶς ἂν κατεκρίθη; ἐπηκολούθησε ἐπηγθεν αὐτοῦ ἐκείνη φαγεῖν, ἵνα μὴ μόνη διατραπῇ· οἷα καὶ νῦν τινες γύνοντες ἐξεδοξάσθαν γυναικὶ πεισθέντας μὴ λῆξαι ἔρωτος ὑπὲρ τοῦ πιστεῦσαι ἐξ ἀφροσύνης τὴν ἀπάτην, ἁπλῶς δὲ βουκαλοῦσιν· τινὲς δὲ φασὶν ἀλλοίως εἴρηκεν, ἀλλοῦσι δὲν ἀγνοῦσιν· ἀλλ' ἐλέχθη θεὸς, ἐξ ἁπλοῦ λόγου ἐπηγθὲν ἔλαβεν, ἀλλ' ἐκ πλεύρου τοῦ φωνοῦ τοῦ γυναικὸς ἐκ, τοῦ ὅτι ἀκούου τοῦ φωνοῦ τοῦ ἀνδρός.

χϐ. « Καὶ ἴδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν, καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐστὶ τὸ ξύλον· καὶ γὰρ ἐν τῶν πρώτων ἴδε τὸ ξύλον· καὶ γὰρ ἐν ἡλικίᾳ πρὸς ἀγωγεῖσθαι τὴν ἐντολὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀκόλαστον ἡδονὴν φθορὰ, ἀπ' ἴδε τὸ ξύλον· οὐκοῦν ἐν τινες αἰτεῖσθαι πολλάκις γυναῖκα διὰ ἐπιθυμίαν αὐτῆ προβαλόμενοι ἐφαρμοστάτην τοῦ ζῆν ὑπὸ τῶν ἄλλων καταβλέπονται, ἐὰν μὴ παρεισῇ φθορὰ ἀνδρῶν· πρὸς ἀπὸ ἄρτος ἡδύς.

χ7. « Καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο, ἐγνωσαν ὡς ἔλεγεν ὁ διάβολος ὡς ὀξύτατα διανοίας θεοῦ· πῦ, ἀλλ' οὐ τὸ τῆς ὕλης γυμνώσεως ἐπαγθέντα ἐπὶ σὺ ἔχειν τοῦ ἀδυνάτου περιβολῆς· ἐπαγθὲν δὲ τὸ πεῖσαι σὺ βλέπειν αὐτὸν, ἀλλὰ τοῦ δὲ τὸ πεῖσαι σὺ βλέπειν αὐτὸν· ἀπὸ τῆς θεωρίας ἐπὶ τὸ τῶν φαύλων ἀπὸ τῆς θεωρίας ἐπὶ τὸ ἐντὸς λαβεῖν. ἡ γὰρ γύμνωσις καὶ ἑαυτὸν ἐλέγχουσιν, ἐπεὶ καὶ ἔρχεται τὴν γύμνωσιν ἐκ αἰσχύνης, ἀπὸ καὶ πρὸς ἀπάτης ἀπαλλαγέντας πᾶς ὁ θεὸς ἀπὸ

Mulier ita, præcepti memor, deceptori legem opponit, imo quæ et nonnulli existimant, eam vitandi splendidi. Non enim dixit Deus, non attingetis, neque hoc periculi quicquam potendi afferre, ipsi tamen homines divinas prædixit sapientia, si intus se constituerunt [illegible mulieris vel antecedat.] Dixit Deus non de tactu et above, nos vero ne attingendam quidem eam esse [illegible]: tanta nimirum servandi mandati ipsius cura. At Diabolus novam plane et ingeniosam ei struebat fraudem, instrumento usus affectu quodam ipsi congenito. Deus enim hominem formavit una cum reliqua Sapientia Dei quæ deliciebatur in filiis hominum, et inscrutabiles eos, ipsa ideæ fuit abyssus, sicuti Deus, ingens enim quidem, ait, semper et ubique cum Deo non potestis versari, dixit qui hominibus scito, fieri autem id potest ubi Dei evanescit: Neutiquam nimirum inimici Dei fierent [illegible]. Decipit diabolus mulierem Salanas concipiscentiæ quæ Deo fieri similis optabat, deus vero autem eorum non decepit, sed amabiliter perversati. Testis huius vi. 1 Tim. II, 14. Paulus est, Adam ingressus non est seductus. Quo itaque sensu contra Adamum iste fuit? Deo facturum id est, quod persuaderi sibi ut deceret a mulieris pudore fuerit, ne scilicet sola de peccato [illegible] ratione qua plerumque nonnulli [illegible] eadem fuisse inducti, ab [illegible] flamen to de [illegible] [illegible] [illegible]

Sed qui ipse eorum indigat, ing balanis maliens ab-
am nubet comperiatur. Sic Hieronymus
Sic [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Abeo a primis parentibus ad eorum primordia ubi
quos habuerint patres, quem prius primum de-
mum, ut in cuiusque fit praedicando ex angelis ejus
esse nati fuerunt. Principium autem peccati
sed partium subito praecavendi: Scripturarum ne
putet, ut pote qui nobis ignotum omnium mag-
me videatur, Deus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
malos. sibi quos praevidit [illegible] [illegible]
les nondum exortis, sed a Deo priorem [illegible]
diles insitum habentes. Eorum etiam omni
ps potest, ps clausis quasi oculis eximbi conditi,
post aquas perpetuationem denum, qui fuerit inde
ly ipsum deducano, non vidi in qui quod fecit: sed
dominum vero praeterea conscientia oculos aperit,
Sic ps videntis quasi immergerem, ut verbum
posterum ingrit audientes fiat ps docebo, antea
enim licet audiverit ps, quidam tamen animi fi
[illegible] inebriati, auditis animum non di-
buit. Diabolus dey ps ipse sibi peccati eve
nevant prolapsionis similes quod eventuum esse
aquarabatur. Qui similes immobilitates ejusdem
tus, corpora eorum [illegible] nihil prohi
tum ipsis velimpletum. Subito inde actionis
verbis velut [illegible], Constituit dey vestes,
est pris indui eos Deum. Nimirum ut Deo semel
sapientiam acceperant ad imaginem ejus conditi,
natus dey mirum si nonnisi rebus animum di
[illegible] alios ps varios inveniunt. Inprimis
autem nonnulli eos virtutes Deus praedicos insi
gni quidam agendi libertate animi confidentia
pollicitos. Se vero valeo in pudorem conjectos
faciebat quod tanto bonis gentilitas in tantas pro
cipit ab fuerint mala. Eo enim quidem eos pro
cedisse, ut omnem pro malorum generum, ve
De se nullatenus esse, ab eo ps omnium est Deus
in hoc ambitu tale, comendat. Si enim aliquis
ta peccat ut nidum omnem non geddat, principi
a eum communis, a Deo nobis insitus, adaquant
utpote per quae, ubey intermissione in animo no
dum damnet creatus. Si vero in quovismodo aliqui
incitat errores Defensionem peccati haud vano ex
servire se commisisse sciet. Ayusandi hominis
ly reprehendi sibi tales, fieus ad Deum figura, ut
quam perveniens sday Deus in illis Reprehendens,
Matth. xxi, 19 tanquam gyles, ait, finly nascatur in sempiternum:
Non enim Dei causa fieus Deus adigit ad fructum em
pty nullum ferret. Deobrachio vero Deus impietatem
declinante, dictum est: Non est uva invitibi, Et mox fieus
Jerem. viii, 13. fieus in fine. Folia dey ps fieus innovarent, ya
dationem quaedam, ubi supra dey ing, peccati, in spe
cien probabilem parandes. Alii tamen peccati eorum
si corpus eliguant fides, pudorum yeiland. Spoliday sibi

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

τὴν κυβερνῶσαν δύναμιν. Ἐπεὶ δὲ αὐτὴ ἄπειρον κυβερνᾷ τὸ θεῖον πλοῖον τοῦτο ἐν τῷ παρόντι τοῦ βίου πελάγει. καὶ πρὸς ἐσπέραν τῆς παρεμβάσεως ὁ περιπατήσας αὐτῷ, καὶ αὐτὸς αὐτῶν ἐπιφανεὶς διὰ σημείων καὶ τὴν ἀνθρωπότητα περιπατήσας, ἀλλὰν παρέχων κατὰ τοὺς κοινοὺς ὑποφαίνεται τρόπους τὸ δὲ ῥήτορα τὸ ἑῷθινόν, καταλλήλως τῷ παρεμβεβηκότι· τῷ γὰρ ἐν ἀρχῇ ἀκμῇ τῆς τῶν ἀνθρώπων ψυχῆς ἀπὸ τοῦ ἑῷθινοῦ καὶ βιοτικοῦ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τὴν ἑσπέριον ἐλαύνοντα, ὅτε τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστον τῷ φωτὶ κεκοσμηκὸς ἐν ἀγνοίᾳ καὶ κακίᾳ γηρᾷ τέλειον· ὡς λέγειν τὸν θεῖον πρὸ τῆς ἀναστάσεως ἡμᾶς νυκτὶ ὁμοιοῦσθαι τὴν συντέλειαν τοῦ βίου· ἐκ ἀδόξου ἤδη τοῦ ἀφθόρου τοῦ φῶς ἀπὸ ἑῷθινοῦ ἄκρου τὸ θεῖον ἀφεῖναι· τὸ δὲ ἀποκρύπτεσθαι ἀπὸ προσώπου κυρίου τὸ θεῖον, ὡς ἂν ἀποδιδῷ τοῦ περὶ θεοῦ καθαροῦ νοήσεως, ἐκ ὧν ἔμοιγε, ἐκεῖνος μοι ἀλλήλοις ἀπὸ περιωπῆς τὸ θεῖον ἀφαντάσαν ἑαυτὸν αὐτὸ κατασκευάσας· ὁ δὲ ἀποκρυπτόμενος ἐκ ἀνευνοήτως σοι ἔβη τῆς θείας ἐπισκοπῆς, διὰ δὲ τὴν ἐμφανείαν τοῦ ἀφανοῦς τὴν παρεμβεβηκυῖαν ἐκ ἔγκλειε· προδιώκων δὲ σοὶ κυρίως καὶ φῶς νοητὸν, παρεβάλλετο ἡμᾶς ἐδιδάσκετο ἡμᾶς τοῦ ἐντεῦθεν, ἀπέσκηπτε τὸ φωτίζειν ἀπὸ τοῦ σκότους τοῦ θεοῦ. φεύγων δὲ φεύγειν ἀπὸ τοῦ ζήλου τοῦ ἐν τῷ ζῆλον τῷ παρεμβάλλοντι ὁ μὴ γνωσκόμενος καλῶ καὶ ποιεῖν· ὁ δὲ ἀγνοούμενος τὸ τῶν θεῖον προδιώκων ὡς ἀγαθὸν ἐπιζητεῖν τὸν ἀγαθὸν ἐπιζητεῖν· ἀλλ' ἐπιστρέφεσθαι, κρύπτειν ἐπιστρέφειν τὸν ἀγαθὸν ἐπιζητεῖν· ἀλλ' ἐπιστρέφεσθαι, κρύπτειν ὑπὸ τῶν ὑποκρίσιν. ὅταν δὲ ἡ ὡς ἐν ἐμφανεῖ γενόμενος ἀφθόνως ἐξεχεῖς ἐξήκτης τύπον, ὡς ἐν τοιούτοις ἐξεῖναι τὸν θεῖον πλοῖον τοῦτο ἐν τῷ παρόντι πελάγει τῶν ὅλων περιούσιος, τάχιν ἐπιδὺς ἑαυτὸν τῶν ὅλων, τότε καὶ ἐπισκέψῃ καὶ γνώσεις ὅτι εἶ ἐξεῖς τὰ ὅλα καὶ διηκεῖς, καὶ φωνὴ ἀκούῃ θεοῦ ἐν διανοίᾳ ταπεινῇ, ὅτι θεοῦ ζῆλον ἀνάδειξις, καὶ ὅτως ἀγρυπνῶν κεκίνηται· ὁ γὰρ ἀναστάσεων ἐκ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν θεοῦ ἀγρυπνίαν ἀφθόνως δὲ καὶ τὸ ἡμῖν ἐφοβήθην· ἀνεῳγὼ γὰρ ὁ φθόνος ἔγκειται ἐπὶ διαλυθῆναι ὡς ἄγκιον ἐν καὶ κοδεσίον, τὸ δὲ φοβεῖ ἄγκιον φοβεῖ· τὴν ἡνωμένην ἡμῖν ἐκ τοῦ ἀναλυθῆναι τοῦ ἀγαπᾶν ἐνδιαθέσθαι ὑποκρίσιν· ἵνα καὶ πάλιν παρεῖη ἐνδιαθέσθαι ἐν τῷ φωτὶ, καὶ ἐνδιαθέσθαι ἐκλάμψαι ἐν θεῷ τὸ ὄνομα τῷ φωτὶ, καὶ ἐνδιαθέσθαι ἐκλάμψαι ἐν θεῷ τὸ ὄνομα τῷ φωτὶ· καλῶς δὲ πεβαιοῦται τὸ κύριος ἐναντίον θεοῦ τῶν, ὅτε σοὶ γὰρ πρὸς ἀναστροφῆς πεῖσκεται, ἐν θεῷ ἐν ἀρχῇ ἐπορεύει ὁ θεὸς τὸν ἀρανὸν καὶ τὴν γῆν· ὅτε δὲ παρεβαίνει ἀκολούθως, τότε φεύγει κύριος, ἵνα γὰρ τὸ κυρίου ἐπιζητεῖν κατὰ τὸν ἀγαπᾶν

hæc verba Gregorius ad Deum, quasi dicat, quod dicit, ego pronuntio, ac profiteor, ego confiteor

providum pro se ferentes. Idem autem in hoc statu completo: audierunt Dominum Deum ambulantem in paradiso ad vesperam. Mane ante lapsum non ambulabat, sed cum illo semper erat. Postquam vero ipsum desruerunt illum, ipsos quoque longius prorsus ab illo recedit, tenebrosa mens sua indultus ambulatoria, per universalem ab omnibus principio eos movens ad id ipsum revertandum. Fit autem hoc vespertino tempore, & quod cum lapsorum status explicatissime conveniat. Ille enim qui ambulans scipsum, ut ubi lumen in summo suo splendore constituit indutus. Vespertinum vero est, tenebricosum tempus, & vesperam nobis ex hac appellat, quando ad lucis scipsum avertens in ignorantiam ac malitiam sese præcipitat. Unde dicit ad animam peccantem Deus: nobis assimilari maluerunt. Non omnino lamen hoc paradisum deditati fuerunt, nempe sub vesperam Deum audiunt, occultari autem a facie Domini Dei nihil dicebat, quamdiu paradisum Dei sensu degerent; ac quo ne Deum quidem in die recedebant. Illic enim a facie Domini egressi, ita scipsum comprehenso, ut nullatenus Deo principium recipiendæ esset idoneus: si vero Dei occultatus, non omni prudem declinantur in mente sua Dei scientiam, ob peccati lamen maculam libertatem animi confidentiæ eum cavent. Qui facie autem Domini filium quæ meritis aliquis intelligat, legem enim divinam transgredi postquam festinaverunt, ut imagine Dei lapsus effi sese, quo minus illuminari ab eo possint avertebant. Mente autem ad lapsum adversum sese recipiunt, qui eum in medio paradisi adorem minimum cognoscendi bonum & malum. Quo enim a facie Dei occultabat, ita ut virtutem non gereret, speciamen lamen quo prae se ferre velit, hypocrisi assegit. Quod si vero aliquis peccatis contaminatus transtulerunt, & cum bono suo percipi impressionem, ut Deo, suppositio divertum, equitare incipiat, ut ante in quibus circumambulat, quasi, omnium rerum curam gerens, singulisque suam prosequitur providentiam, tum ad Deum sese convertit, cum omnia nemus tum ad Deum sese convertit, cum omnia lucem omnino ordinare agnoscit, nihil ipsum latere. Ut persuadeat, ut rationes mentis suæ impressam vocem divinam audiat, pudore tubat, tacitus grauit principis enim perinde, & peccare videtur quod Deum ante oculos positum non habeat. Deinceps autem ut ipsum [illegible] ante [illegible] Deum [illegible] timui: [illegible] timui. Ubi autem charitate, qui tempore esse meditam, pœnamque prædes mercedi [illegible]. Timorem vero causam mutuale ubi esse ait, quæ inde septuaginta qui prodiit virtutum, quæ digni in hac adumbrati fierent prædestinati. Hinc enim Paulus Corinthios admonuit omnes huic qui & infunte inquit viscera misericordiæ: Optimes

Oseæ IV, 5.

II Cæsil phyl ephes 5 speculum

Rom. XIII, 12. Galat. III, 12.

autem in hoc loco qui Deus pugnat alterum Dominum. Ubi enim de optimo sermo erat, in principio, Dixit Deus cœlum & terram. Ubi autem de lapso insecutis inducitur oratio, vocabulum Dominus adhibetur. Nomini enim eos, impietatem eorum eos, qui curam mandatorum ejus abjecerant, instituere. Poena enim

mino opus est, quas a Domino proprie & principaliter profitentur. Deus dixit ad Deum Sanctorum, qui iam sub vespertam vicariam Adamum, & nunc in cruce [illegible]

[illegible] vespertam [illegible] fundi & profecto ego [illegible] illis ipsis enim horis pedissequa fuam in cruce fuli[illegible] quas Adamus postquam condidit, respectum prohibe[illegible] ius transgressi, quo minus am inter Sydam & Gomam [illegible] interpretandi. Circa Sydam extenti horam comedit, postulantes illa naturae ordines; post eam fere ac cultandi; respectino autem imperio de eum Deus ac cessit. [illegible] Octobris hu quae augere le fuit [illegible] [illegible] illas. Ideo vere ego Adamo quae mea [illegible] [illegible] Deus. Deus equalis fieri desiderasti, dominatus [illegible] ity ego aequalis eundo. Id Deus evadetis con[illegible] vivi, ad g manete ab sententias meo adhaeri debuis[illegible] set: quoniam ity prudens medium necam[illegible] fructus [illegible] ad [illegible] cognoscendi [illegible] [illegible] [illegible]

ζώματα τὴν ἀκμὴν περιβάλλει παρηβίαν, ὡς
ἂν ὑπ' ἀνοσφόρου ληφθέντες φόβου τὴν φαντασίαν
πλάττουσι φόβον καὶ τὸ θεοῦ κίνημα φοβη-
θέν θεὸς αὐτοῦ τὴν παρηβίαν ἐξέβαλε, συνιδὼν
δὲ ὁ θεὸς αὐτοὺς πρὸ τὴν ὑλικὴν ὄψιν, καθ' ἣν ἀν-
τῷ ὀφθῆ συνῆλιν· εἰδόκει γὰρ ὀφθῆ δὲ τότε καὶ
διαλήθη, τὰ σὺν εὐδὺς γεγονότα, τὰ δὲ τῶν
τοῦ παρεκτείνει, ἀναβαλόμενος καὶ νῦν ἐφάνη
πρὸ ἔλεγχον. Ἀλλ' ὁ συνιδὼν τὴν παρηβίαν ἤδη
φάναι καὶ παφάναι πεποιηκὼς, ἀλλ' ὡς δοκεῖν τῷ
βουλόμενοι συλλογὴν καὶ περιτείχη τὴν γῆν, ὡς μὴ
ὄφθῃ ἐμφανὴς φόνητο· ταῦτα δὲ τῶν κτίνων ὄφις
φορτις, ὑπὸ τὸ δένδρον ἐφύλαττεν ἐφ' ᾧ τὴν ἐν
τοῦ ἐλέγχου, ἢ ὃ καὶ ἐγένετο κλέαν. τοῦτο
γὰρ ἐλάλουσιν ἡμῖν ἐν μέσῳ τῷ ἐδέμ τὸ παρα-
δείσῳ. ἄσπι τι γὰρ ἐφαίνει, καὶ τῶν ἀγνὼς λε-
γόντων τὰ ἀδάνων ἐπὶ τῇ ψυχρόνῃ, περιεῖ-
δαντο ἐκ τότε φύλλα συμφύσαντες· δυκῶ γὰρ τὴν
φαεὶ ἢ καινόν τι δένδρον ὡς τινες ὑποπλεύσθην,
ὄφις ἢ παρόντος τοῦ ἐδέμ τὴν παρηβίαν ἐξέτι,
ἀλλ' ἢ δόξιο τῶν ἐντολῶν, ἢ δι' ὃ τότο, μικρὸν
δὲ ὑπὸ τῶν πακκαβαίων τὸ πόνου, διὰ φρο-
νήσεως καὶ χαλεπῶν κρίσεων, ἐπειδὴ τὸ βεῦμα
ἐντελὲς καὶ μικρὸν. ἀλλ' ἐκ ὀλιγόπιον τὴν φύσιν
τῶν βρύσεως ἡ πακκαβαίη, τὸ δὲ ἐντελὲς τὴν
παρηβίαν, ὡς καὶ τῶν ἡμιθανάτων ἡ μοῖρα
γεσ· ὃ τὸ βεῦμα διδάσκων, τὸ δὲ περὶ τὸ δένδρον
ἐδέλιν. ἐφάβηδε μὲν ὃν τὸ περὶ τὸν Ἀδὰμ φοβὲ-
δη ἐφοβεῖτο ἐμβλήματος. ὅτα περὶ ἀδάνων ἐδόθη
τὸ πλημμελήματος καὶ συναγῶδε δὲ ὃν ἐδέλιν
δαι ἐφοβεῖτο ἐξέλθαι φανὰς, βεβαίαν τὴν ἐλπίδα
πεποιημένην αὐτῷ ἐμπορεῖν. καὶ ὡς πεφυσίας ἀσέλ-
γεια ἐκ ἔδει φεῦ πεφεῖσε, ἐφόβειν δὲ μόνον τὸ
χαίνειν πεφεύγειν, ἁπὰς ἐδεῖ λύπης καὶ ὀδύνης
καὶ στένειν, καὶ τέλος ὁ θάνατος, ἀλλὰ καὶ πρὸ
ἐμπαιζίας ὥρεσε πᾶς αὐτῷ, δοκεῖ . . . . . ἐπίπαν
δεῖν τὴν παρηβίαν κατάσκιν. διὸ τότο δὲ πεπη-
κότα δεινὸς καὶ συσίων γίγαντας ὑμβρίζειν, ὡς ἂν
ἐπιπλῆν τῶν συσίων ἀβδεῖν ὅτερον καταβάλ-
λε τὴν ἀπόλαυσιν.

α Καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδὰμ καὶ εἶπεν αὐ-
α τῷ, Ἀδὰμ Ἀδὰμ ποῦ εἶ; πᾶσι φιλόσοφος πα-
τὴν ἔσως ἀποδὲ μικρὸν ἐβούλει τέκνον, ἀδύνατος

consuendis sive adhuc essent occupati, seipsum in eo
rum conspectum dedit, ut in ipso crimine deprehensio
mysteria sua sensu afficeretur, quo gravius merito per
celebrandus. Scilicet terribili provocus facie ille hom
apparebat. Et cum jam antea apparitionibus suis pri
bus subinde eorum oculis sese ostendere consuevis
set, eos adversus decidit, (cupiebat ille cum his genitis
sent conspectum, ille sermones miscere, dum cum
legumine fervet, vulgo fucum) quod omnino evenit ut
nunc quoq animadverterunt in eos conspectu illorum
desiderio. Verum haud quaquam ut alias facere pe
verant patrius & clemens nunc accedebat, sed ita ab
gredibus suis longum commovere ab concubere vi
derentur, quo manifestum aliquod in sua signum e
rent. Ubi patrum itaq rebus Adamus cum conjuge
fere non valentes, sub eas labebras quasi vivunt
arbore, qua ligno cognoscendi fruerat & ex qua come
derant. Id ipsum enim clauses significat dum ad
in medio ligni paradisi. Non tantum autem man
ducarunt quam illos, sed pudoris sensu ob nuditate
suam effecti, folio quoq ex illa decerpsio sese cin
xerunt. Circa enim, ex prorsandam sententia arbo
illa erat, non vero ut suspicantur alii, nova quo
dam ex insignita arboris specie. Neque cele
arboris qualitas sed latum ac diu praeceptum
fuisset. Si ita enim res non habuerit,
pravi omnino Maccabaeorum perdendi esset labor,
qui ob suillas carnes varie jactabantur, utpote elemi
ille cibus est exigui momenti. Verum non carnis
natura erat id quam Beati illi Divi respiciebant,
sed legis transgressio. Pari ratione quae Sanctis Mar
tyres (Adolphytorum non carnem, sed conscientia di
vino mandato obligata dubium movebant. Ceterum
ut ex Adamum & conjugem deus cum sceptro pro
dam vehementi ere gressum promovere visa. Postea
vero ubi ad agnitionem peccati pervenisset, mihi
ad poenitentiam philosophi studuit, sermonibus magis
plicitis ubi usus, firmam ac stabilem poenitentiam
postquam scilicet
apprehendisset fuis in iis operibus. Denique illi
respondisset
candidati, quae poenae profecto ex prorsandam scele
tia non evenit, sed aliquam eorum
speciem exhibebant, quales sunt luctus ille ex
dolores, ipsaq denq mors illa cum ante peccatum
tum etiam homini ex Deo subinde qui primum
illum ad eum institutionis & productionis causa ordi
nantem) decreta fuisse videntur. Deus enim mor
talis innumeris casibus obnoxios ab eo conditos nos
esse dicant, ut ea bonis, quae maxima sunt, cognitis, ad

Quaerens eum eorum postmodum perveniam.
Et vocavit Dominus Deus Adam, & dixit illi: Adam Adam ubi es? Fabio instar [illegible] filiorum amantissimi, perdi-

tum suum filium quaerit, dolens quod loco consueto eum non invenit. Si enim pauper eum in animo habuisset, poenam aliam tanquam immoderate irrogandam timeret, tanquam sibi dum habenti, cui revereretur, non mendacio [illegible] reputandi, quid dicit se omnipotentem esse? Sed absens quidem videre potest, praesentem. Ingeminatio vero ista competentissima desiderii fuit vehementiam denotantis. Sic enim et Abaalonis nomen post mortem ejus iteratum est. Sic Dominus quoque Martha Martha inquit, labentem eam corrigere cupiens. Distinebatur enim se in negotio curioso vanis occupatam plus multo quam deviam fuisse. Haec quoque pertinet illa Saul quid persequeris me? Interpretantur autem nonnulli istud alibi esse hoc modo; unde posse recedi, et quo delatus est. Alii autem ignorantiam simulare Deum vetito istius quidem significandi [illegible] animi confidentiam ei addere; et quo simul dicens [illegible] et audiens [illegible] aptam ad conveniendum correctionis accipiendi. Confidentiam igitur reddidus, ipse quoque confessus, reprehensionem ejus quo meritus esse incuriosus, quod praeter morem conspectui divino fere subduxit. Defensionem paravit. Heu nimium servus quae confidentia paulo ausus fuit, ubi talem dominum crimen persequens habet. Et de amicis? Caeve putemus, veri omnem mihi integritatem praestandi, nec dolore aliquo prospiciendi.

Vocem tuam audivi deambulantis in Paradiso, et timui quia nudus eram, et abscondi me. Quare timuisti et quasi te abscondisti et timui propter peccatum, abscondi me propter nuditatem. [illegible] Vocem. Quoniam [illegible] vocem audivi, vocem imperantem mihi. Vocem, quae [illegible] vocem Dei, quam [illegible] contempsi. Quia nudus eram, et abscondi me. Nudilas enim, malesuque pudor ab eo quem [illegible] culpam [illegible]. Verum non deo fraudes est, ut putant illi qui peccavit defensionem inveniri. Inde Deus coepit jeremiae increpare quo nuntiavit tibi, inquit, quia nudus es? ne hunc quidem peccatum quo erubuit, nominans, ne verbis suavioribus implicet, quo minus facile convictionem valeat admittere. Interrogando itaque patrius et subtilando ipse quod dominum erat si ex oculis ejus. In promptu enim quae sicere, ipsum quidem naturae tibi legis meae ingerit transgressio. Verum non ita loquitur Deus. Sed quo tibi inquit ista speravit? Judea vero

τοῦ ὅτι ἐν τοῖς ἡμῶν τόποις πυθόμενος ἐμοῦ κολάζειν ἤθελεν ἐνδυὸ ἀνεπιφάτῳ τιμωρίαν ὡς παρεκβαντι, ὡς ἀπατεῶνι πεμθέντι, Ψευδῆ τε καὶ ἐπίορκον τὸν πρωτόπλαστον τε καὶ ἰσόθεον τοιβάνδι, καὶ τὸν παντεχῆ παρόντα λανθάνειν ὑπὸ ῥᾳθύμου τοιβάντι. τὸ δὲ ἀπολαβιάσθω τοῦ κρίθρου, τὸ πόθε τὴν ἐπίτασιν δήλουν ἔτυ καὶ δὶς ἀπολαβιάσθαι ἀναπαλῆται σπουδὴ ἀπαντοῦ ἀρκοῦσαν. ἔτυ καὶ ὁ κύριος Μάρθα Μάρθα φησὶ, θρυλλοῦντα ἐπανορθῶν. ὥστο γὰρ ἐκείνην τοῦ Μαρίας πρὸς τὴν διακονίαν πονοῦσα. ὥτω καὶ τὸ Σαοὺλ Σαοὺλ τί με διώκεις; τινὲς μὲν ἓν φασὶ τὸ πῦ ἦ, ἀντὶ τοῦ ποῦ πυ κατῆλθες, ἄλλῃ δὲ προσποιοῦν ἀγνοίας φοβηθέντα τὸν τόπον διώκειν, παρρησίας δὲ ἅμα σπουδῇ, καὶ τὸ παρακλῆναι λέγων τε καὶ ἀκούων δέχεται τὴν διόρθωσιν. τοιγοῦν θαρρῶν καὶ τὸ ἐμὸν φαίνεσθ καιρότητα δυνάμει ἐκείνου ἐξῆλθον πρὸς ἀπολύτειν ὅσῳ + ὥτω θαρρῶν καὶ δίκης ἠσθησικὼς, φανόντων τὸν δικαιότατον κρίσεως. καὶ πῶς φίλε φασὶν ἀγνοῶν περιεσκεπάσθην ὡς ἂν αὐτὸν ἐμὲ λυπήσω.

Τοῦ φωνοῦ δὲ ἤκουσα περιπατοῦντος ἐνδυ ,, ψ 10.
παρεδύθω καὶ ἐφοβήθην ὅτι γυμνὸς εἰμι καὶ ἐ ,,
κρύβην. διὰ τί ἐφοβήθης; διατί ἐκρύβης; ἐ
φοβήθην διὰ τὴν παρεβαίν, ἐκρύβην διὰ τὴν
γύμνωσιν. ὅττως εἰσερχόν ἀφῆκε φωνή. πῶθε
πῶς δὲ ἤκουσα ἐκείνης τοῦ περιπατοῦντος, ἐκείνης
ἕως πάντα σοι χαρίσαμένης, πόθεν κατέβαινε
φωνὴ ἐντόνως. δηλοῖ δὲ ἔχη τὴν κατηφείαν
τὸ ἠσυχαίνον, ἐπήκοος ὑμνωδίου ὅτε ἐπ' ἀνθρ
φόβου καὶ ἡ αἰδὼς τὴν αἰτίαν ἐδήλῳ. ἀλλ'
γὰρ ὁ ἔμπιος ἐπιδεικτικότατα ἀποδήμιαν ἐνδῦ δι
καιοσ. ὅθεν φησὶν ὁ θεὸς ἐπισείων τὴ πρόθ
πῃ, τίς ἀνήγγειλ δοι ὅτι γυμνὸς εἶ; δῆλ τε ,,
τε γυμνώσας ἀυτὸ τὸ ἀκούσμα ἐπῆγαγ
χάριτος ἵνα σὺ τραχύτητι ἐμπάτων ἀπροῦ
τον αὐτῷ ποιῇσι τὸν ἔλεγχον. ἐχωπήσει δὲ
ἄλλον καὶ τὴ ἀποχρῆν τὸ ῥηθὲν ἐκφῆσ
το. πρέχειν γὰρ τῇ ἐμοὶ ὅτι πάντων δικ/ῆσ
την καὶ τὸν φόβον ἐποίησι τὸ παρεβῆναι τὴν
ἐντολήν. ὁ δὲ ἐξ ὧνος. ἀλλὰ τίς ὁ τοῦτό δη
γηκεῖας; ἦτα ὡς αὐ ἐσκεβρένος· ἐμοὶ ἔμα ἀπο

ἀπὸ τοῦ ξύλου βιβρώσκω; καὶ βεβρῶσθαι τὴν ὁμιλίαν ἵνα λύῃ τὸν φόβον. δῆλος ἀφροντίστως τὸν προδιδοὺς ἐσθιόντες, ἀπὸ τοῦ πρώτου φωνοῦ ἢ φόβον ἢ δέος λαμβάνῃ· πῶς οὖν ἀνέων τρέμει. ὡς ὑβρίζοντος, πῶς δὲ πρέσως ὀπτιλίζοντος. σπ[illegible] πολλὰ ἐκαλύπτω, ἐν μόνον, ὑπομιμνήσκων δὲ τοῦ ἐμοῦ δεδιότος. ἐγὼ ἢ βασιλεὺς ἄρα, τὸ προσβλητέον ἀπὸ ψεύστου· τὸ δὲ τὶς ἀνὴρ λυπεῖ δῆ σπέρα προσώπου ἄρων ἐλαττικόν. ἐγὼ γάρ δι τοῦτο πρῶτον ἐκ ἐπαγκύλα, ἀλλὰ ἀχρεῖον ἡμῶν τῶν ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένων. ὁ δὲ ἀληθὴς ἐλεγχος δε τῶν ἐν δυ τι φαῦλον ἐρᾶν· ἐνεκεν οὐκ ἀναίσχυντον, ἐκ ὕπνου ἐκ ἄλλην. ἀλλ' ἀγνοῶν οὐ εἴδωκας σπέρ' ἐμοῦ αὐτὴ σοι εἴδωκε καὶ ἔφαγον ἀπὸ τοῦ ἢ ἐδώκω σοι τὸ βρῶμαν, ἤκουσα γάρ δι λέγοντος περιπατοῦντι ἀνεῦ βοῦδον· φιλάτιον ἢ καλόν, καὶ τῶν ἀφροντιστῶν ἄγιον τὸ σπ ταχὺ σφαλῆναι τὸ ἀφεστηκὸς, ἀλλ' ἀναπλάσαι τὸ βλάπτοντος. ἀλλ' ἐκ ἐπὶ τούτῳ εἶπεν ἀν ὁ θεὸς τὴν γυναῖκα δέδωκα ἵνα δῃ τῶν πρακτέων ὑπόληψ. ἀλλ' ἐπὶ διορθωσῇ χρόνου ἀβέλτερ, τοῦτο ἀβάκις, πλάσθαι ἐλάβομεν σπ τεχνίτην βουλόμενος τέκνα δι πρὸς τὴν γυναῖκα τὸν λόγον ὡς ἂν [illegible] κακήνην κοινὸν τὸ πλάσματος ὄλου κοινὴν πρόνοιαν τὴν διορθωσιν, καὶ φησὶ τῇ γυναικί·

τί τοῦτο ἐποίησας; διὰ φωνὴ πάλιν ὡς ἀρνὴ βαι πνυθάνεται, σπ' ἄλλων γυμνῶν τὸ πλημμέλημα, ὅθεν διελέγχει τῷ ἴδῃ προβολὴ τὸ παῖ, ἐκφὴ ὅταν ἐκ ἔκφυγε φεύγοντας τὸ κακὸν, ἢ ἡγνόηκεν ὁ θεὸς ὡς ὁ δι' ἄγνοιαν ταῦ ἐρωτήσεως πειράται, ἀλλ' ὅπως ἐλέγξῃ τὸ αὐθαδὲν ἀνοῦ πειράται· τὸ πλημμέλημα τοῦ. ἐκ ἀπειλῇ γὰρ ἀλλ' τὸ πλημμέλημα ἀναλθίαν, καταλύπη ἢ αὐτὸν ἀλυδὲν ἀναλθίαν, καταλύπη ἢ αὐτὸν τὸν ἀνθρώπου, ὅτε καὶ ὡς ἀδικούσης ὀκύτως φεύγουσιν· καίτοι δίκην ἔτων, καὶ ἐπὶ τοῦδε ὁ ὅσις ἐμέ· τοιαῦτ' ἐπηγγέλατο ἐβεβαίων καὶ γὰ ξένης δάκτυλον. ἔδει δὲ τὸν ἀπαντῶντος ἐπὶ γὰ τὴν ἔκβασιν ἐπαφανέσθαι τὸ κακὸν. κατὰ γὰ τὴν ἔκβασιν τοῦ ὕδατος ἐπικρυπτόμενος τὸν φόβον ἐν ἐρέστει ἐπιτρωθεὶς ..... ἀναστενόντων ἡμῶν ὁλοθρευσὸς ἀναστρεπτικὸς τῆς ἀφροσύνης ἡμῶν ὁλοθρευσὸς ἀναστρεπτικὸς τῆς ἀφροσύνης ἡμῶν καὶ θεοῦ ..... ἐν τῇ διαφορᾷ παρ' ἕνας καὶ λαλεῖν. καὶ ταύτην ἓν ἀφῇ ἐπὶ τὸν ἄδην χωρεῖν δαιμόνων· τὸ κρυπτήριον τοῦ ἀπανθρώπου ἐρωτᾶν

quasi conjecturas rem asperi conantur, nonnes, inquit, aliqua ista remedia? Prodantur, inde operis allegiam, [illegible] ut mihi eam [illegible]. Scio. [illegible] Jerem. 4, 5. quando pugnant, ad Dominum, sed accedendum, et primo quasi leviusculis vel objectis vel acapit animum, prout animum eum vel cum asperitate adversum se invehi, vel leniter sibi [illegible] debitum fuit. Aut neutiquam mallayam rerum tibi injungi abstinentiam, [illegible] ut saltem mihi, ut summi imperii mei habares monumentum. Non ita mandati [illegible] peccatis causa tibi fuit. [illegible] [illegible] Deus, sic [illegible] especially proud debito summum terrorem Domino [illegible] istud autem quis vero annuntiavit tibi? reprehensionem conti- nuo manos vestimentum nigrum. Non enim ego eam concedere- dem te, [illegible] a me fuisti doctus, nonnam, [illegible] pe ego existimavi esse eorum quæ a me fuere pro- [illegible] Hæc a me [illegible] malum aliquid in te cernere. At mulier vero non impudenter respondens ignorantiam suam prædicit: Seb mulier, inquit, quam dedisti mecum, hæc mihi dedit, et edi. Hæc est mulier quam dedisti mihi ut adjutorio esset, adiit enim accessim eam, dicens: faciamus ei adjutorium secundum [illegible] [illegible] [illegible] tum quantum [illegible] [illegible] peccatum [illegible] [illegible] [illegible]

lerocgavit enim fraudulos, fraudulenter nactique interea
tas, neque ipsi fecisti ingrati, ad defensionem sum ab
[illegible] sed Deum, [illegible] malum [illegible]
[illegible]tuorem, ac proinde incorrigibilem, poena dignum es-
se pronuntiant; pronam, inquit, hoc fecisti [illegible]
Ps. 118 prorsus rationi. Durum est: non respexerunt impii in
judicio. Non quod resurrecturi non sint, sed quod nul-
la coram ipsos inquisitione nullaque eorum examine
quid ad futurum [illegible]minae eatem serpenti infendat
sed duorum vulnera leniverunt. Quia ergo impii [illegible]
es temporis fecisti hos, maledictus es ad omnibus pe-
cus bestiis quas aluit super terram, super pectus tuum
ventrem ambulabis, pronam nimirum pectus fraudi-
bus tuis circumvenisti, ventrisque ad subitis fecisti
frugendum perseverit.

Et levam dedi omnes dies vitae tuae. Et inimicitias
ponam inter te & mulierem. Quoniam nimirum amici
tias pertulisti fugitivi, ut hostis ejiciens. Verba aut
tem ista in legem abierunt. Ad quem Deus in perpe
tem maledictio recidit, cum Diabolus fuerit fraudu-
lentus [illegible] Diabolum [illegible] inuisibile
invisibilis [illegible] humanos [illegible] poena etiam
invisibili [illegible] afficit. Quemadmodum e-
nim Deus ipse licet invisibilis, visibiles tamen
sui monumentum arborem habuit, ita etiam Deus
no invisibilis instrumentum serpentem, maledi-
ctum obnoxium reddidit, ut homo videret, lamen
si quid Diabolus fecit perpessus non videret, sed
pentem tamen antea erectum humi trahere corpus
cernens ubi volutabat, gyros, quam instrumentum
habuit poenae, edigere, quid illo qui usus est fuerit
ferre oculos oit. Simile quid in Evangelio cum
in mare precipitabio [illegible] ipsos nimirum
subiit vaverant Daemones, veniam ut eos faceret
ad sui licet eligere in abyssum deuderentur pe-
tentes. Concessit enim hoc ipsos Christus, ut ea
mium invisibilis in visibilibus fulmen gereret per
fas, quo profanum rationes ad servitus nostros eorum
pacem [illegible] afficit.

Poterat equidem Deus, modo voluisset, eo Diaboli
Diabolum, ut in serpente, qui instrumentum usu fuerat
in facinus [illegible] poenas hac eloquentia [illegible]
Euphemodes [illegible] in Evangeliis eorum [illegible] Dictum
cumeos, qui a complurimus multi, spiritibus [illegible]
tus, ita [illegible] cognitis in nominibus ad sequentis habi
tabat. Illos enim dixerat locus, e longinquo conspe-
Marc. 1, 24. lo loco, cognovisti, quid mihi & tibi, inquit, fili Dei
Jesu? venisti ne nos torqueres? Sane quidem homo videri
[illegible] fuisse videbatur; revera tamen Daemones
ut fecisti, necessitate quidam coacti eo homine
impellente, quam non [illegible] sua sententia amplius, [illegible]
prout Deus voluisset gubernabant, perque eum quan-
tumvis [illegible] afficiebant Christi [illegible] praesentia manifes-

τα ἀπατεῶνα ἐκ ἐρωτᾷ, ὅτι δίκῃ τι ἐπάθεν
πρὸ ἀπολογίαν καλῶν. ἀλλ' ἄτε κακὸν καὶ ἀ-
χάριτον καὶ παντελῶς ἀθεράπευτον τῶν πρόσ-
ω ἄξιον ζῶν τοιοῦτο αὐτὸν, φησίν, ἐποίησ τοῦτο
ἐπάνθας. κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ Δαβὶδ λέ-
γων, ἐκ ἀνασθόντας οἱ ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, ἢ ὅπως
ἐμέμφοντο· ἀλλ' ὅτι ἐκ ἤκουσαν. ἢ δὲ πρόσ-
ὄψις ἐπειδὴ ἐκκλησία τοῦ τῶν ἀπατεώνων πλη-
θους· τί ὃν δὴ καὶ φησίν· ἐπειδὴ τοῦτο ἐποίη-
σας, ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων
τοῦ γῆς, ἐπὶ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ
πᾶσι καρδίαν ἀπάτησας καὶ τὴν κοιλίαν ἐπλη-
σας ἀφαῖ βρωμάτων.

Καὶ ἔχθρα φησὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου
ἐχθρὰν δίδω σοὶ σέβον σε καὶ τῆς γυναικός· ἐπὶ
φίλος ἀπάτησας ὡς ἐχθρὸς ἐβάλλη, καὶ νο-
σος ὁ λόγος ἐγένετο· τὸ δὲ διαβάλλ πλανῆσαι
τος πᾶσ ὁ ἀφὶς τὴν κατάρᾳ ἐδέξατος τοῦτο
ἓν ἀόρατον δαίμονα ἀορατῶν φανερῶν πλῆθος
δὲ ὁρώμενον ἄθρων ὁρωμένην ὑποβάλλη πονη-
ρὰ ψυχ ἀόρατος ὢν ὁ θεὸς ὁλωτεφορέτων
ὁ ὁρατὸν τὸ δίνδρον, ἵνατος ἀορατε βλέποντ
ἄθρων ὑποβάλλ τον ἀφὶν κατάρᾳ, ἵνα καὶ
τον διάβολον ἐκ βλέπῃ τ πίπτοντε, τὸν ἀφὶν
τοῦ ποτὲ διανοοῦντα βλέπων ὑγιεῖνον, ἀ
ναλήθως ἐκ τοῦ τὸ ὁρᾶν πεπωρῶσ τὴν τῆ
χαβασίᾳ τόκμην. ὅθεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ φη-
σὶν πρὸς τοὺς χοίρους τοὺς ἐβέντας ἐβάλλον
ἐ ὑπάδον οἱ δαίμονες ἱκετεύοντες τοῦτο
ποιῆν καὶ ἐκ περιδῶναι τὸ ἄβυσσον ὑπάγ-
φειν μᾶ ὁ χριστὸς ὡ ἀεὶ ἀορατος ὢν ὁ ἀορατος
κατακονιάβυς ὑφαλῶν, ἀφθάτων κρῖν τῶν ἐκ-
νων τὴν ἐξουσίαν πρῶν.

Ἠδύνατο μὲν ἐν ὁ θεὸς βουληθὶς ἀποκαθαίρειν τὸν
βολον διὰ τὸ ὄφεως ᾧπερ ἐβούλετο χρῆσθαι πρ
θῶν τε ἐπὶ πεῖρασμον καὶ τῶν βλάπτων ἕ
ημῆν τὴν ἐφαντασίαν, ὁμοί τι ἐλέγοντες ἐνέφαιν
λόγο, ἐπὶ τῷ ὑπὸ πολλῶν ἐκκλεκτῶν πνευμά
των ἐν ὄρεσι καὶ γυμνασίοις ἀνάγκη τῶν δαιμό
των ἀλλόντος. Καὶ τῷ ἰνδῷ πορευθέντος φησὶ
ὁ Μάρκος ἰδόντος αὐτὸ τὸ προσκυνῆσαι, τί
σοὶ καὶ σοὶ ἐμοὶ τῷ θεῷ; ὁρκίζω σε ἵνα μὴ με
βασανίσῃς. ἐνόκη γὰρ μᾶ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸ
φαινόμενον ταῦτα πάσχῃν, ἐπομένου δὲ οἱ δαίμονες ὑπ
ἀνάγκης ὑπὸ ὄγκου τῶν ἀνθρώπων, ἀκτὶ πρὸ τὸ
λοκὲν ἀντεῖν ἅπαντες, πρὸ δὲ τὸ φίλον θεῷ, καθὶ
ἐκέχρι ὁμολογοῦντες ὅθεν αὐτὸς ἐπίδηλος χριστὸ παρόντος

κατάληψε φόβος, καὶ τὰ ἀοράτως ἐντὸς ἐπῆλθε πάντας βαθέως ἐθόλωσεν. καὶ νῦν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐνοράσεις, ἐπιμένοντες οἱ περὶ τοῦ ἅλατος ἄγριόν τι ἐπατήσαντα καὶ ἀλυσιτελὲς τῇ αὐτῶν πρόνοιᾳ παρὰ πάλιν τι μανθάνειν ἀσέκτον, ὡς ἂν αὐτῶν τὸν νοῦν ἐνδιαβάλλειν μᾶλλον ἢ τὸν κύριον τῶν ὅλων ἐπαινεῖν χρέος. ὁκνῶν δὲ ἡ ὄφις τοιοῦτος ὑπῆρχε καὶ τοῦ διαβόλου. διόπερ καὶ τὴν ὑπὲρ πάντα κακὸν ἐπιτιμίαν ὑπερβάλλειν λέγεται ὡς ἄγιον κακὸν, ὅπερ πάντας τοὺς ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὄφις ἔχειν ἡνίκατε καὶ κτίνειν τῷ τρόπῳ καὶ θηρία τοῦ ἡμῶν καθ' ὧν τὴν ἰχθύαν βίβλιον ὁ ὠσπὲρ τοῦ μαθητοῦ παῖς τὰ ἐπάνω ὄφεων καὶ ἐκκλησίων. ταῦτα δὲ πάντα κακίας ἔχοντα ἐξιστόρηται ὑπερβάλλων ὁ διάβολος ὑπὲρ πάντα καταδικάζεται. ἐπεὶ δὲ λοιπὸν νοῆσαι ἐπιφερόμενον ἦμιν καὶ περὶ τοῦ φαίνεσθαι ὄφεως ἔτερα, τὴν πλοῦσιαν τοῦ διαβόλου δόξαν φυβῶ, ὡ μήτε αὐτὸς ἔσχατος τοῦ διαβόλου ἐστὶν ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἰδιωτικώτερον περὶ τὰ φύτα, τὸ ἡμετερικὸν ἀναπτύσσεται, τοῦτο ἴσως ἡ καλία διδοῦ, ὡσεὶ τὸ ἐναντίως ἀσφαλὲς φυβῶ, καὶ τὸν τρόπον ὃς ἐν τῷ ἐναντίῳ

simply, enim si cum impudico aliq̃ vecordi familiariter conversari, non videtur damno sibi esse affici. Inimicitiam aliq̃ pœni opponit, ut Dionysio naturæ suæ simplicitas

Matth. xvi. 6. est, prædicatio fugiat Salomonis monitum fugiens, dicens

2 Cor. 11, 11. vedre Diabolo ut aud: non ignoramus cogitationes ejus. Subinde ubi damnosa fugiendi, ibi profitendum est bellum; siquidem illa amicitia lex est, ut eos quæ sibi inimicos sanguine, ut nobis sua sibi mutuo inimicitia, proprios similitudinem aptos natura vinxit. Judex optimus omnino se

1 Cor. xv, 33. habet inter: corrumpunt bonos mores colloquia mala: pari nimirum ratione, qua in corporibus sanis, si quis infectio, aer per respirationem attractus, vivendibus in his corporibus morbum conciliare solet. Post idolatriæ Deus inimicitias inter ubivisque semen etiam. Sed per semen autem serpentis nihil aliud intelligi quam ejus, qui forma & imagine ejus prodiit, fatemur. Vel etiam animi sensus & vestigium in aliquo manet alienatus, & divisus ab ea alienatus. Ad mulieris semen ea qui prodiderunt, ejus illas evangelistæ subditas significasse existimant animi illas subjectas hyam. Vel etiam ea per illud signify denotandas animi Scriptor, quæ a divina inditum mente ad disciplinam providendi, cui omnes malignationes Deo vasa sunt. Non autem sunt diversarii Diabolo versutiæ. Non autem semen femineum fuit infantes, Diabolus enim etiam semper & semine fuit infantes, Diabolus enim etiam Deus. Neutiquam vero serpentis diversus semen, lens, sed diversus ipsam mulierem; nec semen serpentis adversus mulierem, sed diversus semen, quæ inimicitias exercere Diabolus debere. Nobis enim iis quæ summe mala sunt adversus ea sollicitam quæ summe bona sunt pugna; ita vero quæ in inferiore gradu subsistunt comparatione istiusmodi

1 Cor. x, 13. decedant. Solet nimirum Deus cum tentationem facere, ut proventum ut possimus evadere, ut quæ tribulationes vires nostræ ferendæ non patiatur. Deus autem, quæ est ipsius bonitas, Satanæ insidias eatenus non desiit, quam quidem hominis profectibus & in virtute progressui, quæ per calamitatem significat insidiari est, homines corpori, hoc est impietatis interdum struebat; hoc enim subtilis vel ipsa etiam simul consideret, oportet, observanda vero est generis in hac orationis permutatio. Omnia enim quæ hactenus dicta sunt de mulierem ipsam, nunc vero ipsius semine, servabit caput hum. Scilicet de infirmiore, dicere ideas communes erant: inimicitiam ponam, nec fraudi locus amplius concederetur. De vivo autem; quæ Apostolo teste fidelibus non fraudi, verbius dicabatur ipsum servabit caput hum., quid roboris ille pollens bello generalis optimi esset, studiose cavens ne [illegible] ipsum existimari posset initium, quæ demdem ab ea, quæ a quo procreaverit scilicet existimandi, passus est, ut quo commodo superiori vel. Neutiquam enim ab progenie suum eximens paradiso ejus est, pari nimirum ratione qua eos qui Babylonem captivi abduxerant, semelet etiam comitati fuerunt, in Dionysium captivis alterius. Ad vero Diabolus, neutiquam pater capti- te vivi, ut quæ ejus semen esset, [illegible] calcaneo tandem, [illegible]

quae designat

βυτιν· ποινηρὸς ὁ σατὴρ ἔχει τὴν βλάβην. ἢ ἐν ἔχθρα γενεὰ ὡς τοῦ ἀνδρὸς γενομένου καὶ τὸ ὠδῖνες πολλὰς φησὶν ἀντὶ τοῦ πολλὰ τὰ τοῦ βιοτικοῦ πάσχειν ἢ γυνὴ αὐτὸ τὸ κοινὸν ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ διαβόλῳ ἢ γυνὴ αὐτὸ τὸ κοινὸν ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ διαβόλῳ ἢ γυνὴ ἀντὶ τοῦ ἐκκλησία ἐστὶν ὁ πόλεμος, ἐν ᾧ νόμος ἐστὶ φιλίας, δι' ὃ ἀναγκαῖον παρεκτεῖναι τὴν ἐναντιότητας. ἀκολούθως δὲ ἔχει καλῶς ἔχη τὸ φιλίσθαι ἢ δικαιοῦ ἐστὶ κακαί· ἐὰν δὲ τοιοῦτος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ ὁ ἀναπεπταμένος ἀπὸ λανθανόντων τοῦ διαπεπαυμένης ἐναντιότητας· ἀκολούθως δὲ ἔχει καὶ τὸ ὑπέρχα τῷ ὑπέρχα, ὑπέρχα ἄνωθεν τοῦ κατ' αὐτὸν τοιοῦτον ἐστὶ καὶ ἐποφωδύνους. ἦταν δὲ ἡδικῶ διαστρέφοντας ἀπὸ τοῦ ἐλαθῆναι καὶ σωθῆναι τοῦτο ἄλλῃ ὑπέρχα ὑπέρχα τὸ γυναικὸς τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ἐκ τέκνων. τῶν γὰρ ἐκκλησίαν τῶν ὑπέρχα τοῦ ἄρχοντος τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν ἡ τὸ ἀντικρύνειν κακοῦργος ἐξηγεῖται περὶ. ὁ πάντων δὲ τὸ ὑπέρχα καὶ τέκνα ἀλλὰ ἀρβελίσεται. ἐχ ὁ ἄρτι δὲ πρὸ τὸ ὑπέρχα, ἀλλὰ πρὸ αὐτόν· εἰδὲ τὸ ὑπέρχα τὸ ὄφιως πρὸ αὐτόν, ἀλλὰ τὸ ὑπέρχα αὐτοῦ· τὰ γὰρ ἄκρως κακὰ πρὸ τὸ ὑπερβάλλοντα ἄρδα ἐχ τὸν σῶμαν, καὶ τὸ ἐλαῖον πρὸ τὸ ἰδιάζεται· ὁ δὲ θεὸς δίδωσι τὴν ἐξουσίαν τὸ δίκαιον ὑπερέχειν, οὐ ὑπέρχων ἔλαττον γενεᾷ τὸν πειρασμόν. ὡς ἄρδα δὲ ὁ θεὸς καὶ τὰς ἐπιβλαβὲς τὰ αὐτικρυνὲν κατακρινῦν, τὸ σὺν διαβόλῳ ὑπέρχον τοῦ τὸ ἀνδρὸς πρόκοπος καὶ διαβόλῳ ἢ ἀρετὴν, εἰ ἡ πείρα ἀνδῇ, τὸ δὲ ἀνδρὸς καλὸν τοῦ κακίας κεφάλαιον τὴν ἀβίβαιον, τὴν γὰρ ἐπιμελὲς ἐστὶν ὑπέρχα ὑπέρχα γένος ὁ λόγος. ὡς γὰρ τοῦ τὴν δυνατὸν πάντα ἐκφῦ ἐλάττω. νῦν ἔστω δὲ φησὶ πορεύθη κεφαλὴν· ἀλλ' ἐκ γὰρ πεῖ τοῦ τὸ ἀδυνατίσθαι λέγειν τὸ ἔχθρα δικαίως ἐστὶν

παθῶν ἢ καὶ δυνάμεώς τι τῶν προσηκόν-
των παθεῖν, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀνθρωπίνου
γένους, ἵνα δι' αὐτῶν ὑποδικάσῃ, καὶ ὁ ψεύ-
στης φανῇ ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν φιλαίτιων. ἐπεὶ
δὲ τὸ φαινόμενον ὄφεως καὶ τοῦ αὐθεντοῦ πλάνου
καὶ ἀληθείας ὁ λόγος ἔφυτευε· ὅτε γὰρ ἀπόντων πω
τῶν ὄφεων ἡ πλάνη τοῦ ὄφεως τὸ σῶμα ὡς ἀνθρώ-
πειον δὲ τὴν κεφαλὴν δι' ἣν ἐκέκτητο παντε-
λῶς· ὅ, τι ὄφις καὶ ὄφεως λέγειν τὸ σῶμα, ἀπὸ
δὲ κάτω κύμενος ἐφικνῆται σφόδρα τῆς πλάνης
κεφαλῆς γὰρ ἐνώτιον ἀδύνατος, ἐκείνης ἀνωδύ-
κεὶ κεφαλὴν δυναμένη λαβεῖν· ἀντίκειται δὲ ὅλον
ἡμῶν ὑποδείσεσιν ὁ θεὸς τῇδε τοῦ διαβόλου
ὅτι ἡμῖν μὲ τὸ κατὰ τὰ πλάσματα γ' τὰ κρύ-
λουσι ζηνεσιάδα, καὶ ἡ κατὰ τὴν ὁδὸν τῶ βδέ-
καὶ τὴν πρᾶξιν ὧν ἐνδυναστάνεται, ἢ πλάγιαν κα-
λῇ, παίζοντα αὐτῶ παρέχοντες καθ' ἡμῶν. τῆ
ἕτον ἐπὶ καὶ τὸ εἶναι τι βεβῶσθαι ἐν πρόσῳ πο-
νηρῷ· ἢ ἀνομία τῆ πλάγιος ὡς κυκλόθεν μὲ
τοῦτο γὰρ ὡς φησὶ φοβερῶς, ἐκεῖ περὶ τὴν τῆς
ἀνομίας περιχαράδωδε· ὅθεν φησὶν ὁ κύριος ἡμῶν
λόγῳ ἡμῶν πατὴρ ὑπὸν ὄφεων καὶ σκορπι-
ων, δηκνυὸ ὅτι καὶ τὴν τῆς πλάγιος ἀξιόλο-
βλάβην, τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀμαρτίαν παντε-
λῶς ἀνελών.

p 16 cc Καὶ ἦσαν ὁ θεὸς τῆ γυναικὶ πληθύνων πλη-
θυνῶ τοὺς λύπας σὺ καὶ τὸν συναγωνόβυς· πά-
λιν ὃν ἀπηλιὼ χάσματι τὰ περιόδεκτα γίνεται
τῷ θεῷ, ἵνα σωθῶσιν τὴν ἁμαρτίαν ἢ αὖ
τῶ ἴσχυν ταῦτα νομίζοντες, καὶ δυνάμωσιν
τὴν φιλίαν ὑμῶν ἡμᾶς τῆς ἀθλιαρσίας γίνεσ-
λωσιν. προσέχῃ δὲ τῶ προῖσατι λύπας ἢ
λύβιν τὸ πλάσματος ὕδατος ἰατρὸς τοκίνν ἢ
φόσμακον καυσικόν· ἢ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη
μετανόημα ἢ σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατ-
ἐργάζεται καὶ ἡδέως ὅτε τοῦ σχέψῃ συνάγης
τότε δωδῶν· ἢ κατασῶσαι δὲ ἵνα σπ' τέκνα, ἢ
πολὺ φθόβας ἐυλόμενον, ἐυζάριδι καὶ πλουδ
τοδε· ἀμεταμέλητα δὲ τὰ θεῖ τὰ χαρίσματα
καὶ πρὸ τὸν ἄνδρα· ὃς ἢ ἀπεστρέφῃς φησὶ
ὑποστένδα γὰρ τὰ ἐπὶ τοῦ ὠδῖνν ἀνάγκας
ὃν ἀπαθοῦσι τῶ βυσῆκα τὴν βιβλίαν, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἡμιπλόντων ἀφ' ἡμῶν ἢ ἀνθρώπων
θεσιν τὴν ἐλπίδα τῆς λύπεως· καὶ αὐτὸς δὲ
κυρίευσῃ φησίν, ἢ γὰρ ἢ ἀρχὴ πλάθις τὴν ἀθο-
τιμίαν ὑπέστατο, πομπῶσιν ἀνθρώπων, καὶ πα-

Diabolus superuenturus atque praecipuas vltimo ad bellum
faciendum diriuere non valeat, circa ea quae diuinam
humanam necessaria sunt, insidias dirigit, ad eum
opus homines subuertat. Dicit Psalmo etiam dicit
ipse salutarium nostrum observauit: Et adiumbi- Ps. LV, 7.
primus ita serpentis [illegible] posset, & de cal-
[illegible] ferme. Homo enim to-
tum quidem serpentis corpus, prout fortunas habuit,
fecit, maxime vero capite, atque quo percusso o-
mnimodo mortuo ipsi est percutiam. Ad & serpens
quamquam corporis humani partem monstrum ap-
petit, cum tamen humi repit, calcaneo potissi-
mum petitur. Caput enim hominis stantis inuas
vere nequit; cum contra homo sito corporeque expe-
nios capiat quo facile possit impetrare. Ea ipsa
scitissi tenuit; quando in dubio inferiorem. Diabolus
constituerit Deus, quia letalem plagam infernus
calemus, modo ipsi de malitia astutiae cautemus, nec
in vita vias virtutis ipsi gerantur, quo pro calcaneum
pendentem, incurii versemur aut negligentes; hac-
que Deo ratione insidias ei gerit, qua impetrat ei
[illegible]. Huc pertinet ipsius: Ps. XLIX, 6.
malos iniquitas calcanei mei circumdabit me. hoc
nimirum: inquit, solum mihi timorem incutit, si for-
te in iniquitatibus peruersis deprehensus fuero. Hinc Luc. X, 19.
Dominus ait: ecce dedi vobis potestatem calcandi [illegible]
pra serpentes & scorpiones, id est omnem calcandi [illegible]
imminens vulnus seruandi, postquam nimirum
peccatum & malum penitus abstersissent.

Et mulieri dixit multiplicans multiplicabo tri-
stitias tuas & gemitum tuum. Minorum spacio a
Deo iterum proferuntur eas; quo tamen iam sola-
tia ordinarentur; at scitissi ea magis in nobis ad-
uersus peccatum accenderet odium, ab eo isla nobis
obuenire gaudium; atque conseruari nobis di-
gnos alacritas dum admiramur, percellamur.
Tristitias autem culpae, quas appellat, offensio-
nem nostram sentiens, pari scitissi qua medicas
rationes vertere ad salutem solet. Quae cum secundo 2 Cor. VII, 10.
Deum fiducia est peccatorum in salutem Adhi-
lem operatur. Ps. 31, secundum Esaiam, reuertes, Is. XXX, 15
ingemueris, tunc saluus eris. Hexaemeron vero pa-
ening pauci multi ex malitia, quemadmodum jam ex-
lea ei bonitas, eum excitet impios & multiplicat
mini, Deum eadem Dominum flectum non poenitet
Et ad virum tuum impii conversio tua, promis
enim postea longius sit dolorib. ab incon. Dei,
cum conjugi tamen conuocaret non remouit, spin &
gaudium ipsi unquam obuersatur diuersum, viro
eas disperdit. ab auaritia postea confidit. Perpet. &
ipse hic Dominabitur. In primeva nimirum creatio-
ne apud utriusque habitu fuerunt homines, faciamus hic

minem Deus inquiebat. Et revocum: faciamus ei adjutorium, neutiquam enim imperandi verbis festinatio usus est. Aut vere evanuit iste, qui homo ex quo seduxere se fuit gaudio, id quod servitutem conditionem debuerit. Non enim, secundum B. Apostolum, Adam seductus fuit, verum mulier male imperio suo in usum status peccati et fuit autor. In servitutem itaq; redigitur, quod te imperante, breve malum gravem gessit. Quid enim servitutem peccatum indicat, vel q; bestiarum conditione pejus? Satis manifestum est, ante peccatum hominis omnes imperio subesse. Ad cum nemq; celsit Dominum addecebantur, nec consequitum rerum q; haverecebat Adamq; quemadmodum ne mulier a serpente sibi male cebat, sed quasi domesticus et ipse familiaris sermones cum eo miscebat. Post admissum vero peccatum imperio in bestias fugit homo, ipsq; mutatus in contrarium facies eas metuit ab eisq; vicit. Deo quidem pio benevolentiae Pie, cas, quibus ut necessitatibus inferiantur, cavere homo non potest, sub imperio eius relinquente, ut sedorem ad quem condemnatus est cum nonnihil levet: Ser reliquas vero cum calligasset, et quia fecit, q; in paradiso essent delicto, et penitentias imperium suum recuperavere sibi, sed imagines, q; similitudinem Dei nos conformans, quam sub initium compedita pedibq; quos sceles subjiciebant, nomina ab eo accipiens. Subjecit inter servos q; illaq; bene audiunt metu et reverentia prosequuntur, conservi eorum: illi autem ipsi aliqua in re offenderunt, ultimo quoq; consevorum sibi timere solent. Aut nunc q; homo si ad priorem suam dignitatem revocum conservat, non bestias solum, sed et daemones, non quidem imperat Deum, sed potibus etiam mirac[illegible] ut, quod insigne dari[illegible] imperii argumentum est. Dei enim vi[illegible] bis imperat salvatori, potestatem cal- and [illegible] pentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici. Et Apostolus ait: subjecit Deus omnem, sed pertinax rebus, tum animi [illegible] et [illegible] prisci nec observat, sed omnia dei [illegible] videri. Nam, si causam peccandi etiam bestiis, rigidum illum chaos dicerem in Daniele conspicienti [illegible] vesanabilis cupida ei in [illegible] fabulose rent. Et sapio etiam Paul manu decidit, mordere prohibitus, quod peccatum inillo non esset, quod odium [illegible] hujusmodi subjicere nos potest & ob quod nunc [illegible] mulier gaudet. Hoc autem [illegible] peccatum [illegible], mulieri a decende inlecti et mulcere, cum neutiquam bene manere ille eum profunda fuerit, nec dominari eam velit divo, quam male olim imperium gerunt. Subjectam potius divo esse cupit, quos rei voluptem [illegible] subjungit.

1 Tim. II, 12.

Adam non est seductus, inquiens, mulier autem seducta in praevaricatione fuit. Ubi autem contigit seduc-

λιν παρέβησεν ἀυτὸ βουλὴ, ἀλλ' ἡ προσκτικὴ ἡδονὴ τὸν γυνὴ, ἡ δὲ ἀπάτη τοῦ ὄφεως παρέλυσε τὴν γυνὴν, καὶ δῶλην τοῦτην ὑπέβαλε. ὅθεν ἀλλ' ἐκ ὑπαιτίου κατὰ τὸν θεὸν ἀπόστολον, ἀλλ' ἡ γυνὴ κακῶς ἀπέβλα τὸν ἀνδρὸ ἡτις γέγονεν αἰτία πλημμελείας. ὡς ἓν ἐκ ἀρχῆς καλῶς ἐχρὸ δηλούμενον τὸ περιστάσει ὅτι μὴ ὁ ἀνὴρ ἐκ τοῦ δόλου ἐφύλαττεται, δηλῶ καὶ τὸ ὄφεως, περιγραφῆ ἑαυτῶν ἄρχει ὁ ἄνθρωπος. ὡς γὰρ πρὸς ἀνθρώπους ἔρχεται, καὶ ἐκ ἔβλεφεν ἀλοῦ ταῦτα θεώρουν, ἀλλ' ἐδὲ τοῦ ὄφεως ἡ πάντα γυνὴ, ἀλλ' ὡς συνήθη τινὶ ἡ λαλήσει. ἐστὶ δὲ τῶ ἀρχαίων ἀρήσεν ὁ ἄνθρωπος τῶ τέκνων ἀρχὴς, καὶ τοναντίον ἀυτοῦ ἔχει τὰ τέρατα καὶ δέδηκε, τῶ θεῶ διὰ φιλανθρωπίαν καταλιπόντος ἀυτῶ τὰ περὶ ἀνθρώπων ὑποταγίαν τῶν τῶ ζώων ὑποτεταγμένα, ἵνα συνεπικρίβῃ τοῦ ἐκ τῶν κολάσεως ἐδρᾶσε, μὴ δὲ τῶν ἄλλων παδεύοντες ὅπως μαθὼν ὅτος ἀνθ' ἑᾶς ἡδύνατο, ἐπαναλάβοι διὰ σπουδῆς πρὸ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, τὸ κατ' ἐκόνα λαβὼν καὶ ὁμοίωσιν. ὅπως δ' ἁπάντα τοῦ ἀρχὴν τὸ ὄφεως ὡς λεπόνα πολὺν ὑπετάξατο πόδεσι ἀυτῶ τὰ ὀνόματα. ἐπὶ καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἐυδοκιμῶντες φοβεροῦ τοῦ δωδέλους ὑλίν, ὅλη περβλεπτικότες, καὶ τοῦ πυρὸς τῶν φοβερῶν δεδικαι. καὶ νῦν ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ ἰσαιδῶν περὶ τὸ πρῶτον ἀξίωμα, ὁ σῶν θηρίων δὲ καὶ δαιμόνων, ἐχ ἁπλῶς ἄρχει, ἀλλὰ τοῦτα πατῶ, ὅπερ ἐπιτιμῶντος ἐστιν ἀρχὴς ἐδὲ καὶ ὁ σὸν φιλὶ πατρὶ ἐπάνω ὄφεων καὶ θεμπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τὸ ἐχθροῦ καὶ ὁ ἀποστολος ὑποτέτῃ φιλὶ τοῦ Σατανᾶ ὑπὸ τοὺ πόδας ἡμῶν, ἐστὶ. Καὶ κεφαλὴ κεφαλὴ ἀλλ' ἐλέγχος ὁ νίκα. πᾶρχῃ καὶ σκεῦος τε ἐν τῶ κεντὶ τὰ ἀκεῖα τοῦ βαβιλικοῦ χαρακτῆρα διήνικα κατὰ τοῦ λάκκου ὑπέκυπλον καὶ τὸ ἐρημικὸ τοῦ λαοῦ πᾶν ἀξιωτὴ, ἀχῶ ἐκ ἔχον τοῦ ἀποστίαν ἐν ἄλογα τοῦ αἰτίαν τῶν βλάβης, ἐπ' ἐκ καὶ νῦν ἐκπλήττῃ ἀρχὴ ἡ γυνὴ. τοῦτο γὰρ ἡδὺ ὁ πᾶδος ἀναβρύσεται ἀφωνεῖ ἐκ ἐδίδαξεν ἐδὲ γὰρ καλῶς εἰδίδαξε τεχνὶ, ἐδὲ ἀυδενῶν ἀνδρὸ, ἐκμήσης ἄξε καλῶ. παρεχωρῶν δὲ φιλὶ ἀνδρὶ καὶ τοῦ ἀρχὴν ὑπάνδρευε, ὁ λοιπὸ ἐκ ὑπαιτίου, ἡ γυνὴ δὲ ἀπαλὴ δρᾶα ἐν παρεβάσει γέγονεν. ἐνθα δὲ ὑπεβρολὴ μὴ

ἀνδρα ἀπαναίδη, τὴν δὲ γυναῖκα σύνεσιν ἀνεμάκτητον. καὶ τὰ τῶν ἀρχῶν ἔνδον περιγίνεται, καὶ οὐδὲν διενεγκὼν τὸ διάβολον λέγειν, τί μᾶς ἄδας μύσεις τοῦ ἀνδρὸς ἐνδύσας; ποῦ δὲ πρὸς ὠμότητα ἐξήκοντας ἄγων τὸ διαφυγόντες κεδήσκειν. ἔτω πανταχοῦ ἡ σὴν ἀρετὴ ἀξιοῖ, ἡ δὲ ἀφορμὴ διδομένης, διὰ τὴν ἡμῶν κατακτῆσαι λύπην καὶ συνηθρὸν καὶ διδάξαι, ὅτι μὴ τὴν ἀρχὴν διὰ φιλανθρωπίαν ἔλυσεν ὁ χρόνος τηλικοῦ διὰ γυναικὸς· καὶ ἐπειδὴ ὑπατεία ἔδει ἐκ πάθους πικροῦ τοῦ ἀνύπνου, προσῆκεν ἀμέλγειν τὸ χαρᾶς τὴν λύπην διέλυσε, προσῆκεν τὸ λόγῳ τὸ χαίρειν φάναι, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπανελθεῖν ὁ κύριος σεσῶκε δέ. Θεὸν γὰρ αὐτὸν τοῦ ἴνως ἐνόμιζεν, παρθένος μᾶς ἐκαστέρχ, καὶ εὐα μᾶς παρέπεσε ἐδαπάσεν. ἀλλ' ὁ σὺν ἔχε τὴν λύπην ὀφθεῖσαι καὶ τοῦ ἐβδόμου ἀπάβαιο καὶ ἀνταῖς ἡμέρας ἀνάγαρ τὴν λύπην ἐστεῖλεν, ἡ δὲ τὴν χαρὰν ἐκ θεοῦ, καὶ ἐν ἀγαθῷ τὸ ἥνως διέλυσε. καὶ τοῦτο ἀπαθὲς τοῦτ' ἐνεκεν τοῦ καὶ λύπαις κατέπαυσεν, ὅθεν τὴν σὴν πάντες ἀπιῶντες, τὴν δὲ σακαιβύβιν ἀπαλὲς καὶ ὡ πεβδωπον ἔχεδα τοῦ ἴνως φυεῖ, ἴδιᾶ μᾶς ἀπὸ τοῦ νῦν σακαιβύβι ἐκ πάθαι αἰγιαίνο ἀπὸ τοῦ νῦν πρὸς ἀντιδιαδεῖν· προσῆκεν τὸ φάβαττος χρῆν κατ' ὄν τοῦ λύπης καὶ τὸ σταθῆναι τὴν αἰτίαν ἐξίεσσο. καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνδυ ἔχει ὁ λόγος· ὡς μᾶς ἰνδὼς ἐσύκη διάβολον φυεῖ τὴν γυνὴ πρὸς ἀυτόν, σακαρία ἡ καλία ἡ σεσαβαβάβι καὶ ἡ σασπ ἐν ἐνδιάδας. τὸ δὲ πρὸς τοῦ ἄνδρα βι ἡ ἀποσοφὴ βι, καὶ τὸ αὐτὸς βι κυζυνδη, παῦδος αὐτοῦ κυζυνδη ἡμῶν, ὁ ἄνδρες ἀμαπόστ τοῦ γυναῖκας ἡμῶν, ὡς αἱ αὐτοῦ τῶν ὑμῶν ἀπαλλαγὴν συγκαινοῦσαι καὶ ἐπαφῆ τὴν ὑποταβολὴν καὶ τὸ τοῦ ἀμαπὸς ἀπαύδες, καδεῖ καὶ ὁ χριστὸς ἀμέπαυε τὴν ἐκκλησίαν. ὥστε φυεῖ ἡ γυναῖκες ἵνα φοβῶνται τὸν ἄνδρα, ὡς κυρίων τῶν ἀνδρῶν ἴδιας αὐτοὺς ἐς βαβέσεως. καὶ πάλιν γυνὴ ἐν ὑβυχίᾳ σανδανεῖ τῷ ἐν πάθη ὑποταβῇ· καὶ ἵνα σὺ ἀκόυσας δὲ ἀυτοὺ δὲ κυρίευδη βρετικὴν ἔχνα νεσῆδη τὴν ἐβροτῆναν, πρέπειον τὸ τοῦ κυδηνοίας ἴδιαν ὄνομα, πρὸς τὸν ἄνδρα βι ἡ ἀποσοφὴ βι, τοῦτ' ἐστὶ καταφυγὴ καὶ λιμὴν καὶ ἀσφάλεια· καὶ ἀμέλει τοῦ φόβου δυνάμεται, καὶ φυεικὰς ὁ θεὸς ἀυτοὺς ἀνάγκαις τοῦ ὑπαδιμίου κατέδακε· ἴδιαν δὲ φυεῖ ἡμῶν ὁ μακάριος παῦλος ἐπὶ τὴν

ut uir discipatus, non patiendo se deuici mulieris impetu, ꝓ subtile machinatus, secundæ facultatem mulieri tribuit, impies; unde enim scio mulier si uirū subdum facies? Qui autem ad potestatem alicui dignitatis, ille ipse quasi, qui Saluator, principis & ꝓfessionis exuit. Ita nimirum ubi cum uitiis principatus, seruitus uero cum peccato conpulsa est, prouolet quod mulier etiam ad tristitiam genitum, & seruitutem condemnato est, donec tandem Christus, qui est in genere humanum amore, istic omnibus cam ꝓ Saluatrix, q mulieres ipsarum genitor. Hic autem quo niam ipsa culpa non cauerat, innocentissimum pudet uidimus non ꝓfecto pauere, angelus prædicans tristitiam gaudio ꝓfutura, Iordanis ordinis auctor ho χαίρειν I ꝓ gaudere alium ꝓfecto? Quia, rationem ꝓ quam gaudendum sit addens, inquit enim Dominus tecum. Scilicet hæc imago hæc erat, ubi enim fuit uirgo, siquidem hoc quæ antequam uiros paterentur peccauit. Ad hæc prolem tristitiæ seruitio fraude affecta est, quæ ꝓ partiales redditi conditum post se mulieres, ipsis quoq peccato ominibus; Hic uero gaudio recreatus a deo maledictionem quæ sequi hoc incubuit emdio ꝓfutuit. Et ita paulo dolorum omnium grates, tristitia ab gemitibus conquadrum planæ abrogauit. Iam ad eam quidem omnes accusandi, hanc uero beatam omnes prædicant. Ipse quasi hæc festinatio personam, & hoc, inquit, beatam me dicent omnes generationes, uerba ista & hæc ideo addens ut fieret quasi præuentio opponendi tempora, quibus nimirum omnis tristitiæ genitura causa in eam rejiciebatur. Et sane subinferuit etiam ꝓfecto euangelista uerba ista euerabus comprobanti. Non enim alicubi ut decens subsistebat, mulieri quidam ad ipsum dicit: Beatus uentri quæ te portauit & uberes quæ lactasti. Quod uero primo istum, & Iesum tuum conuersio tua & ipsos dominabitur hoc luculatio Paulus explicauit dicens: Viri diligite uxores uestras, quo fit domus quæ molestia ipsis esset, quod auertere, ab illis ad laborant. Itaque ꝓfugit, quam intensus quam post omni carnali affectu, amor ille aliena esse debeat ostenderet; ꝓfecto & Christi, dilexit Ecclesiam, subiungens ꝓfecto & Christi, dilexit Ecclesiam, uiuosque Postmodum dicit quoniam uiros subiectas, sicuti quæ Christo, quo ꝓfecto ipsi sunt caput mulieris, sicuti & Christi caput est Dei. Sic diam alibi dicit: Mulieres in silentio discant cum omni subiectione. Ne tamen audiens mulier ipsa, & ipsos dominabitur tibi, molestum forte ad diosum imperium ꝓfecto perueniat, uerba paulo ante adhibuit, ipsius quam uiri pro mulieris fiducia: Si uiuam tuum sapienti, conuersio tua, hoc est reflexio, & potius ad seruitutis hanc. Scilicet

timori, reputabus est amor, conjunctis Deus cum feminea naturalibus malis, dedendi uinculis. Nobis autem nobis, ut quidam nonullis uidebam, occasionem D. Paulus, sublimiorem sensum in ista

ꝟ. 1 Cor. VII, 16.

ꝟ. Luc. II, 28.

ꝟ. Luc. II. 48

ꝟ. Luc. XI, 27

ꝟ. Ephes. V, 25

ꝟ. 33.

ꝟ. 1 Tim. II, 11.

Ephes. V, 32.

2. Cor. VII, 11.

Matth. XXI,

p 17

p 18.

προσεῦξαι, dum ait: Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia. Scilicet parit Ecclesia filios non sine dolore, solliciti nim praesidere laboreo aliquo molestiae vitiatio acquisitionem, tristitiam, paenitentiam in sui ipsum stabilem operare. David autem filios per lamentum regenerationis, comicominimum vitiatio est labor, voluptuosus vero ignavus quies: mercenarius laudem similiter qui a vitiatio ei etur. Conversio vero Ecclesiae ad Christum vitam suam eam est, qui ei Dominatus ad scilicet est, V. secundum praeceptum quo debilis progignuntur, in opus perfectum quo agitio consumant.

Quia audivisti vocem mulieris tuae, & edisti de ligno de quo praeceperam tibi, dicens: non edes ex eo, maledicta terra in omnibus operibus tuis. Iterum non homo quidem, cui dicit benedicto imperfecta fuerat, maledictione afficitur, sed terra, quae quidem ipsa quoque cachexia infirmitate laborat. Non simpliciter dicit, dixit maledictus sit terra, alias enim maledictioni manenti ingressa; frudum amplius nullum edituram. Id quod fieri accidit, quae gravant, ubi ei spinas, nunquam & le fructus amplius nascatur. Verum addidit: in operibus tuis, ut edendi nimirum ut ex eo frustum recidere soleant agricolarum spes, quae post gravissimos innumeros fere quandoque labores, nullum tamen eorum fructum quandoque referant. Id autem quod admirationem meretur hoc est, quod Deus terrae producendi fructi neutiquam nos, quemadmodum animalibus pribus dam spei hominibus, benedixerit. Scilicet cum lapsum hominis praevideret, poenam quae in fructibus in eum imponi debebat sibi reservavit. Illi pote quidem distribuant afflictum dicere ita fructus, qui poenitentiae percalas, ab deleti quod gravissimi. Si autem semel ita Deus benedixisset, stabile omnino donum, ideo semel ita edictum erat fructuum.

Spinas & tribulos germinabit tibi. Magnorum, in quo fructi contendam, jam dicy, pars passus quaeris. Hostilitio enim ista debitum modum servat, non permittit ut terram, & brevi tempore spinis temporis molestiis afficiens. Sunt etiam in ea non nulli sententiae, nihil aliud hoc loco significari quam quod multo licet impensis laboribus, fructus tamen haud raro nullos homo sit reportaturus. In tristitia, inquit, edes illam. In tristitia multos fructus, in tristitia & quidem. Atque est quod nemo tristitia reperiatur immunis, licet diuturnitate omnium abundet. Gaudit autem in solas cruciatus mentes & valetudine indurabus tristitia, nisi quam vero in brutis animantibus: Proptereaque semper si nullas partem de tristitia [illegible] minor. Dolentibus illas maledictionis [illegible] degeo vitam, nec aliathi rationes malorum finis nisi molestiae intercedente obtinget. & revertetis in terram de qua sumptus es. Id quod propterea addit, ut aliquam spei

ἀνθρωπος ἀφορᾷ ἐπαν. τὸ συμπᾶν τοῦτο σύ με ἐστὶ, ἐγὼ δὲ λέγω ὡς χριστὸν καὶ ὡς τὴν ἐκκλησίαν. ἡ ἐκκλησία τῶνων τέκνα ἐν λύπαις τίκτει, πόνος ἐστὶ τοῦ ἀσχῆ περιλήπτας, καὶ λύπη στέναγμα ὡ ὠφελείαν ἀμεταμέλητον κατεργαζόμενον. τίκτει δὲ αὐτὰ διὰ ἀνεχῆ παλιγγενεσίας, ἔστι τοῦ μὲν ἀσχῆ πόνος, τῆ δὲ ἡδονὴ ξενίσουν. καὶ ὁ σπουδαῖος δὲ ἔπαγνον ἔχει δὲ ἀσχῆν ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ πρὸ τὸν ἄνδρα χριστοῦ τὸν ἀποστόλου ἔχει πας' αὐτὸ κεκτῆσθαι, ὡς ἂν κατὰ τὸ ὑποδίκως αὐτὸ τὰ πας' ἀνῆ τικτόμενα τῆ ἀσχῆ γεννήματα ἀπ' αὐτὸ ἔχει τὴν τελεσθεγίαν.

ὅτι ἄκουσας τῆ φωνῆ τῆ γυναικὸς σε καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου ὃ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν ταῖς ἐργασίαις σου· ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι καὶ φαγῆ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ· ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ.

ὅτι ἄκουσας τῆ φωνῆ τῆ γυναικὸς σε καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου ὃ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν ταῖς ἐργασίαις σου· ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι καὶ φαγῆ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ· ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ.

ἀναδύεσθαι. ὁ γὰρ λαβὼν δι τότε δύναται πάλιν
λαβεῖν, ὅθεν ἔλαβε καὶ ὁ μὴ ἀποθάνῃ, ἀλλ' ὃς
ἀφανισθῇ, τὸ γὰρ ἀποθανεῖν τὸ σπαρῆναι
δι' ἡμᾶς ὑπέμεινε· καὶ φησὶν τοῦ χόρτου τῆς ἀ-
γρᾶς μόνοις τετράποσιν ἐπέβαλε· περὶ ἐνίων
γὰρ ἀκαθάρτων τῶν αὐτομάτων τῶν ἐν ὕδασιν ἐν τῇ
ἐρήμῳ διαφερόντως τετράπουν τοιοῦτον γὰρ ἄγριον
τὸ κατακλυσθὲν τῶν ἀνθρώπων ἢ πλατὺ ἔτι-
τος ἐπὶ τοῦ ὑμνῳδίας βοτάνην ἔφησ χόρτου
ἀντιδιαστέλλων τῷ ξύλῳ τὸ ἐπίσπαρτα ἐπι-
σπάτιον δὲ ὅτι περὶ τοῦ ἀδὰμ εἴρηται τῷ
ἐντολῷ ὅπως αὐτοῦ διαβλήσεως δέδωκε, ἐπι-
δεῖξαι φερούσῃ ταύτης ἀφέλοντι τοῦ φλοιοῦ
ἢ καὶ ἐκφυόντι τοῦ ἀκροδένδρου ἢ ξύλου· καὶ ἀλλὰ
γὰρ ἐξέβη φυλάττειν καὶ τὴν πρωτοτόκιαν διὰ τοῦ
τῶν ἐδέσματα· ἀλλ' ἐπεὶ τὰς δὲ νόσους ἀκαίρους ἐφ-
ρίσι καὶ τεθρύπτω ἀναστολῇ ὑπ· πρὸς ἐκ τοῦ μὴ
σώματος ἀκολουθίας ἐκ ἐναδύνειν ἐστὶν ἡδονῆς
καὶ ἐπιθυμιῶν ἐξ ἀντὶ φυσικῶν, τούτοις μὴ
ἔχειν τὰς ἐκδύσεις ὁ δωτὴς ἐφανέρωσε, ἅπερ
ὑμνῳδεῖται τοῦ ὑπὸ ἰνδὸ βαλλόμενον ὑπόρνοι,
ἐκ ὁ δέδμενος ἐκ ἐξ βάθους τῶν ὑποδεῖγμ-
ἀλλὰ καὶ τὸ δεδόμενον ὡς μὴ πυθῆ τοῦ ἐκ
αὐτοῦ ἐξαίσιον πολλάκις ὕστερ, καὶ πάλιν
ὃν βοτάνην ἔνδυτον ἐκφυῆς δι' ὃς καὶ ὕλως
ἔχει, ἀστραλαβεῖν ὠδῆς ἀπὸ τὸ θεῖς, ἐκ
ἔχειν δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ
κεδρέας ὕλης, ἢν τὸ τέλος ἐς καῦσιν· ἐὰν ἐν
τῷ διὰ πολίτευμ ταύτας ἀναβλαστῆσαι ἐκ ὑπ-
χωρεῖν, ἀδὴν χόρτον ὁ ἐπὶ ἐρίζειν τι· πρῶ-
τον γὰρ χόρτος ἐστὶ τὸ φυόμενον, ὡς καὶ ὁ ὦ
τῆς ῥιβύ, ἔτα σαχύ· ἀμέσως δὲ ἐβλάστησεν
χόρτον τῶν φαθῆν, τὰ πρῶτα τῶν ἀγρεστῶν, ἐξ
σθυν τὰ τεθραπτὰ τὰ· ἐπιφερόντων ἐν ἀφορᾷ
ὅτε καὶ ἡ χαρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιφαλῶς ἐπι-
τὸ κακοὶ ἔφυτεν· διὸ φυεῖ· πάσας τὰς ἡρι-
ἐφ τῶν ζωῶν ἐν ἰδίῳ τῷ περιβώπω ἐν
φυῆ τοῦ ἄστρου ἐξ· ἀφ' ὧν δὲ τῶν καὶ ὁ
ἕλος ἀποσχῆφω ἐκ τῶν ὑπὸ ἐξ ὧν ἐλάφθης.
ἀνασοῦ γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀρίστων ἔχει πολιτεύ-
ἐν ὑπὸ τῶν πρώτων διαθέσεως. πρωτογενιτουδὲ
ὡς τῷ σὺν ὅλῃ ἕξει ἐπικατάρατος ἐν ἀπὸ
τῶν κτηνῶν πάντων, τῷ δὲ Ἀδὰμ ἐπικατά-
ρατος ἢ γῆ ἐν τῇ ἔργοις ἐν· τῷ δὲ Καὶν ἐπι-
κατάρατος ἐν ἀπὸ τῆς γῆς· ἀλλ' ἐπὶ Ἄβελ

Ἐπεσχημάτισε
vocabulorum futura seminaq[ue] sequentia. Si ergo
qui tum de terra tot semina formauit, tot denuo terra
des semeres potest. Hinc ps. eham dixit, in terram tuis non
uero annihilaberis. Dum enim diuino in terram abis
inde quo eum reditura esse haud obscure significa-
uit. Et dedit semina agri, ex seminibus fructus tibi
ut edum parare. Cum enim arbore de qua tum fuerit
interdictum, spondet quo actis arboribus, alimentis ad ex-
cidas parcendum. Et talis eham fuit hominum ad diluvii
usq[ue] tempora vita. Sic autem in creationis quo
historia hebraeum fuerit memorat arboribus semina
contradistinguens. Obseruandum autem quod apud
Adamum distincte praecepti sui mentionem faciat
Deus, idq[ue] aut eius oratorij illud Deus dederit, quod
deo de eo cogitando vel magnopere debuerit esse
solicitus, quamuis feminum quo illi promulgationi
interfuerit. Nam & ipsos obseruandi quo arbori
gebatur, propterea quo hanc postremam poenam sub
ire fuit coactus. Allegorice autem accipiendum
esse fuit: spinas & tribulos germinabit tibi, fruc
quo quidem. Quid enim grauius laboriosi dolori
bus non est appetitum, cuius acidicet ita postu
lantes, ex quo voluptates & auarum quasi propul
lebant. Has enim opinor esse, quae sparsum a deo
semen suffocant, nisi in qui recipit istud, profunde
& radio demittat, ipsos Saluator indicauit. Hanc
pertinet eham huc istud: Sicuti terra sapeuiente
super se biberit imbrem, & generans herbam oppor
tunam illis a quibus colitur, accipit benedictionem
a deo. Proferens autem spinas & tribulos reproba
est, ac maledicto proxima, cuius consummatio in
combustionem. Haec ita si quis, ne successores
possint, solicitae curae impediuerit, herbam illi nas-
cientem ad alendum diuream. Simum nimirum,
ait & Saluator loc. citat., enascitur e terra herba
deinde ofica. Quae enim virtutis
herbam diff herbam pomorum
initia & deinde
ad
[illegible]
dium laboriosi, siquidem permanet mens homini
dit gentes super malas. Propterea ait: omnes dies
vitae huius in odore nullius hui deo ganem huius, cum
fuit apte connectendum istis: donec reuertaris
in terram de qua sumpta es. & modius enim
resurgens coelestem vitam degens, in terra mag-
sectorum constituit. Obseruatione autem dignum
est & serpentem quidem deum dixisse maledictus
te ab omnibus pecoribus; ad Adamum vero male
dictus humo in operibus tuis. Ad & Cainum male
dictus es a terra. Praeterea eham peculiaris huic

Hebr. VI, 7

Marc. IV. 7-8.

ad disciplinam
recti pertinet quod

Genes. VIII, 21.

indiuidua est, quando Adamo mortis & corruptionis fieri voluerit obnoxius; & immortalis conditus fuit? Si mortalis vere ab initio fuit, qui opus prudens Medicum in interdictis cibis ei Deus minatur, quasi nescius diceret Deus ea morte morieris? Neutiquam dicas immortalis & egens corruptionis conditus homo fuit, e terra quippe genitus, qui ipsa corruptioni est obnoxia. Postquam autem ex terra est formatus, inspirauit Deus in faciem ejus spiraculum vitæ, factus est homo in animam viventem. Animam dico habere a corruptione immunem, corpus tamen omnino corruptibile. Imo etiam corpus tale est natum, quod si nec esset arbitrii libertate fruiturus, nihil ad eam rem adoptatus, immortale plurimis redit. Indigentiæ enim fore habebat in primis creationis suæ temporibus non mortalitatem sed immortalitatem. Quem admodum nunc etiam in nobis [illegible] aliquam indifferentiæ [illegible] quod seminatur in corruptione, surget in incorruptione. Nonigitur mortalitati concessit immortalitas sed ejus quasi philosophi quemadmodum versus vice & quod seminatur in corruptione, in incorruptione resurrecturum esse sit rati. Verum impius quod cibis in eum usum paratis immortale potuerit reddi, si præceptum Divinum minus custodivisset, & cibis istis & immortalitate gaudet, cum postquam præceptis fecit fuit in morigeri. Pari nimirum ratione gentium nonulli corruptibilem quidem esse mundum, adhuc tamen corruptionem haud fubire statuunt. Paradisus dicit; secundum intellectum hominem homo gelli est, & deles qui non mortuus, sed vivorum esset receptaculum: Dilectus Dei dicitur non mori potest, non quod naturæ sua fuerit immortalis, sed quod alio quodam respectu Paradisum immortalitatem, fructus & præmium fidei reportaturus. Neutiquam vero mortis causa interdictum Divinum fuit, mortem enim ipse Adiutor [illegible] prædicitur sollem id quod eventurum erat, id quod dicendum vel negandum sit condidit: Deo interdictum id est, quando id aliquis ab aliqua re Dei arbitrati, & hoc ab eo institutum, simul quo eventurum sit, ab ipso fieri prædicitur. Neutiquam enim præservativa Medicamenta, pro interdictis ne aliquis gustet vel moriatur, sed pro præmentionatis quæ habendæ, quæ primum incautos reprehendi, qui sibi mortis causa evadat. Sic neq; prophetarum vaticinia captiuabi, sed se sunt. Deus nec Deus sit mortis causa habendi est, quin potius eam, postquam diabolus invidiæ in mundum intravit, eam in vitam Dei cum bonis mutant. Dum resurrectionem solicet mortuorum promittit, secundum hanc immortalitatem nobis

1 Cor. XV, 42

Luc. XXIII, 43

διατείνει, ἡ ἀθανασία οὐ θάνατος οὐδὲ ὑπόληπτο τῶν φθορῶν; οὐ δὲ φθορεὺς τὸ πλάσαν ἀπὸ γῆς ἀποβάθρου λεγόμενος ἢ δι' ἀν ἡσύχως φθαρτὸν ἀνθρ ἀθανάτου ἀποδειχθῆ; ἀθάνατος ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἐκ πνεύματος καὶ ψυχῆς ἄφθαρτος τὸ δὲ σῶμα πεπλασμένος ἐστὶ δὲ τοῦ πλάσαντος ἐνεφύσησεν ὁ θεὸς εἰς τὸ πρόσωπον ἀνοικ πνοὴν ζωῆς, ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ἔχει τοιγ ἀθάνατον μὲν τὴν ψυχήν, φθαρτὸν δὲ τὸ σῶμα· ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τὸ σώματος τὴν πλάσιν ἔχει συναγωγὴν ἀθανασίας δ' ἀφθαρσίαν τῶν καλῶν ἐπιδεκτικὸν προσῆκε βόσκεται γὰρ ἔχειν ἡ πλάσις δυνατότητος συναγωγὴν ἀθανασίας. ὡς καὶ νῦν ἐν ἡμῖν γενόμενον ἐνεργείας ἐστὶν εἰ φθορᾶς ἐγκειμένης δὲ ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἐχ ἡ ἀθανασία τοίνυν ὑπῆρξε τῷ φθορᾷ ἐνεργείας ἐλπίζουσιν τὸ ἐναγκείμενον ἐν φθορᾷ ἐν ἀφθαρσίᾳ εἰ ἀθανασίᾳ. ἀλλὰ τὸ συναγωγὴν ὑπόκειται ἀθανασιάδωρα τροφὴ ἡ τὴν σπαθὴν ὑπάρχουσαν τοῦ ἐν παραβάντων αὐτοῦ, τῶν τοιαύτη τροφῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀθανασίας ἐπιπλώσεν. ἐπεὶ καὶ τῶν ἐξω τινὲς τοῦ κόσμου φασὶ φθαρτὸν εἶναι ὁ μὲν φασκόμενον· ἐξικέσθαι ἐν ἐλεῶ ἀφθαρσίαν τὸ παραμένειν, εἰ ὁ δέχεται τὸν ἀποδιδόμενον ἀλλ' ἐς ζωὴν τὸν ἡ γὰρ ἐξαίρει πλήρωσιν ἀποδεκτῆ, φθορᾷ ἐστιν ἐκ ἐστὶ ἀθάνατος, ἐπιδεκτικὸς δὲ ἀθανασίαν δυνάμεως λόγῳ καταλείπεται. ἐχ ἡ ἀποφασία δὲ τὸ ἀποδεκτῆ πεπρόκειται, ἡ δὲ γὰρ ἀποφασία τὸ παρεκτὸν τὸ ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐξαίρετο παρεχόμενον παραφυσία, προσφερούσης ἐκκλησιάζοντος τῶν παρεβαίνοντι. ἐδὲ γὰρ τῶν ἐαυτῶν τὰ περιφυλακτικὰ παραγγέλματα, ἐπιθεσία τῶν νοσῶν ἢ τελευτῶν, ἀλλὰ προαφορεύει ὁ δι' ἐστὶ φυλάξας τὰ ἐξουσίας τὸ πλῆθος ἀγίως. ἐδὲ αἱ τῶν προφητῶν προαγορεύσεις τοῦ ἀληθοβόλου. ἐεῖν τὸ ἀγίως δανιὴλ θεὸς, ἐβδόμηντα δὲ ἑβδομάδες ἐστὶν ἐπὶ τὸν συντελεσθῆναι πρὸς ζωὴν αἰώνιον, ἀνάστασιν τε χρεῶν ἐπιφόρεσιν, καὶ ἵνα ἐκτίσαν ταύτας ἀθανασίαν διὰ δεκατέσσαρες ἑβδομάδες καὶ ἀθανάτου τὸ δεκατέσσαρες ἑβδομάδες ἐστὶν ἡ δὲ διὰ ἐξ τὸ θάνατος, διὰ ἑβδομάδος καὶ ἡ ζωή· τὸ γὰρ πεπληρῶσθαι τοῦ τὸ θεοῦ ἐσθίειν τοῦ δι' ἀληθῆ ἀνάστασιν ἐπιπλήξειν ἐπιπλήξεται λέγων· Ἀληθῶς σοι

propendi, quam per secundam istam arborem, sive lignum, hoc est crucem & mortem secundi Adami, velluvas luxus est. Ipsum enim per lignum mors [illegible] obuenit, per lignum vitæ per resurrectionem. Id enim multivaria Dei Sapientia fic qui per postremam infusam conveniebat promissa impleri: Idcirco necam

ἐρῶ δὴ ἀπ' τῆς πεζοβόλου. καὶ ζῶντα σὺν θανάτῳ πάθη δὲ ἐν τῇ πεζοβόλῳ, ἐν ᾗ τὰ ζῶα ἐγκοιλία.
Ὅτι δὲ κάλλος τῶν ζημιῶν πάντων καὶ πάντα χρησιμώτερα λίθου ἐνυδρευομένου ἕως ἐνεδρεῖ ἁλιεὺς ἐν αὐτῇ, ἐπὶ ἅπασι δοκεῖ ἐμοὶ φύσει, τῶν ἀρίστων αὐτὸς βουλευόντων.

φ 20. α Ὅτι αὐτὸ σπέρμα πάντων τῶν ζώντων. ὃ σὺν ἄλλῃ ἀνθρὼπος καταβαλλόμενος, ἢ δὲ διαπλασθὲν καὶ τὸ ἀνθρώπινον τύπον καὶ ζῶντα προβαλλόμενον χειρίστα· καὶ ὁ μὲν ἔχει τὴν τιμὴν ὡς δεῖ τὴν ἀρχήν, ἡ δὲ ὡς τὰ σπέρματα αὐτὰ πεζόβολα σπέρματα ἀφανίσαι. εἶδον καὶ ὁ νόμος κατὰ τοῦ κακοδαίμονα πατέρα ἢ σπέρμα θανάτου τελευτάτω. ἐν ᾗ δὲ τῷ Ἀδὰμ ἐβλαψε ὡς ἐν αὐτῷ πάντ' ἀνθρώπων γένος ὄναι, σπέρμα θεοῦ τὰ πεζόβολα ἐνεσκίδνατος ἐν ᾗ καὶ τὸν μακάριε. πάντων δὲ τῶν ζώντων φθεῖρ πῶς φυόντων σπέρμα τούτων ἔχειν, ἐν ᾗ δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πρωτόκτιστος σπέρμα ζωῆς ἔχειν ὄντος πατρὸς, σπέρμος δὲ τούτου.

φ 21. α Καὶ ἐπάμυνεν κύριος ὁ θεὸς τῶν ἀδαμιχιτώνας β ἐκφανέντας· νεκρὰν δὲ κἀμὲ ἐπάμυνεν τῷ νικοδόξῃ τι διὰ τὰ ἁμαρτίαν· πικρὸ δὲ καθάπερ ἔζεσεν πρότερον τὸν τῆς φθίσεως ἔβλεβαν νίκρωσιν· πικρὸ δὲ ἐκδίδει ὅτι κατενεχθέντος γὰρ ἀπὸ τοῦ δυστυχοῦ ἐνιαύσιον φθόνον, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοῦ δυστυχοῦ ἐνιαύσιον φθόνος, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοῦ δυστυχοῦ ἐνιαύσιον φθόνος, καὶ ἐπάμυνεν φθόνον αὐτοῦ χιτῶνας ἐκφανέντας, ἐν ἀπὸ ἐνοκτιμένε, ἀλλ' ἐξανέστα ἐκ σὺν ὄντων· πῶς ἐν ᾗ τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ; ὅτι οἱ ἀλληθρεύται φασί, ἆρα σὺν βόας ἢ πρόβατα ἔδωκε, καὶ βόας ἀπετέλεσε τέχνην, οἷς ἡ ἀνηλίθιος φθόνος ἢ τὸ ὅλον ζῶον πεζόβολον ἄνευ ὑμενόκλης, ὅτος τοῦ ὄντος πεζοῦ ἐν ἀδύνατο· ἀλλ' ἐλίπετο φθόνος πεζοῦ ὅτος ἄλλο ἀπ' ἄλλου. πῶς ἐν ἐν Ἀγγέλοις, ὃ ἄλλος πεπαυκε; δῆλα καὶ ὃ τὸ τοιοῦτο ζῶα ἢ ἐν τὸ ὅτος ἔρεσσο. πικρὸ δὲ πρὸς ἄλλο ἀπεζοβαττεν, τοῦτ' ἐν ζώων ἀναγκαίως ἀνοικτὸ ἢ φονίκης ἀπελάσιν ἀπ' ἀπὸ τὸ ἔθνος τῶν ἀφθίτων. ἄλλ' ἐν σὺν τὸ θεὸ ἄρχει τε καὶ θάνατο πεπομπότος τὸν δὲ τὸ πεζόβολος ἐδωκεν, καὶ ὅτι ἐκ ἀν ζῶα ἐβρόνας

evic in paradiso. Et illa quidem simul corpit multi & duplex in paradiso illa est, in qua arbores nequaquam similes sunt illis, quas gignit terra pulchritudo, & quas postea omne pretiosorum lapidum genus, & omnis inventio inquisitionis ejus, & in terram posuisse dicitur, illa est ea quæ sanctis in illa habitaturis, profana narratur. Quoniam hæc mater est omnium viventium. Vis seminis informe emittit semen, hæc vero partus dat formam humanam in illo viventes. Et illa quidem servorum rationalium, quod initio generationi debetur, huic vero quod reliquas omnes non sine magna missione & labore suppeditaverit. Hinc etiam ad parentum rerum pertinens latus ex ea: Gen. II, 21.
mulieri patrem suum vel matrem suam pertinet mulier. Haud quaquam vero Adam sine potestate, sed ab eo quem universo generi humano dum dare uno, nisi Deus est ex ea, siquidem mens ejus in principio, secundum quam nomen etiam ejus dicit. Cum eadem omnium viventium est, omnium carnium, quæ nascuntur, matrem eam rebus intelligit, neutiquam tamen bestias etiam animantias sibi ita vocat, compositi. Ecclesiam Ecclesiæ typus. Quæ est mundo eorum mater Christus, qui viventi secundum Christum Jesum, Nicenum: ego sum vitæ. Abeo Hebr. XII, 22.
enim mihi Divina particeps sunt vocantes primogeniti qui in cœlo conscripti sunt. Quorum nimirum Christus pater, hæc autem mater est.

Et sicut homini Deus Adæ tunicas pellitas. In reparandum ac morbo animale. Defunctum parasti ei pro peccatum subiisse mortem. Ignidem sunt in isto opinione nonnulli, ubi jam supra indicatum ac nobis fuit, jam antea etiam mortalibus natura quidam necessitate denegatos fuisse homines. Alii autem clave Mosis innuere [typum classicum] putant, quod in mortalitate Adamo præcipuis quasi Dei, ea qui mortalis naturæ fieret obiit præservandi, quibuscum sua conditio cibi esse cooperunt. Sunt autem & pelliceæ tunicæ pellitæ non de accepi voluit quasi & præparatæ quidam mortuorum ea parasse Deus, sed omnium reliquorum divulsas, & mutilatas fuisse pelles ita statuunt. Verum quomodo sibi & potuit septimo quidem die ab omnibus operibus suis Deus quiescere? Quidnam nimirum illi qui allegorias venantur, neutiquam Deum boves aut oves macilasse, occidisseve dicturi sunt. Quibus alii defendentes inquiunt, ut totum animal creatori simul condidit, neutiquam singulatim condidisse partes contextas, partem saltem aliquas subsidandi ac non videlicet fecisse potuisse? Ad hæc illi respondent: Verum si parum aliquam saltem, propterea quod impossibile sit Deus non fecit, quomodo in Apostolo quies sanctis promittit? Obstendit Apostolus [c. 4] quæ animalium & pars

huc mactatio partem istam [sanguinem impiam] elicuerit. Alii tamen eorum, idcirco opinantur in Dubium vocant. Et ab animalibus partem mactatis pelles istas secundas fuisse Deo probabile est, quod hac ratione speciem communem mactatæ sunt abolere potuerit; cum nimirum Dei mentem & sanctimonia hactenus considerati fuerint, nullo

& ab illo [post primum creationem] fuisse ope Dei facti. Ita ceteras opinioni istæ obolare putant, quod animalium mactatio

nondum ac dies tempore isto fuerit institutus, nondum festi illi obseruande vetendi cunctis ritus. De ulcera autem etiam scelerata, que Raul et malorie aliqui pregidente pelleo idolas fedos haud fecisse, dubitant. Ingiunte. Credent enim Judeos cessauit Deo by post mundum obedientiam et nihil quidquam facere. Apud Hagg. ius cunctis in isto inquirand, ignorare videri, pelleo non tactum Dei, quas ab animalibus semel inhibitas generaliter, veram istas etiam quas arbores suppeditant cortices vulgo appellatas solitas. Et hic ita ubi pecus tumiso parauand, Ultimis augustinus dubium ne facerent ab inducti, quidam indignitatem eorum hac ratione sublevari voluerat, que dadi fieno foliis hu pressitatis cunctis, primitus congebantur, nedum his spe cies cunctis. Et hac causa est quare a deo fedo pelleo diuertatur. Ioh. xxxiii, 36. Sic enim etiam apud Iohan Dicit: quis dedit mulieri sapientiam vestitus? De istis omnibus autem ita statuere licet: primo quidem fieri potuit vt ex praegidentes aliqua materia pelleo confecerentur, v.g. y elementio, que sam tam gridebandi; pari mo de quo omnes post primandiem creatione produc ta fuerunt. Imo etiam primadiem pecten sanguinem ex Adi quis scit, bocco in illam commutabit. Deinde uero si scripto die creatus Adamus fuit, et circare ly tam istig Dei horam lapsus est, & sub vesperam, sal tatem precedentem, vedargehimen Dominum adiuvit, quod absque quo minus tum quoq ex nihilo pellicea tunicas ipsi parari potuerint. Supra nimirum jam monuimus repetitionem hoc quadam in hoc capite institui, quod autem esse scripturae supplere in repetitionibus ea, que praetermissa antea fuerant. Ulterius autem progredientes nonnemo, post relegatio nem ex paradiso, & post ea quae de flammea vom phea diuertere, de nomine demum mulieris, pelli ceis, hunic membrorum pudam esse pudet, quamvis nunc quidem ods pervarij inueniebant. Ioh. x, 11. Ioh. x, 11. Ioh. xv, 11. Ioh. xv, 11. Ioh. xv

κατὰ Ἀγγανῶν δευτέρῳ λόγῳ, καὶ ἐν τῷ βίῳ
τοῦ ὁσίου Ἀντωνίου, καὶ Θεόφιλος ὁ πατὴρ τοῦ
διαδεξαμένου ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας τῆς ἐν Κων-
σταντινουπόλει κατὰ τῶν τὰ Ὠριγένους φρονού-
ντων, καὶ Κύριλλος ὁ τότε διάδοχος ἐν ὑπομ-
νήματι πρὸς τοὺς ἐν ..... μοναχούς· καὶ
Γεννάδιος ὁ Λαμψάκου ἐπίσκοπος ἐν τῷ τρίτῳ
λόγῳ τοῦ κατὰ τῶν αἱρέσεων πραγματεύματος κε-
φαλαίῳ νδ καὶ ξε· καὶ Ἡσύχιος ὁ Φιλοθεΐτης τε
καὶ μάρτυς ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ. καὶ
Βασίλειος ὁ Καππαδόκων ὧν ὁ πάνσοφος
μὲν καὶ ἐν τῷ εἰς τὸν πρῶτον Ψαλμὸν ἐρμηνεύ-
σει καὶ ὁ τότε ἀδελφὸς Γρηγορίου ἐν τῷ περὶ τῆς ἀν-
θρώπου πραγματείᾳ ἐν κεφαλαίῳ κθ, καὶ Τερτύλλος
ὁ Θεολόγος ἐν τῷ ἀπολογητικῷ· καὶ ἐν ἄλλοις
τε πολλοῖς καὶ ἐν τῷ β θεολογικῷ· καὶ ἐν
Ἀλεξάνδρου Μεθοδίου, ᾧ ἔνιοι ἐνίσησαν ἐν τοῖς
φαίδωσι παρεδρεύειν.

p 22 ‘Ὁ δὲ Μέγιστος Ἀδὰμ ὡς ἔφ ἡμῶν, σπάνιος ἐν
ἐκτύπῳ καὶ τὰ ἔξω· ἐλλιπτικὸς τὴν νοῆσιν
τῷ Ἀδὰμ πειθόμενος τῷ πλάνῃ τῷ ὄφεως φρο-
φάσεως λέγῃ· τινὲς δὲ κατὰ διαθεσμὸν ἔφα-
σαν, ὥλλη κατ’ ἐξουσίαν. ἔτι δὲ ταῦτα τοῦ
τοῦ ἀποφάσεως λόγῳ ἀκόλουθα τοῖν ἐνδύ-
ναν τὰ περὶ τοῦ γυναικὸς τὸ ἀνόμματος, καὶ
τῶν δερματίνων χιτώνων· ἐπειδὴ θᾶς συμ-
βολα φαντασθῆς ἐξ ἀνάγκης ἀπάντησις, καλῶς ἐπὶ
τὰ τὴν ἀποφάσιν τοῦτο αὐτοῦ ἐπισύβη τῷ
ἐμφανισάντων φωνὴν ἐκφράσεως τοῦ τοῦ ὑπο-
νήματος, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐξ ἡμῶν πρὸς τὴν ὑπόνοιαν
ἐν ἡμῖν, ἐπειδήπερ ἔφθην ὁ διάβολος ὡς θεὸς
ἀφράστως πλάνῳ καὶ ὅπως ἐνόμιζεν γίνεσθαι κα-
τὸ πολλοὺς ἕνας θεός· τὸ, τίς ψεῦδος ἐκ τῶν ἐμ-
λῶν καὶ τάντε τὴν ἄνομαν· ἅμα δὲ πειρασμὸς καὶ
τὴν ἐν τοναντίοις μεταβολὴν ἐκ θέας ἐπιθέ-
σεως φθόνου γεγονότος δηλοῦ. ἐν δὲ τῷ ἐβρεϊκῷ
φασὶ διὰ τῶν αὐτῶν θεοφθορᾶς γεγραμμένων θεοὺ
καὶ θεῷ· τοῦτο ἔθνη ὡς θεὰ, τινὲς ὡς θεοὺς
ἀνήκουσιν. ἀλλ’ ἡ νῦν ἡμῶν προσκύνησιν ὑπερέχει τὸν ὑπὲρ
τοῦ ἡμῶν, ἐκ τοῦ ἀκολουθίας καὶ τὸ ἄνω πλοῦν
πικοῦ ἡμέτερον ἐξεστῶν. ὡς ἔφθη, ἐπειδὴ καὶ
ὁ διάβολος ἐκ ἔνι θεὸ, ἀλλ’ ὡς θεὸ· θεὸν τὰ
κακὰ ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἑαυτῷ σχετικὴν· τι-
νὲς δὲ περὶ τοὺς ἀγγέλους φασὶ τὸ ὡσεῖς
ἐξ ἡμῶν, καθάπερ τις ἂν ἔνοι βαβίκιος τῶν ἐ-

[illegible] Adam [illegible] tanquam unus ex nobis, [illegible] nunc [illegible] aliquando splendet &c. Verba re-
prehendentis ista sunt, ut Adami mentem, quod ap-
paret, adducat in locum sensibus, vel augurentur. Non
nulli tamen figuram rhetoricam, quæ διασυρμὸς
vocatur, alii ironiam in illo deprehendunt. Rebus
vero ipsis cum iis prius paulo superis approbatis
tribuo Adamo enimvero, antequam de nomine multe-
rio tumultuo pulcricis mentis ingressum, cogitationem
enim magnam animo concipienti stem, & ignorantibus
sibi se fieri posse, perquam apte post ipsius
subitionem vestro sibi deus illum jungit. Omni-
no ingenio tibi eveniat ubi animo præcipuas
sollicet propterea, ut aliquam hujus rei suspican
de deinde occasionem, dixit tanquam unus ex nobis. Cum
enim diabolus divisset evitio simul dii, abunde ve-
bo ubio pervinigitur, & quod sere se talem homo
gnidimavit, & quod plures esse deos sibi persuaderet ex
scriptura. Et sollicet deus mendacium, hujus vero impul-
denibus adjungebatur. Simul autem etiam colendi
pam contra omnia convenit, cum modulis reddita
fuit pri divino naturæ se convenum esse partici-
pem spoponderat. In Hebraico tamen codice eadem
pronomen vocet Deum & deos simul designari, ipse
propter pro eo quod nostro interpretatio habet simili
Dii, alii sicuti deos reddiderunt. Adjicio
nunc pro maximo habemus, cum expresse additum
beant ista & nobis, necessario consequentia supe-
ra deos in plurali numero accipiendos propterea con-
stat. Inprimis autem tanquam unus, quoniam Diabolus
etiam supra non dii, sed sicuti Nicetas dicebat,

sumpsum [illegible] omnes, generatim suum Deorum nomine intelligens. Naturam etiam nonnulli tanquam unus ex
nobis hoc loco dei, habito ad angelos respectu, pari ratione qua [illegible] dei Salutino suo loqui [illegible]

Allii obseruant neuhiquam dixisse Deum. Israeli: nostrum
ung, nec similiter nec, nec similiter, sed tanquam unus
ex nobis: Nemo enim illic ex ecclesiam mireres al
quo consortio excidit. Quemadmodum Psalles etiam
Ps. xxxix,6. ait: Ego dixi: Dii estis & filii excelsi omnes, nos autem
sicut homines moriemini, & sicut unus de principibus
cadetis. Nempe ille etiam, principes et Deos eum
esse, non quod eodem sum essent ordinatione
quoque Deum illum constituerat, significat ipse
ait. Cum enim complures eodem principes ac gen
tamen numero unus tandem ex eis dimitte loquen
Matth. xxvii,54 in medio est in illis: unus ex vobis me traditurus est. Ita
pedo enim de aliquo qui Apostolus gradu gradue
debitus sit eo. Postquam autem dixisset Deus hoc
sedy est Sicut unus ex vobis, quando talis eum esset addit
in cognoscendo bonum & malum. Dicit est ipsum Phe
bant qui virtutis studio non tenebrae, ut bonum ma
lum cognoscant, nullam tamen diversum faciendo,
nec bono eludo malum reprehendendo. Ordinis day in
verso verbum utantur, pro misericordia Iterum mone
Osee. vi, 20. de gratuito Nicolaus: Vae qui dicunt malum bonum, &
bonum malum. Quod nullis Deus addit: nec aliquan
do splendat manum suam, & ex invidia neuhiquam di
cit, haec enim ac Deo quam maxime est aliena. Ve
rum perquam conveniebat isto modo ad eum alu
Matth. vii,6. bendum uti secundum rebus: nolite dare sanctum
canibus, nec margaritas vestras ante porcos, quamdiu
nec conversi dirumpant vos. Nisi
quam enim deceat eum qui peccatis exuit mentem
tus in peccatis suis vitae arborem habere, nec fructi
um nisi execrandi. Quum contra, ab eo ab prohibitus,
disciplinam instituendi nostram grammaticae
Deuteronomii 25 condescendit ambitiosi, ubi in qua praecipiam vetat de
cerit malae perendinati. Circa vero etiam nullam ex
istimam verum nos hic quidem nec a desiderium in
cestat, meliora tamen est sit animi sui scelerum
in malitia sua perseverat, quam si Divinas iuste impie
condemnat, interpellatores sit. ab eo prohibitus. Ni
mium magis durabiles malum sit a bonum gloriosius
sit enim haec rationes ad omnia de hac propensio omit
tatur. Addit vero autem in aeternum quod Deum signi
ficat ac personam vitam. Scimus enim de Deity eum
1 Cor. viii,13. loquitur: non mendacio iurnem in aeternum. Quia
autem intelligendo est quae qui malio est incendio
appetebat, quod illum, quam contendit & agitabat sua
amicorum, qui dejecta est. Nonnulli autem de eo
interpretantur: Nemo quam Deus quod invidendi humi
tat alicui ipse eum abstinuit, ad quod iterum
vocis indeterminem ipsum statuant deabi dejectus
sint illud perpetuo in eo perseverare, cogendi non

ἀνοῦ δοξαζόμενοι· ὁ καὶ φανὲν ὡς οὐκ ἦσαν ὧδε
ἔρωσιν, ἢ ὡς ἡμεῖς, ἢ ὡς ἔγω, ἀλλ᾽ ὡς εἷς ἡμῶν,
ὧν μὲς τῶν ἀρχόντων ὁ ἐν ἐτοῦ ἐξαίρετος, καὶ ὁ
ὁ Ψαλμῳδὸς λέγει· ἐγὼ εἶπα θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου
πάντες· ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ
ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε. καὶ μὲς ἐκ τῶν ἐ
κων καὶ θεοὶ ἢ κατ᾽ ἐκεῖνον, ἀλλὰ κατὰ ἀναρχίαν
βάσεως· πλειόνων μὲς γενομένων ἀρχόντων ἐ
πτώσεις· τοιοῦτον ἐστι καὶ τὸ ὡς ἕν ἡμῶν παρα
λέγει σε, ἵνα δὲ τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο ἐκ
πέσῃ· φησὶ γὰρ ὁ ὡς ἕν ἡμῶν ὢν ἐξ ἡμῶν,
ἐπίστηται πῶς, τὸ γινώσκειν τὸ καλὸν καὶ τὸ
νηρόν· τοῦτ᾽ οὖτε μὲς ἄλλον οἱ ἐπ᾽ ἀκοίνωτος τῶ
ἀγαθὸ ἔχειν, μηδὲ κοινὸς ἔχον τι καλὸν καὶ πο
νηρόν, ἐπὶ διαπίπτοντες δὲ ὡς ἀρχῆς αὐτὸν τὸ ἔχε
θαι φύσιν δὲ τὸ κακόν. ἐναλλὰξ γὰρ τοῖς τοῦτο
δι᾽ χρῶντας κατὰ τὸ παλαιόσεπτον περὶ ἀν
λεγει· καὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ
τὸ καλὸν πονηρὸν· τὸ δὲ ἐπιθετικὸν ἐκτείνει τὸν
χρῆσ᾽ αὐτὸ, ὁ θεὸς φυσὶ θεὸ μὲς ἄλλοτε, ἀλλ᾽
ἐπιστάσεως αὐτὸ κίνησιν ἐπίκτητα, καὶ τὸν
βάλλει τὸ ἴδια τοῦ κυρίου, ἐπεὶ τὰς ἐπαίδευ
τας ἐπιστήμων ἐπὶ λόγων, εἰκαίως· μὴ ποτε τοῦ
θέντες ἐμβάλῃ ὀφθαλ. ὁ δὲ μὲς γὰρ τὸν ἐν ἀμαθίᾳ
τὸ τῆς θεοῦ ἔχειν ἕξιν, καταβεβηκὸς γὰρ ἐ
καλυόμενος δὲ, πολλὴν ποτὲ τὸν ἴδιον ἀγω
γῶν καὶ διδασκαλίαν, αἰδόμενος ὁ κακὸν ἔσιγ
ἐλὴ καὶ ἐπ᾽ ποδῶν, βελτίων ἢ ἐν τῷ ἐπιστή
ας ἀυτὸ κακῷ διατριβῇ· τῶν ὧν ὄνων κατα
κεγυνόσιος, ἡ ταῦτα τις ἀνὼ ἀκείσας προσ
ἴσῃ· πολυκρεῖον μὲς ἥττονα τὸ κακὸν τὸ μὲ
ὡς πεισθεσυνδέτικος, ἢ ὃ ἐμπεσὼν ἀνιάσας ἐ
χαν τοῦ αὐτὸ· τὸ δὲ ὡς τοῦ αἰῶνα, περὶ δικαίῳ
ἐστὶ τὸ διὰ βίου, ὃ ἔσται τὸ παρὰ πάντας, ὁ
σὺ φῶμ κρὰ ὡς τὸν αἰῶνα, καὶ ζωὴν δὲ αἰῶνο
ἢ ἐν ζήσεται τὸ ἐν χάρισι καὶ κακῶ παρὰ ἀν
ἢ ἐν ζήσεται τὸ ἐν χάρισι καὶ κακῶ παρὰ ἀν
ζωὴ ὡς ἡ φάρ καταλλαγὴ· τινὶ δὲ ἔτως· ἡ φρ
νῶν ὁ θεὸς λέγῃ, ἀλλ᾽ ἐπιστάλτο τὸ ἐλαλω
θέντος ἐκείνως δι᾽ ἑαυτοῦ· ἵνα σὺ σφὼ ἀλαλη
σάτων ὡς τὸ διωκεῖς· ἀλλ᾽ ὡς ἔ᾽ ἔχεσος κε
ξεσεῖς· τὸ βλαβὲν ἀρχὸν ἐπιεσχέσας ὡς τὸ ἴδιον
θέσεσε τῶν γῶν ἐν τῷ ἀναιδὴς ἀναιδὰ ἐβρῖπ
δικαίων ἐν δόξῃ ἀδάνατον καὶ δικαίωσιν ἀπολαύ
ειν τῶν βασιλέως, τὸν δὲ ἀδίκον δικαίωσιν ὀνο
θέσειν τὸν τοῦ κρίνειν τιμωρίαν. ἐβούτυσε δὲ
τὸ ἔμβλεπτον τῶν ἰουδαίων καὶ τὸ σκοτεῖ διὰ τὸ ἴδιον

16. αὐ ἀς
σώσων.

κρεσεῖ δικαιοσύνῃ βοηθεῖ μόνον ἐπὶ κακῶν ἐπὶ κακῶν ἐφεῖται ἀ φυσικὸν ἐπὶ ἀγαθῶν ἐπὶ ἀγαθῶν,

προσδήματος ἐπιστέλλων αὐτῷ λαβεῖν ἀπ' αὐτοῦ τὸν
δὲ ἀπαξ ἀρεσθέντα φύσεται μίσγειν τὸ ἀγαθὸν ἰοῦ μὴ
πρὸς τὸν ἄλλον καὶ πίστιν ἡμῖν ἔστω τοῦ λαβόντος, ἡ
βλάπτον τὸν θεόν· ἔτιμα γὰρ αὐ καὶ θεοὶ ἐνομίσθη
ἑαυτόν· νυνὶ δὲ ἐπίστευσε τῷ θεῷ τὸ δανεῖσαι τὸν
δανεῖσαι ἐπιστεῖ, καὶ ἑαυτὸν ἔμπα ὡς φύσις αὐτὸν
τὸν πρωτὸν δὲ Φιλανθρωπία θεῖ. ὃν ὡς τὸ ζῆλος
δὲ φαίνεται τοιαύτην ἔχοντος φύσιν ὡς τὸν φα-
γόβιον ἐξ ἀνάγκης προφήνισε τὸ ἀδύνατον, τοῦτο
φύσιν, ὡς ἔοικε τὸ ἄλλα τὸ γινώσκειν καλὸν καὶ
πονηρόν· ἀλλ' ὡς ἐν τούτοις τὸν ἀξιοῦν τοῦτον
τάγαθὸν τοῦ θεοῦ. ὡς ἀεὶ ἡ καὶ ἐν ὁποίῳ ἐλπιστε
ζῆλον ταύτην τὸν ἀξιοῦν ἔσκεν, ἐδεῖ ἄτοπον εἶ
τῶν ἀπέφαινεν ἐκ τοῦ ἀναφαίνειν τὸ θεῖ, ἐκ τὸ
τοῦ φύσεως τὸ φοβεῖ· ἄλλος δὲ φαίνει ὡς ἐκ ἐνδυά-
μη τὸ θεῖν, καὶ ἐνδοιασικὸν ἀνόμαζε χεῖρας· διὸ
λα μαγίστι τὸ ἀνοιτάτω κεφάλαιο, τοῦτον ἐκ
ὡ ἄνθρωπος ὁ θεοῦ, τὸ δὲ ὡς ἄνθρωπος παρέδει
βη τὸν ἡσύ, ἔτως κύριος ὁ θεοῦ παιεύθη βε τὸ
ἐνὶ ἂν περίτεσεν ἐρεύνας ἐστί, τὸ δὲ διύτιμεν παι-
δίας καὶ ἐβαίρωθ ἰύα καὶ τὸ ἐκύθιον παρέβλη
τὸ μαζ ἐπιποτε ἐκ ἐσιν ἐπαφλοτερίσης τὸ θεῖ
ἀλλ' ἀναβαζε πρὸς ἄνθρωπον τὸν ἐπαφλοτερίσην
τῆ φύσει, καὶ ἐπίνυμα τὸ πρὸ ἐκένον παθεῖν· ὅταν
μαζ περθείθη τινος φαντασία, πρὸ ἐνδυὸ ἐπιβή
τεται· ἀφεσμαι ἐκ τὸ φανέντος, ὀφεῖ πρὸ τοῦ φα
νέν, τρίτον ἐνδοιάσεως ἀριθμεῖται ἀντιπαιτίνης
τῶν ψυχῶν ἡ ἀ· ἀξιοῦσιν ἔτι μὰ· πρὸ ἐκ τοῦ
τὸ τρίτον τὸ ἐπιτελεῖσται.

χ 23. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεοῦ ἐκ τοῦ πα-
ραδείσου τοῦ τρυφῆς καὶ τὸ ἔμπ. ἔμπ μαζ τὸ πα-
ραδείσου τοῦ ἀνθρώπου ἐπλάσε. ἐνεκτίστησεν δὲ
τοῦ πρωτοπλάστου κατοικίσει αὐτοῦ παρεναντι τοῦ
παραδείσου τοῦ τρυφῆς, εὐθὺς βαβυλῶνι ὄρους
ὁ σκεπεῖ τὴν ἔρημον παφόνου, ἀλλ' ἔον πρὸ
τοῦ βαβυλῶνος πόλεως, ἐπιδὰ αὐτοῦ διδῆ ἀκ
κλήσεως· καὶ ὡς ἀν ὄρων ἐνεργείας μνήμην ἔχη
τοῦ ἐκβαλεῖν αὐτοῦ ἐρεσσίας καὶ ταύτην
μοῦ, ποῦ δὲ πάλιν ὄθεν ἐζήτησεν· ἐμοὶ δὲ
φοβεῖ καὶ διακεῖ τὰς πρὸ τὸν ἄδαμ ὡς ὁ θεοῦ
ἐν πρὸ τὸ παραδείσι τὸ πρὸ ἐκεῖ ὁδὸν ἐπῆρεν
αὐτὰς ὡς ἐκ ἀλλοτρίων πῶ ἰδίας ἐπιμελείας,
ὁ πάσχω πεπήμεκεν ἔγαμ. ἡ ἄδαμ δὲ ἐσπ ἀπα-
τηθεῖς ὡς ὁ παῦλος φοβεῖ· ἀλλ' ἔλατον ἁμαρ
τὸν τὸ παραδείσι ἐκβεβλῆται, πόῳ μᾶλλον

proue debilo. & iposmodi. Adam ut cæteros eiusdem præcipit.
Iam vero prō quam femel peccauit, alienus vitio cum filiis
suis simul, ne alio peculio hoc prō. debet ad proue
nire & fidei dispositionem diabolum, prō maleuolo autem &
inuido Deum habere. Hæc enim audiens prō Deum
se esse credibus fortes fuisse; jam vero prō Deum deo
habebit, prō multo magis ipsi prædixerat hoc
ipsum regnasse debere, in se quidem huic naturam
infirmam ad obedium, deitatem benevolentiæ aliqua
in probabilitatem. Nihil quam autem, ita decreto non
nulli Deo Deus hoc dicit quasi aduersio eo sit nabu
nar, ad immobilitatem necessario identitas ejus com
citiæ, quemadmodum nec ignitio bonis & malis abella
arbores ponebat: sed quod vetet Deo, eorum in eli
gendi libertatem in eo esse ejus gerere. Nec Deo in
pectunq; etiam arborem Deus ibi rei deli ne esset, sim
lia tamen arcendo. inscitiuq; fuisset, cum diuina
gestum, non arboris naturæ iste ejus debeatur.
Alij quidem obscurum scripsum in Deum, esse ad
bitatem. licet verbis nonnunquam aliter dubi
tationem quandam subinnuentibus. Deus enim sunt
quæ prima principia: Unum hominis instar
Deus non esse; alterum: quemadmodum homo
castigat & instituit filium suum ita & castiga
& instituit Dominus. Et primum quidem eorum
potentiæ dei; alterum vero inditi dominis et manuū
nomine quo, prō & nostri arbitrii libertatis locus fiat,
et argumentum. Particula quinque [h. e. ne forte]
enim neutiquam indifferentiam & vacillationem
in Deo arguit, sed ad hominem referenda est prima
sua vocabulo & alio etiam sermocinati. Simul
ac enim ipsi animo esse aliquid repudiandum, tria
sollim si superueniunt. Occasio nimirum, sive causa
gl. nascendi, mala q. objecta quæ sensui animo sistit. deinde
impetus sive motus interni & objectum rapitur. De
nique habitudo quidem in eternum partem prædispo
nimium animum an dijudicandum an requisitum sit
inest ac in varias partes habitus. Et ad hoc ter
tium quidem particulam quinque [h. e. ne forte] respi
cere, et hoc eadem est

[D]imisit illum Dominus Deus de paradiso volu
ptatis &c. Videtur quod paradisum condidit homi
nem. Antiquitas autem paulo pro certo, e regione
paradisi eum habitare voluit; Regionibus placidi
nem tamen longinquo nimis quibus eum poneret, sed sub
mouere fere regio eum vagari permittens: ut fa
cilius aliquem, si sese foret reuocaturus, relinquat
suo propterea quod forsan fecit. Et in compendio
sumpto paradisum habens peccati, quodcum inde
gebuerit, nisi et mundi, et vitæ sed prosequatur; ac
eundi eadem in se peccatorum eo modo quo et red
undi: quibus, et similes etiam nonnulli inde dicti, sim
tes agentibus animos homines fuisse, ipsum

+ [De voce quinque
quæ ne forte vel
ne ali quando signi
ficat.]

+ quæ motum in
deum confundi
est, aperte

deum in paradiso habitare; indeq; Deus hæc animos eos docuit, Deos propter paradisum eos a se fuisse, collocatos
quod a quos paradiso [illegible] submotos nonnunquam, si Adam vero qui secundum Paulum [illegible] non fuit
ejusve mihi fuit crimen, et paradisus tamen est relegatus; quanto magis ardor omnis ibi mali suspicens, mul-

cevo Sanctus? Propterea, puto, ideo ipsum Paradisum Deus fecisse dicitur, ne homo memoret, quamvis ipse illum & nubierem, ea simul cum Adam sub una re-
me nomine intercepisset, hominem enim ibi
figurat. Cum enim scriptum sit: Formavit Dominus hominem, marem & feminam, postmodum ad & vocavit nomen eorum Adam. Deprehenditur igitur ad
litud, illic in paradiso, erat, non quod Adam ibi degere
meruerat, sed quemadmodum quod Dominus ostendit,
quod venerint angeli: Descenderunt Dominus Jesus
Le. 1, 6. loquens in medio eorum, ita Deo serpente quo in la-
cebram Evae. Observandum autem est, quamvis de
bona quidem dixisse Scriptura de Paradiso Domini, jam
vero & Adamo ait & dimisit Adam. Nimirum hu-
bebat his quadam adhuc deesse: quo paradisum
inhabitaret aevum, verum illi nondum ea gratia data
quod vere non ita gravi omnimodo ea gravare de-
buit verbi gratia, inde patet quod Adam & alia
simul cum eo quod jam nupta est qui aliam adhuc alia
huc genit, quam qui plane aliquem & oculis suis palma
vid. Collocavit enim cum dum merito ejus ligno ar-
mato accedens vitae indigeat, quod ipsum meruerit
Ito quasi aliqua ad bonum tuti: neutiquam absque
lio ejus quadriduum absconderet, hoc est cognitione
bonum quae in Paradiso versabant fructibus.

Cherubinum Cherubim & flammeam romphaeam, quae
versabat, custodire viam ligni vitae. Nisi hanc ne-

Gr. Platonis ignem, & pervadam mentis celsa evasit.
Neglectam naturae suae animantia quadam subtilis
robusti, formidandum nec illi qui Ecclesiae & Scrip
appareant. Neque denique ad nostra usque tempora
ipsi putabit: loco paradisi fuit impositus, animi
ipsi Deo nihil opus quidem est: Cherubinorum ad
tem memorat, propter dispersationem suae aetatis
nem a Deo in posterum inobtinendam, per ea
quos in loco sua est habitare. Antiquat enim ista
ne novae & peregrinae rimi, postmodum videantur, &
quod circa sacrificia observare etiam licuit. Horum
autem [Cherubinorum] visibilis species ab conspectu
Paradisi,
unae cum Adamo esse desiit. Post enim in vitiatae
habitanti necessaria erat, ad lapsum sui ipsi repe-
randam memoriam, ut filios suos inde magis obser-
marent. Post Adamum autem neminem prorsus pera-
diosum habitasse sibi persuadeat. Solum igitur illi
terribiles quidam ignes & pervagabundi. Modo
fulgentis ignis lucibilis motus rapidus ejulat. Deo
gladii instar micantis, speciei: modo vanae animae
lium formae ad terrorem incutiendum compositae.
Nudipedam enim invisibles quidam invisibilesque
angeli. Haec loca fuisse intelligendum nullus alienis
invisibilis substantiae possedisse Adamo potuerit, nam

ὁ ἀρχέκακος ὄφις, καὶ ἡ τὴν ἀπάτην ὑπος-άβα
γουσα, εἶδεν ὁρατὸς τόπος ἀπειβώπηξεν, ἡ καὶ
τὸ ραδιόκλεπτα γυνὴ συνυπακούεται τῷ Ἀδαμ· ὅπως
βιαιοτέρᾳ ἀνθρώποι. ἐπὼν γὰρ ἔνδοθεν ὁ θεὸς τὸν
ἔνδρωπον ἄλλως καὶ ἄλλο, καὶ ἐκδιδοὺς φιβὶ λό-
ὄνομα αὐτῶν Ἀδαμ, ὁδὲ ὄφις οὐ ἐν τῷ παραδύ-
δω ἐχ ὡς τῶ ἐκεῖ διαλεγόμενος ἄγιος, ἀλλ' ὡδυσε-
ῆκται ἐν τῷ ἰδίᾳ ὅτι πλέον ἡ ἄγγελος τὸ θεῖ,
παρασκήνᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅπου καὶ περὶ τὸ ὄφεως
ἐκδιπλεῖον. ἐπισατέον δὲ πως ἐπὶ μὲν τὸ καὶν
φιβὶν, ἐπὶ δὲν καὶν ἀπὸ προβώπου τοῦ θεοῦ, ὧν
δὲ ἐξόβδε τοῦ Ἀδεμ, τρόπον τινὰ ἔτι ἔγκυλε
ἀνέμαν τὸ πόδε τὸ παραδύδε διὰ δὲ τὸ ἀνάγ
ον ἐκβαλλόμενον, ὅτι δὲ ἐκ ὡ παντελῶς ἄλλοτ
ου ἐξέβαλε δηλοῖ τὸ κατώκισεν, ὅπερ κωδωνίς
σαλλον ὅπερ ἀναλογοῦ ἔαντος, κατοικίσειν δὲ ἀ
τὸν τοπίσιον ὑφ' ἑαυτῷ ἔτνωαν τῶν ἀναβο-
ρευόντων τὸ κακὸ νόρων, ὅπερ ἐδηλωθὴ τὸ
ἀρὸδ ἐστιν. ὁ δὲ μόνος τὸν παραδύδον ἐν ἀνθ
τῶν ῥωδίων τὸ καλὸ καὶ ἡ ἐν παραδύδῳ δίκην
καὶ ἑταῖρ τὰ χερουβίμ καὶ τὴν φλόγινη ῥομφαί
ἐν τῇ ῥομφοδύνῃ φιλάσσειν τὴν ὁδὸν τῆ ξύλ
τοῦ ζωοῦ. ὅτε δόξη φασὶ τινες ἀτεζίσοῦν πο
θεὸ καθ' ὑπόσασιν. ἀλλ' ὅτι ἐδὼ τινα κατ'
ἐδίαν ἐσὶ χερουβίμ, ὅτε τὰ ἀσχημὰ φανέντα
βει τὰ τῷ ἀδαμ. ἀλλ' ὅδε πίτακα σώζει
ῶν ἐν τῷ παραδύδῳ, ὅδε μὲν ὄπιδεν ἐκῆναι δ
θεοῦ. σύμπνεται δὲ τῶν χερουβίμ πρὸς ἀκονο
σιν τοῦ σιδέροντος, διὰ τὰ ἐν νόμῳ παρεδόθ
ἐνόμενα. προδαρεύσῃ γὰρ ὡδ' ἐν σκιᾷ δόξῃ κατα-
ἐνόμενα. προδαρεύσῃ γὰρ ὡδ' ἐν σκιᾷ δόξῃ κατα-
δῶν καὶ ἐπὶ τῶν δυθίων ἐστὶν ἰδεῖν. ἡ δὲ ἐξ
ὀδῶν φασὶ φανταδία καὶ διὰ συναπῆλθεν Ἀδαμ
αὐτῷ γὰρ ἦν ἀναγκαία περδοκῆσαι τὸ παρεδύ
δω πρὸ σύνταγμα τοῦ ἰδίου σκηνώδεως, ὡς ἂν καὶ
τοῦ ὑιοῦ ἀδραδίσεται, μετ' αὐτὸν δὲ ἐδένα
πλησίον ὡκεκίναι φασίν. ἐκεῖνον ὄρη μόνον
ἐχεδομένα τὸν φοβερὰ τινες ὄψιν, πᾶ μὲν πυρὸ
φοβερὰ καὶ τῇ κινήσῃ σάλλον ἀσαλεύοντος
ξίφος χάμαι, πᾶ δὲ ζώων σοφερὰ τινες κατα-
πλακτικά. ἀ γὰρ ἀόρατος τινος ἀδρὴ συνά-
σεως, ἐπαὶ σπιδὲ συνεπλὴ ἀόρατος φύσις ἐκή
αἰδητὸν ὄψεως ὀφθάλδου ἕνεκα πῶ τὸν ἀδρὴ
παδυσύνδω. ἐπεὶ καὶ ὁ πρόφητης ἐξεκιήλ πρ
τὰ τῶ περικειένα χεῖρα τετρασόωπα τὰ
χερουβίμ ἐιπεν, πτερασόωπος δὲ ἀόρατος
φύσις ἐκ ἐστιν. ἀλλὰ χερουβίμ καλῆ παν τὸ δυ

ille
po visibilem species quam invisibilis debebat. Scilicet Prophetae Ezechiel
etiam, quod rei & gerendi necessitas, Cherubinos quadruplici facie instructos vidit; quadruplici autem facie
invisibilis substantiae nullus quidem

νατον· καὶ τὸ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἀντὶ τοῦ ὁ δυνατὸς βασιλεύων· ἐπιγνοὺς ἀντὶ ὀρθοῦ τὴν βασιλέως δεξιάν· καὶ ἐπίβα ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπτερώθη, ἀντὶ τοῦ ἐστὶ πολλὰ παρῆκται τὰ δυνάμεως· πνεῦ δὲ περὶ τοῦ διαβόλου λέγοντες καὶ ὅδεν ἐπιβεβήκει· καὶ γὰρ ἦσαν μὲ παρὰ θεὸν μετὰ τῶν χερουβὶμ τεθηκάσι, δυνάμεις δεόμενοι τοιαῦτα. ἄλλος δὲ φλογίνην ἐρομφαίαν σεφηκέναι φησὶ, τοῦτο πυρὸς κυκλοῦσθαι παρεληφὼν. ἄλλη δὲ πάντα ὅπλα ἀπείλουσαν· ἀλλ' ἐστὶ παρὰ τοῦ προφήτου ῥητὸν ὁ μὴ ἐπιβαλλόμενον ἐμοὶ καλεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρομφαία δι' αὐτοῦ φέρεται· ἢ ὁ θεὸς ὁ παρεληφὼς ἐστι, καὶ ὅλως ὑγρὸς λόγος, ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰ ἐναντία τοῦ κατὰ τῶν συμβολαίων ἐπιόντος θεοῦ προσώπου· καὶ γὰρ ὄντως πολεμικὴ τυγχάνουσα τοῦ ἐπὶ τὸν παράδεισον ὁδοῦ, κωλύουσι καὶ ὡς κολάσεως τὴν πικρίαν ἔχουσα· ἀλλὰ καλάδεως ἐν τῷ ὑγρῷ λόγου. ἐν ἐρομφαίᾳ γὰρ ἅπαντες τελευτῶσι πάντες ἀμαρτωλοὶ λαοί. καὶ ἡ πάντα πάντες διαζήσω ἀποδυνάσευε, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ σώματος κολάσεων· καὶ ἐρῶ δὲ αὐτοῦ τὸν τραυματίαν ἐρομφαίας ζωὴν ἐστί· ἐγὼ δὲ ἐρομφαίαν ἕξωσι ἵνα σωφρόνησα ἀπὸ κακίας ὑπάρχοντα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ αὐτὸ σεσωφρονηκὸς ἀποδέχεται τοῦ ἀνθρώπου· ἢ πάντων τοῦ θεοῦ τινὶ ῥητῷ πάντα παρέχεσθαι· ἢ πάντων τοῦ θεοῦ τινὶ ῥητῷ πάντα, διὰ τῶν χερουβὶμ τοῦτο· τῶν συνεχομένων ἀντιλογιῶν τὴν ἰουδαίων· ὑπὸ ἀδικίας ὑπὸ ἐπιτίχων δὴ τῶν ἐθνῶν βαλάσσιον, ἐσομένων καὶ πλάσσας ἰουδαίους· τοῦ δὲ ἐρομφαίαν ἐπίπονον ἀνθρώπῳ, διὰ πολλῶν καὶ ἀδίκων τοῦ θεοῦ τοῦ βασιλέως ἐστὶ τυχεῖν. θανατοῦ δὲ πάντες ἢ ὄντας καὶ ἄπιστον τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἡρμοσμένα τὸν ἄβυσσον τὸ τοῦ ἀνθρώπου

Exod. xxxii, 6.
Deuter. xxviii, 15
Ps. lxxvii, 34
Jerem. vi, 6
Ps. cxix, 71.
Prov. iii, 27.
Jerem. xvii, 17.
2 Cor. xii, 7.
Joh. xvi, 33.
Matt. vii, 14

Iussit planè non creare hominem, in dantes malo vitã rum: sic enim ipsum iam non impediret Deus, ad gratiam Dei erit insinuandus, aut si, præuenerit licet, impedire tamen valeat; impatibilis. Hic vera non poterit dari ratio: bonus etiam creator Deum non debuisset, quia non prædestinare esset, benè esse etiam habenti; nec arbitrio libertatis sue angelos, propter diabolum nimirum indiscretæ lapsum. Aut fecit Deus, bonus quæ fecit, illos, qui vero abiuit libertate prædicti, propriæ malæ voluntatis. Prædestinauit autem etiam præscius Deus saluandos per Christum de Adam immodalem reuocandos. Cur autem, inquiunt, seduxerit serpens hujusmodi, male homini misit? [Deo dicitur quod nihil deest ab sequitur anima humana. Est penitentiæ, est etiam vel licet laboriosa ab errore recuperatæ, in variis tamen peccata abundibus. Hæ prouæ vei experientia quæ tedio est, cæ, quæ sæpe lui gestæ fierunt. Scio enim propriè dicere & libere, & sumpserunt ludere. Impingebas est & incassum, & dilatabas est, & recalcitrauit dilectus; & David ait: cum occideret eos, quærebant eum, & reuertebantur, & diluculo venitebant ad Deum. Et ad Hieremiam per Jeremiam inquit. Deus [Cognoue Jerusalem ne recedat anima mea a te. Bonus suauis per humilitatem misericordiæ bonis etiam & humilitatibus est, bonum enim mihi est, David inquit, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas. Et Jeremias: bonum est viro cum portauerit jugum in suæ iuuentute sua, sedet singulariter & silebit. Demitte se ipsum ad Deum orat: ne sine parcens mihi in alienationem in die mala. Et Paulus, ad gratiam Dei quam peculiaris humiliationis habens, Datus est mihi, inquit, stimulus carnis mea, angelus Satanæ, qui me colaphizet, ne extollar. Per Deus enim cum facile possit efficere, ut absque tribulationis aut asperitate Euangelii prædicatio propagetur, eas tamen in vasis permittit, Apostolorum [significatis], quia per multas dicit Christi facile [patet] pervenire, tenderetiam [Salvator] ad hoc ait: in mundo pressuram habebis, regnumve Divinum angustum habet accessum. Non minus [ergo] per gehennæ no afficiunt, Divini in nos cura ab effectu longa si ad, quam jucunda ab amena. Propterea vero gehennæ comminationes non omittuntur, ubi de impetrando cœlorum regno agitur. Minæ enim gehennæ, ad hujus adipiscendum conducunt. Neque quam enim rerum bonarum sufficit promissio, nisi negatiua etiam timore coerceatur.

σὰ δ' ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον τοιοῦτον ἐξ ἀλλοία περιπίπτειν κακῷ, ἐστὶς ὁ θεὸς ἢ ἀγνοῶν ἐκ ἐ κωλύειν, ἢ προγνοὺς ἐκα ποιῆσαι πάντως ἐκ ἔμελλεν ἐκτὸς ἀνὸν ἀλλ' ἐκ ἀγαθὸς· εἰδὴ πᾶν ὅτιοῦν ἐκτὸς ἀνὸν μετὰ τὸ εἶναι τὸ εὖ, εἰδὲ τὰ νοσεῖ δυνάμενο διὰ τὸν ἐκπίπτοντα διάβολον. ὁ μὲν θεὸς ὡς ἀγαθὸς ἐποίησεν, ἵνα δὲ τυγχάνοντες ἀντεχθίας παρ' ἑαυτὸς ἐκακώθησαν, ἄλλως δὲ καὶ τὸν διάβολον ἤδη διὰ χρόνου πρὸς ἀναβίαν ἐνάκλησιν. ἀλλὰ τί φθονεῖ ἐδεῖξεν· πρόβατα καὶ τοιοῦτον αὐτὸν παρ' αὐτὸν κακῶς; ὅτι σωθῆναι ὡς ἀφθία τὴν ἀθάνατα βλάπτη ψυχήν, ἥτις καὶ τοιοῦτον ἐπικαιρίων αὐτῷ πλημμελῶν. καὶ σφόδρα ἡ πεῖρα καὶ τὰ πάλαι γενόμενα. ἐκθῦκε γὰρ ὁ λεὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν, καὶ ἐλιπαῦν καὶ ἐπλάνων ἐκλατάνδυ καὶ ἀπεδέχθην ἐ ἦλε πηγάσεως. καὶ δαβὶδ δέ τι ἀπέκτεινεν αὐτὸς τοὺς ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἐπέστρεφον καὶ ὠρθρίζον πρὸς τὸν θεόν. καὶ τῷ ἱερεμίᾳ διὰ τὸ ἱερεμίᾳ φθεῖν ὁ θεός· διὰ παντὸς παιδεύσει ἐκβαλῶν ὅπως μὴ ἀποστῇ ἡ ψυχή σου ἀπὸ θῦ. καὶ παῦλος δὲ τὸ ταπεινοῦν λυβιστής· ἵνα δὲ μὴ μοι φθεῖν ὅτι ἐνατενιζόμενος ὅπως ἂν ἀδῶ τὰ δικαιώματά θῦ. καὶ ἱερεμίας ἀξιοῖ ἄνδρ ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐκ νεότητος αὐτοῦ, καθίσαι καταμόνας καὶ σιωπᾶν· καὶ περὶ ἑαυτοῦ δὲ τὸ θεῷ λέγει· ἵνα μὴ ἐπὶ φλιθίσεως σε ὡς ἀλλοτρίωσιν ἐν κρίσει πονηρᾷ. καὶ τοιοῦτος δὲ παῦλος ὡς τὰ καλὰ πάντα διόρθωσε, ἐδόθη ἵνα φθεῖ ἐκόλοψ τῷ σαρκὶ ἄγγελος σατανᾶ ἵνα με κολαφίζῃ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι καὶ τὰ ἑξῆς. συναγωγὴ γὰρ ὁ θεὸς ἀπὸ πλίψεων πάντων τὸ κήρυγμα, διυσχώρῃ λαβὼν τῶν κηρυττόντων φθόγγους, ὅθεν φθεῖν ἀπὸ θλίψεως ἔχει τὸ τοῦ κόσμου, καὶ ἡ βασιλεία δὲ στενὴν ἔχει τὴν εἴσοδον. ἐκ ἦν δὲ τοῦτον τὰ δυσπρόσιτα τῶν χειμῶν τὴν ὡς ἐμοῦ τὸ θεῖ κυλισμοῦ ἀναβῆ, καὶ ἡ τῆς γεέννης ἀπειλὴ πρὸ τούτου τῶν τῶν ἐφανῶν βασιλείας ἐλπίσαι ἐκεῖνο γὰρ καὶ ἀπειλὴ τοῦ τοιοῦτος ἐπιτυχίαν παρῇ, ἐ γὰρ ἀρκεῖ ἐπαγγελία μόνη ἀρκεῖ, ἀπὸ τοῦ ἐφόβου ἀναβλεπόμενος φόβος.

cap. IV. v. 1.

Ἀδὰμ δὲ ἔγνω τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ
cc συλλαβοῦσα ἔτεκε Κάϊν, καὶ εἶπεν ἐκτησάμην
cc ἄνθρωπον διὰ τοῦ θεοῦ· ἐ τέτοκε τὸν ἀδελφὸν
τὸν Ἅβελ, καὶ ἦν Ἅβελ ποιμὴν προβάτων,
καὶ Κάϊν ἦν ἀροτριῶν τὴν γῆν. καὶ ἐγένετο
μεθ' ἡμέρας ἤνεγκε Κάϊν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς
γῆς θυσίαν τῷ κυρίῳ· καὶ Ἅβελ ἤνεγκε καὶ
αὐτὸς ἀπαρχὰς ἐκ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων
αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν στεάτων αὐτῶν· καὶ
ἐπείδεν ὁ θεὸς ἐπὶ Ἅβελ καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις
αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ τῷ Κάϊν καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις
αὐτοῦ οὐ προσέσχεν· καὶ ἐλυπήθη Κάϊν λίαν,
καὶ συνέπεσεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ εἶπεν
κύριος ὁ θεὸς πρὸς Κάϊν· ἵνα τί περίλυπος
γέγονας, καὶ ἵνα τί συνέπεσεν τὸ πρόσωπόν
σου; οὐκ ἐὰν καλῶς προσενέγκῃς, καλῶς δὲ
μὴ διέλῃς, ἥμαρτες; ἡσύχασον· πρὸς σὲ ἡ
ἀποστροφὴ αὐτοῦ, καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ. καὶ
εἶπεν Κάϊν πρὸς Ἅβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ·
διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
εἶναι αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ, ἐπανέστη Κάϊν
ἐπὶ Ἅβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινεν
αὐτόν. εἶπεν δὲ κύριος ὁ θεὸς πρὸς Κάϊν·
ποῦ ἐστιν Ἅβελ ὁ ἀδελφός σου; καὶ εἶπεν·
οὐκ οἶδα· μὴ φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μού εἰμι ἐγώ;
καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός· τί ἐποίησας; φωνὴ
αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρός με ἐκ τῆς
γῆς· καὶ νῦν ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς,
ἥτις ἀνέῳξεν τὸ στόμα αὐτῆς λαβεῖν τὸ αἷμα
τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ τῶν χειρῶν σου· ἐὰν
ἐργάσῃ τὴν γῆν, οὐ προσθήσει τοῦ δοῦναι
τὴν ἰσχὺν αὐτῆς σοι· στένων καὶ τρέμων
ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. εἶπεν δὲ Κάϊν πρὸς κύριον
τὸν θεόν· μείζων ἡ ἁμαρτία μου τοῦ ἐλεηθῆναι
ἀπὸ προσώπου σου· ἐκβάλλεις με σήμερον
ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ προσώπου
σου κρυβήσομαι, καὶ ἔσομαι στένων καὶ τρέμων
ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἔσται πᾶς ὁ εὑρίσκων με
ἀποκτενεῖ με. καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς πρὸς
αὐτόν· οὐχ οὕτως, πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν
ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει· καὶ ἔθετο κύριος
ὁ θεὸς τῷ Κάϊν σημεῖον τοῦ μὴ ἀναιρεῖν αὐτὸν
πάντα τὸν εὑρόντα αὐτόν. καὶ ἐξῆλθεν Κάϊν
ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, καὶ κατῴκησεν ἐν
γῇ πλανήτιδι κατέναντι τῆς Ἐδέμ. καὶ ἔγνω
Κάϊν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ συλλαβοῦσα
ἔτεκεν τὸν Ἐνώχ· καὶ ἐγένετο οἰκοδομῶν
πόλιν, καὶ ἐπωνόμασεν τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ
ὀνόματι Ἐνὼχ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ ἐγεννήθη
τῷ Ἐνὼχ Γαϊδάδ· καὶ Γαϊδὰδ ἐγέννησεν τὸν
Μαυιήλ· καὶ Μαυιὴλ ἐγέννησεν τὸν Μαθουσαήλ·
καὶ Μαθουσαὴλ ἐγέννησεν τὸν Λάμεχ.
καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ Λάμεχ γυναῖκας· ὄνομα τῇ
μιᾷ Ἀδά, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ Σελλά. καὶ
ἔτεκεν Ἀδὰ τὸν Ἰωβήλ· οὗτος ἦν πατὴρ
κατοικούντων σκηνὰς καὶ κτηνοτρόφων. καὶ
ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰουβάλ· οὗτος ἦν
πατὴρ κιθαρῳδοῦντων καὶ ψαλλόντων ἐν
ὀργάνοις. καὶ Σελλὰ ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν
Θοβὲλ καὶ τὸν Ναάμαν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ.
καὶ Θοβὲλ ἐγέννησεν τὸν Ἐνώχ· καὶ Ἐνὼχ
ἐγέννησεν τὸν Μαλελεήλ· καὶ Μαλελεὴλ
ἐγέννησεν τὸν Ἰάρεδ· καὶ Ἰάρεδ ἐγέννησεν
τὸν Μαθουσάλα· καὶ Μαθουσάλα ἐγέννησεν
τὸν Λάμεχ. καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ Λάμεχ γυναῖκας·
ὄνομα τῇ μιᾷ Ἀδά, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ
Σελλά. καὶ ἔτεκεν Ἀδὰ τὸν Ἰωβήλ· οὗτος ἦν
πατὴρ κατοικούντων σκηνὰς καὶ κτηνοτρόφων.
καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰουβάλ· οὗτος ἦν
πατὴρ κιθαρῳδοῦντων καὶ ψαλλόντων ἐν
ὀργάνοις. καὶ Σελλὰ ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν
Θοβὲλ καὶ τὸν Ναάμαν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ.
καὶ Θοβὲλ ἐγέννησεν τὸν Ἐνώχ· καὶ Ἐνὼχ
ἐγέννησεν τὸν Μαλελεήλ· καὶ Μαλελεὴλ
ἐγέννησεν τὸν Ἰάρεδ· καὶ Ἰάρεδ ἐγέννησεν
τὸν Μαθουσάλα· καὶ Μαθουσάλα ἐγέννησεν
τὸν Λάμεχ.

Adam autem cognovit Evam uxorem suam, quæ cum
cepisset & peperisset Cain, & dixit acquisivi hominem per Deum.
Si post primitivum Deorum, nativum virum creaturæ creatæ,
respectus inde illi benedictionis Divinæ, per confessa
& multiplicari hominem, fuit causa esse. Quid autem
omnino nullum in Paradiso matrimonium. Si enim
salutare vitæ aliud nihil est quam a Deo cognoscendi
veritatem: Salvator autem Deus, matrimonium in Matth. XXII, 30.
resurrectione nullum esse fructum locum, cum nec
nubent, nec nubentur: luculente inde hypethra sub initium
prop. matrimonium nullus exhibebo. Hoc tamen inchoa
Deorum numerum genus humanum subalternasset. Ver-
rum ille qui, ait Daniel Lapidis, ecclesiam ordinem
multitudinem creavit, eodem rationis hominum propter
generi incrementa Deorum fidem. Cognovit autem
impii, prout nimirum colendo se invicem cognoscere
conjuges. Sic enim & Scriptum est, cognovit Ab- 4 Reg. 1, 19.
ram Sarai uxorem suam. Et de Rebecca dicitur, Genes. XXIV, 16
Virgo erat, nec non cognoverat eam. Dare autem
per Deum, pauca simplicitus dicitur pro ac Deo. Genes. X, 6.
Sic enim Joseph ejusdem est. Nonne per Deum in-
terpretationes sunt? Sane enim differunt quidem inter
se ista: ab aliquo, & ex aliquo & per aliquem.
Ex aliquo enim est quod tanquam e materia ex qua
est factum; ab aliquo autem quod ab eo tanquam
causa efficiente procedit; per aliquem denique quod
per eum tanquam instrumentum efficitur. Demon
Arabum tamen in Basilio est, in eo quod ad Am-
philochium scripsit, nullo observato discrimine, in
Scriptura sola adhiberi. Hebraicum autem ipsum
pro in Deo [vel per Deum] Deo habere, tradunt.
Observa vera mecum, quantum ea, quæ ab primi
rerum principio peregerunt, nunc postquam paradiso
excidit, melius, ipsius exabrigationis spes, susceperit
etenim Deus nativitatis formationem descriptis,
in pectore nimirum suo breviloquentem Divinum, ex
& multiplicemini, adservans. Illa scilicet Do-
minum nunc se convertit & recepit, quem paripeda,
sed ardens, non divi cum fœminæ conjunctioni, sed
ei qui illam instituit fortium suum ferens in accep-
Sic ipsum quæ subjungerat ardens, natum deinceps
Salvatoris instituit. Nemen enim ei imponit, quod de
ni Divini memoriam ei reficiens possit, de quo pro-
gratias nunc Deo pro evasit. Sic cum alium filium Genes. IV, 25
peperisset, Sic illi inquit, Deus semen aliud
pro Abel quem occidit Cain; memoriæ casum illum
recidens, gratias Deo agit, & ne dono filium nomen hem.
appellat; per plenum mutandi & fecundi ei, hypothesis ejus
te dejecit pavere fratrem ejus Abel. Et sadly & Abel
pastor ovium. Cain autem operabatur terram.

cap. IV. v. 2. cc καὶ προσέθηκεν τεκεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν
cc Ἅβελ καὶ ἐγένετο Ἅβελ νομεὺς προβάτων, καὶ
cc Κάϊν ἦν ἐργαζόμενος τὴν γῆν. τινες δὲ τῶν

ἀντὶ τοῦ τὸν θεόν

Unico partu dicos esse ambos, gemineos, aeo gridoue nonnulli dicebant: Hoc ipsum confirmat, quod ea figuratae vox Deceit. Observa autem quam sit Caino prior locus concedus fuerit [illegible] sacrificio complendi; ubi autem ad illius & muneris respectum, factum est antequam. Eae enim quae animae gaudent, illa deabilibus naturae legibus praebentur, & peculiaribus gaudium quae est ab praedium sibi ipsum aliquo vigendi peculiare. Quidquam vero dictus Cain agricola fuisse, sed operans terram, non enim dicit ad indicium vir comite erat ab honestate, qui propterea non operans terram, sed agricola fuit appellatus. Provocavit autem divus ideo inordinato cognitionis Dei connatae lex, ad reddenda Deo omnia boni largitori laudis & gratiarum sacrificia. Quam quidem legem omnes in nobis habemus, quamvis nonnulli temperditio ubi dicit callum illum aferunt. Ego dico illum dimitabi, aliter quidem praedandi limbo obtulit, aliter vero condemnabilibus quae nullis prohibebant: quandoquidem etiam coelitus demittens ignem Deus, eo Abelis tantum sacrificium consumsit. Hoc Theodotion etiam indicat dum dicit: et fil. Hoc Aquilas vero vehit & [illegible] est. Symmachus [illegible] est. Symmachus demique acceptum habuit. Et Theodotion quidem modo quo & Deo displ. acceptum, indicat, qui fidelis dempsit quo [illegible] & Nae sacrificio: Aquila vero quod Deus Abaeo antecedens eum se possibus ipsius non repudiaverit. Symmachus demique quod oblatione vivi quippe atque sui animalis fuerit delectatus. Credebat enim Deus in quae [illegible] eventione, ita primitiis & ovibus gaudebant praecipue fuisse delectatus, peculiari in pecore illa quae animae erant: naturalia habens, & [illegible] bene dicebonem quod impossibile. Verbum autem acceptabit (ex Symmachi dictitum) praetulas fuisse Abelis oblationes significat. Apud autem & Ebraeum & Symmachum Donae sive oblationes vocare. Impius vero Iulianus Abelis animantium oblationibus Deum delectari, quod ipse vita est ita autor: quamvis Pythagoreo minime parta quod ita ejus dicat gentes multa acceptione fuit thura & fumigationes oblatas. Paulum Porphyrii ait hoc [illegible] antiquitus obtinuisse, [illegible] vero recentibus [illegible] invectum, secundum ita rerum circumstantias, fame [illegible] facere cogente. Quin ipsos Mosaeo ait [illegible] non poterat many quae, oblatio ipsa sit similar. Deinde [illegible] manipulos jubet offerri, primitias messis, & cephinum fructum quae anni proferat tempestas. Ps. xl, 7. Quod quia loquentem indicit Deum: Non accipiam de domo tua vitulos, nec de gregibus tuis hircos. Omnes itaque probos veneret Deus, non vero simpliciter animantium animantium oblationes placabat. Abelem ergo laudavit, quod primogenitis & ovium sacrificia obtulit.

μισὸς βελλήρεως ἄρμα τηλοῦνη φεὶ καὶ ἔναγ λιβόμενος, καὶ τὸ περιδιωκτικὸν τῶν λαλῶν. ὅζα δὲ πῶς ὡ ὡ τὸ γενέθη τῶν κάϊν περιτάξη κατὰ τὰ μὴ τῶν λεγομένων, ἐν δὲ τῷ ἐπιπλέμαι πρόλεγ τῶν λίκαιον· τὸ γὰρ ἔμψυχα τῶν τοῦ βίβλου λόγῳ λαβίζειν καὶ ἡ ποιμαντικὴ προσηκόντως τῶν ἑαυτὸ τε καὶ ἄλλων ἔχειν· ἐκ ἐξέδρα δὲ γεωργὸς ὁ κάϊν ἀλλ' ἐργαζόμενος τὸν γῆν, ἤγουν ἔνδρα κατὰ τὸν λόγ. ὁτιμηνοῦσ' ἐκ ἐξέδρα ἤγουν. ὁ δὲ νόμος ὁ ἐν ὑμῖν τῶν ἐμβίων θεμένων ἐνδίκη τὰς ἄνδρας πρὸς τὸ λῦν ἀναλύειν τὰ γεγενήσθαι τῶ πάντος ἀρεθῶ δοκῆς θεῶν, οὐ ἔχομεν πάντα ἡ καὶ παρεδεχόμενα πάντ' ἡδέως τὸ βίβας περδάλλοντες. ἀλλ' ὧν ὑπὸ τὸ τόρε τυπλόσιγνη, ἀλλ' ὁ ἐν πρόθήκη τὰ πέλλοντα ὁ δὲ τὰ λίαν ὑπερλυπῖνα, τοῦτ' ἔστιν ὁ θεὸς ἐφανέσθη πῶβ κεκλῆς τὰ τῶ Ἄβελ φόνον ἐπέλαβεν. ὅτω γὰρ καὶ θεοδοτίων ἐξέδωκεν ἐνεπιμέλειαν, ὁ δὲ Ἀκύλας ἐπεκλήθη, Σύμμαχος δὲ ἐπιεικῆ, ὁ δὲ πένης εὐδόκησ' καὶ ὁ φεὶ λέγῃ τῶ ἀναλοχῶ τοῦ τρόπου ὅτι διὰ πυρὸς ὡς ἐ πὶ πωῦδίως καὶ ἠλίκ, ὁ δὲ ὅτι τῶ ἐπὶ τῶ Ἄβελ ὀζῶν παρεκλαμβάνω ὁ θεὸς ἐλίζατο, ὁ δὲ ὅτι ἐτέρεθη ὧ ὃ πῖζῶτι τῷ βάζω. φαίνεται γὰρ ὁ θεὸς καὶ ὁ ζωτὸς πῶ κτίζην τῶν κινδύνων ἡδέσμης καὶ τὰ ἔμψυχα πρῶν ἐδὲ καὶ μόνα ἐυλόμενος τὸ δὲ ἐυλόκαβιν. ἐφελεύη ὧ πέρκειν τὸ Ἄβελ τὸ δῶρα. ὁ δὲ ἔρχεσθαι φεὶ καὶ ὁ ἔμῶν ἄρθω δῶρα καθ'. ἰδιαιτερὸ δὲ ὁ δυσεβρὸς ἐπιμελῶν φεὶ καὶ ζωοπαρὸς ὁ θεὸς, τῶν ἐμψυχῶν προβαλλομένῳ δυμάνεται, καὶ τοῦτο πεδαβόλοσε ἐπικλῆσθαι φεὶ τῶ θεῶ τὸ δὲ διὰ καρπῶν καὶ διφθεντῶν κτισμάτων ἔναγ. καὶ ὁ παρθένος πάλλακὸ φαίνεται ἐχάϊον ἔναγ τὸ δὲ πεπόρτερ τε καὶ πιστικόν, ἡκουσίως λιβῶ. καὶ πωῦδὸς δὲ φησὶν ὧν ὃν ἔμψυχ' ἡ χρῆς αὐτῶ βαρίδαις· ἔναγ δὲ ἔμῶν ζωντ, καὶ λεβήματα κτίσιν προβλέγειν ἀπαρχὰς δεῖσθαι, καὶ καθάλλοι· ὡς ἔμῶν καζῶν, καὶ δαβὶδ δὲ πηγὲ λέγοντα τὸν θεὸν, ὁ ἔλεγμα ἐκ τὸ ἤκω ἐν κεφαλίδι βίβλου γέγραπταί μοι τοῦ ποιῆσαί σε ὁ θεός, ἐκ ἀνδρὸς τὰ ζῶα προσίνας. ὑπάνεται γὰρ τῶν Ἄβελ ὡς καὶ πρωτόκα καὶ ἐντερῶν προβεβηκότα, ὅθεν καὶ ἐκ

F. ὧν ἀγ

Ps. xl, 7, 9.

τῶν σταθμῶν φησί. καὶ τοῦτο ἡ ἱερὰ γραφὴ ὑπέρογκον
λιχνεύεσθαι λέγων, καὶ ζητεῖσθαι τὰ ἀκαλήπτα
καὶ τὰ κεκαλυμμένα· καὶ σαββάτου
ἐντολὴν ὑπάντησε· περιβαλὼν δὲ αὐτὰ τῷ ἀ-
γαθῷ θεῷ ἡ τροβλίζεται αὐτά· καὶ δι' ἕνος φη-
σί τῶν προφητῶν ὑπικατέστησε τὴν ἴδιαν
παρανομίαν· οὐτε ἄρξει, καὶ ἐγκαλεῖ αὐτὸ ἐπ' ἀν-
τῷ καὶ δύη διὰ θεμελιωθέντων τῷ κυρίῳ· ἐκεῖθεν
ὁ θεὸς ἐκ τῶν περὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν νοῦν
τῶν τοιούτων καὶ τοῦτο παίζειτο· ἐπαμύνας
ὅλως φαίνεται διὰ τῶν τοιούτων τοῦ θεοῦ· οὐ
γὰρ ἀναβιβάζων ἀπόδοσιν ἀναπλάττειν ἀκαλύ-
πτων, ἐπεὶ καιρὸς ἦν ἀγνοίας τὸ καλῶς θεολο-
γεῖν πᾶσιν περίεργος· καὶ ὅτε φιλανθρωπίαν ἡ
θ', τὸ σὸν μὴ ἐν ἑαυτοῖς παρεῖχεν ἀσεβεῖσθαι,
καὶπερ ὄφθον ὄν, τοιαῦτα μὴ ἀνίβγα, καὶ πα-
ξομένων τὰ λυπήσειν, καὶ παραίτειν χωρὶς
τιμωρίας ἐπιτρέπειν, ἡμῶν ἀδύνατον, ὡσαν
λόγῳ παρεβάντος καὶ τὸ πρῶτον ἐκείνου
ὡς δὲ τῆς συγγνώμης ἀπέλαυσε τὴν ἀναίδη
αν ἡμῶν ἀρνοῦμεν καὶ σὺ φυλαξ ὕπαγε τὰ ἐπὶ
φῶ, καίτοι πολλῶν ὄντων ἀνθρώπων ὃς ἐμὲ
ἂν ἐπαῖδ πρέσβυ λίαν ἀλλήλων κατέσκαφε, καὶ
παντὸ μᾶλλον τοῦ ἀδελφοῦ φιλαίτιμον ὀφθαλ-
μοῦ, ἴσε δὲ καὶ ἄλλων ἡμαντος ὑπάλληλον τῷ σῷ
νομίζων πάντα τὸν θεὸν ἐφορᾶν ὁρθρεσθαι, ἐκβαὸ
θεοῦ· φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σε βοᾷ πρός σε, τὸν
φανίζουν λέγων, ὡς καὶ ἐντεῦθεν ἰδεῖ ὁ σωθεὶς ὑπὸ
ἐβραίων τῶν ἀμηβάντων τὰς λίθους θυμοῦ βοᾷ
πρός σε· δυνατοὶ δὲ καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ τῶν ψυχῶν
ἐντεῦθα ἐζωῆς, καὶ ἔτι ἐμπαικτότατον· τὸ μὲν
θεῖον ἐδίων μὲν ἀνακεῖ, καὶ τελευτᾶσθαι, βίον
ἀνατοῦ ὑπολαμβάνον τὸν ἀθάνατον ζωὴν· ἐγκα-
λεῖ φανῶν ἀποσείεται καὶ ἐνεῖς κρίνεσθαι, τὸ
μᾶλλον ἀνατοῦ τὸν ἀληθῆ βίον τεθνάναι· λίαν
ἐ. ἀ τὸ ἐπὶ διὰ τοῦτο αἵματος ζητοῦσθαι τὸ
ἐκβῶσε ἐκχύσεως· ἐκχύσεως δὲ σαββατίσεις καὶ εἰ
μὴ ἔγαστο τὸ σῶμα ἀνατοῦ λίθοις τὸ αἷμα καὶ
ἀδελφὸ βουγμὸς, ἵνα σταθέντων τὸ ἀσχάτου καὶ
αἰδέβα τὸν ὠμόθυμον.

ὅτε ἐζῆς τοῦ ζῆν καὶ τὰ ἔξω· τὴ δίκη λα-
πὸν ὁ θεὸς ἐπιζητεῖται· ἡ γὰρ καὶ αὐτὰ φόνου ἐ
σαντο ἀπολωλότος ἐφ' ἕτερον ἐπ' ὄλεθρον ἐλθὸν
κακόν· ἐπιτᾶται δὲ διὰ τοῦ Ἅβελ ἐκ ζῆν ὡς
τοῦ κὰν ἐπικατέστησε θυ· ὅτι Ἅβελ τετίμη-
το ζωθῆναι θεὸς βραβεύσας· ὅτως καὶ ὁ Νῶε

laudat. Denim Lyhis indicat per digna. Gentes de
multis superavimus temporibus repulendi impro-
bi infatigabile vagimus, & clandes & debiles. Angelus Malachi. 1, 13.
adhuc vos de gregibus nostris agnos: offerte nunc illos
ei huc si sufficiat ea. Et per alium Prophetam
ait: maledictus qui habet in grege sua masculum, & p. 14.
votum quae suscipit ac & immolat corruptum Domino.
Ille ille Deus in primis hominibus bajuvari hymn
tis qui postea erant venturi gubernat, cum minime
existimarent hujusmodi unice rebus Deum cele-
brari, atque plus quam decebat esse, simplicius, imi-
tari beatae quam erat necesse. Istic enim ignoran-
tes temporibus in eo adhuc impiedus revelabatur, quod
prorsus decebat non videretur. Esse autem huma-
nitatem Dei, peccatum enim in se commendum,
praegrande esset odium, Grandes enim commenda-
ciones est praelevitatis, tristitiae, offendum Patris,
Dolus admonitionis abeo poena dimittit. Quiescite, in
quiete, ut ei liberi ordinandi adhuc gratia inquam liberi
quoi fuisse, peccare & non peccare. Reliquum ad
iam impedimus poenitentiam communicasse, igno
rare solubi Sit Judex, quae eadem se haud esse
impiae: cum tamen plures quam quidem homi-
nes hunc nondum quiescunt, quos longis minium a se
invicem intervallis habitandae probabiliter non est
quoque prudentia animo Patris odit ostendi absentis
secum) & inasper impiam suam poterit opinio
nem, quod quidem quibus Divinae omnia cernere non
credentes, tum Deus impuli. Vox sanguinis fratris
clamat ad me. Quo nihil aliud innuit quam manifes-
tum & expeditum & ostensum esse, sic enim & alibi
ait: vere mercis operationem qui medicavit regionis Jacob. V, 4.
vestrae clamat ad me. Non abemum eadem est
per conjectam mentionem hoc loco intelligere, imo pro
maxime filii Christianae & est enim. Sanctos
enim Deus in gaudii etiam post fata, atque quos
vivere suppositam plane immolatam. Impro
borum vero precis respuit, quamvis corpore in
cendi, repulsa enim eos prolatibus pro vivis inter
cessiones sunt modestia observandi. Sed etiam alii
in mortem venisse sanguinis dei mentionem fecit
quo corpus Abelis absconderit sui. Ignominiosa
lem meminit, terrae os suum aperiendi & recipere
sanguinem, fratris nimirum ingerit, & in magno multi
tudine sanguinis invenit eadem ipse omnium impedi-
vem ingessit.

Quando spiritalem terram & Sanctificationis ag-
ceptorem Deus providit, & omnia ab eadem nulla
etiam poenam subiisset, majora Dhuc fecimus

fruisse nag. Gravibus autem hic non de Abramum pari rationes pro de Joannem, Dixerit deus, maledictus
18. sedum, & haud esse propterea Dicitur, quod infestationem divinam Adamo accepisse. Similem ob

cursum. Ego Chamam cum cunctis reliquis communicaui,
non subtraxi, quominus omnium hereditatis portionem
paterne substantie caperet. Vidua eadem illa
Iezrael & tremendo eius super terram. In Hebraico le-
Dicet eli & a reliquis idcirco dicitur ita, q firmandum
mobilitas eius & instabilis, hoc est in una loco non
permanes, ad errabundos siue inde vagaberis. Sed
prouenit inter pacis huius magis esse necessitatem q
iniquitatem. Nimium omni peccatori pauo aliqua
malorum iam gradum presens est, paruo vero in fu-
turum imminet. Et subuenit quidem timentibus presens,
vero lesthiam in eo eleuat. Alii tamen perpetua
corporis hominis effectum diuinum firmo statuendi
membris solicitudinem quam robur praestat
non obtinuerit. Quapropter enim malos corpo-
ris robore fruisse uisi, nouorum signa ipsi qui
pa dominus fuit, ut dico contulerebat semper con
moueri. Responsum facile, post impium ista
facinus, nec solum admoueri valens, nec uultus
necessarius monum adhibere, potens, fratrem
illa licet esset offendere, inseparabilis tamen ei
necessitas terre. Edendas fuit uisi eorum
vagus ut no uellet quidem ullam sibi quietis
concedere. Quodue omnium erat posissimum, male
dicimo terra lat cruentat, ut nec fructus quidem
gubus laborem qui solebant, deue ei gubernet.
qua ipsum grauiore praecipua nequimus facili cor-
lamitas, hoc ipsum tamen cham calamitosum fili
fuit, quod continuo dar & non interrupta labori debitorq.
Maius delictum meum quam ut ego dimittar. Et uel
ut sibi uult; ingens commissi quam ut uenia mihi
mihi possit; ingens ps peccatum est quam ut veniam
quis speremus. Vel hoc maius est peccatum meum ce
quod ego dimittar, tu ergo in fabricatus gubernator
hoc genus, ille genus est: Diparum quod ego dimittor
maius peccatum meum reddit. Grauius enim malum
est aliud ipsum quod tu vindictam in me exercet non
Quam ut adhuc curae est, ut nulli
dignatio, Desolationi fore permittere
Desolatione ab eadem. Vel hoc cham loc
dicit quod maior calamitas multo sit quam ei a de
aliquis dimittatur se ipsum peccatore. Solicite malum
ipsum Ddi. in vita humana exemplum, quia nunc
ab me mihi malum, dicunt autem Latinum audien
lem gementem ac tremendum se fore, intelligi
quendum sibi esse in terra, necesse deest. Ibi quam
obrem cham dixerit, maius delictum meum est quod
ego dimittor a facie tua & a facie terre, omnis qui inuenerit
me occidet me. Ad ipsum autem communicabo
pium respectus de dei gratia dominus dixerit, maledicta
ad terram quae aperuit os suum, accipere sanguinem
fratris tui, & gemens & tremens eris super terram.

† cum in codicibus
nonnullis legi dicat
tur:

ἡσυχακότα χθὼ ὁ καταζῆσαι ὅτι δικαίωσιν οὐ
παρὰ θεὸν ἐνδέχεται, ἀλλὰ τοῦ πάντα ἐφ' ἑαυτοῦ
χαναὰν ὅτι καὶ ἔσχατο ἦν τῷ πατρὶ τὰ πάντα
ἡ ἐνεργείαν καὶ τῶν ὄντων ἐν ἐστὶ τοῦ φῶς τὸ ἔρ-
ἴκον ἔχη ὡς καὶ ὁ λοιπὸς ἐξαπινάσεως, ὃν
λυούσιος καὶ ἀκατασκεύων, τετάσει ἐν οὐρανῷ
ὁ ἐπὶ τόπῳ, ἀλλ' ἀδιάσπαστος. λόγον δὲ φαίη
ἐστὶ καὶ τοῦτο καθολικώτατον. παντὶ γὰρ φαίη
τοῦ κακοῦ τὰ σὺν αὐτῷ πρᾶγμα, τὰ δ' ἐναίλια,
σὺν δὲ συλλόντα φέρει, τὰ δὲ παράντα λύπας
ἐμβάλλεται. τινὲς δὲ καὶ τῶν ὄντων τὰ μὲν
τοῦ ἀμείνω φαίη, τοῦ δὲ τῆς ὕλης συμπλοκῆς
σωμάτων ἐκγόνων. ἐπεὶ δὲ γὰρ κακὸς ἐκπέμπετο
τὸ δυνάσθη τὸ ὠφέλιμος, ἐδηλοῦσθαι αὐτῷ ὁ τοῦ
ὡς κλονεῖσθαι καὶ καταβιάζεσθαι, ὅτις ἄλλον δυνάμει
νου περιβρέσθαι ἔβδιλος τὸ σώματι ὅτι ποτὲ
μετὰ τὴν ἀνόδιον πεζὸν, ὅδε τῷ ἀναγκαίῳ
χρόνῳ ὑπαρξῶν δυνατὸν αὐτῷ τῆς χθὸς. Καὶ
ὅρως ἔτως ἐλαττοῦ ἄγαθον ἀνθρώπου βιβλιοκλω
τοῦ τὸ ἔθνη τῶν φῶς αὐτοῦ κατεπηρέθη ὡς
σθαι ἐβδόμιον ἀνεπαύσαθ· καὶ τὸ λόγον, ἐπὶ
κατέστρος γὰρ αὐτῷ ἐμοὶ καρπὸς βλάβη
τοῦ παρεσθήκην τῶν νόων. ὅπως δὲ καὶ τὸν
ψυχὴν, καὶ ἄτως ἐπιζήτει ὑμνεῖσθαι ἐπιστήμη
νόνης ὑπεχεῖ.

Μεῖζων ἡ αἰτία τὸ ἀφίσθαί με· καὶ ἀλήθεια. » V 13.
ἡ ὅτι ἐπὶ ἀφίσθαι ἐπλησιάσθαι καὶ ἐκεῖνο
ὑπερκειμένου τοῦ πλησιάζειν· ἡ ἐπὶ ἐκ
ὅτι καὶ ταῦτα φίζεται ἰσχύει, ὁ ἐκεῖνος
σει τὸ ἀφίσθαί με, λέγη σὺ, τὸ ἀφίσθαι
ζόνα ἀπὸ ἐκεῖ ἀφίσθαι γὰρ ἐστὶ τὸ κακὸν
σὺ ἐπιφέρειν θα τῷ καὶ ἐσχάτῳ. ἐπὶ γὰρ
ἀπὸ καθιστάναι ὑπαρχόντος ἐστὶ τὸ σὺν ἀπὸ
γεσθαί, ἡ ὅπ' ἐκ ἐστὶ ὑπάρχειν σὺν ἡ τὸ
ἀφίσθαι καὶ καταλιφθῆναι ὑπὸ θεῦ. κακὸν
μὲν ὑπολιφθῆναι τῷ σὺν κατέδυσε, καὶ φθορᾶς
ζωτὸ. ἀκόλουθος δὲ φαίη τὸ σὺν καὶ τῶν
ἔθν ἐπὶ τοῦ φῶς ὑπάκουσιν ἐπὶ ὑπὸ
θεὸν ἀφίσθαι. διὸ καὶ ἔζήτησε σὺν ἡ ἀλήθεια
ἀφίσθαί με. ὅρως δὲ ἡ ὑπάρχειν ἀπὸ πρόνοιαν
θα ἐκβάλλειν καὶ ἀπὸ πρόνοιαν τοῦ φῶς ἀποκλ
ἡ σε πᾶσ ὁ ἐφεύρειν σε. τοῦτο δὲ λέγει πρὸ
τὸ φόνον ὑπὸ κυρίῳ ὅτι ἐπικαταλείπω ἡ
ἔζητεῖν ὑπὸ κυρίῳ ἐν ἀλλὰ τὸ ἀδελφόθε, καὶ σὲ
ἡ ἔζητεῖ ἔζητεῖ τὸ ἀλλὰ τὸ ἀδελφόθε, καὶ σὲ
νον καὶ τρόμον ἔθν ἐπὶ τοῦ γῆς. Ἐνομίσθη ἐνα
λοτος ἔμαι παντὶ διὰ τοῦ ἐκβαίνειν ἀδελφόν

ſyclithauri nimium fore ut uniuersum ingruitio patere, cum nullam amplius secum terra ipsi fit praesti-

τὴν ἐπικατάρατος θεὸς ἡ θεὸς ἀποκτείνας καὶ
τοὺς ἀπὸ τοῦ θεοῦ βουλῆς ἀγγελικοῦ ὀφθέντος
ἐπὶ τῷ φόνῳ θεοῦ, ὡς ὅτε ἀπὸ θεοῦ ἐστὶν ἡ πρὸς
τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ λημμάτινον. ὁ δὲ θεὸς τὰ
μὴ σύντομα καὶ πρόσφορα αὐτοῦ ἐκκαθίλει, τὴν πα-
ρὰ τὴν ἀγαθὴν τοῦ ἀδικήματα πλημμελῆ
βαδίζειν δικαίως τὸ ἀποκτεῖναι δὲ κακοῦργε
θυσίων αὐτοῦ ἐπιθυμῶ. βέλτιστα σοὶ ἐν φοβῇ
κλίν σὺ ἀφιδύνει τὸν δίκαν αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐ-
βλασφήμου καὶ διασφήμου ὄντων, παθὼν, φίτευε
ὅτι τοῦ θεοῦ ἐκφεύγουσιν καὶ τὸ πρόσωπον θεοῦ
ἐκβαλοῦσιν. λύπτεται δὲ καὶ καθ' ἑτέρων
διόνυσον λέγει ὅτι σχεδὸν ἴσαι σοι κακοῦρ-
γοις ὁ θεὸς σὺν ἀποδυόντος ἐς ἀνυπαξίαν,
μὴ ἀξιοτιμίαν ἔχοντα τοῦ ἐπὶ τοῖς κακοῦ-
ργοις ἡ πλημμελοῦντος ἀνάκτα. διὸ φη-
βὶ ὁ προφήτης περὶ τῶν προδόντων τὸν θ-
νῶν, ἐξελάσθην ἡ ἐξεπόδισεν πυρίκαυσιν. ἐ
γὼ ἐκβάλλω σε ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἀπὸ τῆ
πρόσωπα σε χερουβικοῦ, σπικίτι ὑπάρχων
ὑπηρέτης σε ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ
τοῦ θεοῦ προσωπακίνων δὲ, ἔδωκε θεὸν πάν
τα πρὸς ἀναίρεσιν ὑποπτώσεων. τίνα δὲ λέγ
κεν ὁ κύριος ἐπὶ τοῦ ἄντος πλὴν αὐτὸς καὶ θε
ραπεύσας πρῶτον σὺν ἄνθρωπον ἕτερον διαδεχό
μενος, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιφανῶν περιβεβλη
μένος, ἐπὶ τοῦ φόνου βεβλικότος ἄντος ἐπὶ τοῦ θεοῦ
σεως ἄγγ. ἔτι καὶ ὁ θεὸς δυνάσης ἐτοίμα
ζειν ἐκδίκως θεοῦ τῶν ἀνοιθεσίας, ὡς ἡνὸς ἂν
ζωὴν ἐωρακέναι σῶμα τῶν κακίας κεχυμένη
προβιβάσα δὲ καὶ φοβῆ καὶ ἀπὸ ἐκ τῶν σωμά
τῶ κόσμου ἐπιθεῖν. ἀπὸς ἐπ' ὠφελίᾳ θεοῦ
σωμα, ἐδεῖ μὴ ἐν ἀγώνεσιν τοῦ πονηροῦ, ἐ
τε καὶ τῶν ἀπὸ τῶν θηρίων καὶ ἑρπετῶν
ἐπιβαλλῆς, ἀπὸς ἡ φόβῃ ἐπὶ πρόσῃ τῶν
ἀδίκων ἐφεύρηνεν, ἐ'ἴνως δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν
ἀδίκων ἐφεύρηνεν. ἐ'ἴνως δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν
γονίων τίθνι ὑπονοῆ δὲ καινὸν πάνδρ προβ
βαλεῖν ἐγκοῦβι τὸ θάνατον. τινὶ δὲ περὶ
τῶν θηρίων καὶ τῶν ἑρπετῶν τὸ κόσμε φοβεῖ
ὡς ἂν ἀδυνατοῦσιν ἐπιθυμῆσαι θεὸς. καὶ
τὶ ἂν ἐν βιαίων ἔτι ἐν ἢ τὸ βέλτιστ τε
καὶ πρόσφορα τὸ θεοῦ ἐπὶ βιβρωσκόντος αὐ
τῶν ἀνάγκην; ἐ'ἴνως τι τῶν τοιούτων κε
φαλαιωδῶς ἐμφανέσθαι γίνεται. ἢ καὶ ὅτι
ἐπιθυμῶν ἔδοτο τοῦ σώματος τὸ πλεῖστα ἐρε
πετῶν θεοῦ τῶν θεοῦ, καθ' ὃν ἐκ ἐγκαλοῦσιν

tuum. Maledictus enim tuus terras propter ipsum, auge-
lium divino destitutus, Deo ob eadem idem iratus, ut Deo
magis in exitio ng in terra profugum possibili, qui ultio
persecutus. Semper autem ultra removit cum non effodit
Deus, Justo judicio, ita qui ea peccant ut emendatio
nemque nullam admittant, perpetuam adhiberet poe-
nam decernens. Intellexi tamen cum notati, signo
prophetiae impositio, quod hoc nolle Ge-
inum. Et poenas sibi remittatur. Inserere autem
gressus atque perversus plenus & polluitur, ut
gistimavit. De quo et terras gicerdus, a facie pro-
p dei removeri. Pollutus autem verbas quae secundo
clavum fundebatur ita pro gressi, magno malum-
mihi est, si ullum gridere peregero, pro audeale me
fuit nihilum in discrete Deus atque in quo
res diu malum, quam commisserunt in se peccabi-
rum poenam solvere pro peccatis prognidity de
polluunt. Dicit enim prophetes De no pro Jesum fu-
turum exemit Prophetia, & sicut ut fuit igne combusti. Es. 1X13.
Si enim a deus me divinity a facie Christus operuerat,
occultabor, non amplig existens, si invocat servi-
me non gricis (hoc enim exhaudiendum est) gentes
impii exul & tremens, omnia scilicet & diderit am
suum tendere cognoscibus. Quem vero praesumit
et Gaiay, nemine adhuc hom praeter quam ab
parentes ejus in terras gradientes & primum quidem
in mentem ipsi venit prodentes provenerunt, ag
fectus hominibus eadem quam gradiant, atque pa
by abominabilem ac fore of idol commissum pi
aculum putabat. Deinde etiam virtutes divinas
sive angelos, ministros fidiges esse impii homini
sui suspicabas est, atque quod audiscerum antec
quam crimen committeret improbabile non est.
Quin etiam gradabil, id: Adhuc minutis, medi
cum sive elementa deorsum esse infunctura,
quae & usum licet commodum creatae, nihilom
nus tamen impiorum poenam inferre solent. Pos
etiam bestiarum ac reptilium inimicos intendat
a natura pugnet ad puniendum ita impii prodi
dorum: quin & parentum suffam commodissime
Verebatur; quibus metus Dei, quamvis, non
ludus causa evitandi. Alii tamen bestias
mundivis elementis signum divinum offerentes non
pluribus aiunt. Sed eadem & adpetitus signum inhi
gemus quam voluntatem gradiendi. Etiamsi, an
occidi ndebit. Intellectum judicium hujusmo
di sunt divinae permissionis gerendus. Ad ea et
am rem idcirco gradiare licebit. Signum poenis mi
tationem post peccata, inhaerendente peccatis fa
dam, quos ad caedy fuerit Deo non pulsat spiritu.

Magnum enim profecto bonum est in peccatis non insidere, secundum illum quod ipsius loco ait Jeremias Propitiabilem nobis, Deus, quo sapientiæ iuda ordinavit, scilicet in nobis per scientiam Dominum memoriæ, quod, ne oblitus locum decepisse fraudis, scriptum est, Cain septies vindicta solvetur. Sensus est, Quisquam hic convenienti poenas est, & mihi peccatis, ad a quocunq; obvio interficiatur. Cain septuplicem enim illo poenam, hic est poenam omnis. Et pater perfectam est per septenarium. Haud vero nimium in Scriptura septenarius numerus pro completa perfecta significandam distributus. Reberabo, enim impia

Levit. xxvi, 24 Deus, vos septies propter peccata vestra. Sic: ibi
Ps. lxxix, 12. vicinis nostris septuplum in sinum eorum. Et in-
Levit. xxvi, 21. Levit. Dicit Deus: Adjiciam castigare vos plagis septem propter peccata vestra. Nonnulli tamen sunt Sanctis propria verba ista accipiunt, septuplicem se poenam sibi constituendam pro his dicant. Hinc enim Apostolus addit: septies vindicabitur. Cymbalus vero septies poenam solvet. Quod nonnulli ita interpretantur poenam de septima in generationem datur. Codex eadem Hebraicus distinctionem ponit in voce occidens. Nimirum Cain verbo a Deo repelli quod, quasi diceret, non secundi in impietate omnino interficiens. Hoc non dixerit, nec omnis qui invenerit eum, dicit ibi. Indentabit. Postea autem novum se sum auspicatus subjungit: Cain septem vindicta solvetur. Quidam autem appellat septempra nas primus Abel vocat spiandus. Neque enim mi vari prioderet si septuplicem poenam sibi ipse diceret. Judex enim judicis non est par pari semper vindicare: Verum necesse est, ut pro primum peccati aliquod exemplum, plus quam nemini vindicetur exhibeat, ad primum ipsos hac rabiosa corrigendos, & alios exemplo ad prudentiores cautiores evocandi. Familiare autem S. Scripturæ perpetuum est, peccatorum remittendum numerum septenario circumscribere. Ut, ubi Pelagius septies decies, septies septuagies impia, sed solvetur: de peccatorum enim remissione sermo est. Non enim de alium numerum transire debet, sed septenario multiplicati, quibus peccata remittenda sint definiunt. Post septem illos annos Hebræos in servitutem redacti, ac postea liberi. Septeno annorum hebdomades Jubilæum conficiebant, qui appellabat tuba praeconia. Debita remittebantur, servi manumittebantur. Imo novum quasi aliam singulis septem annis gradum, uberior finem sum concedat. Omnia ad tem hac praecentia ei typicum & figura, quod septem diebus dubios nos quasi probaverchitus, & inquo

πρὸς ἀναίρεσιν· σῶμα γὰρ ἀγαθὸν τὸ μὴ πλησθῆναι, τὸ δὲ ἐν ἁμαρτήσεσι γενέσθαι σκώληκος λιμὸς ἐστὶν ἀνοσιωτάτου ὁ θεός, διὰ Ἱερεμίου ἀναφήνας πρὸς τὸ μὴ ἐπιτυχεῖν τῶν ἐπιθυμιῶν. πρὸς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν ἑπτὰ ἐκδικήσεται πρεσβύτ. ψ 15. ἀντὶ τοῦ· ἐξ ἑπτὰ ἡ τέλειος λέγει τὸ πληρωθὲν. ἔστιν τὸ ὑποῦν ἐν ἀναιρέσεσιν· τοῦ δὲ ἑπτὰ ἐκδικήσεται παραδῆλον, ὅτι πλῆθος τῶν πολλῶν ἐστιν· πολλάκις γὰρ ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς τὴν φθορὰν ἀντὶ τελειότητος παρείληπται, καθάπερ καὶ ἀνόδου τοῦ ἡμετέρου κυρίου ἑπτακαιδεκάτης τοῦ κόσμου ἀναβάσεως. καὶ ἐν τῷ Λευιτικῷ· προσθῶ πατάξαι ὑμᾶς πληγὰς ἑπτὰ ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. τινὲς δὲ ἱλικώτερον ἑπτὰ τὸν Κάϊν ἑπτακαιδέκατα λέγειν τῶν προγόνων, καὶ Ἄκυλας γάρ· ἕπτακις ἐκδικηθήσεται· Σύμμαχος δὲ ἑβδομηκονταπλῆ λέγει· ἕπτακις τινὲς ἑπτάκις ἐπὶ ἑπτὰ ἑπτὰ λέγειν λέγει. Ὁ δὲ ἑβδομήκοντα ὑποτίθησι τὸ ἀποκτήνας· τὸν γὰρ τὰ Κάϊν φόνον ὁ θεὸς ἐδικαίωσε λέγων, λέγων ὅτι ὅστις ἕξει πᾶς ὁ ἀποκτήνας, ὁ ἐστὶν ὃς ἕπτακις ἀναιρεθήσεται· ἐπὶ δὲ πᾶς ὁ εὐρίσκων ἕτερά τε Κάϊν ἑπτὰ ἐκδικήσεται παραδέδεκται. τὸ δικαίωμα δὲ λέγει τοῦ ἑπτὰ ἐκδικήσεται τοῦ Κάϊν. ἐπεὶ γὰρ ἐπιτιμᾶν ἀπορίαν ἀφορμὴν ἐδίνατο ἀπὸ τοῦ ἑπτὰ ἐκδικήσεται ἀπὸ τοῦ Κάϊν, ἐπὶ τὸ

τῶν Ἑβραίων ἁμαρτημάτων ἐκτίθησι. καὶ
κάμοὶ δὲ ὑπὲρ τοῦ καὶ ἡμᾶς τὴν ἀσέβη
εἰρῆσθαι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις φόνοις ἐπὶ τῇ φυ
γαδείᾳ τῷ Ἄβελ. διὸ τίσιν δὲ δόλοις ὁ Θεὸς τὸ λε
λεχθὲν τῷ ἀδελφῷ ζητῶν διδάσκει ἐν τῷ πρώτῳ
τῶν Φόνων περιόδων τὸν κακὸν καὶ ἀδελφοφόνον
Ἑλλήνων ἐπίτασιν, ὅτι καὶ πρῶτος φόνου πα
νηγυρικὸν ἐπόθησε τῷ βίῳ καταλιπεῖν. ἔτεκον ἀ
λίσκομαι ὅτι γονεῦσι πάντως ἐντυγχάνειν ἐβουλόμην
ὅτι θεὸν ἐφεύρατο ζητῶν ἄγνοιᾳ τὸν ἀδελφόν,
ἵνδα κατέκτεινεν, ὅδεν ὁ βουκτόνος ἀντὶ τοῦ
φόνου, κεῖθεν ἴδιος τῶν κολαζομένων ὑδάτων.
πεντήκοντα δὲ τῷ βίῳ τὸ πρὸ ἄρτι ἀντὶ
στοιχῶν κολασθείσι. τοῦτο μὲν οὖν ἡδικήκει
τον τοιοῦτον τὸ ἐφαγεῖν ἕλκι ὃ ἡ ἐκδίκησις
ἡ δὲ τοῦ πρώτου. τοῦ κολάβου δὲ ἡ ἐκδίκη
βίου, ἵνα μὴ λάθητε, εἶπα κόλαβος τὸ ὄπικα
τερον ἢ μὴ ἀποβῶ. δευτέρα ἐφεῖτο τῶν μὴ ἡ
ἀνάγκη μὲν δικαίαν πάντη ὑπῆρχεν. τί τὰ
καὶ ὁ προφήτης δόκα τῶν ἴσον ἀντὶ τοῦ πρώτου
καὶ πέμπτου σίνων καὶ τέσσαρα ἕβα ἐπὶ τῷ μὴ
ἔχειν κόλαβιν ἢν αὐτοῦ ἀποκάλυψιν ὁ Καΐνος
πιών, ἢ ἐκβάλλειν σεσὼν ἀπὸ τοῦ μὴ, καὶ ἀπὸ
τὸ προβῶναι διὰ τεχνίτου, πλὴν σώζων κα
κοὶ τὸ χειρόδουλον θεῖ; ἐβούλετο τὸ ὑμῖν αὐ
τῷ ἐπιδῆναι, καὶ σωθῆ κεφαλὴ τῶν πονηρῶν,
ἀλλὰ ὑμῖν πρόδηλον πᾶσι καρτάλαβ, ὅτι ἢ
τοῦ ὅτι τῶν ἀνδίκων ἔζων διωγμῶν. ἄλλη
δ' ἴσως ἐπὶ φαῖεν τὰ πάντα σώζειν· προδή
λους κακῶν, ἄλλους ὅτι ὑβρίσει ἐπιχειρῆσαι πα
ρὰ τὸ ὑβριθέντος Θεῦ· νεθέντων αὐτοῦ δι
ἐπιδυῖ. φόνον ἐπάνθε πρῶτος, καὶ φόνῳ πο
λὺ σίαλμα ἀναδίκων, ἀδελφῷ μὲν ἐλόντι
τοῦ ἡγνικότος· ἐφεύρατο τῷ θεῷ. ὃν ἀπ'
ἀς δ' κἂν αὐτοῦ τι καὶ τοῦ λαμπὸς ὑβρίδι
ὕβρισε ὧν καὶ φθόνου αὐτοῦ ἀβέλπε δὲ ὃς
περιγενέσθαι ἄγιος ἀνίκητο, δίδωκε μὲν αὐτῷ
προθεσμίαν στεναγμὸς καὶ τρόμου, ἐλάβε
τι τῶν σιδήρων αὐτῷ κατέσπε κόλαβον δι
ταύτης τῆς προφάσεως. καὶ τοῦ ἄλλος δ' ὑ
βριδὴ τῷ παρεδήλωσεν· ἴσως μὴ τὸν ἀκόμη
ὃν Καΐν τὸν ἀνδρὸν ἀδελφὸν ἀνίδανε, καὶ ὁ
ἐξῆν τοῦ ἀνελόντα δίκην τίνοντα, τὸ πρὸς

grani; posset quo modum non grediendi peccato. Cain
Dilatio autem septem invenies, sive ea quae ab ipso
adhuc fuerunt, gemitus, sive quae a judice ipso. Si
enim vindicta. Primum enim quo crimen fuit invidia,
qua Abelem deo quod praetulisset odit. Abel insequebatur.
Secundum vero Deus erat, quo usque ad colloquium cum
fratre suo, eique agens: transeamus in campum. Factum
Deo id, mali quasi complementum. Impiger id enim
ea addidit, quod fratricidium fuerit, quod eo
primus aliquem ipse occiderit, peculium habuerit
vita humana exemplum. Septimum peccatum Lamech
est cujus auctor parentibus, fratricida. Septimum dem
quod deo mendacium, ignorantiae impium ubi
sit frater; & hic quidem ne ipse provideo deus fabri
tit. Nunc nequidem permisit deus ad cedis in
legiferabat, ita enim gravia poena parabat in tan
mora ebat Scio: Cain autem ejus emjungit debili
pro mentis poenas. Et ita quidem vos sese habet p
peccatum de quo alibi a fundamento considerandi
Est autem modum poenae quo videlicet de as
gerunt Hedelmy, Cabbalistae enim respectu septi
simi de Kenanio primus est vota maledicta fil
lemus progenie. Secundus operibus terram,
necessitate enim quadam regentes continuis labo
ribus distrahi sunt. Tertius, Et non apponet ut
tudem suam dare. Quarta & quinta eius ge
mens & tremens super terram. Septimum est quam
ipse Cain indicat dicens: Ejicis me a facie
terrae, eum a facie tua abscondam; quod enim
magis cogitari potest malum, quam ei a deo pri
vilegiatus? Septima denique est, quod signum ei
impositum fuit, quidve poenam ejus occultum
Deus voluit esse, sed omnibus locutionis ali
quo signo indicasset; quod hic sit impiorum fu
rorem poterebat. Alii tamen septem fuisse pu
tant haecce fuisse quod male audierit,
quod indignatus fuerit se Dei contemnerem, ac
Deo contentus timore non ferit: quod eundem
Deum mentem eum educere velit negligendi:
quod primus eadem, imo paululum tale longe
major, dum fratrem interficeret, committit: quod
parentibus lucti hilaritiae fuerit causa: quod de
mi Dei mentiri fabricavit. Cainum autem
Deus non occidit tum ipsius, tum aliorum om
nibus studens. Statuit ipsi Cainus jam ante ob
eam dimittere mox profecto videret, modum
tem ac dimittebat, et nunc quoque si spatium
poenitentiae et emendationis largitur, imo filii
am etiam secundam imminuit cum pedes in

abominandum crimen enormitatem in deum
dam vocare voluisset, ipsis tamen oculis possit
tem longam deo vitam agere, non tamen ipsorum pe
tentiam. Alii autem Spiritu sancto plenissimi hec modes
compatiendi et non bene dividi: hec ipsum fatiens pe
nitentiam tamen prophetare non cessat. Invidiam fecit
pras. diam patuerint: Abelem occidit Ida cum in
agrum pulicibus; eundem interfecit: Deo mentibus
est: gistmodi merito etiam Des affligere perpetuo
parcens ipsis in hac vita cum fabule discrudendis se
enim meritorum potentes, quamvis vel maxime nolle Deo
hoc ipsos se eis libentium in speculo pra. ab ira Divi
no. ipsi erant meluendo. Alii vero Des ea ignorant
non valle dividi: Divinum mandatum contemtim habuit
fidem interfecit: imo fratrem innocentem interemit
mentibus est: morem odii impercitus est ipsi vitam
& penitentiam respuens. Alii etiam ita sentiunt: non
permisit interfici Cainum Deus, ne alius fratri
scelerandus inveniretur, eadem cumulando cedes, dep
re vindicatas [illegible] diverse: impietatem minuum re
sacrificio comitam: homicidium: fratricidium: fratr
dem: idum: mendacium: audaciam. Verum quia
tu difficile est [illegible] hec vindicentur, & pra
sationes vindicta [illegible]. Tertie dey Christi mani
nemalis optimum fuerit dicere, Spiritus superve
um [illegible] ei radices Jesse, ipsorumque. Abdi
quos Adam Protoplastes superveniebat spiritalis gra
pre insignis. In hoc vero Abelem inhabitantes
Christ in eo ambulantes injuriis Cain frater. Injuri
am ita ut Adam propter genere & tremens in
terre fuit spiritu. Jesulus enim insignis cujus
dam traditus est spiritus, tremor vero inhabi
tantis tremore. Signum est. Quorum autem
cum invasisset, Jobe omnia genuisset, ut sanct
est genitu. ad penitentiam agendam pertraherent
tremore vero ei facultas ea quae aliquid agge
diendum evipercebat. Signum autem tum ei inve
nit ut nec interficiatur a proprio, tum etiam ut
augementum sit pro omnibus de peccato quo a
patre contulave prad. Unicum enim generabat
cum tremebant, Signum, deo ideo quia se perenne
quoque evant, licet audax causam ob quam im
precatum ei fuerit aliud ignoraverint, ab ipsorum
facinus Jam conflante, sepse ipsum accusante
cam audituri evant, separandum inter congregent
Penitentiae autem ei inservirent, Deus poenitend
am potius quam mortem peccatoris cupit. Si in
[illegible] vero alio quo [illegible] ille pervadat vel dis
solut sive cessare facit vindictam. Spiritum ide
cum, ut deo ipsi eam gerere non potuissent. Alii vero al

γαὶ καὶ ἀπισωθ ἡά τὴν τῆ ζώβης ὑπερβολὴν
ὧν δὲ πλήσον χρόνον βίου τῆς ζωτὰ τοῦ
τα κατέλυσεν ὑπὸ τῆ θλ τὸ πρῶτος τὴν
βλίτνος πρὸ ζωβεν ὁ ἡμῖν ὀρθὸς ὁ ζωτὴν
διαφορῶν· φθόνον γὰρ τὸν φόνον ἰδίνοντα πάσ
τιβεν τῷ τὸ πιὸν ἴδιον καλὸν· ἐπεῖτεν ἐ
ψεύσατο τῷ θεῷ· ἐνόχλιβε καὶ ἀκοντος τῷ βί
διαλογίαις δίκαιος τοῦ ἐν ὑπόσαι δίκαιος. ὑπὸν
γὰρ ὅτι ἐνδυκίαι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ζωὴ βάλα
το θεὸς, καὶ λύδιο ἔσαι τὸ χρῆμα ἀνῷ τῶν
ἐκ τῶν θλεο ἀρχῶν· πιὸς δὲ ὅτως· ὁ δίκαι
χρῶν· τῶν θλεο τοσοβούλιος κατεφρόνησεν· ὁπ
κτανεν ἀδελφὸν· ἀπέκτανε πρὸ τοῦτο ἡ θεραπ
ἐφεύσατο· βαύατον ἠτήσατο ἐν ἀπευδικαιο
ἡμῶν καὶ ζωτανόας. ἄλλη δὲ ὅτως· ἐκαθ
ἄκων ἀναχεδύνη ἵνα ζωὴ φόνος φόνον ἐπδυν
ἀπλῶν ἔντερος ἐναγὼς ἐυρίσκοτο, καὶ ἵνα ζω
ἐαλὸ πεφαλύβη τὸ ἐκδικάστια, τὸν ἐπιβλ
θυδίας ἀδίφεραν, τὴν ἀνδροφονίαν, τὴν ἀδελ
φοκτονίαν, τὴν ἀπάτην, τοῦ βίδον, τὸ ψεῦ
δος, τὸν φθόνον τὸ ἀ, ἀλλ' ἄπορον πᾶσ δὲ
τα ἐδικάστια, καὶ πῶ πεφαλύτια ἐκδικά
ζωα. ζωπότε ὃν φασὶ κάλλιον ἢ λόγον τὸ
ἐναναποσφενα πνεύματα ἐπὶ τὸν ἐξελθό
τα ἐκ ἔθνω ἰεωὴ, τάχα καὶ τὸ τῷ ἀβὲλ βλ
τὸ ἀνδρεῖ ἐπιφαπόβαντα· ὑβίκασε δὲ καὶ
ἐφ τοῦτα ὁ κὰν ἐνοχλήσαντα τῷ ἀβὲλ καὶ
ἐφπεσεῖν κατέβαντα ἀνῷ· καὶ ζωὴς σὺν
σίνων καὶ τρέων ἦν ἐπὶ τῶ γῆς, ἐξελθεῖν
τοῦτα, λύπως γὰρ ὁ πρεβαλλόβας ἀποτέλεσμα
τὸ σίνη, καὶ φόβο ὀυσηκὸν φόνο δὲ τρέμη
ἐπὶ ἔθνων ἀνταπόκρισιν ἀκίβετο, ἵνα διὰ σὺν τῷ
σίνων σεισμὸν πρὸς ὠκυπαξίαν, διὰ δὲ τὸ
τρόμον ἀδεκνὺς ἐκ φόβε πρὸς ἐσυχρωμέ
μενον πρόξιν ἦ· διὰ δὲ τὸ ὀυσηκὸν ζωπὶ ἀπο
βάτη, καὶ ἡ ἐνδυσις τὸ ἀπροσπτοτος ἀνδρ
ἐπιτύχη· ἡ γὰρ ἐρῶντες τὸ ὀυσηκὸν τὸ σί
νοντος καὶ τρέοντος, ἡ καὶ πρόπτον ἄγουν
διαι· ταῦτ ἔκρτο, πυνδανόμενη ἤκαν ὅτα
λῆβέντος τὸ πιπρεσκόνον, καὶ κατηγορῶντος
ἑαυτὸ· ἐβροδλήβιος δὲ ἐπακολούθησε, ἡ
βάλεται ὁ θεὸς τὸν βάνατον τὸ ἐπερσωλὸ
ὡς τὸν σεισόφαν ἀυτὸ· ἡ δὲ ἀποκτίνη τὸ
ἀυτὸν, παρέλθε καὶ δίκλυς καὶ κατέπαυ δὲν
ἐκδίκησιν τῶν πνευμάτων, καὶ ἐκ αὐτὸ δὲ
ἐκδικάσεται. τινὶς δὲ ἀλληθρίας νόμῳ βούμῃ

καὶ τὸν Ἄβελ φασὶ τὸν δίκαιον, διὰ ὅμοιόν τι
πεπονθότα τῷ Χριστῷ, διὰ τὸ τὴν ἀπὸ τοῦ Ἄβελ προτυπωθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἀνελεῖν
θυσίαν καταλῦσαι τὸν κατ' αὐτὸν φόνον ἀπ-
δεξάμενον. διὸ καὶ Πέτρος τὸ σωτήριον ἀποδέχεται
θάνατον ὡς τῶν ἀνθρώπων ὑπὸν ἀναιρεθέντα, κα-
τέχει τὸν Ἄβελ ἔχειν τὸν καὶ Κάιν, ζηλωτὴν αὐ-
τὸν καλέσας ὡς τῶν ἐκείνῳ πρόπαλαι προσηκό-
των. ἔτι καὶ πρὸς τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ τὸ ἐν τῇ Γραφῇ
ἐγκεῖσθαι, καὶ ὡς ὁ φθόνος διάβολος ἐστιν, ἐξ
οὗ καὶ ἀνθρωποκτόνον αὐτὸν κατὰ καὶ ψεύστην καὶ
καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ τοιοῦτον τὸν διάβολον.
ἐπεὶ δὲ περιφανέστερον ἡμῖν ὁ πατὴρ δηλωθείη
τοῦ τὸν διάβολον, τίς ἔσται ἑκάστου πατήρ;
ὅθεν ὁ μὲν Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ διδάσκαλος τοῖς ἐξ
τοῦ θεοῦ, καταφρονῶν τὰ ἐν νόμῳ, πρὸς τὸ δι-
ὰ τῶν προφητῶν φωνὴν ὁ θεὸς· τὰ ὁδοκαυτώματα
τὰ ὑμῶν οὐκ ἀρεῖ δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐκ
ἡδυναί σοι· ὡς ἐπὶ τῷ Κάιν ἐ προσέχε τῷ δω-
ρεαῖς αὐτοῦ. προσικόμιζε γὰρ Ἰησοῦς ἐξ ὧν
τῷ θεῷ δώρων, δικαίᾳ δὲ οὐ θεὸς προσεδέ-
ων τῶν τύπων. ὅθεν ἀδυνάτως κελεύεται καὶ
παλαιᾷ τῶν ἐν νόμῳ θυσιῶν· ὁ δὲ χριστὸς ἦν
ὁ πρῶτος ὁ καλὸς κατὰ τὸν Ἄβελ τὸν πρωτόκτονον
καὶ πρωτότοκος ὢν τῶν ἔκτοτε αὐτῷ ὑπ' ἐ
κάνα περιβόητον, ἐκκλησιῶν πρωτοτόκων ἀπο-
γεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, πρὸς οὓς ἤλπιε πρὸ
βι τὸ ἀποστραφῆ αὐτῷ· καὶ ἐξῆς ἐπίσχεψαν, ε-
γεφθησαν ἐν τῷ βάθει ὑδάτων ἐκεῖ· ὁμοίως
δὲ καὶ κατὰ τὸν Κάιν φθόνω κατὰ τῷ βωτῶς
τὸν φόνον ὡδίνησεν, ὡς ἐπὶ ἐβλασφήμησε πα
λαιὸς ἔσχεν ἡφανίσθαι Ἰσαὰκ, καὶ ζητῇ διεκτε
θι σύνοντες τε καὶ πέσοντες, πλὴν τὸ συ
παντελῶς ἀπολῆξ ἐκείνων ὑδάτων, ὥστε καὶ
μὲν τὸ καταλειφθεῖν. ἐξῆλθον δὲ καθάπερ ὁ
Κάιν ἀπὸ τῶν προσώπων τοῦ θεοῦ, πρὸς ὃ ἡμᾶς
τας ὅταν τοὺς χαρᾶς ἐκτήνητε πρὸς ὃν ἀπο
σείφω τοὺς ἐφαλμοὺς ὑμῶν ἀφ' ὑμῶν, καὶ ἐὰν
πληθύνητε τὰς δεήσεις ὑμῶν οὐκ ἐβακούσομαι ὑμῶν
αἱ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. ἀπεκτό
ναι γὰρ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ζωῆς, καὶ τὸ αἷμα
φασὶν ἀντὶ ἀφ' ἡμῶν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν
ὅπως ὑμῖν ἡμῶν ἐκκλησίαν κατὰ τῶν ἰουδαίων
θοῦ, καὶ κατὰ τῶν ἀποστόλων χεῖρον πα
τοῦ Ἄβελ λαλεῖ.

legavimus. Cainum Israelis dñm̃ vocavimus, qui
Christum, per quem solum gratiae agunt, pro
Christus, per quem solum gratiae agunt, pro
insano impetu persecutionis, spiritu quo pueritia
me intelligebat hominem, qui veritatem vobis locu
tus. Abrumpe patrem Cainum vos o spiri
tales nemines cum appellans, quod mortis eius
simile. Dari enim inde ad XII discipulos suos
ait: Ecce ego vos elegi, & ex vobis unus diabolus est?
Quoniam homicidam praecum mortis & mendacem
quemadmodum & patrem ejus. Licet Diabolum.
Si tamen dicamus Christum, patrem eorum Diabo
lum esse, principali sensu intendendus, quem pro
so per patrem ejus intelligemus? & Hinc audi
Iudaei nimirum filii Caini sunt, moribus ac similiq
Israelitas terrendubus Deo istum Dei prophetas
quidimarunt, studio terrendi ejus prout intelle
judum fuit Diabolicum. Ad eos tamen per
Prophetam inquit Deus: Holocaustomata vestra
non sunt accepta, & sacrificia vestra non mihi ju
cunda fuerunt. Dari nimirum modo pro ne Cain
sacrificium respexit. Nihil enim pudam Israel ob
latit Deo nimirum facere faciens, non vellet audi
dixisti, typice solummodo inhaerens: unde & praeceptis
Praeceptis Lucae ambuvantes legis jubebat. Christus au
tem hoc modo erat, quem admodum & studio
fuit Abel. Cum pro eo primogenitus esset, ab
ille eos pro ejus gestarent imaginem, ecclesiam ni
mirum primogenitorum, quorum in coelo scripta sunt
nomina? Deo pro vellet ad eos conversio ejus.
& si conversi, quidem Christi affecerint, illuminatus
una cum nobis eorum pro quo pro inservatus. Sum
vero indies Cainis invidiae impulsi eadem pertinacia
tes, septem quasi accidentes, hui est pleonis spiritibus
millies fundi obnoxii, patris gehennae cum gemitu
nam digna ab hominis. Signum tamen quasi aliquod
& symbolum accepturus, nempe quam ut planeque
ant sive, conservatum enim fuit vocandum aliquod
a facie vero Dei Cain, indies grievendi, dicitur
Deos: Cum extenderitis mihi oculos meos
a vobis, & si multiplicabitis orationem non exaudi
am vos: manus enim vestrae sanguine plenae sunt.
Principem nimirum vitae interfecerunt, & pervenisse
sanguis ejus venit super nos & super filios nostros,
pro providet sanguis pro nobis Cain & salutem nostram
filius contra Deos clamat, sicut & Apostolus no
bius quam Abel loquitur.

4 gratiam filii hominis
Lc. VIII, 40.
Joh. VI, 70.
Prov. XXVIII, 9.
Isa. I, 15
Hebr. XII, 24.

Egressus autem est Cain a facie Dei. Hanc quam hoc de malo aliquo locali accipiendo sunt, quando-
dum & phrasin illam introire ad Deum alibi acci-
pimus, cum v.g. Dixit Psalmus: introibo in conspectu
Ps. xciii, 2. quis in latibula. Ad Deum autem introire censen-
dus est, qui amicus ejus coram Deo versari & conversari
perhibetur in quam & reo sensu efficientius. Egressus
itaq; egressus est Cain coram facie divina: in quod
videlicet, nullo in posterum quo sensu gaudiorum. Re-
versurus habitavit inquit in terra Nod contra Ori-
entem Eden nimirum atq; Nod vocabulum est Hebraicum, quod
significat habitationem, sedem, domicilium. Habitare enim
proprie habitare cum, qui assidue
facit, quae tranquillitas est ejus quietis, desiderat, ma-
gis esse conveniens, quam in solo, quod omnium
maxime instabile est atq; incertum, & per prodi-
gium significatum. Adam itaq; ejiciebatur, nec
tigram sponte sua egredibo, habebat enim adhuc
in se aliquem quasi desiderium habitandi; sentiens, id quo etiam e regione quo Deus
cum habitare voluit; ipse etenim quasi ad domi-
habitationem ipsi appetabant ordinati. Scilicet
iis quorum praegrandia peccata non sunt, occa-
sio suppeditatur quo quam celerrime ad paradisum
se reducendum, quod Deo bene gradem non dicitur.
Neque enim ipsi a Deo paradisum est domicilium,
nec ab ipso fit egelly, sed voluntario modo & mala
meritis: in quam rem etiam salutem nadus est do-
micilium, continuis flexibus gressibus ab agitabit.

Et cognovit Cain uxorem suam &c. Non dicit
& cognovit Cain sororem suam, sed uxorem; hoc
posterius enim nomen est [femina, per quam] suc-
cessionis [conservatur series] propium: femi-
nis autem matrum filiorum [filiarum] index. Admi-
rari quo conjugia Deus, & ano sanguine serenes una
redenire cupiens amore. Cum vero postmodum in-
cremento coperet genus humanum, movem idum for-
re ultro citroq; volare, quo nimirum nuptias cum alie-
nis contrahere illos fri pergerent & alienos esse ab
invicem, quo longius pluribus gradibus & invicem
divelleretur, & benevolentiam lumen mutuam re-
cuperet. Sua vocabula eadem dicere, Hebraei, qui
est: & difficultatem urbem. Quomodo enim ab uno
aliquo urbs potest edificari: praecipues cum Tobel
nondum cognoverit avaris servitiorum pestes. duo
quidem civitatem condiderunt pauci edes, quibus un-
cum arborum aut parva aliqua domunculas potuerat
offerre. Forte itaq; eorum inter se in unica domo
mixtis vehementi & appellanti, quo parvam aliquam
civitatem representaverint. Vel solus enim aliquis homo
animam suam [civilibus aliquem gubernans, aut
pomus etiam aliquas, hujusmodi itidem institutis,
magnas cujusdam domus aut civitatis indus habet; unde etiam civitates condere primum in mentem homi-
nibus venit. Forte etiam Caing primo reipublicae vel civitatis ordinandae methodum [docuit] primogenus femina

Καὶ ἐξῆλθε Κάϊν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ. ἐξῆλθε τοπικῶς τοῦτο ἐκλαμβάνειν δεῖ, ὑπῆ καὶ τοῦ εἰς τὸν πρὸ τὸν Θεὸν ἔτω νοούμεν λεγόμενον τῆς Ψαλμῳδ· προσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, ἐβδόμεκοντα δὲ τὸ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὸ ἔζω πάντα καταδικῶν, ἐφεστηκότα τε καὶ τὰ ἀφθαρτὰ πνεύματα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Κάϊν ἀνάγκιον ἐκ τοῦ κατασκήνου τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ, ἀγγέλου τινὸς λεγόντος αὐτῷ ἀφίστασο ἀπ' ἐμοῦ. ταλαίπωρε ἐμοὶ γὰρ φυτὸν ἐν γῇ Ναὶδ κατοικήσεις ἐκεῖ. Ναὶδ ἑρμηνεύεται· πλάνος ἢ σάλος ἢ ἀποστάτης· τοῦ ἀγνικοῦ ἀγγέλου φήσαντος ἐν τῷ βάθει ἀδάτου πεσῆται καὶ ἀβεβαίου ἔσῃ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τῷ κατοικεῖν, ἀναπαύσεις γὰρ τῷ ἐσχάτῳ ἡ κακὸς· ὁ μὲν ὢν ἄλλος ἐκβεβλημένος, ἐκ δὲ ἑαυτοῦ ἐξελθών. ἔτι γὰρ ἔχει ἐνέργεια πόθου τοῦ διατρέπειν τὸ παρεμβῆναι καὶ κατέναντι τότε αὐτοῦ κατοικεῖν, ὅθεν αὐτὸς καὶ τὴν ἀκοὴν ἀκουσμένος· τῷ γὰρ ἐπιθέλειν ἀφορμᾶσθαι δίδοται τὸ προφάσεις κακῶν ὑποδυόμενα τὴν ὑποσχέσιν, ὅπως ἐπὶ τὸ κάϊν ἐκ ἔζωτεν· ἐμοὶ γὰρ κατοικισαι οὐκ ἐκβαλοῦσι πεδόθεν πόθεν πρὸ τὸ κακὸν ἀποκυδίδου, διόπερ ἐβδόμεκα ἀκδικᾶται ἐφεπόμενος ἐγὼ δὲ κάϊν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔγνω καὶ ἔλαβεν· ἐκ ὅπως ἔγνω κάϊν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα γυναῖκα, αὐτὴν γὰρ ἡ προδηλοῦσα τοῦ διαλόγου ἀρχή. ὑπερεχθῆ δὲ τοῦ ἀδελφοκτόνου τὴν ἀρχὴν τέκνων ὁ θεός, τοὺς ἐξειδέντας ἐξ ἑνὸς ἀδὰμ τέκνων ἐμίαν ἀρχὴν νοσῶν βελόμενος, ὡς μὴν δὲ ἐκτεθῆναι τὸ πλῆθος τὴν ἀνθρωπίνην, τοῦ λοιπὸν ἔχειν τὸν αὐτὸν, ἵνα ἡ πρὸς τὰ ἄλλα τέκνα ἐπιμιξία, τοῦ τὸ ἐπίκτητον διαλυτικὸν λοιμὸν τοῦ λαοῦ νομιζόντας, ἀνδὶς ἐπισχέθη πρὸς διάθειν. πῶς δὲ φυβὶ καὶ ἡ ἀκολουθία πόλιν; πῶς γὰρ πόλις ὑφ' ἑνὸς ἀκοδομεῖται. καίτοι τὰ βραχύκωλα χαλκᾶ καὶ διὰ βραχυτήτων γεννᾶν βοβιᾶ. ἢ πόθ' πόλις νῦν ὀλίγων ἢ τὸ δυνατωτέρας ἄντρων ἐν καὶ ἀκατάπαυστον ἔχειν ἐμπορίαν; ἐπὶ ποτὲ δὲ τὸν ἐν οἴκῳ ἐνὶ μὲν ἀλλήλων ἀνάσχεσθαι οὕτως ἐκδιδύσης ἀνθ' ἑαυτῆς πόλεις· καὶ ἄνδρωπος καὶ ἑαυτῶν τρόπος δὲ τὰ ψυχὰς λογικὰ, καὶ ὄκος ἔχων τοιαῦτα διαφυγεῖν, ὡς καὶ ὄκος ἐστὶν ἡ πόλις, ὄφ' ἓν καὶ πόλεων ἄλλων ὑπὸ ἑνὸς ἀρχὴν ἔχειν δὲ καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ πράξεις

p. 16.

p. 17.

κατεβάλετο ἐπίζητα ἴδιον τοῦ ἐν αὐτῷ πρᾶξαι
τα καὶ πεφανέσθαι ὡς ἐπὶ τῆς διαθήκης. ἴδιον δὲ
καὶ περιαιρεῖν τὰ ἐπὶ τοῖς χρόνοις γινόμενα
δι' ἃ ἴδιον λειτούργων ἐκ ἔχομεν ὃ δι' οὗτος ἐβάπτισεν τὸ
λαὸ, παρεκτὸς δι' καθαίρεσιν τοῦ βίου, ἡ ἄρτος
τωλοὶ ἡμῶν ὄντες περιδιεξόντες μὴ καὶ πο
λὺ ἀχεδοπάθει· πῶς οὖν καὶ ὁ θεὸς ἐβάπτισεν
καθάπερ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν χρόν
ων· διαφέρει δὲ πρὸς ἀναβαπτισμὸν ἡμῶν κλυ
νεξέφε. Ἀβελ ὁ δίκαιος ἡμῶν ὑπῆρξε, λόμ
ἡμῶν τὰ πάθη, καὶ ὡς θεοφόρων ἀρχ
γονος θυμὸν τι καὶ ἐπιθυμίας. ὁ δὲ χρανο τρέφ
ἄγεται κακοπαθῶν ὕδυικος· τὸ ὦ καὶ ἐν
κεῖνος συμφώνως τοῦ διὰ προφητῶν θεωρῶν
τας, ἵνα ἀπὸ τούτε καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἐβλέψωσιν
ἡ καὶ λάβωσιν ὡς ἀφανιεῖ τὰ θεωρήματά σε
κρίσις, τῶν συναμίων ἐπιποθῶ καὶ ἐκλείπει
ἡ ψυχή μου ἐφ' τοῦ ἐνδοῦ τὸ κυρίε· ἀπὸ δὲ
θεωρῶν ὁ προκοπῶν αὐλῶν ἐπιθυμῶ ψαλλ
ἐπιλάθωμαι ἐν τόπῳ θεωρῶ θαυμασῶ ἕως
τοῦ ἁγίε τοῦ θεοῦ, ὁ δὲ ἔντερος ἀδιάλειπτ ἐστιν
ὁ κατεσθίων ψαλτήριον καὶ κιθάζειν, ἡχόνε,
ῥητινάειν λαβεῖν πρὸ τῶν ἀδίων ἀπολα
βιν καὶ ὁ διὰ συβικῶν, ἀπάντων ἐξεβρεσινάλε
ἀκοαῖς, ὁ δὲ ἔντερος τεχνιτεύν θεῶν πολεμι
κὰ διὰ γαλακὰ καὶ ὑδυκά.

ψ 23, " Λεύβατε μα τῶ φωνῶ μυναίκας λάμεχ ἐπω
" πιθαδὲ μα τοῦ λόγε· ὅτι ἄνδρα ἀπέκτηνα ἐ
" τεμῶσα ἐμοί, καὶ νεανίσκον ἐ μώλωπά μοι
" ἐπιλάεις ἐκδεδίκητας ἐπὶ Κάϊν ἐπὶ δὲ Λάμεχ
" ἑβδομηκονταεκὶς ἑπτά· τὸ ἐνωχδὲ παρὰ σοῦ
μη τῶ δὲ παιδίῳ νοσίζω φίζειν διαβέβη
δὲ τῶ ἐκδέβαι, ὅτι τὸ σὺν ἐνωτίζειν τῶν ἐκ
τῶ βώθυμος ἀκοῆς· τὸ δὲ ἐκδέβαι τὸ ὑποδῦ
ἐκδέβαι, καὶ εἰ σὺν ἤχυε ὁ λόγος ὑδί. καὶ ὁ σὺν
τις φαδὲ ἐκ παρελλήλε κῆδη τοῦτα· ὁ δὲ
καὶ ἐπὶ τέτων ἀκέβεμεν ἡμῶν λέγη ἀν ὅτις
τι σὺν τῆς φωνῆς τὸ ἐκδέβατε, ἐπὶ δὲ τῶν
λόγων τὸ ἀκεβέτεσεν, ὅπως ἐδὶ τὸ ἐνωτίζειν
ἤκεμεν· ἐν δὲ τῶ ἑβδομηκονταεκὶς φαδὶ τὸ ἑβδομηκον
τάκις ἑπτά, καὶ τὸ ἑβδομήκοντα ἑπτὰ τῶν
ἀνδρῶν φεσσάβιν ἐσαφῶς ἡσάΐεται· ὁ δὲ
ἔντερος ἑβδομήκοντα ἕπτ· φαΐνεται δὲ ὁ λάμεχ
ἀφ' ὧν λέγει δύο ἀποκτήνας ἄνδρας. δύτε δὲ

Jesu, cum nimirum & se nullum viderat insontem, ad
genitus humanum deprehendere [illegible] proinde ac
Deus & inclitus hujusmodi, vel habitarum. Tales
etiam eo quasi retinimus scholares hoc loco antiquas
quae insignis post demum tempore, gesta fuerunt. Sum-
vero Sancti dicere soleant, non habemus hic civitatem manentem; vitamque perquam diuturnam appellant: Hebr. XIII, 14.
sit contra, utpote terrenam, haud abhorret, ubi eo pro
fuerunt. Propterea Dei clam David in spirit. invocaverunt Ps. XLIX, 12.
nomina sua in terris suis: Et eadem analogon sollari
ritimus, eodem pacto ac peccatis Pudores nostros
Deferre deprecabimur. Abel Vir justus pacto ori
um fuit, ritimus affectus sua pacem, sive paleam
inos utilis & concupiscibili facultate sua non aliter
ac ceteros impetrante. Secundum autem pactum presenti
li in campo adjectivo, vel palatibus additus, sensi
bus suis imperavere non valeno. Habitat autem in ke
tentes, aedificam illos imitati, qui ad negotia profec
dus Dapinantes in illis habitant, ut nimirum ab his
ad domum etiam pergant, quae propterea Dominus am
abilia sunt tabernacula tua Domine virtutum. Ps. LXXXIII, 2.
cupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Cor
enim & tentorio ultroq; petendi, abunum desiderio
tendam, postea unde canti: transito in locum tabernac. Ps. XLI, 6.
uli admirabilis usque ad domum Dei. Alle ad
lem fratrum monstravit psalterium & cithara; non
absimile cetari habet enim cum adaptatio percepto
ne cognationem instaurem, ea quam musicae opus sibi
habet ad pie quae fundat pia animos decipiat. Allev
vero bellica arma & aves ferus ad bibendi.

Audite vocem meam uxores Lamech, auribus percip
te verba mea: quoniam virum occidi in vulnus mi
& adolescentulum in livorem mihi; quoniam septies ul
tiendum est de Cain: de Lamech autem septua-
ginta septies. Voces enunciandi sibi est: auribus percipiendi
do ordo divinae institutionis adhiberi solo. Differt au
lem a verbo audire hoc enim dicitur, quod illud quidem
eam auditionem qua, qua propinqua sunt nobis, percipimus,
hoc vero qualemcunq; perceptionem, etiam si longis
paulum a nobis verbum proferantur intervallis significat.
Attalino quidem synonyma haec esse putat. Solomon autem
Psalmo quidem haud [illegible] verbum inquiunt, dicat
sortes, cum vocis vocabulo verbum addens, cum ver
bio autem auribus percipere longam aliquid ma
gis accurtum significat. Inquiunt porro in Ebraico
codice iisdem planis literis scribi Septuagies septies,
& septuagies septem. Syrus vero septuaginta ver
bis. Quo autem quae dicit Lamech duos eum bi
rasse deprecatus approvet, [illegible] Deo Gloria [illegible] Gilead

poterit intelligi, per Adam dicitur eum fuisse, & per Cain senectutem significat; per Enoch autem Lamech iuvenis. Lamechus autem cum septimo ab Adam, filius fuerit Cain, denuo hoc mallebat poenam sibi per inferendam multiplicandi hacce praenuntiari, ignorans, impii, Dei licet signum quidam posuisset Cain, ea tamen neglexit salutis signum esse, dixitque, hoc Cainum hoc alium nominemini interficiens. Vel per Cain quidem septies hoc est vel septuplicatur, vel in septimam generationem post Adamum, ab Abelem, vel ab peccatum, vel ab spiritus domus vindicta genetis fuit: In Lamechum vero, vel alii numerous innocui videbuntur, septuagies septies, vel in septuagesimam septimam generationem post deo festum est; post Cain medium de nondum cessando nunquam admonuerit, Lamech vero licet a signo Cain impressi de ille decretibus, Lamechus interficiens festinuerit eum, quem alii brudaverit, vocellan. Judaei septem pessimae majorthy hoc vindictam generabit peccatori Hinc est indignationes eas gehenna

dum septimo generationi, conceptas majorum in Cainum ivas. Redipant, unde septem vindictas pessolvere Deo dicitur, id est vel septem personarum vel septem spiritum. Hinc factum etiam Theodotionem versus: per septuaginta vindicabit. Et simach septimo ultionem adhuc interpretatus. Lamechi enim Cainum interficiens per septuaginta septies, secundum Theodotionem vindictam sumsit; vel Lamechi septimo generationi ab Cainum per septuaginta septies Symmachi interpretatum. Illustrissimum quidem eo respicit, quod Cain ab Abelem poenam persolvere debuit; hoc vero quod Lamech, quo causa sibi generando [a Lamech], cum nimirum quae magis impedire nec absque peccato fuerit oppressus, ut adeo intelligatur ultio suppetenda ab illo quicunq fuerit [Cain occisore]; ob hunc ipsum Cainum nimirum interfectum: pariter ac ellev ides Lipi Cainicidae interfectorem occidet, alii variis poenas luet. Similem aliquam ultionem indicit, Dei nomine locuta, Ezechiel: Et ulciscar te ultionem ad ulciscarem; & poenam te in sanguine furoris & Zeli, & tradam te in many eorum

& fabricabit tapeum tum - Dicit & Apulius vestis, omnia qui interficerent Cainum septuplicatam poenam ab eo omnibus se adeo in seipsum manifeste fuerit injuria. At Lamechi vero septuagesima septima generatione plumbum vindictae tot enim in genealogia, a Luca traditas, a Jesu Christo usque ad Adamum & Deum numerandus, in praemio generationis & a Cathe & Lamecho vindicta sumtus. Quoniam enim subsundus fuit populus Christum interficerent: nam propinqui omnes fanatico judaj qui effusio est a temporibus Asaiae, Isaiae usque

Ezech. xvi, 38

Matth. xxiii, 35

ὁ ἀνὴρ καὶ σκύλευμα ἕνεκα πληγῆς καὶ λοιμὸν ἐκ τοῦ νεανίσκου νεώτερος. ὁ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ὑμοῦ δὲ κἀὶν δικαιωθήσεται ἑπτακαιδεκάζωνον τὸν ἐκδίκησιν καὶ ἑαυτὸ ταῦτα προλέγων. ὅτι θεοῦ ἐκφύγων θρόνου δὲ κἀὶν, ἀντεὶ τοῦ νὰ τὸ ἐκφύγει ὑπεξέλθη, ἵνα ἀνδρὸς ἀπέκτεινα, ἢ τοῦ κἀὶν ἀποκτάνει ἢ ἑπτὰ καὶ ἐκ θεοῦ τοῦ κἀὶν ἐκδικία ἢ ἑπταπλασίως ἢ ἑβδομαὶς διαλοχῆ ἀπὸ Ἀδὰμ ἐκδικήσει ὁ Ἀβὲλ ἢ τὸ ἀναζητήσει, ἢ τὸ πνεύματος δὲ γενεᾶ· ἐκ δὲ τοῦ Λάμεχ ἢ κατὰ ἀριθμὸν ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ, ἢ ἑβδομηκοστὴ καὶ ἑβδόμη διαλοχῆ· ὡσ τὸ σὺν κἀὶν σὺ πρακαίβαντος τὸ ἀνδρὸν, τοῦ δὲ Λάμεχ τοῦ ἡμικόπου ἀπὸ τοῦ ἐκφύγει καὶ ἀπολέσει, οἱ ἀλλοι διὰ τὸ ἐκφύγειν ἀπειλεῖ ἀπειλεῖ. ὅθεν τὰ ἑπτὰ ἐκδικήσεια πρόδηλα τῶν πατέρων πρὸ ἕλκυσεν, ἀπὸ τοῦ διὰ τοῦ ἀρχαιοτάτων, ἑπτάδας ἑβδόμης γενεᾶς τῶν πρόγονον τοῦ ἐκ κἀὶν ἀγρεῖ, ὅθεν ἑπτὰ ἐκδικήσεια τὸ θεὸς παραδίδει λέγειν ἢ πρόδηλα ἢ πνεύματα. ὡ ἐκφύγων ἢ Θεοδοτίων ἐξαπινίδας· διὰ ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἐκδικήσει· καὶ ὁ ἐνδέκατος ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἐκδικήσεια τὸ θεὸς ἐκδικήσει· τοῦ γὰρ κἀὶν ἀποκτάνας ὁ Λάμεχ τὸ κἀὶν ἀπείλησε τὴν ἐκδίκησιν καὶ ἐκφύγειν. τὸ σὺν γὰρ ἵζηται πρὸς τὸ ὄνομα ἵνα τὸ κἀὶν ὑπὲρ τὸ Ἀβὲλ, τὸ δὲ ἑπτὰ τὸ λαβεῖν ὑπὲρ ἑαυτὸ, ὡσ τὸν ἀνὴρ ψυχὴν ἀδικησάντα διὰ τὸ ἀφροσύνης, τοιοῦτον τοῦ φέρεσθαι τὸν ἐκδικήσειν ἐξ αὐτὸν τινὰ ὑπὲρ ἑαυτὸ, ὡσ ἐν ἄλλον ὑπὲρ ἄλλο, τοιοῦτον διὰ ἑαυτὸ τὸν ἐκδικήσειν ὡσ ἐκ θεοῦ λέγων ἐξεκιὰλ· καὶ ἐκδικήσω εἰς ἐκδίκην ἐκκλείσιν καὶ ἐκχεῶ αἷμα· καὶ δώσω εἰ ἐν αἵματι θυμοῦ καὶ ζήλῳ, καὶ παραδώσω εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ κατάδικα ψυχὴ τὸ πορεύσε· ὅτω καὶ Ἀκύλας πᾶσ ὁ ἀποκτάνας κἀὶν ἑπταπλασίως ἐκδικηθήσεται· ὡσ ἐκδικήσω ἑαυτὸν ἀλλὰ, εἰ δὲ τὸ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις καὶ ἑβδόμη διαλοχῆ ἐκδικηθήσεται· τοῦ γὰρ ἐκφύγειν τὴν φυγαδεῖαν ἀπὸ ἰωβὴλ τὸ χωρεῖν τοῦ Ἀδὰμ καὶ θεὸν κατὰ τὸν λαὸν ἀναζήσεται· ἐν τὴ φυγὴ ἐκ τὸ κἀὶν καὶ ἐκ τὸ λάμεχ ἐκδικήσει, τοιοῦτον δίκην δίδοται· ἀποκτάνας γὰρ τὸν χεῖρα ὁ λαὸς Ἰσραὴλ ἐπῆλε, τὴν γὰρ ἄσσα φυλὴ ἐκχυνόμενον ἀπὸ Ἀβὲλ τὸ δικαίᾳ ἐνωζεχομένῃ

ὁ Λάμεχ

ἡ ἑβδομ[illegible] κατὰ τὸν θ[illegible] ὁ Λάμεχ

ἐπλανήθησαν. τὸ δὲ ἑπτάκις ὑπερβολικῶς εἴρηται· πολλοὶ γὰρ ἁμαρτάνουσιν ὑπερβαλλομένως ἑπτάκις, ἀλλ' οὐ τὸ αὐτὸ ἔπταικεν ἐκείνοις δὶς ἑπτὰ τὸ αὐτὸ. ἔπταικε δὲ ἑπτάκις τὰ ἁμαρτήματα τοῦ ἰσχυροῦ ἔθνους τῶν Ἰδουμαίων· τὸ δὲ ἑπτάκις ἀντὶ τοῦ πολλάκις. ἀπόδος μοι τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπτάκις εἰς κόλπον αὐτῶν· ἀντὶ τοῦ πολλάκις. καὶ ἑπτὰ πλαγὰς ἀμαρτήσει ὁ δίκαιος· ἀντὶ τοῦ πολλὰς πληγὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων. ἑπτὰ γὰρ ἐκκλησίαι τὴν ἅπασαν ἔφησεν ἐν τῇ ἑκατέρᾳ τῶν διαθηκῶν ἐκκλησίαν· ἢ κατὰ ἀριθμόν. διαφέρει γένεσις ἢ κατὰ πολυπλασιασμοὺς καὶ πολύτεκνα πολλοῦ. ἐπλεκτικὸς δὲ ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς ὡς εἴρηται πρότερον, ἀναπαύων ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ. δι' ἑβδόμης δὲ χρόνῳ τοῦ ἰωβηλαίου καὶ ὅσα ἄλλα μυστικῶς ἐκτέθειται. ὁ δὲ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ, ἀφορᾷ ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων. πανδεχόμενον γάρ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν ὁ ἀδελφὸς φησὶ τῷ ἑπτὰ καὶ ἁπλῶς καὶ τὸ ὑπερβολικὸν τῶν ἑπτὰ ἐκλικμᾶσθαι παρὰ τὸ κεῖν προσέχοντες ὁ δοὺς προβλαβὲν τὸ τὸ λαμὲχ ἀθῷον ποιῆται τοὺς λοιποὺς, ἐφ' ἑπτὰ δὲ φησι, διδοὺς ὅτι ἐκ τῆς θείας ἐντολῆς ἀμαρτία πρὸς θάνατον καὶ ἁμαρτία πρὸς θάνατον οὐ καὶ τῶν ἀνιμᾶσθαι ἔλεγε προσηκόντων. καὶ αἱ ἐνύπνιαι ὄψεις δὲ ἑβδομηκοντὰ τῶν ἑπτὰ ἑβδομάδες ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἕως χριστοῦ ἡγεμόνος, τοῦ ἀρχιερέως τοῦ ἁβδόμου ἔτους ἐν πεντηκοστοῦ τὰ ἐν ἑπτὰ ἑβδομάσιν τετέλεσται καὶ ἐν ἑκατοντάδι καὶ ἐν χιλιάδι, κατὰ λόγον δὲ φησὶν ἑπτάκις ἑπτακισχίλιοι ἄνδρες οἱ οὐκ ἔκλιναν γόνυ τῷ βάαλ. ἄλλη δὲ φησὶν ὡς ἄλλο ἀντὶ τοῦ καὶ ἄλλο σημαίνοις, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ καὶ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἑπτὰ περιλαμβάνοις γενεαί, καὶ ἐνδεὴς ἑπτὰ ἀδὰμ πρωτόπλαστος καὶ ἡ πολλὴ φυτιὰ χύλου τῆς ἁμαρτίας. τὸ δὲ ἁμαρτήσει τὸ λαμὲχ ἀπὸ κατακλυσμοῦ ἕως τοῦ πρὸς διεσπαρμένον, ἀλλ' ἀνεῖ τὸ αἴσχιστον τοῦτο ἁμάρτημα τὸ κόβειν ἀλλὰ δὲ ἐξ ἑπτὰ τοῦ καὶ ἑνὸς λάμεχ παιδία, ἑαυτὸν καταψηφίζεται ὡς ὄντως δίκαιος ἀναλόγως τοῦτον ἐξαλείψει ἡ ἁμαρτία τὸ κόβειν. τινὲς δὲ φασὶ ὡς δύο φόνοι ἐπλανήθησαν· τὸ δὲ ἑπτάκις ὑπερβολικῶς εἴρηται· πολλοὶ γὰρ ἁμαρτάνουσιν ὑπερβαλλομένως ἑπτάκις, ἀλλ' οὐ τὸ αὐτὸ ἔπταικεν ἐκείνοις δὶς ἑπτὰ τὸ αὐτό. ἔπταικε δὲ ἑπτάκις τὰ ἁμαρτήματα τοῦ ἰσχυροῦ ἔθνους τῶν Ἰδουμαίων· τὸ δὲ ἑπτάκις ἀντὶ τοῦ πολλάκις. ἀπόδος μοι τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπτάκις εἰς κόλπον αὐτῶν· ἀντὶ τοῦ πολλάκις. καὶ ἑπτὰ πλαγὰς ἀμαρτήσει ὁ δίκαιος· ἀντὶ τοῦ πολλὰς πληγὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων. ἑπτὰ γὰρ ἐκκλησίαι τὴν ἅπασαν ἔφησεν ἐν τῇ ἑκατέρᾳ τῶν διαθηκῶν ἐκκλησίαν· ἢ κατὰ ἀριθμόν. διαφέρει γένεσις ἢ κατὰ πολυπλασιασμοὺς καὶ πολύτεκνα πολλοῦ. ἐπλεκτικὸς δὲ ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς ὡς εἴρηται πρότερον, ἀναπαύων ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ. δι' ἑβδόμης δὲ χρόνῳ τοῦ ἰωβηλαίου καὶ ὅσα ἄλλα μυστικῶς ἐκτέθειται. ὁ δὲ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ, ἀφορᾷ ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων. πανδεχόμενον γάρ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν ὁ ἀδελφὸς φησὶ τῷ ἑπτὰ καὶ ἁπλῶς καὶ τὸ ὑπερβολικὸν τῶν ἑπτὰ ἐκλικμᾶσθαι παρὰ τὸ κεῖν προσέχοντες ὁ δοὺς προβλαβὲν τὸ τὸ λαμὲχ ἀθῷον ποιῆται τοὺς λοιποὺς, ἐφ' ἑπτὰ δὲ φησι, διδοὺς ὅτι ἐκ τῆς θείας ἐντολῆς ἀμαρτία πρὸς θάνατον καὶ ἁμαρτία πρὸς θάνατον οὐ καὶ τῶν ἀνιμᾶσθαι ἔλεγε προσηκόντων. καὶ αἱ ἐνύπνιαι ὄψεις δὲ ἑβδομηκοντὰ τῶν ἑπτὰ ἑβδομάδες ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἕως χριστοῦ ἡγεμόνος, τοῦ ἀρχιερέως τοῦ ἁβδόμου ἔτους ἐν πεντηκοστοῦ τὰ ἐν ἑπτὰ ἑβδομάσιν τετέλεσται καὶ ἐν ἑκατοντάδι καὶ ἐν χιλιάδι, κατὰ λόγον δὲ φησὶν ἑπτάκις ἑπτακισχίλιοι ἄνδρες οἱ οὐκ ἔκλιναν γόνυ τῷ βάαλ. ἄλλη δὲ φησὶν ὡς ἄλλο ἀντὶ τοῦ καὶ ἄλλο σημαίνοις, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ καὶ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἑπτὰ περιλαμβάνοις γενεαί, καὶ ἐνδεὴς ἑπτὰ ἀδὰμ πρωτόπλαστος καὶ ἡ πολλὴ φυτιὰ χύλου τῆς ἁμαρτίας. τὸ δὲ ἁμαρτήσει τὸ λαμὲχ ἀπὸ κατακλυσμοῦ ἕως τοῦ πρὸς διεσπαρμένον, ἀλλ' ἀνεῖ τὸ αἴσχιστον τοῦτο ἁμάρτημα τὸ κόβειν ἀλλὰ δὲ ἐξ ἑπτὰ τοῦ καὶ ἑνὸς λάμεχ παιδία, ἑαυτὸν καταψηφίζεται ὡς ὄντως δίκαιος ἀναλόγως τοῦτον ἐξαλείψει ἡ ἁμαρτία τὸ κόβειν. τινὲς δὲ φασὶ ὡς δύο φόνοι

de Sarbaricum vindicabitur. Septuplicatum autem dixerat eos, quod simpliciter nemini Sectum salvo plenam poenam; quo perficeret istud: non vindicabit bis in idipsum. Alii vero duplicia peccata recipiant, Sicut Hieronymus apud Eusebium. Alii denique septuplicia [Septuplicia enim scripturae] Addo vicinis nostris septuplum. Septem ex plagis in terra recenseruntur. Novit nimirum ille qui mensura & pondere omnia disposuit, convententem peccatis poenam reponderare. Proinde ab utroque horum istorum ultimo summa est, vel respectu ad numerum generationum habito, vel ad poenae multiplicationem qualitatemve. Numerus autem septenarius, ubi aliter innuitur, absolutum ubi de remissione agitur, absolutionem designat. Septuplicatum autem mentis fore diem septimum exhibet annum septimo decimum citavi, debitae remittit, et servos manumittit jubet. Diem post septies septem annos tantum in septuagesimum Jubilaeum inducit & poenam ad eum pertinere docet Moses. Numerus autem septuagies septem, ubi de peccatorum remissione sermo, absolutum. Cum enim indeterminatum ponitur: Quoties peccabit frater meus in me & remittam ei? ultro symbolum duodecies septem septuagies septies usque ad Cainum [Lamechum] extendens, Salvatoris Lamechi septuagesimam numerum addens copiosissimam remissionem item esse voluit. Ait autem in me, non de peccato in Deum esse loqui indicans. Datur enim peccatum mortale, & non mortale, quamvis dein idipsum nomen fecerit sortilium. Septuagintae pavo annorum Hebdomades breviatas super populum usque ad Christum Ducem, numerum remissorio suo liberationis completissimum exhibent gratiosis plene annis inclusum. Siccine etiam Christi in carnem adventu, in septuagesima [a Deo gentibus] retenti, qui omnibus remissionem liberos tes conciliavit. Non autem in Dei Sectum mensa septenarii praestantia indicatur, sed in centenariis quoque & millenariis. Jam poit enim Deus reliqui mihi septem millia virorum, qui non flexerunt genu Baal. Alii vero inquiunt Abel qui per coelo virum, & alia virorum ad descendentes ab Cainum usque ad Mosem septem praeterisse generationes, quibus tot mox ob poenae foetet infidia, populares Dei longelatere peccatum suae Jam dissolvit. Lamechi vero peccatum non dilui modum requirebat, sed ipsi qui tollit peccatum

Habum. 1, 9.

Ps. xc, 2.

Ps. lxxix, 13.

Sap. xi, 21

3 Kgn. xix, 18.

mundi. Lamechum Eydeno autem Lamechus pro Cainum fuerit perpessus, seipsum non condemnare non potest conscientiae stimulis male habitus. Factum enim posterio Cainum invogata poena jamjam profuerat! Duas ne

re Dei cum prosperabat. Habuit; aliud enim Deus & aliud furentis est: aliud dem subiugare, & aliud diuos. Pulsa reap. scripsum [illegible] ad vero qui talem abiecerunt
Ps. VIII, 3 suscepit tuminus edi & alter. Quia etiam infantes & lactentes cum Dyrsos gestabant, profecto eximen fuit in Bacchum; eram vivio & confitenti nolens. Scilicet una cum reliquis cultibus omnes omnino impurities, illa libidine gravissime laborabant, propterea quod lieves centenos edoce debebantur, ipsis quoq; nonnullis vivos malarubly. Non enim matres benedictae ad diuinum gloriabantur multitudine, naturali namq; effectus in immodicam libidinem degenerabat, deo id dei quoq; filios de concubitu suos deliquerit. Eos nimirum qui a Jesu evang. audiendi, quemadmodum de illo scriptum est in Evangelium alicubi
+ quod fuerit filij Scilli. [illegible] filius Adami, qui fuit Dei. Quoniam illis temebus interfecit, quorum genio Adam & Silla fuerunt. Adlatoque etiam fuit ab Hamedum Enochas posteritio insignis, ne ipsos quoq; interficeret hu. Scilicet credebat iste malum se non esse inimicum, praebitis eidem gradiam natura ipsos. Adnumq; deo vel augurit, qui moriebatur cum mortalibus esset, deo quod mandatum fuisset transgressus, dum ipse sanctae mortalis fuit, mali tamen non exemit. Nimirum Dominus hic in paradisum, quibus vero fuit ille. Nec Enochus tamen nec Elias destructae mortem potuerunt, Quod Christi fecit; qui in scipso totam naturam humanam de redemptionem tulit, illis quo ipsis, naturae quippe sua morte obnoxiis, immortalitatem pariter ac religuis omnibus gratiae concessit. Siquidem & in ipsis futura in mortalitatis aliquod gerere voluit specimen, ne animum desperare faciendum quemquam, ne animum desperare faciendum quemquam, ne animum desperare faciendum quemquam

χῶρα. καὶ τὸ ἀποσολικὸν δὲ αὐδὶς· τὸ γὰρ
μετανάστατος ὅτως θάνατος ὁ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ
ἐκ νεκρῶν. κατὰ δὲ τὸ ἐμπνεῖ αὐτὸ ἐνέφυσε ὡσ
πλέον ἢ κατὰ πνεῦμα ζωῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ἐπὶ
τοῦτο δὲ φασὶ τὸ ἀποσολικὸν αὐδὶς μετανάστατος τὸ κα
θ' ὡς ἀποκτανεῖ ἀνθρώπους ἕνας ἀνθρώπος ἦλθε
ἔνοχος καὶ πᾶσιν μετὰ τῶν πεπιστευκότων ὡσπέ
των ἀπολωλότων ἕνεκα μετὰ τῶν ἀπολλυμένων·
ἀλλ' ἐκ καὶ τὸ ἐφιστάνει δανάτου φασὶ συγκεκρι
μενικαῖον, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑνὸς βιωτὸν ἀποτε
θῆναι κατὰ τοῦ ἀπόφεγγον ἡμῶν τὸ θεῖ λέγον
τὸ δικαίου ἀπὸν ἐκ πίστεως ζήσεται. καὶ τούτων οὕτως ἔχ
τόντος ἐκ τῶν γεγραμμένων ὁ ἐωτὸς ὁ μετὰ τὸ
γεγονέναι δὲ τὸν Μαθαθία ἐνηρεύησεν ἐπὶ τὸ
θεῖ· ἐπεὶ τούτου κατὰ τὸν γραφὴν ἐκεῖνον ἐνάρχου
τῷ θεῷ· δῆλον ὧν ὅτι ἐκ μετανάστας ἐνηρεύησεν
Ἄνυτος διανανεύσει ἡμᾶς. ἐπὶ τοῦτο παῦλος p. V, 29 cc
γνώσθη προφάτης ἰουδαῖος ἀντιόχευτος, καθάπερ
ἀμεῖλη καὶ Ζαχαίας ἐπὶ τῷ σταυρεῖῳ βασιλεῖ
ἐπὶ λαοπεδίῳ ὅτε τοῖς ἐλπίδιν ἢ νῦν γενέσθαι
προαναφωνῆσαι τοῦ παλεῖ. καὶ νῦν δὲ κάτεσ ὁ
Μωσῆ διὰ ξηδ γενεαὶ φθόνεσεν. πῶσ εἰ νῦν
φασὶ διασπανῦσ τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν ἔθνων
αὐτῶ καὶ τὰ ἔθνη, λέγεται ἐν τῇ λίχνῃ παρεῖ
σενεγ. ἐμπνεῖ δὲ ἐπὶ τοῦ ὑωτῶς ἀναβίεται
εἰ ἔσιν ἀλλῶσ ἀπὸ πανῦσ καὶ τῶ ἔσαζ τέον
μὴ πιπαρεῖναι, κυρίως δίκαιος. ὅτοσ γὰρ πάν
τασ τοὺσ ἐν ἐλπίδι ἀγαθῇ κατέπανεῖ. ὑβάτεσ
δὲ καὶ κατὰ τὸ ἐμπνεῖ ἐξέβη, διὰ τὸ δάναλος
ἀνδρὸ ἀνάπανδυσ.

γ VI, 2. cc ἴδιόν τισ δὲ ἡ νήπ τῶ θεῶ τῶν δυναστέρων ἢ ὧν
ἀνδρώπων καὶ τὰ ἔξῆς. Μόβιτοσ καὶ ἄγγελοι
θεῶ. καὶ φασί τινεσ τοὺσ ἅπαξ εἰπεῖν αὐτοὺσ λέ
γειν δυνάμεισ. κατὰ μὲν γοῦν τοὺσ ἀγγέλουσ εἴρηκε
ἀδύνατοσ καὶ πάζε φθόνι ἐσίν, ἢ καὶ πάνυ δι
φασὶ πονηρίας ἡ σαφανίας, ἀλλ' ἀνδρὶ φασί
τινεσ ἠκόνασεν δι' αὐτῶν τοὺσ ἐκλε
βοντο. ἀλλ' ὅτι ἔλεγεν ἢ γραφὴ καὶ συναγε
γόντο λέγειν ἐπὶ πάντων ἀεὶ τῶν ἁγιαζομένω
πῶσ δὲ ὡσ τόπεσ φόνον γινώσκειν τὸ φθόνι ἢ
γραφὴ· ὅτι δὲ ἀνδρώπουσ ὅτω καλῶ τὰ σεπὶ ἀν
τα δηλῶ· ἔτι γὰρ κύριοσ ὁ θεὸσ φθόνι· ἐφοῦ κα
τασπνεῖ τὸ πνεῦμα ὃ ἐκ τοῖσ ἀνδρώποισ κα
τοι· ὥσεπερ ἀγγέλουσ ὀνομάζων αὐτοὺσ ἀλλ' οὐ
δρώπουσ. λέγειν γὰρ γεγένασιν ἀνδρώποι ἀναγε
γράπται τοῖσ φροῦδιν ἀνδρώποισ. τί γὰρ ἦσαζ

had deliverem idam effectis. Nec despiciebatur patibulo, sed hanc quasi explationem admittam. Apostolus loquitur enim ita tradentibus est, quo more, Christo inimico non invento. Si tamen litteræ legitur inhærentes, Diabolus assumtum eum, sed alia etiam modo de Deo dicimus abrepturum eum esse dicemus. Illam tamen efficiet, quæ mo- De hac vocem loco Apostolus sua consolabit veritas, Ebr. 13, 17.
grande impiis Adolescentibus est hominibus semel mori, Si
Heb. 9 Christus cum crudelis ritus corporibus assumti
fuerunt, alterum deinceps vitam in his adveni. Verum
respondebat, quamvis mortem dum subierunt gestinæ fuerunt, mortis tamen loco illis fuisse observandum est, quod vitam malevis quasi invidentibus, modo quidam divino, nobis ineffabilem, depromere debuerint. Horum igitur etiam respectu primogenitus & mortuis est Salvator. Si autem Machabæus post Machabæos alium denique gentium Deo placuit, Abyssinos ita ex Scripturæ traditione, antea quidem ignotum non placuisse Judæi potest præsentiarum deniq; ei ac ceptum illum reddidisse.

Sibi respicientes nos facient. Illis sibi genito vaticinia Malachiæ dicere incipit, pari nimirum rationes quas Zacharias, & Baptistæ in lucem dato. Brevius dem illæ Hebraicis ritus fuit, quam Israelitæ spes Hoc comitatus redintegrandam. Si dicimus quidem ista esse, ab Adamo per Sethum derivata generis quæ originis Mosis autem ipsius nobis ista inspirant nonnulli, qui litteras inhærent quomodo repræsentet ad operibus suis & Noe fecerit Chamebam. At Salvatorem ita Israelem reservanda tribus sunt, qui verbo potes; eosdem quod perse tum non fecerit, insehem regnum pugnet pugil. Hic enim omnes bonam opem habentes fecit repræsentes, Secundum litteram tamen etiam hæc accipi possunt, cum hominis omnino reprius mors sit.

Quidam autem sit. De filios Dominum. Et. Hasbent Hebræos nonnulli angeli Dei, dicunt, & nonnulli; potest autem & angelos quidem vocari eos omnibus tigere. Ad angelos cum mulierum conservere impossibile est & maledicta eorum alienum; licet omnia omnino malitia Dæmones abundent. Possunt illi Hebræos quidam inhabitandos, per illos cum multitudines eos conservipse. Quorum nec Scripturas hoc minus nec de omnibus peccatoribus & semper nobis opponere poterit. Quando illa Scriptura innuat tum sollemnes fuisse. Prædevera & specialiter quæ patres hominum ita appellavit. Impositum [illegible] Spiritum Domini Deus, nec permanebit Spiritus meus in hominibus his, non angelos impleri eos appellens & hominem. Idem igitur Scriptura quod hominum placuisse, cum Scholiastes cum humanos ab carnalia con-

Psa. cxxxi, 6

Gen. xxxii, 6.

Esa. xiii, 9.

Genes. xiv, 5

Rom. viii, 9.

9. meo nimium omnino. Sanct. Verum autem dicens, vos autem non in carne estis, sed in spiritu, carnem significat reprehensionem vitiosam, nempe vitam peccatrem quod adhuc carnem. in ea adhuc versabantur quod

ον δοξοῦ οὖσ ταῦτα ὕψωσε. προσέτι δὲ καὶ ὅλος ὁ ἄνθρωπος ταῦτη δηλοῦσθαι τῷ προφήτῃ ἔοικεν ἅμα ἀπὸ τοῦ πνεύματος ὃν ἐπὶ πάντας καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπὶ ἀνθρώπου. ὃ τοῦ αἰῶνα δὲ δι' ὧν τοὺς χρόνους αἰῶνα καλεῖ, ὡς ὁ Δαβὶδ, ὁ αἰῶν ἡμῶν ὁ φωτισθεὶς τῷ προφήτῃ θεὸς, ἀντὶ τοῦ ὃ πληρώσει τοὺς χρόνους αὐτῶν τοῦ ζῆσθαι. ἐντεῦθεν ἂν εἴη ἔχειν ἐπίνοιαν· ὥστε ἀναπαύσειν τοῦ ἀνθρώπου τοὺς χρόνους τοῦ πολιτεύεσθαι.

X 6 Καὶ πάσιν διανοήσαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ οὐδενὶ ἐπὶ τὰ πονηρὰ κατισχύειν. καὶ τὰ ἑξῆς· τὸ πᾶσι πᾶσι πρόσεστι τὸ ἐξαιρετικὸν ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἐνδυναμοῦν δὲ τὸ ἐξαιρετικὸν ἔχει διανοηθῆναι προῄκτει ἐνταῦθα σημαῖνον. ἀλλαχοῦ δὲ ἔστι ἔχειν συναισθάνεσθαι ἁπλῶς ἢ παρακολουθεῖν ἀντὶ τοῦ ἐπαΐειν καὶ ἀνθρώποις ἀγνοεῖν, ἀξιοῦσθαι. ὡς τὸν Σαοὺλ ἡτιᾶτο ὁ Ἰωνάθαν, καὶ ὅλως ἀνάγκη ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ. ἤτοι ἅμα τῷ ὁ Σαμουὴλ ἀπέλθειν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, καὶ ἡ βασιλεία ἐ τῷ Βενιαμὶν ὡς φύλετον, ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπὸ Βενιαμὶν ἐκ λόγου ἐναμφίβολον ἐστὶ τὸ Ἰούδα Βενιαμὶν ἦν, ἵνα ἢ ἔλεγεν ἢ κακῶς ἄγγελα ἐπὶ ἔχη λέγειν ὅτι ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς ἤθελε ἢ ἐβούλετο. τὸ δὲ ἐνδυναμοῦν καὶ διανοεῖν ἀντὶ τοῦ κατανοῆν, θύνειν ἔχει λόγον. Ἰούδα δὲ τὸ πᾶσι πᾶσι διανοήσαι ἐπιμελῶς καὶ τὰ ἔθνη ἡμῶν ἐπὶ τὸ κατακλυσμὸς καὶ τὰ τῶν κατακλυσμῶν τὸ φθεῖραι τὴν γῆν καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πονηρὸ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἢ πᾶν τέρων, ὁ θεὸς ὃν ἐφ' ἑαυτὸν ἔκρεξατο, ἡσυχῆ δὲ ἐφ' ὁ κακοὶ ἐτέθραμεν. ὁ δὲ ἔβρεξεν ἀντὶ τοῦ ἐπιμελῶς, φθεῖραι τῷ ἀνθρώπῳ ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ τοῦ τοιούτου ἀντὶ· νοητέον δὲ πᾶς ἀντὶ τοῦ καὶ ἔτεσιν, τὸ πλάσμα τοῦ καρδίας ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ τοῦ τοιούτου ἀντὶ· ἐκεῖνο ἐφθείρατο λέγει, ἀλλὰ πλάσμα φησὶν τοῦ καρδίας, ἵνα ἴσῃ τοῦ ἀντιθέτου δηλῶσαι, ἐγκεῖσθαι δὲ καὶ ἡ ἕλξη τοῦ κακοῦ ἐκ τοῦ τοιούτου, πεπλάσθαι δὲ φησὶ τὸ ἐπιθυμεῖν κείσης, ἀλλ' ὡς παιδαγωγίαν τοῦ ὡς πεζῇ μαν· ὡς καὶ τὸ θυμικὸν ὡς φυλακὴν ἐκ ἐπιζῆμαν· τὸ δὲ συνεσθίειν καὶ τὸ ὠφελεῖσθαι ἐνεργεῖν· ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν κύριος ἀνθρώπινα δι' ἡμᾶς· πῶς ἂν ὁ θεὸς πεζεῖσθαι συναισθάνεται· ἀλλ' ὡς ἂν τοιοῦτος ὅτι· ἡ πάροντος δικαίως πάσχει καὶ συναφῶς ὠφελεῖσθαι πάσι διδασκάλῳ ἀνάγκη συναισθάνεσθαι ὅτι ὃν ἐφ' ἑαυτὸ

Verbo in corde suo innuebat. Verbo autem eo juvenis
utile sibi voluit quod a lenonio talos ejecerit
vel quod nullus eorum qui illo vitam agunt senex sit.
Humano pavore moves Deo dicitur, & videns: nam
& ab antea videbat, nunc vero videre ab objectibus.
Quando enim poenas afficere peccatores non vult
non videre eos dicitur, sed obdormivisse. Aut videt
e somno & evangelus egregiscitur; postquam e
nim diu longanimem fecit praestitit, poenas con
festim facit. Atqui abundanter invigere solet.
Inquit autem: unusquisque cogitet, hoc est magni
nam partem cogitet: accipiendum enim hoc est non
aliter ac illud: omnis fictor sculptilia sua sculptan
tia labilia, & omnis amicus delude incredi. Ad eosdem dicen
dum erit Agam inter homines computatum haud fa
cile. Dixi enim Dii estis. Destruet hoc propositio
Dixi in ecclesia mea omnis homo mendax: nulli enim
centenio est ab, illos omnino homines esse. Adjicit
te autem eam verbio illis: unusquisque cogitet, adver
sum deos esse, qui operatos opinionibus commissi
ceedos operam ponunt, & diligenter, quibus eas
pendendas ab habitant argumentis comparant.
Modo hujusmodi hominum mentibus plane contra
rio ipso gerit spectemo qui in ecclesiae communione
persistere studet, utpote qui regulas in corde suo
diligenter fixas bona omnibus diebus. Perquam
apte autem dicitur: Deo homines quem spectem
facie tenus. Neutiquam enim Deus cuiquam se
cum adigit, nec illum quod animum quem, dele
ctat, quem ex tacet sollicitum.

Ab hominis vero & pecus. Quae ratio quare ejus
quod reliqua etiam omnia animalia rationis
nisi eorum mentem? Hominem fit hoc deest, quod
non propter eo principaliter conditus sit, sed
hominum quidem & eorum ministerium, hic illa
percentibi, illae quae meritis unus, peculiariter, cum
non generant explicit illi, quos propter illos facta fe
cisse: Deo similes animalium servandorum numerum
vobis hominum quos superabitis esse videbat, illa
pecunia. Sibi igitur ab initio singulis eorum genus
condidit. . . . Hinc vinculi Deo devincendum.

Hoc autem invenit gratiam coram Domino Deo
Gratiam coram Deo invenit, quod se ipsum inde
vedo sed eam recipiendam comparavit, operum praes
tia accepium sese illi vendens, hocque ipso gratiam
apud Deum consecuta. Aplicabimus autem dictum in
venit, & innatus scilicet, inventam ab eo Deum
inita gratia
fuisse, postquam gratiam quam debitam operem fe
cisset. Judum vero postquam descivit, Psalmus fal
lunt in generationibus suis. Deinde enim Agag ma
litia consummata processerat ad in actus & operum

Jerem. 17, 14

Ps.

Ps. CXV. 2.

tahuc perfecta

prava evumperent, sed intra corde tamen penetralia
latebat. Agnoscere tamen Agam suum cum reliquis
accusare noluerat, cum utpote judum, ne in hominum quidem censum venire dicit, Deo his enim scriptum
est multiplicadas sunt malitias hominum. Verba autem tempus venit in Ebraico legitur ita exprimentibus verbis
finis vel terminus. Ista autem porro: Hae sunt generationes Hoc, neutiquam sunt observant omnes) ita ut com-

τούτων, ὁ δὲ λιθὸς τὸ ἐν τῷ καρδίᾳ· τοῦτο δὲ ἐκ νεότητος, ἢ ἐκ τῆς ἡλικίας, ἢ ἐν ὕπνῳ πρηθύτητος ἐστίν. Ἀνθρώπινον δὲ καὶ τὸ ἰδεῖν, καὶ περίεργος ἡ ὄψις, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ ἐκλεκτὴν τοῦ ἀναγκαίου, ὅτε γὰρ μὴ βλέπεται καλῶν τοῦ ἀναγκαίου, λέγεται μὴ ὁρᾶν αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ καθεύδειν ἐγρήγορται δὲ ὡς ὁ ὑπνῶν καὶ κεκοιμημένος πολὺ γὰρ μακροθυμήσας, ἀθρόως ἐπιφέρεται τὸ κολάζειν ἐπάγει. τὸ δὲ πᾶσι διανοεῖσθαι ἀντὶ τοῦ ἐπιβλέπεσθαι, ὡς καὶ τὸ πᾶσι ἀδελφὸς πλέον πλεονεξίᾳ, καὶ πᾶσι φίλοις δόλιος παρὰ τοῦτο. ἢ ὅτι ὁ Νῶε ἐκτὸς ἦν ἀνθρώπων, ψῶν γὰρ ὑπὸ θεοῦ ἦσε· πᾶσιν καὶ τὸ ψῶ ἕνα ἐφῆ ἐκεῖθεν ἀπὸ πάσι ἀνθρώποις ψώνου, ἕνα μὴ ἐν ἐμοὶ καὶ ἅπαλοι ὦμεν ἀνθρωποι ἦσε. Χαλεπὸν δὲ τοῦτο διανοεῖσθαι, πρὸς τοὺς φιλονεικίας ἐν ἐπιχειρήσει, καὶ ἐπιμελῶς ζητοῦντα τὰ ἐκείνων λέγειν δύνασθαι. ἐναντίως δὲ διάκεινται ὁ ἐκκλησιαστικὸς δοῦλος, διανοούμενος ἐν τῇ καρδίᾳ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ ἀμεμπτα πάσι τοῦ πλησίον. καλῶς δὲ καὶ τὸ ἀπὸ ἀδελφὸς τῶν ἀνθρώπων, οὐ γὰρ ἐπόμβα ἀπὸ προσώπου πᾶσι ζῶν + ψῶ ἐν ἀναγκαίαν αὐτοῦ περιῆν, εἰδὲ κατὰ ψυχὴ ἀπὸ ἀδελφὸ, ἀλλ᾽ ἀπὸ ζῶν.

Ἀπὸ ἀνθρώπων ἕως κτήνους. διατί ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαλλάξεται, καὶ τὰ λοιπὰ προβάλλεται; ὅτι ὁ προφητεύτας δι᾽ ἑαυτὰ γίνεται τὰ ἄλογα, ἀλλὰ χάριν ἀνθρώπων καὶ τῶν λοιπῶν ὑπηρεσίας, ὧν διαφθειρομένων, ἀκόσμου καλῶν βουλομένου εἶναι ὄντων τῶν δι᾽ ὧν γίνεται, ὑπερκειμένου τοῦ θεοῦ τῶν ἀνθρώπων ἐνδεδυκότων ἀνθρώπων. ἐσθίεις δὲ καὶ ἀπὸ ἀζώου βίου βίου ζῶντων. λεπτὴν

Vacuam invenio

καὶ νῶε εὗρε χάριν ἐναντίον τοῦ κυρίου θεοῦ· καὶ τὰ ἑξῆς. ἐκ τοῦ ἀρχαίου προτρεπόμενος εὗρε χάριν ἐναντίον τοῦ θεοῦ, αὐτὸς διὰ τῶν τοῦ ἀγαθοῦ ἔργων ἄξιον καταβάσεως ἑαυτὸν, καὶ ἐκ τούτου ζήσεως παρὰ θεοῦ χάριν. εὗ δὲ καὶ τὸ εὗρεν, ὡς ἀγνῶτα ὅτι ζητοῦντα λόγου, εὗρεν. ἐπεὶ δὲ δίκαιος τέλειος ἐν προβάτοις ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ νῶε ἐκ τοῦ τοῦ πεζοῦ ἐφθάνειν ἡ κακία, ἀλλ᾽ ἔστω ἐπὶ τοῦ καρδίαν. ὁ δὲ σὺν βουλόμενος τῷ νῶε καταλῆξαι, ἐβούλετο, ἐπὶ ἀνθρώπου ὢν ὡς δίκαιος, ἀγαπᾶται ὑπὸ ἐναλλαττόντων ἡ κακία τοῦ ἀνθρώπου. τὸ δὲ καιρὸς ἦν ὁ ἐβούλετο πάσι ἦσαν ἡ τέλος τοῦ αὐτοῦ ἡ γενεᾶς νῶε, ἡ καιρὸς φαίνει ἐξετα

ἡμᾶς ἀν ὑδίως ἐπιτήρκει τὸ λοιπὸν ὑφενυδε
τῶν ὑμῶ. νῦν δὲ ἐπεὶ δικαιοδύνης ἡ μέτοχος ἀλλὰ
πρὸ τοῦ ταῦτα αὐτοῖς αἱ γενέθλιοι, ἐπιφέρεται δὲ
τὸ ἄνδρωπος δίκαιος καὶ τέλειος ὢν. καὶ ὡσδὲ
καὶ τὸ ἐβδόμος ἡ μὴ ἐναντίον τῷ θεῷ, ἀλλὰ
σὺν μὲν φθείρει τὴν ψυχὴν, δικαιοδύνη δὲ σώζει.
καὶ ὁ ἐμοσοτάτων τὸ ὅδον ἐφ' ἑαυτῷ φθείρει
τὴν ψυχὴν. ὡς ἐν τῷ κατακλυδωνῷ μὲν ἐλέγετον
ἐβδομοσένη ἡ γῆ, τότε μὲν ἐπιδιάβατο ὑπ' ὑδα-
τῶν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀδικίᾳ. τὸ δὲ καταθύεσθαι
τὴ ὁδὸν τὸ θεῖ ὡς ἐστὶ πνεῦμα ἀλλὰ βιβλ.
τὸ μὲν φρόνημα τῶν βορκὸς ἔχθρα πρὸς θεόν, καὶ
οἱ τὲ βορκὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι ὐ δύνανται.

Ps 14 ποίησον δὲ διαντῷ φθεῖ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τε-
πόνων· ἡ κιβώτος τὸ τελειούμενον
φθεῖ ἐπὶ πλακῶν πυθιονεῖ τῷ ἡδαΐᾳ· καὶ
μὲν τεκτόνων ἐκλέκτων ξύλων ἄβυβλον, ὁ ἔβρεῖος
ἐλεκτοί. ἐπτύται δὲ πολαπὸν ἡμονοβαι τὸ
ἄνδρα τῆς κιβωτῦ, ὁτὰς νοεῖμεν φθεῖν ὅτι πυρα
φορεῖ ἐστιν, ἀρχόμενον ἀπὸ σπάκος τ' πηχῶν·
ἀπὸ δὲ πλάτους Ν· καὶ ἐπὶ λ' τῦ ὕψος πη
χῶς ἐπιβυναμόσιον. ὥδε τὴν καρδίαν ποιεῖ
σπάκος καὶ πλάτος πᾶχυν· ἵδυ δὲ τὰ σὺν κα
τῶ ζωτῶ ἀπὸ ἐρ' ἑαυτῷ καταβήσῃ βρ,
τὰ δὲ ὑπὸ τὸ δὸ ἐρβρᾶ ἐπὶ τὸ ἀνωτέρω
ὀροφῶν γ'. τῦτο δὲ καὶ ὁ Σ' ΟΣΣΑΧΟΣ ὁδῶς ἔξ'
ἑτερο, ἐπιὼ κατὰ τὰ δίσυλα καὶ τρίσυλα πο
ήσῃς ἀυτῷ· ποῖφεν δὲ καὶ ἐκεῖνον ὀρφῆ ἀπο
λαβανόμενα χωρία ὑπὸ τῶ χωρίζειν τὰ ἀπ
σοιζόμενα βῶα, ἀπὸ καλῶν νοσίας· ὁ δὲ ΣΥΜ
ΜΑΧΟΣ καλιάς· τετράωνα δὲ ἔσω τὰ ξύλα μὴ
τοῦ σὺν ἵνα σὺ πολὺς χρόνος ἀπαλίβηται ὑ
διαίσθιν ἀυτῶν. ἴσπερα ὅπερ καὶ ἀλπιόσεσθαι
ἔσιν, ὅτ' ἐξ ὁλοκλήρων ξύλων ἐνοιεῖν ἐβρᾶδισι
ται τυχάνη. ἠρκλῆς μὲν καὶ ἔζευ πεζοπλά-
ζων καὶ ζάλην ὑ φιεῖσαν· πόσῳ ὅπερ
ἐκ ἀντῆχεν ἢ σὺν ἐξ ὁλοκλήρων κατεσκεύασο
ξύλων. αἱ δὲ νοσιαὶ καὶ διαχωρίζει τὰ ζῶα, ἢ
βύνδεσιν ἐξαίζοντο τῷ κατασκευάζματι, ὑ-
πὲρ δὲ τὰ σὺν ἔχειν παχύβυδιν τὸ ὅλως ἐ-
βρᾶδυ περιαιθρῶν ἔχωδεν τὰ καὶ ὄβωδεν
ὑ δὲ καὶ τὸ ὕψος τὸ σπάκος τῶ πλάτους μὲ
ἔσαι, ὅτων μὲν ἐνεῖναι τὸν μὲ· τρῶτα μὲν καὶ τὰ
βκάθη τῶν ἀναλήψεως φυλακτηρίων τῶ ἡμπα
τι· ἔσαι δὲ καὶ πρὸς τοῦτον ὕλης ἐπιφανεῖ

nitet. dimensiones sunt accipiendae: aliter enim subjungitur distinctius. Genuit Noe tres filios. Jam vero cum generatio justitiae ejus intelligatur, primo dicitur has sunt generationes, in quo duo videntur: homo justus perfectus ejus tunc. Elegantiter deinceps positum: corrupta est terra coram Deo: corrumpit enim terram iniquitas, justitia servat & tuetur. Priusquam igitur peccata terram quatuor in ea corrumpit: nec enim diluvio terra corrupta fuit, quin potius eo a corruptione sua fuit repurgata, sed homines iniquitates. Illud vero quod coram Deo corrumpit non spiritus est sed caro. Sapientia enim carnis inimicitia est adversus Deum, & qui in carne viventes Deo placere non possunt. Rom. VIII, 7.

Hac autem imperi, tibi arcam e lignis imputribilibus vel odoriis. Hebraeus illi quadratis dolatis. Ps. XLV, 20
Hebraeus illi gopherim ut apud Isaiam dicitur. Quorum enim imputribile elegit Labor, Hebraeus textus habet dedit. Quadro autem hic motu dei, qualis figura fuisse statuenda sit arcae. Cyrillus, ait nonnemo, pyramidalem eam fuisse, latitudinem habentem in basi hexacosorum cubitorum: latitudinem cubitorum quinquaginta: & in tricesima cubitorum altitudinem exisse; idcirco autem summa earum longitudo & latitudo unicum non excedebat cubitum. Tribuunt autem infimis arcae quae inferiores dicuntur duas, secundis quae superiores sunt partes, tertiis quae supremae dicuntur. Et hoc ipsum Sapiens dicit Noem Symmachus fecisse, qui vetuit perduo & tricubito facies illam.

In Exodo autem compertum est receptacula quaedam sacrata fuisse altaribus [XXX] cubitorum, ut Symmacho vero videtur [XX] cubitorum, at Symmacho vero cubitalia. Quadrata vero ligna debent esse, primo quidem ne nimium tempus in defendendo illo absumatur. Deinde quod & vero magis est simile, ut ex solidis lignis conclusa ea firmiora evadant. Nam & in machinis est invenire, & navis fluctibus haud parum erat quatienda, quos impetus sane ferro haud potuisset nisi ex solidis lignis fuisset constructa. Nihil vero fuit receptacula & segmenta ad se invicem annexa, & vinculum quasi: aliquod praebebant quo tota machina continebatur. Hoc autem expressit aliquod, quo subintraret, habuerit spatium, bitumine inclusa est Jovis est inungenda. Recte Beroth. sed quae institutum est, ut longitudo latitudini spatio superet, haec enim rationem motui arbitror arcae addita est. Scaphas etiam scaphis similem aliquam formam affingunt. Simul vero etiam firmas hoc ipso videbitur fuisse ut tandem aquarum vio-

+ quibus ab invicem segmentum divisum, quod segmentum compactum manifestum:

sustinere posset, neque ipsa fluidity ac ventis subversis inclinatave aut in transversum abrepi ob idam formam non valeret, sed domus ejusdam instar fundamentis suis innixa in aquis persisteret. Sedes non facile prioram formam aliquam progitabit aspe ad sim impetimve tantum sustinendum, quam. Si tamen quadratam infinij aream finite aliquis statuat, id quia probabilitate non caret: cum non navigationis causa sed conservationis causa primario fuerit fabricata. Imo facile omnino calmevi, nisi quadrata ei figura fuerit, posturata. Non abs re verosimilitudine autem traditum, prius usum infinorum duarum fuisse contignationum, ac superioribus segnis area quam prioribus, in idem tum reliquarum fuerim memoratarum. Cum enim integrum annum omnia animalia in area transegerint, de loco omnino iis providendum erat in quo alimenta necessaria & in annum aliquando reponerentur; illamque in quem excrementa eorum conjectarentur animantibus, & quod probabilimum est, hominibus incommodi nihil crearent. Statuunt igy infimam partem contignationum, in fundo geminas istius concamerationis, everentia destinatam fuisse: eam vero quae illas superior erat reponendis in ea animantium victibus. Tertiam vero contignationem, nisi fuerit ea jam animantibus credita, in nidos suos (sita enim pellantur) diversam. Vtq; probabile est serpentes bestiarum, quae nec infimam tertiae istius contignationis regionem detinuerant fuisse: secundus & reliquis manoverantibus, magisve placidis animantibus, & debita & reipsa concessa fuisse superiora. Hominem denique, aliasque qui imperat animalium naturae suae tradit quae praestitit est, ita supremam etiam regionem, circa tectum concamerationem occupasse oportuit.

Verosimile autem est, januam, quam in latere constitutam fuisse aiu, in superiores areas partio prima contignationes locum obtinuisse: ut facilius istuc introirent animalia, & ad destinata sibi loca accederent. Si in superioribus enim partibus posita janua fuisset, non sine magna difficultate primum in aream animalia adscendissent, ad deinde ad loca quaelibet sua rursum descendissent. Janua autem haec postquam arcuata erat, superiores aliqua valvula opus habet, quae se invicem hac & parte protegerent: cum nimirum fovis nano bituminis eam, quo minus aquae subintraret, oblinere posset. Propterea Deus clausit arcam postquam intrasset Noe.

Sicque diluvium superveniet. Observamus autem post diluvium, quam non amplius sicuti antea januam aperuisse, sed fenestram, cornei emittendi causa, [illegible] violandam fuisse, id per totidem observationem idem

ἐσφαλῆ, ὅτε περιεσπᾶτο διὰ τὸ χάος ὑγρῶν ἐξ ἀνέμων ἢ τῶν κυμάτων, ἢτε κλινομένου ἢ παραβιαζομένου, τρόπον δ' ἀκίνδυνον διαμένειν ἐσεῖσθαι ἐν ὕδατι τὸ κιβωτόν· καὶ ἐκ δὲ τοῦ ἐσφαλίστερον ἐπινοηθῆναι πρὸ τοῦ τὴν βορὰν τε καὶ βίαν. εἰ δὲ ὅτι τετραγώνου κατασκευὴ ῥᾴστη τὸ λέγη, καὶ τοῦτο ἐκ ἀνηκόου ἐπήνεσ' ἐκ ὃ τὸ πλοῖ πρωτίστου ἄλλο ἢ τὸ φυλάξαι ῥᾴστο. ἄλλως τε καὶ κατεσκευάσθη τοῦτο ταχίως ἢ μᾶ τετραγώνου μὴ παραλλήλου· καὶ δὴ ἐκ ἀπιθάνως ἡ τετράγωνα τῶν δύο καλλίστων ὀρθῶν κεχωρισμένων παρὰ τὰς ἀνωλέθρου καὶ τῶν τριῶν ἰδίᾳ ὠφελουμένων. ἐπεὶ ἔδει ἀναγκαῖ πεπαῦσθαι τὰ ζῶα ἐν τῷ κιβωτῷ, πάντως ἦν περίοδος ἡμερῶν, ἐπὶ μὲν ἐξ πᾶσι τροφὴ ἀνάγκης πρὸς ἑνιαυτόν, καὶ ὅσων ἐν ἐκτὸς τῶν ἔξω καὶ σπάνιστα τοῦ ζῆν ἀναγκαίων· ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων τοιαῦτα· καὶ ἔχειν ὅτι τοῦ ζῆν τῶν ὄφεων ἥκιστα καὶ ὅσων ἢ ὑπὸ καταλαμβάνειν τετραφῆναι χώρᾳ ἀπεκινδύνευσε· ταῦτα κατὰνδι καὶ τὰς λοιπὰς τῶν τιθασωτέρων ἢ ἡσυχιστέρων τάξιν καὶ λόγῳ τὰ ἀνωτέρω ἔχειν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ὥσπερ τὴν φύσιν ἀρχὴν τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ χώρᾳ τὴν ἀνωτάτω χάνην περὶ τὴν τρίτην σύριγγα. πιθανὸν δὲ τὴν πλαγίαν θύραν, ἢν εἶπε, γεγονέναι περὶ τὴν κατωτέρω πρώτην σύριγγα, ἵνα ἐκεῖθεν ῥᾳδίως τὰ ζῶα πρὸς τὰ τετραγώνας χωρεῖν ἐτοῖμα ἦ· μᾶλλον δ' ἂν οὐκ ἀπολλὰς ἐδόκουν ἀνῆ τε τὰ ζῶα πρὸς τὴν κιβωτὸν καὶ πρὸς τοῦ ἰδίους τόπους κατηγέσθαι. θυρωτέρα δὲ ἐνταῦθα ἔδει γενέσθαι· ἡ ἐσβολὴ τῶν κληρονόμων ἐκ ἦν ἄκοπος ἐνεργείᾳ τινὸς ἔξωθεν ἀνθρώπου ἐσβαίνεσθαι ἀνωτέρω ὑπὲρ τὸ σῆμα τοῦ ὕδατος. διὸ ἔκλεισεν ὁ θεὸς ἐσιόντος Νῶε, καὶ ἔτους ἡγεῖτο ὁ κατακλυσμός· ἔστα δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ παρετηρήσαμεν, ὅτι ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρω ἄνεμον ἐπῆγε ὁ Νῶε, ἀλλὰ τὴν ἀνοῖξαι ἵνα ἀποστείλῃ τὸν κόρακα βέλτιον δὲ τὸ τὴν παρατήρησιν ὑπολαμβάνειν,

ἡ ζω καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκδόσεις κύτιγος σὺν θυσίᾳ περιέχον ἀναγραφὴν ὑπὸ τῶ Νῶε, περιέχον δὲ θύραν ἢ ἄνοιγμα ἔξω προστεταχέναι τον θεὸν τῶ Νῶε περιθεῖναι τὸ πλαίσιον τῶ κιβωτοῦ, θύραν σὺν χαῖ ὁ θεοδοτίων καὶ σύμμαχος, ἄνοιγμα δὲ ὁ Ἀκύλας ἐποίησε. φέρεται δὲ περὶ τῶν προφῶν ὅτι καὶ περιέταξεν ὁ θεὸς φλοιὸν καὶ ἡσύχασε. ἐν δὲ τῶν βυζαντίων τῶν ζώων παρόδου καλῶ παρεβλήθησαν· καὶ τῶ Νῶε ὁ καρίνη τὸ σκέπασον περὶ τέκνων ἔνδον καὶ ἔξω· τὸ παραδιάστειλον σκέπασμα. Ἀπελλῆς δὲ φησὶν ὁ τῶ Μαρκίωνος γνησίως φησὶ τὴν Ἕλληνα βυθόμενος τὴν Ἑλληνικὴν ἐπαπάτησεν, ἢ ὅτι καὶ πολικωτάτη κιβωτὸς πασσοφίαν τῶν ἐπὶ γῆς ἀκριβῶς ζωογονεῖ ζώων καθ' ἓν τῶν παρ' Ἑβραίοις ἀλληγορίαν παρέδωκεν, ὡς ἄρα οἱ τὸν πηλὸν σπορεῖς ἔσονται ἂν ὁ καθαρὸς παρὰ βεβηλοῦσι δύο μοῖς τῶν ἀπὸ τῶ τριακοσίου τετραγώνου, οὗ ἔνα τὸ πῆχυ τῶ σήκκου ἐν τῶ κάτω ἐπιπέδῳ θ' συμβάλλει. ἔτω δὲ καὶ τὸ πλάτος ἀκολίνε πεντακοσίων, καὶ τὸ ὕψος ὀγδοήκοντα πέντε μὲν πηχεῶν· τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἀβραλίων ἐν ἄκρῳ τῶ βαθίδιον ὁ Μωϋσῆς, ἐκ ἀρχῆς ὅτι οἱ ἐχόντες νοοῦσι τὸ τῶ σήκκου καὶ ν' τῶ πλάτους καὶ λ' τῶ ὕψους, ὅλοι ἐλάμβανον ἂν ἐκ μέρους τέχνα τὸ δ' καὶ τὸ τούτων ἐπ' ἐνιαυτὸν τροφάς. τί δὲ ὁ ἐπὶ συναγαγὼ τῶ πῆχυ τῶν κιβωτοῦ; ἐκεῖ τῶν κατὰ δύναμιν ἡμερῶν πηχῶν καταδεῖ δυνάμεως ἡμερῶν πηχῶν, ἐγένετο τὸ μὲν σήκκος ἡ πῆχυ, τὸ δὲ πλάτος τὸ καὶ ὕψος ἑξ ὧν ἔνεκα τὸ τριακοσίου τῶ ὕψος πῆχυ, ἵνα σὺν τῶ σήκκος ἐνος δὲ καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος. ἤτε σὺν τέσσαρα βυτιδίσκῃ τῶ πῆχυ τὴν ἐπιπεδωσάν, ἐφ' ὧ βιαίως ἔνα δέχῃ πῆχυ τριακοσίου καὶ πεντε τῶ ὕψος τρεῖς ἑκάτον τὸ δέχῃ λαβέν, καὶ δ' πηχέων τὸ ὕψος ἀνωθ', ἐπιπεδωσάν πάθος τὴν κιβωτὸν καὶ ἐφ' πῆχυ βυτιδίσκῃ ἄνωθ· ὅσα δὲ ἐφ' ὑπερτραχεῖα τὸ καὶ δ' πήχεων τὸ ὕψος τῶν πεντε καὶ τριακοσίου πῆχυ διὰ τὸ καὶ ἐφ' πῆχυ βυτιδίσκῃ ἄνωθ' ἀνάκλισ. ἐγένετο δὲ

alispis circa te, nisi reliquæ etiam Bibliorum translationes scriberentur, posteriori adhæsit a Nge aperiam. Ede testaveras; priori autem loco ut januam sive aperturam in latere arcæ faceret, Deum Noe præcepisse affirmant. Θύραν enim pro januam cum Theodotione, Symmacho, Aquila vero ἄνοιγμα [i.e. aperturam] transtulit. De pabulo porro ac alimentis scribitur, ut deferret Deum, ut conveheret eas Noe, convectas ea ab illo in aviam fuisse; bovem autem in quem alterorum conflueret colluvies silentio mederi dicebatur, cum & Noe facilius id quod conveniens erat propria industria invenire, et nos id quod emisimus hac ex parte sui conjecturæ adepti valeamus. Ajunt autem Apellem diaconum familiarem, scripturam mendacii commercio cupientem, dubium inscitiæ, an animarum latibulis capacitatis arcæ vel minimam levitatum animantium partem potuerit complexi? Ignorans scilicet, quod Spiritus quidam Dei inter 8 breves docuit, trecentos cubitos hanc fuisse rationem, quam Geometræ dicunt, radicem, qui vacuit, cujus singula latera trecentos cubitos complectuntur, ad adeo longitudo arcæ inferiorem sit novem cubitum myriadum, lati ratione latitudo duo millia conficiat cubitorum & quingentos, altitudo vero cubitos nongentos. Sane classes omni, instrumentis Ægyptiorum sapientia in aulas regias, non ignorant, spatium, cujus longitudo ulnæ 300, latitudo ulnæ 50, altitudo vero ulnæ 30 cubitos populari sensu accepisse, non existimavit, ejus gradum elegantiæ eorum, pabulo, quæ per integrum annum alimentum præstet, sufficere posuisse. Quid vero significat in cubitum colligere arcam? Nimirum radicali cubitorum, qui infinitam arcam constituunt numero, in cubitum collecto, longitudinis emergere quod cubiti 300, latitudinis vero unius & duos textus. Ultimus trigesimus altitudinis porro cubiti, alti longitudinis decem cubiti, latitudinis vero unus cubitum duabus textiis, quasi spatium deinde idque in cacumen unius cubiti acuminatum & quasi colligatum, si vero altius ejus ingressi textui chordarum videatur, dum triginta cubitos [illegible] arcæ altitudinem metiuntur ang adhuc superadditum, illum ipsis equivalentibus ut tenere velim, positæ se habent. & triginta cubitorum altitudo positis. Colligens facies arcam

& in cubito eam consummabis. Gradum enim quod triginta cubitorum altitudinem, trigesimum primum quod cubitum superadditi in verbis istis; & in cubito eam consummabis descripsit. Fabricata autem hac proximæ

rationes fuit ut aquæ inundent dividentur & quasi
dilabentur, ac fluidus suos foliis inter omnes quas
to aquæ prominentis ei attribuerunt. Iamque vero vi
letare coeperat per quam aptæ ordinavit. Si infestis
enim furibus possit, imbribus [illegible] domicilio
arcam applicuisset in latere contra colligatas fo
cuntasdem ita pri in arca erant prædabat, arcani
mirum aquis innabilibus, quamvis vero plurimum
super aquas eminebat. Quibus perniciosa lues
ego induco diluvium super terram, ut disperdam om
nem carnem in qua est spiritus fed cælo &
omnes quæ fuerint super terram morientur. Signi
ficant & ea peritura quæ in terra sunt, & illa
quæ in arca erant salvantur. Appetitus enim solos omni
nem eadem fragem evaserunt, cum aquas tota ge
nus dalio eorum ritus vivendi ratione non sit incon
gruus. Incertæ aliquis quidem, ob hanc quoque
rationem Noam appetitum animalium nullum, ad
arcam suam adegisse.

Et omnes quæ fuerint super terram morientur.
Simplicitor fatis aliquis Noam & familiam ejus super
terram non fuisse dicatur, at pote qui signo isto solos
bantur. Quicunque eadem consideraverint, uniuscujus
que cor Deo se ubi ejus est thesaurus, [illegible] Des Mundi
est, quod non super terram sed in cœlo fuerint, ut
cum nimirum thesaurum suum, apostoli, pauperes, in
cœlis habuerint. Observabit eadem patrum, sed ex
positi Deum Noam ingredi.

Ingredieris in arcam tu & filii tui. &c. Sententiæ
hujus distinctiones, prout ejus quidam doctus red
derunt, ita sunt colligandæ. Ingredieris in arcam
tu: hic nimirum participes subsidii. & filii tui
& uxor tua: hic item. & uxores filiorum tuorum
tecum. Quas vero ista aditi voluit, hæc sunt: Quo
niam nimirum a mutuis consuetudines intemperan
tes in arca esse volebat eos, qui eam subingredi
ebantur homines, propterea hoc ordine eos in it
lam adduxit: eundem ab iis per omnes post trans
gressionem ibi erat tempus observavit cupiens. Pri
mum vocavit Noam, ait enim ingredieris in arcam tu
Deinde filios ejus una cum
matre, inquit enim ad filii tui & uxor tua: Deo
nique uxores filiorum ejus una cum socero suo
nominavit, pedetim & ordine singulum tuorum tecum.
Etenim pari omnes erant permanavi, cum
ita hac ratione in arcam ingressi singulos
degentibus] nullus mutuas quotidianas pre

ὅτου ἵνα ᾖ τῶν ὑδάτων ἐπιβρεῖ ὕδη τὸν ὁ
λιδον καὶ σὺν καθ᾽ ὅσα πέτραν πάντοθεν
χαῦν ὕψος περιφαίνῃ τὸ κύμασι. καὶ τοῦτο
θέσιν δὲ ἐκ πλαγίων γωνίᾳ ἐπιτιθήμενος περὶ
τὸ λευκὸ, ἐν ὁρατῷ συνῆλθ ἥθροισε ἐκ τῶν ὀρ
βων ἐπλήρωσε τὸν κιβωτὸν. ἐκ δὲ τῶν πλήθ
ων ταχυδίαν, τὸ ἀσφαλὲς τῷ ζώων παρέχε
το, τῶν σὺν κιβωτῷ ἴδῃ σῴζεσθαι συνῆ
τῶν δὲ ἀναίδος ἀναιτίως τότε τυφλοῦσθαι
δὲ ἴδιᾳ ἐπαγῶν τοὺ κατακλυσμὸν ἐπὶ πᾶσιν
καταφθεῖρει πᾶσαν τὸν σαρκὸς, ὅπη ἐστὶ πνεῦ
μα ἀποκτείνων τῷ ὑγροῦ. καὶ ὅσα ἂν ᾖ ἐπὶ τῆς
γῆς τελευτήσῃ, λυδὸν ὅτι πάντα ἐν τῇ γῇ καὶ ἐ
ἀγεσπάσῃ φθαρῆναι· ταχὺ γὰρ τὰ ὕγρα διε
βάσιν τῷ ἐπιγείου τῷ ὕδατος ἐκ ἀπορ
ροὴ διατρεφῶν αὐτοῖς τυφλοῦσθαι· λοιβεῖσθο
δὲ αὖ τὸ ὡ καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁ Νῶε
ἀπὸ τῶν ἐνύδρων εἰς τὴν κιβωτὸν ἐκβῆνα

γεν. Καὶ ὅσα ἐὰν ᾖ ἐπὶ τῆς γῆς τελευτήσῃ. ὁρᾷς Ψ 17.
ἐνδοξεσθο φθεῖρ ὅτι Νῶε ἐκ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ ὁ δὲ ἀνῷ, ἐπὶ γῆλθ γῆς ἦλθεν ἐχόμενος.
καὶ ὁ δὲ βλέπων πῶς ὅτι ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ
κορῆλα ἑκάστη, εἰς πρὸς τὸ Νῶε ὅτι ἀνθρωπος
ἦχεν ἐν ἀρανῷ, ὅτων δίκαιος ἦν, ἐκ μὲν ἐπὶ γῆς
ἄλλ ἐν ἀρανῷ. ἐκπεμφθὴν δὲ πρῶτον ὅτι ὁ βρ
ὁ λαθὼν ἀνῷ ἴσα εἰ πρὸς Νῶε.

ἐβλύσθη γὰρ τὴν κιβωτὸν διὰ καὶ ἡ γῆ ἐβ
ταύτην φασὶ τὸν ἀνθρῶπον δίκαιος ἀ διασοβαῖ
ζειν ἀμὲ, καθὰ βαθεῖ ἀνῆς ἡμῖν ἀφηλιάζαλο.
καὶ ἐβλύσθη γὰρ τὴν κιβωτὸν διὰ, ἐν ὑπὸ τῷ
γῆς ἴσα, καὶ ἡ γῆ διὰ, καὶ ἡ γυνὴ διὰ, καὶ αἱ
γῆς τότε· καὶ αἱ γυναῖκες υἱῶν διὰ διὰ βρ
χὺ τότε· καὶ αἱ γυναῖκες υἱῶν διὰ διὰ βρ
τὸ δὲ διαφυλάσσειν ἐστὶ τοῦτον· ἵνα καθαρεῖ
διαφύλαξ ἡμῖν τὰ ἐβλύσθονται ἀνθρώπους
τὴν κιβωτὸν ἀπὸ μίσους, ἵπτος αὐτοὺς ἐβλ
γῆ, κατὰ τὴν ἐβλύσθη κελεύσει αὐτῆς ἴσα
διαστῆναι πεμπάσῃ τὴν ἐν τῇ κιβωτῷ πρῶ
τον Νῶε, διότις ἡ δὲ γεγὴ λέγη καὶ ἐβλύσ
δι ἐβ τὴν κιβωτὸν διὰ καὶ ἔτε τοὺς υἱοὺς
αὐτοῦ διὰ τῷ σωτῆς· καὶ ἡ ἐβῆ γῆς διὰ, καὶ
ἡ γυνὴ διὰ ἐβλύσθη· ἔτε τὰς γυναῖκας τῶν υἱῶν
αὐτοῦ διὰ τῷ πατρὶ αὐτῶν, καὶ γυναῖκες γ
ἐῶν διὰ διὰ βρ· καθαρεῖ γὰρ ἅπαντες ἔμελλον
διαστῆναι, συμβουλὰς πεφάβεως ἐξηθησεῖ

καταδημοσίνης τὸ τῶν ὅπου χθιζὰ ὁ
συνουσία, ὁ ἡλ ὑπῆρχε τῶν ἀρίστων ἀποθνησκόν-
καὶ πάντων τῶν ὁσίων ἡδὺν ὑποφεύγοντων προ-
φάσεων τοῦτο κατεῖχε καὶ παιδοποιίας βουλήσῃ
ὅτε σύντομα τὰ ὑμᾶ παρῆλθε καὶ χρὰ ἐκάλη
τὴν ψυχὴν ἀνδρόπονον ἀπηρωθῆναι, κατὰ θεσμὸν
ἀνυπὸ βαρβαρίαν ἐκβάλλη λίθων. ἤξιόν δὲ καὶ
ἡ γυνὴ δὲ καὶ ἡ ἡμέρα καὶ αἱ γυναῖκες τῶν
γάμων δε. καλῶς δὲ ὅλως καὶ τὸ ἀληθὲς ἤκου-
σε δὲ καὶ ἡ ἡμέρα. ὥρας ἐντὸς δὲ ἀντοῦ, ἀλλ'
ἀντοῦ δ' ἀντοῦ καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ὠφέλησεν
διεβώσθησαν. καὶ τοῦτο δὲ ἐγεγένηται ἐκ τοῦ
τῶν στερεμνῶν ἐπιθεσμοῦσιν, λέγοντος τοῦ θεοῦ
πρὸς Νῶε· ὅτι σὲ εἶδον δίκαιον ἐνώπιόν μου ἐν
τῇ γενεᾷ ταύτῃ. τὸ δὲ πρὸ δικαίου συνέζης
παρεπήρησιν ἀν ἴσχ φαίνει· ὁπότε ἐν ὀφ δὲ δικαίως
καταφωλῆσαι, καὶ ἄλλα ζῶα ἐ πλησίαζη συνα-
γαλ τοῦ τρόπου· ἐμπλ ἐν τοῦ ἐκείνων τόπου
ἀπέκρυπτο, ἀφ᾽ οὗ ἐπιβαίνοντα τῶν τρόπων,
ἀνδρῶν αὐτῶν ἐβδόμοντο· ἀπορῶδι δὲ πινες
φασὶ πῶς ἦσαν τε ἢν ἐν τῷ κιβωτῷ πανταχῶν
ζώων τρόπος συνοδοιπόρων, τὰ μὲν δύο τῶν κιβω-
τὸν μὴ ἐπιφέρεσθαι τρόπον ἐναντίων διαφθονίαν
τοιούτων ζώων ἀποδιδύν. πρὸς ὁ δεκτέον ὡς
ἔναι τὸ καταβεβευσθαι ἐ ὑπόπλιο θεὸ γίγνη
σθαι διὰ τὴν φιλίαν τῶν ἀνθρώπων ἵνα
τανθῶν, καὶ τότε διὰ τῆς τὸ θεὸ δύναμις
ἀπεπλήρωτο τῆς ζώης· ἔχῳ τότε ἡδέως δὲ
ἐπὶ Μωϋσέως ἐν ἡσυχίᾳ ὡς διετέλεσεν ἀβίβλος
εἰ τῷ ὄρη· ἐ ἐμὲν ἄλλα καὶ τὰς τῶν Ἀσσυρίων
προβινχθέλας ὑπὸ τῶν ἐγρήτε τρόπος καὶ τῆς
ἡλίε. ζωτικὰ δ᾽ ἀν τις πῶς τὸ νόμε συνέ-
πω διασφαλόμενε, καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα, ὡς
φῶσι τῶν Νῶε διαφορὰν ἀκαθαρτῶν ταῦτα
λέγεται, ἢ ἀπὸ τῆς φύσης τόρε ταῦτα ὑπῆσαν
ὅταν ἴσαι ἔθνη τὰ σὺν νόμε ἔχοντα φύσης τὰ
νόμε παρῶσιν· ἀλλωστι καὶ τῶν δικαίων πρὸς
Θεοφόρτο ἡ ἐπιστροφικὴ τῶν νόμε διάταξις· ὁ
δὲ Θεὸς κιδυνῷ τῶν Νῶε ἀπὸ πάντων ἵνα
ζώων δύο δύο ζῳοθρεφῶν ἄξειν καὶ σώζειν· ἵνα
τὸ μὲν ἀπὸ τῶν καθαρῶν ἑπτὰ δύο δύο, ἀλλ᾽
τὸ δὲ ἀπὸ δὲ τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο· καὶ τὸ
ἐναὶ ἀπὸ δὲ τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο φαίνει γίνεσθαι
δὲν ἐν τῷ πλήθ τὸ λόγε δύο δύο φαίνει γίνεσθαι
φὴν Νῶε ἀπὸ πάντων ὁ ρύσυντας ὁ σύνεσθαι
σπόνοι ὧν δύο ἐν δύο· τὸ δὲ ἑπτὰ ἕνεκα ἄξειν

[illegible] ipsam conjugali conjunctioni potuissent obla-
deres solidas fecerit. Hanc ipsam enim decebat, ad
ita fui similibus pervenientes, omnibusque cognatis
nimalibus sub aqua copiosissima veneri libertatem
procreationi operam navarent. Cum vero aqueus
ilus prodiissent, possent ex necessitate ad homini
bus terras iterum implevetur, ita Deus arcae eos
ducit ad priorem conjugale vinculum eos jubet deve
post illata. Ingredi enim: Ingredere tu, & uxor tua, & filii Genes. VI. 18
tui, & uxores filiorum tuorum. Optime autem a
nimo eam duxit: ingredere tu & filii tui: non enim
alii propter hos, sed hi propter illum, utilitatem
hanc & patre capiendo servandi fuerunt. Confir-
matur hoc ipsum eo quod postea subjungitur,
ubi inquit Deus ad Noam: te enim vidi justum
coram me in generatione ista. Verba autem &
congregalis de hc, ab quid in vece personam habere
arbitrabitur. Minime vero sibi voluerit ac si dice-
ret] alimentas in ista receptacula comportandas
ibi inesse in eorum usus reges, & praeclara ani-
malia non accedunt. Si enim in arcam ista, ubi animalia
communi debebant, reponitur fuisse, ita immo-
dicas ibi fore possessiones, inopiam ciborum causa
tura fuisset. Et angel quidem nonnullos servat
pulj, qua rationes potuerit fieri, ut in arcam omni-
um animalium congreverentur alimenta: cum
magnitudo arcae capiendis tot hominum animan-
tium sibi, in annum ibi sufficiendis, parcissi
modicam suscepisset. Ad haec autem respondeo
Deum ad omnem istum apparatum Noe usum ad
futurum hominum reparationem secundum rationes,
incredibiles etiam mentibus & potestatibus divina gra-
tiae animalia fuisse. Habes rei hujus aliquam
veluti imaginem ex exemplum quadraginta dies
quos Moseo ibi in monte transegit; quin
& alteros totidem ibi sine alimento cibos. Si-
te autem nonnemo quaerat; qua rationes, cum mun-
dum eo tempore inter mundana & immunda animan-
tia discrimen lex constituerit, Deus tamen
ad Noam istas, quasi de immundarum animan-
tium discrimine jubet, ita scribens: Ex
lege naturae illa ratio ei innotuisse [Abelio]
& aliquos quos justo ibi institutio legis secuti
am [providentiam] patiens peregrinatus fuit. Sabbat
autem dies Mosaicum ab omnibus animalibus
duos duos in arcam recipere, marem scili-
cet & foeminam: Secundum genus, medio
loco, a puris [mundis] septem septem, ab im- + non duos duos

puris autem duos duos. Quorum autem sub finem hujus orationis ait: duo duo inquit Moses ab omnibus, nec meminit quod septem [aliquos animalia
loquitur in arcam fuerint]. Forte illa duo duo, masculum

lum nimirum & foeminam. universaque species, ad
conservandam eam in aevum. deducere. Judaeus, quod
vero nonnullas inseparet addantur, ad deo fuisse ad sa-
crificia Dei, aves gradus, aliaves praedet. Septem
itaque de singulis generibus sacrificiis, peroportuit
unius in aevum impendit. Olympus si caeteribus ante
diluvium abstinuerunt, cum ovium pastor Abel
fuit & aut cui sacrificium Deo. & ut Germanis quo-
illes averruntabus. & Hinc Apuleio mundus agrimen-
mundus dei possunt. & Ephesium initio principi
Deus, ut de singulis animalium generibus duo deli
seorum in aevum deducendi pastores vero ut de mun-
dis septem. Septem erant in aevum deducendi. Dein
de vero ubi omnes in aevum deducti, non am
plius significat esse plures septem septem, sed duo
duo secundum primum Dei mandatum ab eo adducta
fuisse. Illi autem qui caeteris eorum ante diluvium
obtinendae negandi, propterea quod inservi
dicat omnia ad usus suos, sicut deus pabuli, vestimenta
ea quae de animalibus mundo afferendum existi
mavit. Ad Bardesanes dicens duos esse, alium
quidem esse qui duo duo inquit, & alium qui septem
septem. Cum enim Ebraica lingua aliis aliis no-
minibus Deum appellet, duos inde Deos conficere
conatur. Sed vero & imperare dicuntur non quod ha-
bilo de Creatorem vestigetu talia sint, sed quia
elenim cum quodvis fuisse Deos animalia aut,
quod bona fuerint valde, sed quod ea nobis pariter
ac ab illis qui hominibus talia judicandum. Sed
licet gentium Deos quos Daemones affectat, non
quod Dii sint, sed quod ita nominentur. Notan-
dum autem est, quod ubi de variones destitutis
Semones dicat, intelligendum est de Noam, Semla
nes nimirum modo, non de Noe addendis ea
Noa, utpote ita jussu divino ad Noe
am ex congregatis fuisse, pariter ait, ad Adamum
cum nominis ne imponeret. Omnia enim unus
cunque congregare Noas vivos, debebat, cum
omnia in omnibus locis non inveniantur; imo
quomodo omnes volucrium genera coelo dedu-
cendi? Merito autem omnium Speciarum
ignibili quasi, quidam in aevum sunt conservabi-
& pribus istis resuscitari aggentibus praesentes
alia rerum omnium quodlio constituto haveri
de duobus opificibus deinde occasio. Eloim vel
sicutiam Haretici varias negas commissuntur
diversos esse opificios sibi Deos inducere Salvatore.

Mense Secundo. Die secundo mensis illius est
qui pascha inscripsit, videlicet annum civica vere
num tempus contigerit diluvium: quo quidem tem
pore ordinarias naturae leges pluvias frequentes post
praecipue autem XXVII mensis die quo interlunium

καὶ θλῦν περὶ διατήρησιν τῶ ζώων ἐβάλλεν
προστάττεται· ἢ ὅτι περιόδων ἵνα ἐξέλθωσι ἀπὸ
ἀδὴ τῶ θεῶ· ἀεὶ ὃν ἑπτὰ ἀφ' ἑκάστου γένους ἐδη-
βίβλῳ καὶ αὐτὸς ἐπέλεκτο ἐν τῷ κιβωτῷ. ἡλθ
περὶ τὸ καταλυθῆναι σὺ πάθεν χρεία, πῶς
Ἀβὲλ πρωτ' προβάτων ὧν, ἢ θύειν ἐπαγῆ
θεῶ ἀφ' ὧν ἐβδιδύοντο. πῶς δὲ καθαρὰ ἦ
ἀκάθαρτα ἐλέγετο ἐπειδὴ ἐν ἀρχῇ ἀπὸ πάντων
δύο δύο κτίσιν ὁ θεὸς ἐβάλλεν οὐτ' ἀλλων
ἐκτὸς δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν καθαρῶν ἑπτὰ ἑπτὰ.
ἔφα ὅτε ἐβάλλεν ὁ Νῶε ἐκ τῶν κιβωτοῦ πάν-
τα ἐκ ἐπιθυμοῦντα ἢ γλῶφι ὅτι ἑπτὰ, ἀλλὰ
κατὰ τὴν πρώτην τῶ θεῶ φωνὴν ὅτι δύο δύο.
οἱ δὲ σὺ βαδοῦντες περὶ τὸ καταλυθῆναι ἐκ
αφορίζειν φῆναι, διὰ τὸ σπάνιον αὐτῶ λέγειν
πάντα φάγειν, ὡς λάχανα χορτᾶ, ἐν τοῖς κα
θαρῶ ἐπιτρεπόντων ἔβαλεν. ἐτοιμάσει δὲ ἐ
θαρῶ βαβδάνου ἐπέρων σὺν τῶν δύο δύο λε
γόντα, ἑπτὰς δὲ τῶν ἑπτὰ ἑπτὰ, ἐπειδὴ ἡ
ἕβδομὰς ἑπτὰς καὶ ἑπτὰς ὀνόματι καλῶν
θεοὶ δύο δύο ἀπὸ τούτων ἡμῶν καθαρὰ δὲ
καὶ ἀκάθαρτα λέγεται ὁ τῶ ἀκριβεῖ τη
φῶντα νομίζοντα, καὶ γὰρ ἄνω φαῦλα ὅτε
τὰ ζῶα παρέβλεν ὁ θεὸς, καὶ ἴδὲ πάντα
καλὰ λίαν. ἀλλὰ πᾶς ἡμῖν καὶ τῶ τότε
ἔθνως ἐκείνετο. καὶ γὰρ καὶ θεὸς ὀνομάζη τῶν
ἐθνῶν τὰ δαίμονας, ἐκ ὑπάρχει ἦν, ἀλλ' ὑ-
πάρχει ὅτως προσηγορεύονται. διαφωτέον δὲ
ὅτι πρὸς τῶν ἀλλῶν διαλεγόμενος ἔφην
ἐξῆλθε πρὸς Νῶε, αὐτομάτως, ἐκ ἐβάλλε
γε Νῶε. ἦλθον ἦν ὡς προσέλθα θεῦ πᾶλα
πρὸς τὸν Νῶε διανύμενον, ὡς καὶ πρὸς τὸν
πρὸς τὸν Νῶε διανύμενον, ὡς καὶ πρὸς τὸν
Ἀβραὰμ ὅτε τὰ ὀνόματα αὐτῶ ἐπέτιθη.
Ἀβραὰμ ὅτε τὰ ὀνόματα αὐτῶ ἐπέτιθη.
τὸ μὲν πάντα παντᾶχόθεν διανύμενον, ὅτης
τὴν δύναμιν ὑπῆρχε τὸ Νῶε, σὺ πανδαχῆ
πάντων ἐυρίσκοντέων. πῶς δὲ καὶ πάντα
κατέβαινεν αὐ τὰ πλοιά; ἐγὼτως δὲ ἐλέ-
γον ἐκάστω ζῶνες ἐν τῷ κιβωτῷ καταλύμα
ὡς δὲ σὺ ἄλλης ἀρχῆθ γενομένης ὡς περὶ
δύο δημιουργῶν αἰτίας ἐβάλλε καὶ
τὴν γενομένην ἐυρημβιολόγιον ἡ αἰτιακὴ διαφορὰ
ἐβάλλοντες διότητας.

τῷ δευτέρῳ μηνὶ. ἐν δευτέρῳ μὴν ὁ ἔβδο
ἐστὶ τὸ πάσχα, ὅτε ἐν σὺ ἔβδο ἔβδο
τας ὁ καταλυθῆναι, ἐ κατὰ φύσιν ὑετὸς τῷ
ὑετὸ πολὺς ἐβάλλεν καὶ χαλάζι τὸ μηνὸ, περὶ

βύσσου ἔδνα τοῦ βιβλίου ἐν ᾧ ἐξῆλθε κάβε τὸ
ἀπὸ τῆς γῆς. λέγων δὲ φησὶ πολλὰ ὕδωρ καὶ καθ
ἑξῆς τοῦτο δηλῶν ὅτι πολὺν τὸν ὄχλον κατ
ἐν ὕδωρ περιέχη καὶ ὅτι κενὸν ἦν τοῦτο τινες ὑφή
γεν εἶναι τὸν ἀέρα διὰ κινδύνων. ὁ γὰρ ἀήρ
ἔσχεν ὁδὸν τῶν ἄστρων πορευόντων ἢ πεπλη
των ὑπ' αὐτῶν. ἐγίνετο δὲ πάλιν ἡ γῆ ἀόρατος
καὶ ἀκατασκεύαστος ἐπὶ τῆς προτέρας ὑποθέ
σεως, τῶν ὑδάτων καὶ τῶν κατιόντων ἀπ'
αὐτῶν ὑδάτων καὶ τῶν ἀστέρων συναθροιζο
μένων ὑπὸ τὴν ἀόρατον καὶ ἀκατασκεύαστον γῆν. δεῖ
γὰρ δὲ τὸ ὕδωρ τὸν ἀκατάλληλον εἶναι, ποτὲ
μὲν εἶναι ἐν πλείονι τὸν κατακλυσμὸν ἦπον
μὲν εἶναι ἐν πλείονι τοῦ κατακλυσμοῦ ἦπον
ἐν ὑψηλοτέρῳ, καὶ τοῦτο διὰ· ποτὲ δὲ τὸ ὕδωρ ἐπὶ
ἐν πλείονι ὑψωθῆ· τοῦτο δὲ συστῆ πολυσθε
νίζεται τῶν ὑπὸ τὸν λεγομένων ἐν πλείονι.
ἵνα ἐν ὕδατι ὡς ἐν ὕδατι πεποιημένῳ
κατακλυσμός· καὶ αὐτὸ τὸ ἐν ὑπάτῳ ὁ θεὸς
ὁ τῆ λέξει· τὸ δὲ ὕψος τὸ ὕδατος τὸ ἀπὸ
τοῦ κατακλυσμοῦ γενομένου, δηλοῖ ἐπ' αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ ἐν πλείονι, καὶ συστατέον τὸ σημαῖνον
τὴν ἀρχὴν ὑπεδήλωτο. τὸ δὲ ὑπὸ τὸν ὑπὸ θεὸς ἵνα
λέξει φησὶ πρὸς τὸν ἀκουσίον ἐκ τοῦ ἐκ λόγου, ἀλλ'
ὕδωρ περὶ τῶν ἀνθρώπων λέγη ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς
ἐστὶ τὰ βλέποντα ὑμᾶς ὡς πρακτικὰ ὄντα. ὅ
τοῦτο ἐντεῦθεν τὸ ὑπὸ τὸν ὑπὸ τὸ ἀφανῆ αὐ
τὸν τὸ ἀρχὴ γενέσθ φύσεως. πνεύματι δὲ θε
οῦ ἐκόπασε· τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ τὸ ὀξὺ τῆς
ἐφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.

G. VIII, 4 Καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ
ἑβδόμῃ καὶ ἑκάδι τοῦ μηνὸς ἐπὶ τὰ ὄρη Ἀβα
γάτ. πῶς λέγη ἐφάνησαν αἱ ἀρχαὶ τῶν ὀρέων
ἐν τῷ κατακλυσμῷ, καὶ συστατέα ἐξῆλθε
βαν τὴν πίστιν ἐπ' ἐνεγκεῖν ἀναπαυσιν τοῖς
πουὶ αὐτῆς; ὅτι τὰ ὕδατα τὰ ἄκρα τῶν ὀρέ
ων κεκάλυφαν τοῦ ἐπὶ ις πήχεις πολλὰ ἐλάσ
ἐν τοῖς ἀκρωτηρίοις ἐβίβασεν, ὡς ἐπ' δυνάσθηναι
ὑπῆρχα ἐκ ὑδάτων ὄρη χερσίβαι ἡ περιεχόμενα
χεύσεως ἐπλαμβάνη περὶ τῶν πλοίων ἦν ἀβροτέρα. καὶ
ἀπαλλάξεως ἔτι ὄντος τοῦ ἀέρα ταχὺ
τις ὄντα καὶ κάθυδρον. καὶ πάλιν ἐδίνι ὥρην
ὁσομένοις· τοιχεῖον καὶ ὁ κόσμος ὑπέσχεν ἐν
ἔχη τὸ ἐρρεῖκαν· περὶ δὲ τῆς κιβωτοῦ φησὶν ἡ
βιτος ὁ ἑβδομος ἐν τοῦ περὶ ἀρχαιότητος ὕδω
τῆ κιβωτῷ τὰ λήμφανα σώζει νοῦ περὶ ἀπὸ
μέρη τῶν ἡμιόνων ἡκενται ἐν ὄρει λεγομέ

un dell in primero libro se [illegible] nominauerunt.
Dum autem de fontibus abyssi & cœli aperti dicit loquitur, dicens, & quærendum est quomodo dicat, quia universa hoc visibilium creaturarum systema aquis inuolutum fuerit, quando omnia uacua & aqua operiebant, & cœlum in medio perpetuo constitutum habitandum. Stabilitum enim cœlum est, ut ego arbitror, quam illa Dei uerba dicunt, & terra similiter & inuisibilis. Deinde quidem terram inuisibilem & incompositam primo loco dixerunt, & inconpositam quia nondum perfecta fuerat & disformitati: cum nimium superet abyssus aquæ, in gurgitibus coalescerent cellulum. Quidam autem hunc scripturæ sensum, secum ipsi non satis consentientes, dum modo, ut ipse dudum quidem uisibile dicit, nunc uero quasi aquæ dicat Deus dixisse aiunt: modo, ut aiebam, ubi aquam super terram & dies. Et hic quidem posuerunt, unde & loco dicitur, cum & aquæ post inditum est dies Mundum separasse. Deinde quam [illegible] aquarum congregationem quasi congregationem dixerunt, quasi dies a Deo dicat. Quidam uero memini Deum. Altitudo uero aquarum superabat montes, quam magnitudinem ad diuulgandum, nihilominus per hoc Deus subtilit, quoniam & demonstrat inminui. Verba autem [illegible] & memor fuit Dominus Deus, ut accipiendo sunt, ut Deum non oblitum esse [illegible] ad [illegible] non quasi [illegible] oblitione [illegible] non meminisse, sed quasi modo quo de impio dicitur, non uidit eum, hoc est nunquam pro meritis eum punit. Sic autem hoc loco meminisse significat eum prouidere ut caput ab principiorum initio humani exordii. Ventis autem fecisse cessare spiritum Dei dicunt, hi enim sub initium quasi aperit superferebatur.

Et obdit arca in mense septimo, septimo & uigesimo mensis super montes Ararat. Cur quæ ratione ea pars montium ex aquis prominuisse dicit, nisi tamen columbam egredientem, quia non [illegible] inuenisset ad [illegible] requiem se conuertisse, si dicamus? Cum omnia montium cacumina obtegerentur, quia decem cubitos superexcrescit aquæ, similiter parum in montibus uisi sunt, ut dicit, ut dies crescit, tres firmis locus non esset. Deinde uero multum tempore [illegible] arcam transisse, columbas non potuisse, postquam enim ab arca missa est, & [illegible] uolatum egisse, [illegible] [illegible] [illegible]

Arabenorum provincias fuit. Ejulat autem alius propheta de diluvio loquimenus, quibus convivisse scripturæ, ipsius vates in dubium procedere animi est. Hebraeum enim etiam in abhorrendo de magnis peccatis verbo, multis inveniuntur quadam reliquiæ, concha nimirum astrorumque vocabulis quibusdam similes, quæ post vices plus simplici vidimus. Observandum autem est septimas dierum origenum hic secundi diei diluvium cœpisse: septimas & anni mensis septimi diei Idibus arcam insedisse: septima vero denique & origenum diei mensis secundi arcas egressum. Quamquidem, quas post diei initium quæ diluvium cœperat, ut deo integrum annum in arcas transegerit. Quæritur vero, quamobrem post diluvium Noe & familiæ suæ dixerit de animantibus & volucribus: ex vobis edi, cum antea talia quidpiam nunquam protulerit? Respondent nonnulli, eas quas sub initium promiserat fructus nunc tandem dei: cum eas quas diluvium integrandas evehiores quasi fructus renovationem obtinerent. Etenim & Deus tum quidem idemnes instituit, postmodo Abel carnibus edit & Clarissimus enim testatur deo illi sapois calidum cum præstabilis gratus deo exhibatur, neutiquam autem sacrificium oblatisse, cujus partem aliquam quos non comederit. Quæ ratione autem pro juda possit habeni, si ea existat, quibus deus abolitione hominis vellet? At Adamo quidem est Paradisi delicias frugibus vescebant carnibus non erat opus: siquidem singula tantum quæ concreta animalium quasi condita erant, quæ esse & multiplicari precantum mandatum divinum debuit. Idcirco etiam sub initium carnium esse a deo institutus non fuit. Lege autem licet præceptum nondum fuerit sacrificia offerre, nunc tamen etiam Noe, qui justus paullo ac Abel fuit, primitias eorum quæ laboris sui pavlus possidebat Deo obtulit. Ajunt ejus justificatus ei qui illa obtulerat gratio animæ ut esse primitias, Deos autem victus ab omnibus eum fuisse allatos oblatisse, ex Dybro accipiendum est, ita enim omnino dicit quos postmodo etiam offerri leges jubentur.

Verumtamen carnem in sanguine ejus anime non comedetis. Et. Nec animam hoc loco intuit, tam hominis quam reliquorum animantium: ita illegit, autem nimirum quam sanguis effluere videt. Quamobrem ut lem ab animalibus divisa de homine quidem nunquam vesciendi, utpote quem dominus ejus divinitus non ad judicium talorum respicit, sed per legem padlus fecerdam ex eo judaum intelligit. In lege enim cum qui homicidium committit, multoti spriave jubet, sicut nemo sit, fides tradatur. Sic tag [illegible]

τῶ Ἀρεσάτ, ἐ τυχάτη ἀνὰ σεβον τῶ Ἀρμηνας καὶ παρδικὸ χώρας κατὰ τὴν τῶν Ἀλιαβηνῶν χώρ. τὸ δὲ ψευσμένε κατακλυσμὸς ἐσι καὶ ἕτερα σαρτεύσια ἐναπόδηκτα τῶν ἀπεχθῶν ἐθνῶν. ἕως γὰρ τῶν ἐφ' ὑψηλοτάτοις ὄρεσι καὶ δυβρά τας τὰ δελάσνα λάφυρα ἐυζύβεται, κόψας καὶ ὀρείων κάλυφα καὶ τὰ ὄρυα, ὡς καὶ ἡμεῖς εἴδομεν πολλάκις. ἐπιθυμαντέον δὲ ὡς ἐρδόμε καὶ ἡμᾶς τὸ ζωνὸ τῶ δικτύῳ ὁ κατακλυσμὸς ἄρεται. καὶ ἑβδόμη καὶ ἡμέρᾳ τὰ ἑβδόμα ζωνὸ ἐκδιδύν ὁ κιβωτὸς ἐ τὰ ὄρη. καὶ ἑβδόμη καὶ ἡμέρᾳ τῶ δικτύῳ ζωνὸ ἴχθυν ὁ Νῶε ἐ τῶ κιβωτῶ καθ' ὃν ἡμέραν καὶ ὁ κατακλυσμὸς ἤρξατο καθ' ὃν ἡμέραν καὶ ὁ κατακλυσμὸς ἤρξατο. ἦν δὲ διὰ τι σιτὰ τοῦ κατακλυσμῶν ἐτῶν ὁ θεὸς τῶ Νῶε καὶ τῶν σὺν αὐτῶ πεζῶν ὠῶν ὡς λάξατα λόγτε ἴδωκα ὑμῖν αὐτά, πρὸ τότε σὺ ἴγνων; ἐ τήνην παρέλιπε φαβὶν ἐν ἀρχῇ, ὧν λέγ. ἐπειδὴ τὰ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἀναπεωβιὸ ἐσι τῶ κτίβεως, ἐπεὶ ἡ σὺ ὁ θεὸς προσετάχη πῶ πάντες Ἄβελ, Ἰωλαδὴ γὰρ ἀφ' ὧν πάντες ἐτίμα θεόν. καὶ ἐκ σὺ ἐδίων προβύνεσκε· πῶ δὲ καὶ δικαῖος ἦν ἀφ' ὧν ὁ προβήτης θεὸς ἐδίων; πῶ δὲ Ἀδὰμ ἔχνοι τὸν ἐκ τῶ παραδείσῳ τρυφῆς ἐκ ὧν ἀνάγκαια χεωφαῖα· ἔπειτα δύο δύο

ιούτων. ἄλλος δέ φησιν ἀνυπαίτιον τὸν ἔμφυτον
λογισμὸν ὅτι δικαία συναγωγὴ ἀντικρούσει ἡδονῇ
ἀκρατεῖ καὶ τὴν ψυχὴν ἀποδυσάμενον ἀφ' ἑαυ-
τοῦ χωρὶς ἐκβιασθῆναι ὑπὸ τοῦ σώματος τὸν ἴσον
τινός. τρίτον δέ καὶ φόβον ἐπὶ τοῖς ἁμαρ-
τήμασι φησί, τὸ ἀναποτρόπαιον ὑπάρχον ἐξ ἀνάγκης
τὸ πάντων ταῖς ἐπινοίαις κατασκευάζειν ὕβρι-
στήν. δέ πρὸς τοὺς δικαίους ἡδονὴν τοῦτο, ὡς ὑπε-
ράσπιστα καὶ τὰ δικαία ὡς Νῶε καὶ Δανιὴλ καὶ
Παῦλος καὶ τοῖς τὸ κατ' εἰκόνα φυλάτ-
σι, κατὰ τὸν ψαλμῳδόν· καὶ ὄφελ ἔσομαι
τῷ τοιούτῳ φυγεῖν, παίπερ γε καθαρὸς
τοῦ καθαροῦ ὁ παῦλος φησί. καὶ ἐν τοῖς
πεζεύειν, ἀλ' ὁ θεὸς ἐκαθάρισε· μὴ σὺ κοίνου
βυσσῶντων δέ φασί τινες, ὅτι πλάσας μὲν
ἀπὸ γῆς τὰ ζῷα, πᾶσι δίδωκε τοὺς καρπους
εἰς ἔδεσιν. μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν ὅτις
κόμβε τὴν κεφαλήν, περιῶσι ὅτι περὶ
κυνηδόνεται πάντοθεν τὰ ἄλλα. διὸ περὶ
βοῦ καὶ ὄνειαν ἐξαντῶν δέχεται, καὶ δι'
ἐκ ἐντὰ καὶ ἐδιεῖν προσῶν, ἵνα καλαφεω
σιν ἀντῶν. διὰ δὲ τὸ λέγειν· τὸ αἷμα τῶν
ψυχῶν ὑμῶν ἐκζητήσω, τὴν ἀναίσθιν ἀφι
τιτας καὶ τὴν ἐν αὐτῇ χρῆσιν· ἐχ ὅτι καὶ τὰ
ἄλογα σκέλη ἀνίσασθαι καὶ ἀναίμαθα ὄφεσθαι,
ἀλλ· ὅτι καὶ ὑπὸ θηρίων θεοδάπτε πάντας
μὴ φίνεται καὶ τὰ ἐδίοντα καὶ τὰ ἐδιόμενα
ἐξ ἀνάγκης ἐκζητήσω καὶ δυνάζω τὸ ἀνθρώπος
χεῖρα καὶ ἀναίμαθα ἐκζητήσω καὶ δυνάζω τὸ ἀνθρώπος
τὸν φθόν. καὶ κάτω δὲ τὴν κατὰ πάντων
χεῖρα πρὸ ἀναίμαθα ἐνδα περὶ ξυδόμων θρέ
κων διαλύεται τὸ θεῖον. ἔγχρ γὰρ ἐν τῷ αἵμα
τῷ ὅπω φθόν ἐπεδύθη λόγων καὶ προβετεῖν
πρὸ τοῦ πατέρας· ἡ γὰρ προδοκὴ ὑφεσθ
τος πρόσκατος φίνεται πρόδηκη· καὶ πάλιν
ἔνδα λέγεται ἐπ' ἐβάτων τῶν κρεῶν, ὅμο
λογήσεται ὁ μυστέλαν κρεῶν τὸ φάγος
τότε ὁμαίνη· ἐπεὶ τὸν ἀναγκαζόμενον θυ
σιάζειν τῶν δικαίων τὸν θεοῦβῶ τι πλέον ὠ-
φέλησεν ἡ τοιαύτη φιλανθρωπία, ἢ τοιαύτα
θλίψις ἀφεσιν ὑποσᾶς, σπλὴν πλὴν ἀπο
θανεῖν ἔχη, σάλλον δὲ σπλὴ τὸ ζῆναι ἔχη. τὴ
δὲ βάλετας ἀυτὸ τὸ πρὸς τὸν θεὸν ἔχειν
τὸν ἐν τῷ β' τῶν ἐβδῶ. ἐβάλεψον με τὸν βί
ον καὶ ὃ ἔλεξας ἐχθὲ βυθυζῶ τὸ λαῷ
ἀναιμίας τῆς σῆς ποιήσεις. ποῖα βίβλος ἀν ἔρα
φθῶ κατὰ θεῖο τεταγμένον ἔχθα τὸν πω
ἔβδα καὶ ἐν τίνι τεταγμένον; αἵ γὰρ πλάκες

[illegible] sacrificing comicall. Spalionam erant liberi coloni a deo ascripti, qui quotidie [illegible] erant Moses: & quamobrem
quasi literati esse videbantur & Levi enim tabulas [legis] aliquo intelligere videri, si tamen debebat quod

generall per eos quasi secundum legis praescriptum
cum exacta gratiarum. Aliud tamen quidam, dicentes
sed deos [illegible] literas, Arabici, per bestias intel
ligi potestates sive angelos malos inimicos intelligi,
eo quod animas peccatrices post exemandam mortalem
a priorum manibus peccatorum mores exprimerent.
Tremor autem & timor de bestiis praedicitur, ut
ingentis hominis dignitas innotescat, & magnitudinem
eum in universa exercisse significetur. Competit autem
in quibus fallendi dicuntur, quoniam ipsae etiam
bestias imperio dominis sunt, sicuti Noas & Dani
elis ac Paulo, aliisque qui diuinam conservaverunt imo
ginem, iuxta quod scriptum est in Psalmum. Et haec
iucundi quidem homini multas frigendi est cibus,
pario enim omnia pura sunt secundum Paulum. Omne
tum: unde & in Apostolicis Actis dicitur: Quod
Deus purificavit tu commune ne dixeris. Quorum
vi autem nonnulli Judaei, quod cum animalibus e
ra formati, omnibus fruges terrae in cibum con
cesserunt: Carnium autem earum, quod diuinum per
mixerit, idcirco quod primordio brutus animantis ubi
cumque terrarum in posterum dominetur. Id quod prae
mia [illegible] sacrificia & libatus acceptabiliter
veniret cupiens ad sacrificandum & comedendum habe
bat, & sacrificavi imo & comedi ea jubet, ut
antipendere nimirum ea dicitans. Nec solum
vero sanguinem animarum vestrarum requiram,
sed ex recidentem innuit judicium cum ea conjun
ctum. Non quasi bestiae quae sit reos citandas
& ad eo coram quas comederint rationem sit reddi
turus: sed hoc sensu, quoniam a bestiis non deva
stari contingat, cum tamen in terram omnia abe
ant, & ita qui comedit & illas qui comeditur, ex
aequo terra conjuram & colligam quas ad hominis
terras conjuram ad quas colligam quas ad hominis
Sabbathum pertinent. Paulo superius autem am
biguitatem parsimoniae, ubi nimirum de de
cimis Abrahamus cum Deo sermonem confert.
Idque diem accipitur in Numerio ubi Aaron gestabit
ad hoc dicitur & parvus puer, addi enim dies
non potest nisi de re aliqua laboriosa quae ad
duxit: Horumque ubi inquit ultimis diebus, e
sta omnes deliram consummationem decum
cuti hujus intelligit. Etenim chaos dispendosi
stive, adeo pudo, adeo Dei amanti, quid quae
somagnopere profuisset ista cum Deo familiari
tas, si quid tam intolerabile in se suscepisset offi
cium, quod modum nihil amplius, imo ne quidem
tantum pudorem habituosus? Sane quid sibi vo
luit idolam secundum Gadi sectiones ad Deum
Moses verbis, Ede me e libro quem scripsisti.
si non remittis populo peccatum quod vitu

Exod. XXII, 32

confundat illas: et eloco faciat. Eadem faciendo
destruat peccatrices mentes, ut deinceps
[illegible] Sanguis Abel de Deum clamat
Genes. IV, 10 mare: tyrannidem mortis Dominici resurrectionis
spem lucentes: perdere omnes conantur. Quinto
[illegible] anno populi Israelitici destinatum
[illegible] non fuerint adunata, quorum cadaver per desertum
[illegible] corpora firmitatis illos praemonebat. Iuxta illa quoque quae in Deuteronomio
Deuteron. XX, 6 habentur: Qui plantavit vineam, & non vindemiavit, & benedictum
[illegible] faciet in novissimo diebus tuis, vel ubi dicitur
Iubinnuntur. Si enim in hoc solummodo vitae fidei
[illegible] credibilis, quae quasi illa beatitudo est, quod alios, afflictionibus per omnem vitam suam perferendo, in seculorum fine, si tamen ad seculorum pertingat, sive quique ante obitum suum
[illegible] animi sententia vivat, magnae & vitae
[illegible] hae abire cognitae. Sane non ignorantia gaudium
[illegible] sed poenae pudor hoc esse videtur. Verbi
[illegible] autem, Effudere sanguinem hominis, pro sanguine
[illegible] effundendo, ly de, indicio in his terris a judice
[illegible] exercendo sanctitur. Nec nullum abominationis
[illegible] quod apud Matthaeum ait Salvator: Omnes
Matth. XXVI, 52 qui acceperint gladium gladio peribunt.

Verumtamen cavnem in sanguine animae non
[illegible] Gaudet carnibus & nec vescamur sacrificiis
[illegible] nec sollicitet hostiis similibus patientes in nos
[illegible] imitem laudem convertamur.

Ps. LXXVII, 39 Spiritus enim permanet meus hominem Dei, id est minimum sicut
& David ait: & recordatus est quia caro sunt, Spiritus
[illegible] & veniens & non rediens. Et talem quidem sunt in
[illegible] quod Deus non quod ego eos in hoc diabolo creaturis
[illegible] sed quod inobedientia eo usque naturam hu-
[illegible] manam deiecerit. Alius tamen quidam hoc modo
[illegible] intelligendus: Praevides in juventute sua ad ma-
[illegible] lum hominem in peccatum fore proclivem, non tamen
[illegible] per omnem vitam suam, circumstantes diluvium. Noli
[illegible] ergo in spiritu timere, haud enim propterea vos
[illegible] inferam gentium, sed exiguum aliquod tempus
[illegible] venia, Iudaeos dignabor, propter quorum eadem
[illegible] universa edam satis sciam. Alius quidam observavit
[illegible] manifestum esse, non in ipsam hominis naturam
[illegible] a Deo culpam rejici (quam dicat se juventutis, non
[illegible] vero a prima naturalis) sed gradatim concupi-
[illegible] centias jubentibus stultitiae, & stultam, seminis ejus
[illegible] eam indaginem, in eam progredias, temerata corruptae
[illegible] fuit. Quo pertinent istae Ecclesiastae Adolescentia
Eccles. XI, 10 & stultitia vanitas est. Subintroducitis, stultitiam
[illegible] stami, caro sensus & vanitas utentis, naturalium
[illegible] cupiscentiae opes, ad peccatum pertinentes. Gene-
[illegible] valium autem dei diluvio talia nonnulli tradi-
[illegible] derunt. Quod licet verissimum & illo dei qua nos pro-

ἐὰν ἀνὰ ἕκαστον ἔτος ὑπὸ λιθοβόλου κλαδεύῃ
καὶ τὸ αἷμα δὲ τοῦ Ἅβελ βοᾷ πρὸς τὸν θεόν. εἰ
δὲ τὰ ἐνδεᾶ κατάδηλα ἀποδημούντων τῶν ἐπὶ
τῇ τοῦ ἀναστάσεως ἐλπίδι. καὶ τὸ ἐν ὅλῃ τῇ
ἑπτάδι σὺν ἐκτενείαις τὰ ἱκέτια τοῦ λαοῦ, καὶ
τοῦ πάσας αὐτῶν σὺν τυλωθείσῃ περικατηχεῖ
σθαι τοῦ σελλάδους ἀσφαλίσας. καὶ τὸ ἐν τῷ δεκα-
τεσσαρείῳ πάλιν, ἵνα κακοῦδε ὃς καὶ ἐκπεσὼν
ἐν τῇ δι παιδίᾳ ἐπ' ἤθεσιν δις, τοῦ ἀνα-
σωθῆναι ἀντίληται· ἡ γὰρ ἐν τῇ ζωῇ ἕαυτῶν ἡ
ἀντίδοσις, πάσι σαφεστάτοις αὐτοῖς, καταδιά-
βατα πάσας τοὺς αἰῶσας τοῦ ζῶντος περίαν
τοῦ τοῦ ὄντος ἐὰν ἀναβῇ τις, ἢ καὶ πρὸ τοῦ
τέλους ἁπλῶς ὀλίγον χρόνον καταδυομένος ζῆ-
σαντα, τεκέσι ἀφαιρεθῆναι, τοῦτο γὰρ ἐκ ἀ-
πολαύσει ἀλλὰ κόλασις. τὸ δὲ ὁ ἐκχέων
αἷμα ἀνθρώπου ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκ-
χυθήσεται, τὴν ἐντεῦθεν τῶν ἀκασῶν κρίσιν
προσδιδῶσι, καὶ ὁ ὠστὴς ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖ-
ον. πάντες ἡ λαβόντες σιδήρου σιδήρῳ
ἀπολοῦνται.

πλὴν κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς οὐ φάγεσθε. ὦ
σύβρεστα κωλύει φαγεῖν, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ ἴσῃ
θηρίοις ὑποπίπτοντες, καὶ καὶ ἀλλήλοις ἐκ ἀλλή-
γωμεν.

ὅτι ψυκτικὴ ἡ διάτρα τοῦ ἀνθρώπου. καὶ τὰ
ἐμὸν. καθὰ φησὶ ὁ Δαβίδ, καὶ ἐγνώκειν ὅτι
ἐμοὶ εἶ, πνεῦμα ἐκπορευόμενον καὶ ἐκ ἐπι-
στρέφον, ἐκ ἐμὸν ἔτι κτίσαντος, ἀλλὰ ἰδίως πα-
σχόντος ὑπὸ τοῦτο καταδηλούμενον ὅτι καὶ φύσι.
ἄλλος δέ τις φησὶν ὅτι προφῆτα ὡς ἡ νεότης
τοῦ ἐβδομήκοντα ἐνιαύτιδος ἔσαι ἐκάτι πάσας
τοὺς ἁμάρτας ὡς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. μὴ
ἐν δέησις φησί. διὰ τοῦτο γὰρ ἐκάτι ἐπάγω
ὑμῖν ἀφανισμὸν πάντων, ὡς τέρμον βραχύν
τινα ὑπομένειν τοῦ τέους διὰ τὸ τῶν πάλι
κίας ἐνιαύτιδος. ἄλλος δέ φησιν ὅτι ἡ τῶν
φύσιν ἀπόπαγε, ὅπλον ἐκ τὸ λίψῃ ἐκ νεότη-
τος, ἀλλ' ἐκ ἀπὸ γενέσεως· ἀλλὰ διὰ τὴν ὕλης
ἐπιδοσίας ἄρχεσθαι τοῦ νεωτερικοῦ διὰ τῆς
ἐπιδοσεῖς τὸ ἐκδύ· ὡς καὶ ὁ ἐκκλησιαστὴς
ἀπόλαυσιν ἡ νεότης καὶ ἡ ἄγνοια καταλύουσι, διδοὺς ὅτι
ἡ νεότης καὶ ἡ ἄγνοια καταλύουσι, διδοὺς ὅτι
ἡ ἄγνοια τῶν ἁλῶν φύσιν τὸ ἀδικὸν διὰ τῆς
ἐπιδοσίας δελεάζῃ πρὸς ἁμαρτίαν. διόπερ
δὲ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τοιὰ τινὲς ἀπαδή-
γαντο· ὡς ὄντι καὶ ἐκ τούτου ἀληθῶν τῶν περὶ ἡμᾶς

τὸ θεῖον κλῆρονόμειαν· ἡμᾶς ἀπεροδοκήτους φανῆναι καὶ τὰ ὄμοια, ἀλλὰ καὶ προσῆκε καὶ ὁ προφήτης Θεόκλος, ἀλλὰ πρὸ ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν ἐτῶν· ὡς δὲ ἀν συνδιὰ τὸ φῶκος τοῦ προσδόκου ἀναπλῆσαι ἡ κιβωτὸς ἐν ὀφθαλμοῖς μετεώρη, τὸ θεῖον τῶν πολλὴν ἀνακίνητον. ἡμᾶς δὲ ὁ θεὸς ἐποίησεν τοῦ καταλυσμοῦ ὡς ἀλλὰ τὴν μέσην, ἀλλὰ ἡμῶν ἀναπαῦσιν τὴν τοιαύτην ἐστήσαν ἐπὶ Φάνα. ἡτις ἡμᾶς καταλυσθέντος περιστέρας ἡμῶν καινὰς περιόδων ἐκωλύθησαν, ἡτις ἐστ' αὐτοῦ ἐμοῦσιος ἐκέλευσαν ἀφανισθῆναι ἐκ μέσου τῶν ἀλλ' κακῶν ὑποδείκνυ. ἡ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἀν κακίαν ἐπιποθῆναι, τίνες ἀν ἐγίνοντο στάσεις τὸ παραδήματος· ὅτι δὲ τῆς κακίας καλαζομένης ἡ ἀρχὴ ἐστὶ διαβάλλεται λέγει δεδήλωκεν, ὁ λέγεται χάριν ἐνεῦξεν παρὰ τῷ θεῷ, ὡς τῶν ἄλλων δὲ ἄγγελοι ἀπολωλότων· ἡμᾶς ὡς χάριν λαβόντα τὸν θεὸν, καινὸν ἡμᾶς τόπο παντῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἐπὶ σοῦς ἐγκάρσιος διεφάνη. ἵλη δὲ καὶ χάρις τὸ χιωδῆναι θέλας τοῦ τὸ νέα γένος καταζάντα, σωθέντας ἡμᾶς λάβετος ἀρχὴν καὶ τέλος ἀνδρῶν θανάτῳ. διὸ καὶ ἀπὸ ἀρετῶν αὐτοῦ μνηθήσῃ τὸ ἡμᾶς ὀνειδιστὸ τὸ πρὸς ἀλλήλων γένος ἐστὶν ἀρετὴ πρὸς οἱ καὶ φιλοῖ. καιρὸς παντὸς ἀνθρώπῳ ἡκεῖ ἐναντίον ἔχω. ὄντος ἡμᾶς οὖν ἐν ἀγαθοῖς ἐναντίον. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἐναντιοῦσθαι αἴτιον, τὸ πλουδῆναι τὴν ἡμῶν ἀνικίας. καὶ ἐπὶ θεὸς ὁ καιρὸς παρὰ τοῦ φαίλου προῖζεται, ὑμένυθινέος καιρῶν καὶ χρόνων ἀνθρώπου, καὶ τὸ τῆς ὥρας ἐντίθενται, ὅτε καὶ ἄλλοχε φωνῖ· ἀφίκηκεν ὁ καιρὸς ἀπ' αὐτῶν ὁ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν. τὸ δὲ καιρὸς ἥκειν δικαίαν τῶν ἀρχὴν δικαίων τῶν ἡμερῶν πατέρων, ἐπὶ ἦν ὁ τῆς δίκης καιρός. κατὰ τοῦτο ἡμᾶς καὶ τὸ ὅπως ἀναπεπλήρωται αἱ ἀνομίαι τῶν ἀγροτεχόντων. τοιοῦτον ὑπωλοδαῖ τὰ ἡμέτερα ὡς ἀπεπληρωθῆναι ἄνδρων ἡμᾶς γαν. ὁ ταῦτον δὲ ἀναπλήρωθῆ ἄνδρων πονηρῶν καὶ ὅδον λαοῦ. ἐν οἷον ἡμᾶς τοῦ πολλοὺς πάθας ἡμῶν τὰς ἀμαρτίας ἐφιλικαθῆ, περὶ δὲ ἑνὸς ἀνδρώπου τὰς κακίας ἐναντίας ἦσαν ἀλλήλαις ἀδύνατον· πῶς ἡμᾶς ὁ αὐτὸς ἀδίκου καὶ ἅλιθιος, ἢ ἁγιὸς καὶ φαῦλος, ὧν τὸ αὐτὸ ἐπιεικοῦ τὰ δὲ ἐνθυμίας καθίστηκε; δυνατὸν δὲ πάθας ἐυρεθῆναι τὰς ἀρετὰς

Sequitur earum expressores. Non enim ingressi sumus superventus pudor sed malum, sed & prædixit, nec brevi antequam superveniret tempore, verum ante & supra centum annis ante eas prædixit. Imo ne præ-dicto tam tempore nimio longo spatium antecedens, ut laborantibus offerret, oculos suos continuo vo-lebat, minans Dei semper illo quasi repellebat. Multiparum enim Deo voluptas fuit diluvia ... homines pervire; ... gehennas, attamen non ad medelam lugubrem: nobis adhibetur eam tardam non cognimus. Etenim si qui agnito absolu-tionis ulterius in malitiis sua non profecerant pro-gredi; magnopere adhuc hominibus quod eos salutaris poena eorum prospectiva esset, cum malorum gene-se abditas has radices fluerint. Qui enim ab-leipsis malum semper meditabatur, quales prave fuisset facturi, si exemplo prosp. id adcreverent. Virtutem autem eripi atque in tuto collocari pere-unde vitio atque stultitiæ, Noæ exemplo demon-strabitur. qui gratiam apud Deum invenit, dicit cum celeris gratia quo destitutis, ejus prædis male fuerit perventurum. Nec ita enim accipienda phra-sis illa est quasi gratiam i. e. beneficium a Deo Noa acceperit, habuit nempe cum aliis hominibus communem: sed quod solus mortalium Deo benefaciendi sui gratiam esse videretur. Gratia-eadem dignum haberi cum omnino spectabit, quia-no hominum generi nihil dabat: maxime enim gratiæ est initium & finem mortalium cognitionis & nobilitatem & ob hanc causam ... quod genus ... reverere indicit. Sapientia enim ... nobilitas vidus est. Et ad hunc quidem ... temp. omni hominis venit cognitione. Celer enim nihil magis quam ... Dei duraturus; rationem ad-tem cui prope terras nascenti inimicis ... fugien-dit, quoniam nimium terras impleta est impietate. Cum ab hominibus spectabuntur perversis pro Dei laborem tempus, temporum sese esse even-lorum colendit, ita terminos ... Matth. Vulgi-ait: Abscedit enim tempus ab eis, Domino autem in nobis. Num. XIV. 9. Gibbus ... venit tempus, spectatum numerum implatum esse significant, quod ubi factum est nimirum tempus succedere solet. Eo enim sensu ... secundum impletae, sed impietatibus Amorrhæorum. Nec ... nondum eorum peccata eorum quæ venerunt, ut nullus pœnitentiæ superesset locus, Deum autem eos de non est, suis hominis, & labyrinthum populi, peccata implevi. In multitudines enim alienum omni

generis peccatas invenerit. In homine autem unico ut duorsa sibi invicem vitia invenirentur, frenum potest. Una ratione enim dem ... duplici ... atque superari omnia voluptabro senex, & pecti locum facere queat. Qua ratione itidem & timidus simul sit & audax, & pote quorum vitiorum alterum in genere, in desc. D alterum peccati. Omnes tamen virtutes, atque quæ mutuo inter se cohærent & amice confentiant, in unico ho-

mine non impediebiles eh reperiri. Verbum itaq; tempus omnis hominis nihil aliud significant, quam quod nullis mortalium peccata ita sint comperenda ut veniam mereantur. Omnis vero Innocentia sed de maximis patres dicitur: adeo enim in aevis fuerunt fervidi. Postquam Deus hominem fecit,

1 Gen. II, 3. eum dicit, in quo secundum D. Apostolum Petrus est dep. cordatus, quibus accidit quam absurdissimum fuit Deo [propositum] humanam conditionem hac ex parte superare. Verbum porro convenimus, hoc sibi volunt: quod cum nemini mortalium aeterna competat requies, quo digna [supplicia] aliquis peregerit, [peccatorum] veniam impetrarit; abnegavit proinde [certo] non delicta quod illa inexpiata velit [punitis].

Dei altricem in judicium vocavit: & prophetae ad ejus coram me. Ait autem Deinceps: Verba vestra facta sed insipientes ab eis, non enim percentibus alios in ipsos poena devenit; argumentamq; hoc non solum ab quod hoc eis mortis genus ipsis invisis, postquam eum terra impietate impletas fuit jam, inquit, venit tempus à judice nimirum non peccatibus illis non finisset venturum. Inquit vero: in tua & omnis domus tua in arcam, quia te vidi justum coram me in generatione ista, quo ipsum luculentum suppeditavit argumentum unius pii justi, divinitus exemplaveo hominem quo ming interirent his veri. Deus autem justum hunc divum laudibus istio prosequitur, quo non ea laudum sed universum [genus] humanum in tantum traxerunt, quo populus [Israel] signa, nabitum quo comunem idolum strage cuderent. Elegantes autem & propium ejus dicti audi te justum coram me. Alium enim vitas mortalium probandi. Deo exprobrandi viam Deus, aliam homines ineunt; ibi enim & ne fere quo oculos pectant. Hic autem & secundo animo cogitatio judicium est. Addit vero in generatione ista, ineptos [et pecorosos] vocavit, nec [pudorem reprehensores] quasi & ipsos planos ultio sint absque: & quasi vel pios. Nosse tempribus quidem [et] in unum cum ullo censum sint redigendos. At vero magni ducis facinus est quod cum hominibus [depravatis] ab eo odium duxit? Scilicet ille pro sensus est neminem, in [quo] aeque ac ipsum prohibum fuisse ad perfectum. Ideo enim pudos prospere fuisse concedebat quia cum Noa intercipit ad fundamenta probabile videri. Fovam igitur hoc generatio eos notat qui pudo mo nihil sint nimirum. Quo vento veterum apud Davidem [pios] dicitur quos oderunt in mortem Dominus & hos

Ps. XXIII, 3.6. jungit. Nec est generatio quae tribuerum eum. Nos [et] Luc. XVI, 8. [Lot] tamen condemnat [et] filii lucis sensu quo [accurrilius] dentiores filiis lucis in generationibus suis. Perfecto autem eo Noa tribui censenda est quo usus in homines: quam nimirum partialem Paulus appellat

1 Cor. XIII, 9 Philipp III, 15. [ut] amandae se suis similes, ad [Christi] ejus pri-

τοῦ ἀνακολουθήσας ἀλλήλοις, τὸ ἦν καιρὸν παντὸς ἀνθρώπου, ὅτι οὐδὲν τοιαῦτα ἁμαρτήματα ἔχει ὡς ἐγκωμιάσαι αὐτὸν· πάντες γὰρ ὑπὸ τὸ πλῶσον φωτίν· ἦσαν γὰρ, ἢ ἐστὶ κιβωτῷ· ἵνα δὲ καὶ ἄνθρωπον τὸν φωτὶν ἔνδοξος καὶ ζῆλος κατὰ τὸν ἀποστολον, ἀς ἐν τῷ κατηλθόν, ὑπερβαίνων ἐν τούτῳ τὴν ἀνθρώπου κατάλειν· Σύνατοι δὲ καὶ τὸ ἐναντίον ἐστὶ ἐπιμὴ συμένος μνητῷ ὑπαίχη τὸ μνῶσιν καὶ γὰρ καθ' ὃν ἄξια πεποίηκεν ὁδήτιος, τὸ λοιπὸν ἀπολγωδῆναι, διὸ ἠξιται ἐναντίον ἐμοῦ· φωῖ δὲ καὶ τὸ ἐπιλύδη ἢ μῦ ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν, ἢ μὲς ἄλλων ἀσεβεστανόντων ἐπ' ἀνθρώπου ἢ πιστοῖα ἐξίεται. Δηλοῖ δὲ ἐκ τούτου ἢ ἐκ ἠσεβεστύνη ἀνθρώπου ἐπιπῆκε τὸν τοιοῦτον θάνατον· ἐπεὶ γὰρ ἐπλύδη ἢ μῦ φωῖν ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν, ὁ καιρὸς ἦκε, ἐδύνατο ἐκδικεῖν ἐμφανῶς ἢ ἐπὶ πρεσβεστῶν. ἐβιλδι δὲ φωῖ καὶ πᾶς ὁ οἶκος δὲ ἢ τὴν κιβωτὸν, ὅτι ἢ ἐμὲ ἔμον δίκαιον ἐναντίον ἐμοῦ ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ, ὅπως ἐναρμὸς πίστι ὅτι δὲ ἵνα δίκαιον ἐμὲ καὶ ὅσιον πολλὰ ἄνθρωπα βιῶσονται· ἢ βιῶς δὲ καὶ ἐπαινῇ τὸν δίκαιον, ὡς ἐμὲ ἐστὸν ἑαυτῷ περιπεποιηκότα τὴν κεῖσιν, ἀλλὰ καὶ παντὶ τῷ ἀκῷ, δι' ἣν αἰτίαν καὶ βιωτικίας ἀξίωται· καλῶς δὲ καὶ τὸ δὶ ἐμὲ ἔμον δίκαιον ἐνώπιόν ἐμοῦ· ἑτέρως μὲς ἄνθρωποι λογιζόμεθοι τὰ ὄντως, καὶ ἑτέρως τὸ θεῖον, οἱ μὲν ἐκ τῶν φανερῶν, τὸ δὲ ἐκ τῶν καλυπτῶν ἀορᾶτων λογιζεται· καὶ τὸ ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ, ἵνα μὴτι τὰς πρότερον κατακρίνῃ λόκῳ· μήτε τὰς ἄνθρωπος ἀπολογώσκων· .... καὶ ὡς τῶν ἄλλων τῶν ἐπ' αὐτῷ ὁ ἀγιτεχνῶν ἐπιπλοκότων κακίαν πρὸς ἑαυτὸν τί· ..... καὶ τί μᾶλλον τὸ πρόσωπον ἐμοῦ κριθῆναι· ἐμὲ ποτ' ἐν ὡς τῶν ἐν τῇ κιβωτῷ· ..... τέλεος ὢν· ἐκὸς γὰρ ἦναι δίκαιον ἐκ τῶν πρὸ αὐτοῦ συνηθῶν. λεχθῆναι δ' αὖ· ..... τὸ δίκαιον ἢ ὁσιοπρεπίαν ὥσπερ ἐμοὶ τὸ ἀναβλέπειν ἐμὲ τὸ ὄντως τὸ κυρίως· ἐμὲ ἐπιμᾶλον αὐτὴ ἢ γενεᾷ ζῶν τῶν αὐτοῦ· ὦ ἐναντίον τὸ οἱ γὰρ τὸ ἀῶνος τότε, φρονιμώτεροι ἐμὲ τῶν ἡμῶν βίοτος ἐν τῇ γενεᾷ αὐτῶν, τὸ δὲ τέλειον ἀκεστὸν ὡ ἐν ἀνθρώποις, ὅπερ ὁ παῦλος ἐκμέρος φωῖ καὶ ὅρασις περὶ ἑαυτὸ καὶ τῶν ὁμοίων φωῖν

+ ab omnem in ma lilia nidum gra decides

" ἵν. ὡς ἡ ἀστὰς τοῦ φωσφόρος

" ἵν. τῶν ἐν τῶν

" ἵν. ἐν τῷ αὐτοῦ

" ἵν. ἐν γενεᾷ

ὄθεν ὁ τέλειος τοῦτο φεύγουσιν· καὶ βούλεται δὲ
ἀεὶ ὅμοιον εἶναι τῷ τελείῳ· καλῶς δὲ τοῦ ἐναρξα-
μένου τὸ θεῖ προστάτην τὸ δίκαιον καὶ τὸ τέλει-
ον. ἀψικόρους δὲ νῦν τὸ ἀτέρμονας ἐπὶ τῶν Νεῶν λέ-
γουσιν, ἀλλ' ὅτι τὸ κατ' ἰσόνα διέβαλεν, ὃ-
θεν ἐχόμενος ἐναρξεῖ· φθορὰ δ' ὑγιῶν καὶ νοσούν-
των ἐμφασία, τῶν ὄθεν χειμαινόντων· τοιοῦτον δὲ
καὶ θεὸν ἴσῃ αὐτὸν, τὸν καὶ σῴζειν παρ-
ορῶντα παιδεύματα· ἡ γὰρ ὄψιν ἐπάρχει καὶ ἐ-
κάστην ἡμέραν, ἀλλ' ἐπιμένων τὰ ἀφορίζεσθαι τῶν ἁ-
μαρτημάτων ἀνέλθη πρὸς αὐτὸν ἡ κραυγὴ ὡς
βοᾶν ἴσασι, καὶ περὶ Σοδόμων ὁ παῦσον, τὸ
τε λαμὸν ἐπ' ἐκδικίᾳ ὀξεῖ ὃ πρότερον ἄγνων.
φθορὰ δ' ἀλήθεια καὶ ἡ ἀμαρτία καὶ ἡ κόλασις
φαίνεται δὲ ὅτι ἄνθρωπο τὸν ἦθον σῴνη τῷ
Νεῶ συνεπλήρωσαν. θεσπίσαντα γὰρ ἐκ ἑνὸς
γόνου, ἢ διὰ τὸ σπόνο κατακλυσθῆναι ἀνθρώπους
ἢ διὰ τὸ ἀκήρατον ἦναι τῶν τρόπων. ἦν γὰρ
ὁ ἦθος εὐθυτερὸς ὢν καὶ ἡ πόλις, ἢ τὸ ἠθοδό-
σημα, ἢ τὸ ἐν αὐτῷ ἀξίωμα· φύσιν δὲ τοῦ
ὑνὸ αὐτῷ κίνδυνον, ἅτις τῷ αὐτῷ χαρακτῆρι
χρωτίνῃ, ὑπὲς ἐν αὐτοῦ ἐνεργὴν ἐναντίον τῷ
θεῖ δίκαιον· παντὸ δικαίᾳ ἐναντίον τὸ θεῖ
δίκαιοι ὄντες· ἦσω δὲ ῥᾴθε ἐσὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ
θεῖ ἴδιαι δίκαιοι, ὡς λέγειδ ἄξεται δὲ ὁ καθεκα ἑνὸ
πίον αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ τὸ ἓ δικαιωδότερα ἑνὸ
πεύθε παῦ ζωῆ· τὸ ῥᾴθιδο δὲ τοῦ ἀρχηδ
τὸ Νῶε διαφέρυντα ἐκ τὸ ἐναντίον τὸ θεῖ
ἐυφαδῆ δίκαιον. ῥηδ· ἑαλὰ δὲ τὸ ἰβιδαῖν ἡμᾶ-
ραο ὁ κατακλυσμὸ γίνεται, τὸ φιλανθρώπε
θεῖ διδόντος ἀνθρ ἀναχώρησιν ὑ στανάγας
σαγγαμάτων, ἐφοβῶν αὐτοχεῖρα πλῆξι τῶν
κιβωτὸν ἀνειρίσιον γῆδ. καὶ τὸ ἐπιμηκὲς λέγειν
τὰ τῦ θεῦ, τὴν πολυτιμὸ μακροθυμίαν τῶν ἀν-
θρώπων ἐπιδυρύτερο τῆδ στανοδεῖν ἡδέως
ἐλέγετο· ἐσὶ δ' ὁ ἑαὶ ἀξιόχρεος ὑπόσχεσμα τῷ
τὸ κόσμε γενέσθαι, ἐναρξῶ διλιτόσθαι θεῖ ὅτι
ἀνθρ ἡμῖ καὶ τοῖς κοσμοποιῶν, καὶ τὰ ἐπὶ σῴ
ἄγων ὑπὸ τὸ ἦναι, καὶ τὰ νῦν ὄντα διαθῆναι
ἀλλὰ τὸ ἐνὶ αἴτιον ἐγκοδόμης ἔχει, τῷ δὲ ὧν
ἐνεστηκότων ἀδίκημα. πεῖραν δὲ τῶν ἀνα-
σεῖν ἐκ ἀπὸ τῦ ὑνῦ ἐλαλήφην, ἀλλ' ἀπὸ πᾶ-
σῶν λέγει τῦ ὑνῦ, τοιοῦσι τῦ ἐπιφέρειν, ἵνα
ὁ τῷ θεῷ ἡ ζωτικὴ δύναμις ὧν ὑπεχρεώτων
λων φυλάττηται· τοῦ γὰρ εἶδος βυθὸς ἓα πρὸς κ
ιβεῖν ἄλλον, ἀπαλήφθη δὲ φυβιὸν, ὑπὲς καὶ τῶν ἀ

[illegible] hoc [illegible]. Nemo sapientiam [illegible] Cor.II,6.
in perfectis. Optimus autem [illegible] perfectio. Non
[illegible] autem homo hoc loco appellatus, id est nomine solo hu-
manitatis atque progenie nominis designari, sed
quod imaginem dei servaverit, unde etiam non om-
nibus tribuendum additur, quod justus sit] Deo esse pro-
batur. Verum scripta autem hominum le-
vemus sapientiam, iniquitas est, qui minima rebus his
vacare videntur. Deus vero tanta cura de hominibus
videtur, ut magna alias delicta connivere solet.
Non enim prodidit iram ab initio mundi, et
rum tum demum, quando ab peccatorum immensita-
tem, ad eam, ubi omnes [illegible] descendit clamor, + Moses Deo Sodo-
Gelevum videre. Deus dicitur quando aliquatur, non ma agens
autem quasi antea ignorans tale quid [illegible]. Corru-
ptio primo et peccatum et poena designatur. At
Donum autem apud homines constituisse videtur
non plures quam octo: Servum enim nullum in e-
um accepisse [vel quod nondum mos esset virgulum
in servitutem redigere homines, vel quod nullos pri-
us deliquerit: Duplicitur autem Domus accipi potest,
pueriliter aut uxor [sive civitas], vel certe [ac
cum difficium, vel certius hominis coetu, aut societas
intelligitur. Generationem vero [docet ipsius fa-
miliam. Hoc appellat, quod eodem cum ipso more
serverunt, ita tamen ut magis quam religiosi justi
coram deo quae inveniretur, cum coram deo ju-
dem justi fit quicunq; pulsus est. Tam magnum
mendi autem vis est coram deo pectum esse, ut Ioh.XXV,5
ne astra quidem pura esse coram illo dicantur, Ps. CXIII,2.
nisi non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.
Studio itaq; Noe celebratur praedicatio, cum coe-
tudo [illegible] Noe celebratur praedicatio, cum coe-
deo pudica Dictum esse reperitur: Septem autem hu-
dem pudicum victoriosa illa dicitur, quam contigit de-
hominum amantissimo, factum illis ad gratiam pe-
nitentia peccata sua largiendo, ceram [vanitas non
generibus] subito revelatam, terram cancellavi dicuntur.
Hoc quorum autem exordia dei argumentandi, pe-
dictarum hominum nullorum, annorum perveni-
tidem, [illegible] tamen videbat ne qui paucos
fallam dierum permittendum egressi. Deplorant
vero nam eius quasi creditores, memoriale [illegible]
laudabile deo [illegible] Et quasi dicentes quod
quae sit qui [illegible] dimandum cordi sunt, [illegible]
omnia quae gubernat deo [illegible] quidem illi, homi-
ques, hujus vero impietas eorum quos beneficiis
afficere causa est. Omnem [illegible] fascitationem + omnes quoi gubernat
[illegible] [illegible] non a terra quidem, & ejus regit
sed a [illegible], hoc est a superficie ejus se-
parari

Caelestium dixit: ut nimirum vivificam omnium seminum virtus in viscerib[us] ejus conservetur. Aquarum enim
qualitas esse demissarum superabilitas esse [illegible] ut alia inde [corpora] progenerentur. Diluvio vero inquit

Es. 11a.

† Sed suppliebant eandem id idem

δόξαν καὶ ἡγεμονίαν τοῦ ἁγίου ἰδιωτείας, ἡ δὲ ὄγδοη
ἑβδόμου μετὰ ταύτην μηνὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ
ἰδιωτεία ἑβδόμη καὶ ἡγεμὼν τῶν ὅπλων. ὕστερος πάν-
των οὗτος τοῦ πρώτου ἰδιωτείου ἀρχὴν δὲ τοῦ δευτέ-
ρου, ὥσπερ ὁ ἀπὸ τούτου ἑβδόμου πέρας τῆς δευτέ-
ρας ἀρχῆς δὲ τοῦ πρώτου, ἐν ᾧ καὶ τὸ κόσμου ἦν
γένεσις. ὑπόβολα δὲ κακίας καὶ ἀρετῆς οὗτοι, τοῦ
μὲν καὶ ἡ πρώτη· ἡ μὲν γὰρ ἄνω δευτέρα ἐξεδόθη ἐκ
τοῦ ἀναπαυθῆναι πᾶσι ὁ κόσμος· ὥδε γάρ τὸν ἑβδο-
μαῖον· ἀλλὰ μὴν ἡ κακία τοῦ κτισμένου ἐξ ὕλης
ἐστὶν ἀπόδειξις. οὐ δὲ ἀρετὴ τῶν ἀποπλανωμένων
τοῦ πρώτου διηγεμόνευσε θεὸν, ἀναπαυθῆναι χρῆναι
ἐν τούτῳ ὃν ἔχουσι. ἐπάλαιφος δὲ Νῶε ἡ κακία
ἐμέτου τὸ ὕδατος πεσόντος ἀναρίθμητον θεὸς τῶν
ἀθρόων, ὥσπερ ἂν ὑπὸ ταύτης ἐξιλασκόμενος. ἐπιλήσμων
δὲ ὡς ἀγαθοῦ ἐστὶ ὁ διὰ Νῶε τυπούμενος ὄντως
ὢν δικαιοσύνη τε καὶ ἀναπαυθεὶς ἡσυχίᾳ, ὃς ἦ
ἄλλων δικαιοσύνης ἀ ἐπηνέθημεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ
παλαιὸν αὐτὸν ἔθεσθε λέγων· ἐκόντι πάντες ἡ κοπι-
ῶντες καὶ τὰ ἔξω ἐγόμενοι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βίου
τῷ κατηφάτῳ κύριος ἡνιόχου ὑπὲρ ἡμῶν καλέ-
σῃ, καὶ ποιήσας πάντα καινά. καὶ ὥδινες πᾶσαι
ἡ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἑπτὰ θεοῦ κινηθέντος ἐφ
ἀνθρώπῳ ῥεβόνειν ἐντροτροπῆσαι ἡ ἐξ ἑνὸς
τὴν σὺν ἀρχὴν ἡμοιρεσθῶ ἄδαν πολιτείας, ὃ-
σφερ δὲ τῷ ὄφεσι ἀναμιχθέντες τῷ ἀνθρ
ἀπεμπάθεντο δυαιθέας, ἵνα δὴ σὺν τούτων ἐπι-
θήνωμεν. ἐντὶ δὲ τοῦ τικτομένου περ-
πατοῦ καὶ τῶν ἐπ' αὐτῷ θυθιῶν, τῆς δὲ σφοῦ
τὰ ἐκ τῶν ἡμιαθανῶν λαῶν ἐπιφέροντες, καὶ
τῶν ἐπὶ βοῦ ἀπατῶν ἐλάθρου κατηγωνίσμεν
ὑπὸ θεὸς, ἵνα μὴ τὸ πᾶν ἀπόδικτα γένοις ἂν
ὡς ἐν πίστει δικαιωθῶν καὶ τὰν δι' ὕδατος ἄφε-
σιν ἐνχεῖσθ· πολὺ κρεῖττον ἡμῖν ἡ σύμφωνος
ξυναθρίαν. ἐπιθατο, ᾧ ὡ ἐπαιλώντες τὸν ὃ
λεθρον διαφύσσειν, ὥσπερ ἀκτὸ ψυχὴ καθ' ἡ-
βὴ ὁ πάτερ ἰδιώθεν ἐπὶ Νῶε δι' ὕδατος,
ὁ καὶ ὁμῶς ἀπέλιπον νῦν ἐκ τῆς βαπτίσμα.

Ps. 44, 8 β. — τὸ τὸν ὃν ἐν τίθημι ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἔσῃ
τοξότης διαθήκης. ἐπιτεῖον πότερον φυσικὸν
ἐστιν ὡς καὶ ἡ ὁμοφωνία ἴρις, ἢ ὅτε ἔκστασ ὁ
θεὸς διατίθεται τῷ Νῶε, σημεῖά κατακλυσμοῦ
ἐναφῆκεν ἐναγγελόμενος· καὶ ὁ σὺν τὴν ἰρι-
φανὸν ἐκ ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἡμᾶς
κυκλοτερὲς ὕδωρ φυσικὸν ἐν ὅλῃ ὑδλίσει ἔτως ἔχ
σεσκευικὸς κατακλυσμοῦ, ὡς μὴ τὸν ἥλιον ἔχειν

vigesimo septimo expiravit vernalis dies, imminuit autem aqua et coepit septimo post illum mense, expiravit autumnalis, die mensis vigesimo septimo. Hic enim finis erat spatii fomentatis, quod porro expiravit inchoatum, initium vero eius, quod prodeuntis inchoatum est: pariter et septimo ab illo mense, finis hyemis mensis, ut primo expiravit, initium autem a primo coepti est, in quo et mandatus fuit exodus. Corvus inde dimissus vitis vindicium, quod Symbola et animale post illum denique et arca emissa quidem non invenit, quamvis corvus eam invenisse potuerit neque enim animal est ingratis vitam degens. Ad quem vitium turbulentio delectatur animus nothus vitulus autem refugit eos, ad primum eorum stimulum compescendum, quidquam et gratuito cessavit ille mundi quam invenies. Verecundus autem ab indecore Noe, cupris licet jam subsidentibus, mandatum praedicatur Dei, quo pure jubentur, impedimento ingredi quae fierent. Sapere vero jam monuimus Noem Christi esse typum, ut pote qui vera nostra opera ad se patitia; qui non est ex peritis justitiae, sed secundum magnam suam misericordiam dixit: Venite omnes qui laboratis; Impiens nobis a terra, o Domine mea Dilue, dum ipse pro nobis sedens ad mediatio omnium, et nova esse fecit. Et sicuti Enosis, qui Deus cognominabatur, primum poterit, homines cultui prosequentes, ab antiquis moribus recedebant: ita Israelitae quo subtilium sanctam omnino vitam degebant, postmodum autem cum vitiosis sibi gentibus peremptis, impietate earum implebantur, cum illarum mulieribus tum vero [illegible] consuescentes; Et Cyrenaicionis [illegible] sanctificantes cum eis consuetudinem, Daemonibus sacrificantes populi, Deo exercati, idolorum offerentes. Cum vero Deo omnes qui terram habitabant adgressi sunt jam ostendi cohabitandi; nec tamen animos eorum pervertit genus humanum; justificatur per fidem, remissionem peccatorum per aquam omnibus misericordiam. Peccatorum per aquam omnibus misericordiam. Peccatorum per aquam omnibus misericordiam. Christo fuit largitus. Qui autem nobis exhortatur ecclesiam; in quam desiti ordeo gratiam suis nos, pari modo quo nobis animae, secundum Petrum, salvos facit baptisma. Arcum meum pono in nube, Et est signum testamenti. Inquirendum est, an naturales quod signum nobis sit, quale ivis est, qualis nostris comparetur; an tum primum compareverit, cum prodeo celsa cum Noe deus pactum iniit diluvium amplius nullum terra superventio loc. cit. Pactorum promittens. Et inde quidem nonnulli Phoe- [illegible] quam dicendi, non quod naturae sua ivis fuerit, sed quod primum exhibuerit similem, quam circularem ob finem. Dixit dein [illegible] universales hujusmodi diluvium

1 Petr. III, 20

in poderum mediandum non esse, ut pregnet Sol radios suos in nubes humoribus applicatas perficiens, videre affirmare. Rorum licet integrum aliquam gentem, vel duas vel tres aquis contingat submergi, aerem tamen paulo altius remotorem a nubibus sereni mundum, transmittendo celeriter in nubes eosdem fatos reddit, eidem producendum esse. Signum adhuc procedum est non ita in locis ubi ros lum omnimodo pluvium gignit, saepius enim ex die num o pubio ivis nullae comparuit ab continuam pluviarum durationem; sed in aliis regionibus ubi pluviosa quasi perpetua sereni intercallant. Operat illas semper, quibuscum licet locis in mundationibus affinitio, altibi tamen, licet non aliquid & a nubibus in mundo aereo spatium esse, indicant deo comparatae, pro signum est non ubi plenarium inundationem obtinere. Certe ante diluvium etiam ivis gignebat, ab eadem proveniens vaporum, quod universale minime diluvium non contingeret. In hac enim ivis nulla comparuit, universo aeres nubibus aeris fato: quod impossibile nunquam fieri debere de politicibus. Aol enim vero, objicunt nonnulli, per signum novum semper aliquid ab insolitum S. Significare: Si ante hac vero ivis gignitur, promodo pro nobis aliqua habeat polestas? Sed falsa praeveus est ista doctrina. Mosi possit dicere alias Deus in Gedeone. Mosi possit dicere Abac ubi signum est, quod ego ero tecum. Sane enim novum non est cum hominibus, ab aeres cum Mose Deum esse. Ali autem dicunt Gedeonis alia o mania quam iudem dit significat, intensionem nimium rerum terrestrium ad remissionem; quod scilicet nec remisso in desolationem omnimodam parkum mundi confusionem desinores, nec intensio concept ut rumpi omnino ab distitive cogendam hominibus: sed quod certus aliquis modus aquis inundationum facultatem sit adhibendus. Magnum enim ichor diluvium diruptionemque [quae ab extensione nimia processit] contigit; quae enim flumina nostra ait: rupti sunt fontes abyssi, nec mediocris aliqua fuit quae ad effecit intensio. Praeterea improbabile nulli, non idem eodem aquum sed instrumentum dei sagitta nimirum vulnus infligendi, quae ad remissa ne panelent, ut ita propiority praedominio. Hic nimirum significat deum non omnes aquis in perfectum pervenire, licet nonnullos soleo talis quid pati contingat. Deus non invisibilem dei videndem representandi, quam aeri ipse indixit, quae alium quo lam indemonstrem sollicit quam remissionem non deridens.

Erant autem filii Noae qui egressi sunt de arca Sem, Cham, Japhet. & Cham erat pater Chanaan. Isti tres sunt filii Noae. Aol de Chanaane lacedam fil. erat, ante eorum quae primogenitus filiorum meritio faciendas. Dicunt itaque Chanaanem quae in quum fuisse propterea, quod filium suum Sem, Japhet & Cham erat pater Chanaan. Isti tres sunt filii Noae. Aol de Chanaane lacedam fil. erat, ante eorum quae primogenitus filiorum meritio faciendas. Dicunt itaque Chanaanem quae in quum fuisse propterea, quod filium suum

ἐπιβλέψαι τῷ ῥιφθέντι ὕδατι δι' αὐτοῦ ἀκτῖνας ἡ τῶν ὅλων ἀποτελεῖ. ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον ἔνεκα ἡ διάκρισις αὐτὴ καθαρὸν ἀφῆκεν ἀπὸ τῶν νεφῶν καὶ διαμένειν τὰς ἀκτῖνας ἐν τῷ νυκτότατα τῶν νεφῶν ἀποτελεῖ τὴν ἴριν. Συνηκτέον δὲ τὸ ἐκβλῆθεν ἐκ ὅτι πάντως ἐ ὑετός· καὶ γὰρ ἐν ἐκεῖνοι πολλάκις ἀπῆσαν ἴριες ἂν ἐφάνη διὰ τῶν τοῦ ὄμβρου συνέχων. ἐν ἄλλοις δὲ λόγου ὑδάτων ἢ χαυνοῦσι. δὲ ὧν νεφῶν καταλυομένων ἀλλαχῆ χαυνοῦσι ὕρας καὶ φανῆναι τὴν ἴριν, ὅπως ὑφῶσιν τὸ ὑπὸ παντελῆ ὑγιεῖ τότε καταλυθῶν. ἢν οὖν ὅτι καὶ πρὸ τοῦ καταλυθῆναι ἴριν, δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι οὐ καθολικὸς ὑγρῶν καταλυθῆς. ἐν τούτῳ γὰρ ὁ ὑγιεινὸς ἴριν τὸ παντοῦ περιθέντος ἀέρος. ἐναλλάττεται δὲ συκότι τοῦτο γενικῶ. καὶ ὁμὼ φασί τινες βυσσῶν ἡμῶν ἔχειν ἀφ' τι πρῶτον ὑπόστηγ, ἢ ἐπ' ὧ γῆς τότε πῶς ἔχειν ὁ ὁπὸς ἐστι Ψευδῆ. πῶς γὰρ ἐξῆλθε λέγη ὁ θεὸς Μωϋσῆ· καὶ τοῦτο ἢ τὸ ὑπὸ ὑπὸ ὅτι ἴριν στερεᾶ δὲ; τὸν δὲ θεὸν ἔχει ὡς ἀνθρώπων καὶ στερεᾶ τὸ Μωϋσῆ ἔχειν. τινὲς δὲ φασὶ σήμερον πρὸς τὴν ἴριν ἐπὶς ἴριδα φησὶν, τουτέστιν ἀπὸ καὶ ἐπίλαβὴν τῶν ἐναντίων. ὅμοιος τοῦ ἀνέμου ἢ ἐκλυθὴν ἐφ' ἡμῶν παντελῶ καὶ ἀναφορὰν, ὅμοιος τῶ ἐπιτάθεσθαι ἄλλῳ ὅλῳ ἐπιτρεπόντος, ἀλλὰ ὅλῳ ὑφεστῶτος ἐκκλίσεως δυνάμεως ἐκφανθῆναι. ὁ γὰρ ὅλος καταλυθεὶς ὕδατι ἴριν, ὡς καὶ ἄνωθι φασὶ· ἐκχεῖσθαι ἐν πρῶτ τοῦ ἀρῶνος, ἀλλ' ἐκ ἐπιτάθη πολὺ τιν. ἄλλως τε φασὶν ἐκ ἔστιν ὅλον ἢ τοῦτον ἀλλ' ὄψεων ὅλα ῥάδιως τιμῶσκοντες ὁπὸς καθιεῖσθαι τὸ πέλος τὸ πλησίον ἀναδῦ διαφέροντος. ὅτως ἐν φασὶ ὁ πάντως καταλυθέντος καὶ τοῦτ' ἔνιος ὑποσῶγη ὑγρῶν· τὸ ἐν τοῦτ ὑγρῶν θεῖ δύναμις ἔστιν ἀόρατος, ἐκάστοτε ὑγιεῖ καὶ τὰ ὑπὸ ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ τὰ ἀνθρώπων τῶ ἀέρι ἐκ θεῶ ὑπονοήσεται.

ἤδειν δὲ ἡ ἡμῖ Νῶε ἃ ἐξελθόντος ἐκ τοῦ κιβωτοῦ ΣΗΜ, ΧΑΜ, ΙΑΦΕΘ. ΧΑΜ ἦν πατὴρ Χανααν τοῦτ' ὅτι γῆν ἡμῖ Νῶε. Χαμ ἦ διαπόντων τὸν Χανααν, ἢ καὶ τῶν ἄλλων τῶ παῖδας ἡμῶν. καὶ φασὶ ὡς ὁ Χανααν καὶ ἄνιος ἔλεγεν ὑμῖν τε, τὸ τὸ ἴδιο τοῦτο ὑποσῶγη τῶν παῖδων

Φ14

τὸ πανοῦργα διαδὸν τρόπον τινὰ τῶν ὑποβεβηκότων τοῖς ἀδελφοῖς· τὸν δὲ Χαὶμ ἀπαλλαττομένῳ· ἡ μὲν γὰρ πάντως ἡμῖν Νῶε, ἀλλ' ἐκ μέρους ὅτου τοῦ τρόπου, ἀλλὰ τοῦ ὅλου παιδὸς πατὴρ· διὸ καὶ διαφορᾶς τὰς τῶν

(16. κατάρας ἀφορίσεως ἐπιτιμίου ὕβρεως

..... βύρσει καὶ σὺ ψυχὴ χοιρίνων ἀμελετήτων· καὶ παραδοὺς τινα σὺν ἀναλήψεως πυθέσθαι, ὡς ἄρα Χαναὰν πρότερος ὢν ἀμαρτάνων τοῦ πατρὸς ἤτησε τὸν πάππον, καὶ ἀνάψας ἂν ἀνὰ τῶν πατρὶ σφῶν καταρωμένους ὕδατος τοῦ Μίγδονος. ὁ δὲ Νῶε ἐπιπλήξας καὶ σὺ πρὸς ἀλλᾶς ἀσεβῶς πρὸ τῷ ὑδρῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀδελφῷ τὸ ἡ τότον ἀποδιδοὺς ἐχόμενα Χαὶμ φησὶ Νῶε ἀ " τὸ τῷ ὄντι ἀυτὸ, καὶ ὅμως ὅλα ἐπιφύειν ὑδρᾶ " ἀυτὸ ὁ συγκόπτεσθαι. Καὶ τὸ Χαὶμ συγκόπτεσθαι ἢ ἡδὺ ἀλλὰ δεύτερος· ἀλλ' ἐπαθὼ καὶ ἔβλεπον ἡδὺ ἀν ἀβλεβὴν ἡ πάππῳ, τοὺ ἐξαγόμενον τῶν ἐχθρῶν τοὺ Χαναὰν ὅτως ἐκαλάβιν, ὅδεν ἐνδεῶς ἐπικτήσεται ἐπικατάρατος Χαναὰν ἐ τὰ ἄχθος τινες δὲ φασὶν ὅτι κυρίως ὁ νεώτερος ἦτε παῖς τοῦ Χαὶμ, ὁ Χὰμ νεώτατος ὢν ὁ Ἰάφεθ. καὶ πῶς Χαὶμ καὶ ἀυτὸς ὢν ἀδελφὸς ὁ τοῦ ἀυτοῦ πολλῷ κατέρεσε ὅτι ὁ μὲν ἀυτῷ ἀδελφότερος ἦν ὅλων ὧν ἔσχε τῷ ἀδελφῷ ἀυτῷ, τοῦ δεύτερος ἐτέχθη ὁ ἀδελφὸ ἀυτῷ, ὡς ὁ τῷ Χαναὰν ἀδελφὸ ἦν ἡδὺ ἡνίκα τὴν κατάραν ἦ ἐδιάνοιν Χαναὰν τινες δὲ ἀβλεβὴν ὡς τὸν Χαὶμ ἐκάλεσεν Χαναὰν διὰ τοῦ ἄχθος Χαναάνους ὁ καὶ τοῦ ἴδικος ἀυτοῦ ὑποκειμένου ἠκούσθη. ἄλλοι δὲ φασὶν ὡς ὁ σὺν Χαναὰν ἔλαβε τὴν κατάραν ἐκ ὧν ἀλλότριος τοῦ πατρὸς τῷ πάππῳ, ὁ δὲ Χαὶμ ὁ πατὴρ ἀπαίδευτος ὢν ἦν καταγέλαστος ἐν τοῖς ἀδελφοῖς· ἀλλὰ καὶ ἐμβλέπων ἦν διὰ τοῦ παιδὸς τιμωρεῖσθαι. ἐγὼ δὲ Χαὶμ ὢν πᾶσιν τὸ τοῦ παιδὸς ἔβλεπε ἐν ἐκείνῳ τὸ ὑποκείμενον, καὶ ..... ἐπίδοσα δίκαια γινώσκομεν ὡς ἀδικῶν ἀνθρώπου καὶ διδάσκαλη τῶν κακῶν βδελυγμάτων ἡδονᾶν μεν. καὶ ἄλλως δὲ Χαὶμ πεπηρωμένος ἐκ ὑβρίζατο τὸν κατέρεσε ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν τριῶν τῶν ἀδελφῶν· καὶ ἀδικῶ Χαὶμ, τὸ τὸ ὅτι ἔχων ἐμφθόνως ἀδικεῖν ἐπικατάρατος ὑπ' ὀνῆς ὁ Χὰμ ἀνάκειται· ὑβὶ συνῆθες πατέρα τὸ Χαναὰν ἐπιλυπηκέναι ὅτῳ ὑβὶ τοῦ Νῶε. δίον φασὶν ἐπαῖν πᾶν βοῦς ἐκ ἀλλῶν, διὰ Χαὶμ τὴν ἐμφορτεσίαν φέρει βαλλαντίων τῷ πατρὶ τὸν ἦν· ἢ καὶ φασὶν ὡς ἐμφέρουσιν ὧν τῷ Χαὶμ ὑπαίτιος τὴν γενεάν,

Jon pater, sum lamen patrem honore afficiunt profecto, neq; parenti suo ea possibilitate, qua ipse a filio suo afficitur. Iudicium autem, cum de ea re appellatur, penes me nouum apud Graecos etiam significat. Quid nouum aliquod peccatum fuerit malitiose? Apl. Eadem fere Chananaea, Chananaeum condidit deo mentionem hic facit, de ab ultimis usq; terminis ignobilem & impiam gentem olim esse audiuit, cujus terram post deuictam populo dei assignata fuit. Quomodo autem Matthaeus dixerit Iesum Chananaeum exisse? Iudicium est cum in seruitutem ab Israelitis redigerentur Gabaonitae hi ex Chananaea profecti, a populo qui a Gomorrhae originem ducebat. Quamvis igit neque imperatoris uidebat, nihil aliud lamen facit quam quod praenuntiat ea quae quo progressa sit mentionem ipse enim Chananaeus non tantum haud exstat, sed multarum etiam gentium pater fuit constitutus. Et ipse quidem nihil admodum graues profecit, verum posteri ejus, Chananaei nimirum Amorrhaei & caeteri gentes, quae Palaestinam ante Israelitem populum incolebant. Quorum insaniam dum addubiam propensionem, omniumq; peccatorum quorum gaudium Deo omnibus etiam exosa, iudicium cum Deus praenuntiat, malitiosum figura subesse praedixit, prophetis ista testificatus, ne confidentiam suam temere habeant peccandi. Haud vane etenim Scriptura etiam ipsum dictum fuit specialem praedixit, tunge lamen alia ita collocata: quod etiam in maledictione quam dixerit Iesum pronunciauit, videlicet Iacob observauerit. Chami vero culpam auget prime quidem filium suum non prohibuerit, deinde quod eius idem dixerit, & quidem non uni fratri, sed utrisq; dixerit: pluribus etiam, & plures gestibus sit fide ac pecuniary, nisi vero possessores non vicissim sed pudore & verecundia dignum. Deinde non tantum sed suis fratribus suis id annunciauit: quae ipsae significatio, non fratres solos, sed reliquos etiam qui paruae eiusdem vitos ac fraternae emula adiuuisse. Atque Scripturae nonnumeras quidem vir ites pudore quaesiuit posset rationes, fuppeditet, tuo pudig, uno nubo, pro tuus cum abadurit. Hucusque enim specialis quod dictum. Et capitalem homo agnoscebat esse. Eadem ignorabant, quantum nisi sit bibendum; nisi quando sitim sit bibendum, nisi tuum quod ubi pudeat cognitam non habens; quando Deus, eo nouum adhuc, an post quam deserbuit sit potandum. Rogas autem quis, neq; naturae reuerentia ludens, neq; salutis quam per illum in arca confecit, fecerat mentio, nec eorum quae paulo ante contigerant seruore incredulus, audeat ei verbum haec facile quamobrem vale nonnemo mouet inpiens: Ne ylos fere in contumelia patris tui, non enim glauia (23

Ecclesiastic III, 9

φεῖν· τὸ ὅτι πατηρ ὢν Ἰησοῦς τὸν ἑαυτὸ πλέ
ξας ἐκ ἐπιμηνίν, ἀλλ' ἐμπέδωκε τὸ γεννᾶσθαι ἐν
ἂν παρὰ τὸ παιδὸς ἡμῖν τυχεῖν· καὶ ὡς νεωτερι
κὸν πρὸς ἁμαρτίαν ἐκκλεῖσιν ἡλικίας νεότερος
ἐπίπνοιος δὲ Ἰδεῖν ἐφησθὴ καὶ τὸ χαναὰ τὸ ἐν
χαναάνων ἡκιεῖ πορεύων ἐλθεῖν τὸ δοῦλον
ὢν τῶν ἴσων ἀφιδῶν τῷ θεραπεῖ παιδὶ λαῷ· ἀλλ'
πῶς ἐδιδάσκει τὸν ἀδελφὸν; ἐπιγνῶναι ἐδιδάσκει
ἡ ταβαώθ τῷ ἰδιαπὶ, τὸ τὸ χαναὰ καλεῖ
μενον τῷ ἐκ τὸ ἁγιῷ λαῷ· ἡ καὶ δοκῇ τρανω
τὸ ἴμβολον καταξιοῦ, ἀλλ' ὃν περιαναφωνῆ ὧν
ἄλιον ἔσαι τὸ ἐκφνὸ βούλεται ἀυτὸς ἴσῃ λεκτικὸν
ὃ σῶον ἐκ ἐδιδάσκει, ἀλλὰ καὶ πατηῖ ἐδιδάσ
κολλῶν ἴσῃ ἐστι· καὶ πίπονθεν ἐμὲ ἀυτὸ ἡμῖν
ἐδιν, ἀλλὰ τὸ τότε βαπτισμα τῶν χαναάνων
καὶ ἀμορραίων καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τῶν πρὸ
τότε τὴν παλαιστίνην οἰκούντων, ὧν τὸ ἅγιο
λαὸ ἀναστῆσαι τὴν γαῖαν καὶ τὴν ὑπ' αὐτὴν ἀ
γαθείαν ἐπίσημον τῷ ὄντως ἡ ἐυδοκιτικὴ προφῆ
ὁ θεὸς ἐν χάρακι κατάγειο πεδίῳ τὸ σύλλον,
ἐν τῇ περιφυτῇ φόβῃ ἐμπεσῶν τῆς ἐξῆς ὡς ἂν
μοῦ ἐμὲ ἐβρίσεν· πολλάκις γὰρ ἡ γραφὴ ἄλλα
σεν ἀνατιθεῖσα λέγειν, ἀλλὰ δὲ ἀκουσῇ, ὡς
καὶ ἐπὶ τῶν καταγέο ἐν δοκῇ καταξιοῦ ὁ λογ
τῶν ῥημάτων· τὰ δὲ χαὶ ἀυξῇ τὸ ἴμβολον πρ
τον σὺν ἐκ τὸ περιῶν, ἐνιοτεον δὲ ἐκ τὸ ἐπῖ
καὶ ἐκ ἐνὶ μόνῳ τῶν ἐδιδῶν, ἀλλ' ἀμφοτέρως,
φῆ καὶ πλῆθος ὕβαν ἁπάντων ἐδιδάσκειν ἀν, ἵνα
λεύθερον πεῖσμα ἐ λεύνου ἀλλ' ἀμῶς ἐ ἐυδ
ὑπὸ δίδωσι, ὑμνάσμη, ἡμέτερον μὲ τὸ ἄμετα κ
ἀνὴρ γεωργὸς, ἔτι γὰρ πόδον ἐχεῖν πῶν ἡμῖν τὸν
ἄγιον, ἔτι πῶς πεῖν, τὸν χρόνον ὡς ἡκὸ ἀγα
ῶν, ἔτι ποτε, τίον ἐυδὺς ἡ κατασκάπτα· ἀλλ' ὁ
ὡς ὁ ἐξ αὐτὲ γεννηθὲ ὁ τὸν φύσιν αἰδεσθῆ, ὁ
τὸν δὲ ἀυτὸν ὑπεροψίαν, ὁ τῶν ἄγιον ἡμονότον
τὸν φόβον λαβὼν ἐξαφεῖναι τὸ αὐτὸν· διὸ παρ
νῦν πε λέγων· ἐκ ἰσχύσε ἐν ἀνομίᾳ πατρὸς ἐν, ἡ
γὰρ ἐσι ἐν ἐκ ἐξ ὧν ὁ ἀγαθὸς, ἐδὲν πονηρὸν τὸν ἐκ

αν εἶδεν. πῶς οὖν καὶ ὁ Νῶε φησὶ τὸ ὄρος τὸ
φθὰν γενόμενον, ἢ σχεδὸν αὐτὸς ἑαυτὸν ἔλυεν ἢ ἦ-
ν ὅτε διὰ τὸ ποτὲ τὸν φόβον προεγνωκέναι; ὁρᾶ-
ς καὶ ὑπογράφει ὁ Νῶε, ἀλλ' ἐν τῷ ἄκρῳ αὐτὸ, εἰδὼ
ὡς καὶ ἴχνη τὸ ὄρος ἐφύλαττε. ὑπὸ δ' αὐτὸ τὸ
ἐκεῖσε ὡς φθὰν τὸν ὅλον, ἀλλ' ἐν τῷ
ὄρει πίνη ἢ ὑπεστήσαν δι' ὧν ἐμήνευε τὴν λέξιν
τὸ ἀνεστὸ ἐκ ἀναλλοιώσεώς τῶν ὑγρωθέντων
περὶ ὅλου ὑπὸν τοῦ ἀέρος. ὕστε καὶ τὸ σχεδὸν
μ' ἀσφῆ τῶν ἀπὸ τοῦ ὑπνώσεως κλέπτας, εἰστὸν
ὡς τὸ σχεδὸν, ἢ τὸ πάσχον ἀκρῆν ὅπως
ἐφάσκομεν καὶ φανὰς ἴδιον, ἢ τὸ ὑπόδηλ, ὅπερ
καὶ ὁ βοῦν πίπτει. θεωροῦσι δὲ τὸν Νῶε τῷ
πρώτῳ διαλαθεῖναι ἀνθρώπῳ, ἐξιὼν δ' ὡς ἑκά-
τερος ὁ μὲν τὰ παρελθόντα ὁ δὲ τὸν μέλλοντα,
λέγω γεωργίας ἑκάτερος, ὕστερ κατακλυσμὸν
ὡς ἐν τῇ τοῦ κόσμου πρώτῃ γενέσει πανδιὰ
καταλύσεως ἢ γῆ, ὡς ἂν εἴληφε διηγήσατο
τὸ ὕδωρ ὡς δυναμωθὲν μέγα καὶ ὀρθώσαν ἢ
γῆν. διηγεῖται δὲ πότερον ἢ ἀπόλεσ περὶ
τοῦ καταλυσθῆ ὧν, ἢ Νῶε τούτοις ἐνεστὼς
καὶ φθὰν τοῖς ὡς ἂν μέν· τὸ φυτὸν, ἐξαίρετ' ἐν
ἄνθρωπον, διότις ἀγροῦν ἐμβλῆθη πιόν· ἐ γὰρ ὧν
ὁ ὄρος πῶς ἢ γῆ ἐκβληθεὶς τὸ περὶ τοῦ καταλυσθῆ
ἦτοι ἐκβλάστησε; καὶ τάχα ἄρα ἐκνεκήσε τὸ
μὴτε κεφαλὴν μήτε ἀγκονίαν περὶ τὸ κα-
ταλυσθῆ ῥηθέντα. ἢ γὰρ καὶ χωρὶς τούτων ἐ-
μαίνετο, τίνες ἂν εἰσὶ τούτων ἐγένετο. τῷ
δὲ ἀξιοῦντι λόγῳ τοῦ βλαστῆσαι ὁ γῆ καὶ γὰρ
τὸ φυτὸν ἀναβλύσαι, τῷ καταλυσθῆ παλιν
ἠφανισθῆναι. καλῶς δὲ φησὶν ἔκτη ἔτει κατα-
κλυσμὸ ὕδατος, ὁ πυρός. ἀλληγορίας δὲ χάριν
ὁ γεωγρὸς Νῶε ἐβούλευσε γεωπονῆσαι, τὸν καλ-
λιστον λαὸν τῶν ἐν χριστῷ. ἔπειτ ἐκ τῆ ἁγίᾳ πρὸ
τοὺς ἀυτοὺς, ἐπαδὴ τούτων δίκαι, ἐρεύνησεν,
ἐτελμήσε τῷ πιθῆ, ἐξωρύξε δὲ τῷ ἄκρῳ ἀ-
τῆ, ἐσανεῖσε παρὰ τῆν ἐυδοξίαν, χαρὰ ἐ ἴσλα-
ιὸν λαὸς ὁ ὀνειδίσας ἐπὶ τῷ σαφῆ τὸ τῆς
ἐναλλαγῆσεως, ἰδὼν ἀκαλλὲς ἐὸς πρὸ τὴν
ἄκρον φθὰν χεγοσμένον, ἕλαιον γὰρ αὐτὸν καὶ
ἐκ ἦλεν ἕλεος ἐὸν κάλλος ἠδαῖας φθὰν. ἢ γὰρ
λεῖ δύο λαὰ, ὁ τε περὶ νόμος πιστὸς, καὶ ὁ ἐκλε
τὸν ἐκκλησίαν· ἴλαθὶ ὅπερ ἐστὶ κάλλος

---

lum pulchrum hoc illa est: indagabilium servitus peccatorum
illi est imposita. Quando vero Deus in peccatis nostris
non erubescit abrenuntiabit. Sacerdotes in populo, ipsorum
spiritu, quo se ipsi prudenter vivere promittit, et bonos
opus a terreno fructu colligere cupiens, vineam hujus
mundi exuit seu Noe. in domo tamen sua id facit, quia
in omni electorum suorum mutatione certe non est. Ipse
autem altum vinum vetus fortis, aliquis colligat, non
omne vinum est de vino. Joan. Chrisost. temperan-
tia omittat Deum qui sibi pax, in non ejus tem-
perabit: cum scitur homo incontinens e convivio
adhuc non solet discedere, quam omnes mentem ha-
buerit. Deinceps etiam Scriptura docet quidem
Isac. sabbatum esse. [pro quibus Ezras vox de eo
dubitatur, qui bene poti sunt & inebriari solebant in
principio?] hoc loco additur. Femina enim debuit chri-
stus: altera cum mentis aliquis compos de vinum non
est, quae sane christus peccaminosa est malorum
& hominum progenies: altera quando aliquis de se
ipsa talem non habet, quae in hominem quasi depravat
omnino odit. Similem autem praebuit Dominus
Jesus.
Jam nobis decertet: utraque enim gravi, e qui-
vidit quidem illa, his vero ge area: videri ferun
quod diluvium colave. incipit. [Post diluvium in qua
nam cum primum mundus conderetur, terra dilu
vio quo, quodammodo absorpta fuit: non enim
aliter. Deus dixisset, congregatur aqua in congre
gationem unam & appareat arida. Quibus verbis
diluvium aquae quae obtexit antea, an il
la prima quae fuerit inventa? statuunt quamdi
arborum quidem speciem idam omnino exhibuisse,
vinum autem quae ea elicjendi audacem primum No
am fuisse; quandoram diam ea ea nondum satis co
gnito bitino fuerit inebriatus. Etenim si jam olim
vinum gustatum, quare nullis qui ante diluvium co
nosse esset, mentionem invenimus? Haec forsan di
vina & ordinavit da providentia ut nec carnibus
ante diluvium necessitatem nec vinum potarent.
Cum enim alterum horum abstinentia tum vero fortes
fierent, quales quasi futuro eos fuisse decimus? Si
hoium quoque complexo fuisset. Ethanim audemus
hi olim perditi, progeminet terra, nunc quasi re-
vivem providerit, postquam diluvio omnia devasta
fuerunt. Oportuerat peregrum apte ait: non am-
plius erit diluvium aquae, non ignis. Si allegori-
cum autem sensum velimus sequi Noe agricola ni
ream plantavit, pulcherrimum in Christo populum.
Et vino ebe primus ipsorum bibit, hic
figuram sustinens? inebriatus est, hoc est passionem su-
summabus fuit: nudatus in domo sua, id est a Judaeo
cruci affixus est. Cham autem Judaeorum populus est,
qui irrisionem in crucis pendentem ludibrio accepit,

---

deformem prorsus cum esse videatur & quidem ad divinam naturam formam quo spectat. Videns cum Enon habebat
Ep. 111,3
Speciem neq decorem inquit Isaias: Reliqui autem duo populi, fidles simigunt qui ante & post legem vixerunt

Iapheth amicum, quod Dñs dilationem Ismaelitæ, nobis enim Deus & pater peccatorum suum filium revelavit. Deo quam enim volebat cedere, quæ in medio eius maxime ecclesiæ primo fuerunt peccatis in idolis viribus fidei, sive deambulandæ. Devastatam autem Chanaan Judæo Christho condemnavit impietas: quia omnis qui facit peccatum servus est peccati: servus autem non manet in domo in æternum. Si ergo vos filius liberaverit vere liberi eritis. Accepérunt tamen non nulli eius habitare in domibus Dei. non desiderabit Iapheth in domibus Sem. non desiderabit Japheth in domibus Sem. Benedictus Deus Sem. Deo autem peculiariter hoc dicit, quoniam fidei nouerat hoc semen ejus. Spiritus sanctus: Ejus Abrahamus etiam progenies Christus secundum carnem est orientium: quapropter & ipse dilatandi, precatur ut Japheth in ejus tabernaculis habitare liceat.

Et fiat Chanaan servus ejus. Video nihil aliud quam Prophetiam esse ea quæ a Noe profecta sunt. Ebraam Medianm, hoc est chaldæos, qui Japheth filius erat, pulcherrimum partem hæreditatem Dei occupavit: Medianm nimirum quæ non posthemus peroidero paruerit. Potest hoc Romanum imperium hoc loco intelligi, quod demum ab Chananæum Iberes. posteri ejus eorum in potestatem suam redegit. Quæ dilationes itaque hæc sive latitudines Noe sunt sub benedictionis maledictionisque figura protectæ: & pervenis enim & Romanis Chananæis servivit posteritas.

Filii Japheth Gaber, & magog, & chadai & Javan, & Thiras, & Thobel & caleri. Hi quidem habitaverunt omnem regionem illam, quæ a Javan & Ammane montibus per Asiam usque ad Tanaidam fluvium protenditur

Chami vero posteri habitaverunt illam terræ tractum, qui a Syria Ammanea & Libano montibus Austrum versus usque Ægyptum, ea quoque occupantes quæ versus mare spectarunt, & Orientem usque Gadeiram.

Jafeth septem habuit filios	Filii Chadi
Gamer cujus posteri sunt Galatæ.	Chus a quo descenderunt Chuzæi Æthiopes
Magog cujus posteri sunt Scythæ	Mitraim a quo descenderunt Ægyptii
Madai cujus posteri sunt Medi	Phuth a quo descenderunt Phuthæi Libya
Javan a quo nomen habet Ionia	Chanaan a quo descenderunt Chananæi qui hodie dicuntur Palæstini.
Elisa cujus posteri sunt Æoles.	

ἡμῶν γὰρ ἀπεκάλυψε ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τὸν ἴδιον υἱόν· πρὸς ὃ καὶ φησὶ κατηκολούθησε τὸν τῆς ἀγάπης τοῦ Σημ· τὸ γὰρ τὸ σῶμα ἀνθέστως φρονοῦν ἡ ἐχάτη τῶν πεσόντων ἐφιλόνεικαν τὴν ἄνωθεν ἀγάπην ἀσεβῆ τε καὶ πίστεως τέρμα. τὸν δὲ τοῦ Χαμ διάλογον χρησὸν ἰουδαίων κατεψηφίσατο λίθων· ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας, ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. τινὲς δὲ τὸ κατηκολούθησε ἐν τῷ οἰκουμένῃ Σημ ὁ περὶ τοῦ Ἰαφὲθ εὐδόκησε, περὶ δὲ τοῦ θεοῦ τοῦ πλατύνοντος. οὐδεὶς ἦν ἄπαξ ἐπὶ τοῦ Σημ ἐκλεκτὸς ὁ θεὸς τοῦ Σημ, ἰδικῶς δὲ τοῦτο ἦν, ἐπηλθε πιστὸν ἔδει εἶναι τὸ λοιπὸν βούλημα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐξ οὗ ἀβραὰμ καὶ ὁ χριστὸς κατὰ σάρκα· διὸ καὶ τὸν Ἰαφὲθ εὔχεται βαθὺ οἰκεῖν ἐν τοῖς τόποις οἰκουμένῃ. Καὶ γενηθήτω Χαναὰν παῖς αὐτῶν. ὅρκος ὅτι περιφρόνημα ἦν τὰ παῖς τοῦ Νῶε, καὶ γὰρ Μωσῆς τοιοῦτον ὁ Μῶδος τοῦ Ἰαφὲθ ὧν ὑμᾶς τὸ κάλλιον τῶν Σημ οἰκήσεων κατέχε, τὴν Μηδίαν, σύνεγγυς ἐκ ἐλάχιστον τῶν τοῦ περσῶν γῆς βουλεύσατο δὲ καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν βαβυλῶνα τότε νοοῦσα ὅτιες κατέχε τῶν Σημ καὶ τῶν Χαναάν. περιεσώθη δὲ τῶν Νῶε τὰ ἐν Χαλδαίοις οἰκήσεως ἢ κατέχας, καὶ γὰρ περσῶν καὶ ῥωμαίων ἐβασίλευσαν καὶ δούλευε τὸ βυθίσας Χαναάν. υἱοὶ Ἰαφὲθ γαμὲρ καὶ μαγὼγ καὶ μαδαὶ καὶ ἰωὺαν καὶ ἐλισὰ καὶ θοβὲλ καὶ μοσὸχ καὶ θειρᾶς. υἱοὶ δὲ γαμὲρ ἀσχανὲζ καὶ ριφὰθ καὶ θωγορμά. υἱοὶ δὲ ἰαυὰν ἐλισὰ καὶ θαρσεὶς κιτιεὶμ καὶ ῥόδιοι. ἐξ τούτων διεκρίθησαν αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, ἕκαστος κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὰς φυλὰς αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. υἱοὶ δὲ χαμ χους καὶ μεσραὶμ καὶ φοὺθ καὶ χαναάν. υἱοὶ δὲ χους σαβὰ καὶ ἑυειλὰθ καὶ σαβαθὰ καὶ ῥεγμὰ καὶ σαβαθακά. υἱοὶ δὲ ῥεγμὰ σαβὰ καὶ δαδάν. καὶ χους ἐγέννησε τὸν νεβρὼδ οὗτος ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς. οὗτος ἦν γίγας θηρεύων ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ· διὰ τοῦτο ἐροῦσιν ὡς νεβρὼδ γίγας θηρεύων ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ. καὶ ἦν ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ βαβυλὼν καὶ ὀρὲχ καὶ ἀκχὰδ καὶ χαλάνη ἐν γῇ σενναάρ. ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν ἀσσὼρ καὶ ᾠκοδόμησε τὴν νινευὴ καὶ τὴν πλατεῖαν πόλεως καὶ χαλὰ καὶ ἀνὰ μέσον νινευὴ καὶ χαλὰ ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη. καὶ μεσραὶμ ἐγέννησε τὸν λουδιὶμ καὶ τὸν ἀναμιὶμ καὶ τὸν λαβιὶμ καὶ τὸν νεφθαλιὶμ καὶ τὸν φαθρουσιὶμ καὶ τὸν χασλωνιὶμ ἐξ ὧν ἐξῆλθον οἱ ἀλλόφυλοι καὶ τὸν καφθορείμ. καὶ φοὺθ ἐγέννησε τὸν χανανίτην καὶ τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ καὶ τὸν χετταῖον καὶ τὸν ἰεβουσαῖον καὶ τὸν ἀμορραῖον καὶ τὸν γεργεσαῖον καὶ τὸν εὐαῖον καὶ τὸν σαρεκαῖον καὶ τὸν ἀραδαῖον καὶ τὸν σαμαραῖον καὶ τὸν ἀμαθαῖον. καὶ μετὰ ταῦτα διεσπάρησαν αἱ φυλαὶ τοῦ χανανίτου. καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια χανανίτου ἀπὸ σιδῶνος ἐρχομένου εἰς γεδὼρ ἕως γάζης ἐρχομένου εἰς σοδόμων καὶ γομόρρας καὶ ἀδαὶμ καὶ σεβωεὶμ ἕως λασά. οὗτοι υἱοὶ χαμ κατὰ τὰς φυλὰς αὐτῶν καὶ κατὰ τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. καὶ τῷ σὴμ ἐγεννήθησαν υἱοὶ ἕβερ καὶ ἀδελφὸς ἰάφεθ τοῦ μείζονος. υἱοὶ δὲ σὴμ ἐλὰμ καὶ ἀσσὼρ καὶ ἀρφαξὰδ καὶ λοὺδ καὶ ἀραμ καὶ ὐς καὶ ὡὴλ καὶ μοσὸχ καὶ θειρᾶς. υἱοὶ δὲ ἀραμ

Θοβὴλ ἀφ' ὧν ἤρξατο Σαβὰ υἱοὶ Χὼς
Μοσὸχ ἀφ' ὧν Καππαδόκες Ἰωνὰδ ἀφ' ὧν Τετύλη ἔθνος

Γενεαλογηθεὶς δὲ ὁ ἀπὸ τοῦ Ῥίσπα ἀφ' οὗ ἦσαν
Σαβὰ κατὰ ἄλλον Μοσὴχ Σαβαλὰ ἀφ' οὗ Ἀσσαβῆνοι
ἡμῶν μετὰ τοῦτο ἀνατεὶ ἵνα Σβαρδαὶ ἀφ' οὗ Σεβαρδηνοί
ὅταν τὸν περήτερα λόγον Ἰωδαὶαν ἀφ' οὗ Ἰωδαῖοι ἢ
Ἰουδαϊκὸν ἀφίωμεν, ἀπὸ τῶν ἀ- Ἰουδαϊκοὶ ἔθνος
κολουθίας ἀγόμενοι πάντ-
λέγω τοὺς ἐντὸς ἢ τῶν ἀνατολικῶν.

Χ 5 cc Ἔθνος κατὰ Ἰλλύωνας, τὰ μετὰ τοῦτα λέγω,
ἢ τὰ κατὰ Ἰλλύωνας. ἐνταῦθα δὲ ἄλλος ἐστὶν ἀ-
πὸ τοῦ Σημ.

Χ 9 cc Νεμρὼδ ἅτος ἦν τύραν κυνηγὸς ἐνάντι κυρίε.
διὰ τοῦτο ἐρεῖται Ἰωσήπιος ἀέρωτα Ἡρακλῆ τῶν ἐν
τοῖς ἐπινοηθέντων.

Χ 12 cc Καὶ ὠκοδόμησε τὴν Νινευί. ἔστι καὶ ἐν τῇ Ἀκραβί
πόλις Ἰουδαίων Νινευὶ καλουμένη.

Χ 11 cc Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἀρχὴ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ Βαβυλὼν
ἐκ τούτου ἐνοείκεται τὸ ὀνόμενα τὸ λαὸ τὸ ὅλον
κατάρχειν τοῦ λεγόμενα λεβηκότα, πρῶτος βασιλεύ-
ων τοῦ λαοῦ ἦν ἐλάβεν ὑπὸ τοῦ Κῶς Σημ ὁ
ὠλόμενος. διὸ καὶ μέγαντα τὸν Νεμρὼδ καλεῖ
θηρᾶ κυρὴ ὡς ἀντάρεντα τῷ Θεῷ, καὶ τὰ μέ-
γιστος ἔθνα τολμῶντα, καὶ τοῦτον ἰδὼ δοίαμαι
τυγχάνοντα, ὡσεὶ ἐπιχειρῶν ἐπικρατεῖν ἀνθρώπων,
καὶ τοῦτο ἐν λῷῃ τῆ σχεῖν αὐτὸ περδικεῖν. Λέ-
γουσι γὰρ ὅτι τῶν κλήρων φανερῶς ἀποκεκληθέντων
ἑκάστῳ τῶν ἀδελφῶν, ἐνρίσκεται Νεμρὼδ ὁ
ἐν τῇ χαῷ, ἐν ἄλλοτρίᾳ λῷ τῇ Σημ βασιλεύ-
ων.

Φ 18b. cc Καὶ τὸν Σαρεσεῖον. Ἐκτείνων φανερῶς ὅτι Σα-
ρεσεῖος τὸ λαναὰν υἱός, ἀφ' οὗ Σαρεσεῖα ἡ νῦν
ὑπὸ παλαιστίνη χωρὶς τῶν Σαρεσείων προσηγόρευ-

Φ 19 cc ἕως ἐλθὼν ἐπὶ Γέρραν, ἀφ' οὗ νῦν καλεῖται ἡ
τετραγωνικὴ ὑπὸ τῶν Σαρεσείων ἐρημία, σπήλαια
ἔλευθεροποιλεως βαθέῖα καὶ πρὸ τούτου πόλις
δὲ ἦν βασιλικὴ τῶν βασιλισμῶν, ἐν οἷς οἱ κῆτα
Σὼς καὶ χάλκα τῶν ὁρίμων.

Φ 21 cc Καὶ τῷ Σημ ἐγενήθη καὶ αὐτῷ παντὶ πάν-
των τῶν υἱῶν Ἕβερ ἀδελφῷ ἰαφὲθ τοῦ μείζονος
υἱοῖ Σημ
Ἀϊλὰμ ἀφ' οὗ Ἐλυμαῖοι περσῶν οἱ ἀρχαῖοι.
Λοὺδ ἀφ' οὗ Λυδοὶ
Ἀσσὼρ ἀφ' οὗ Ἀσσύριοι
Ἀρφαξὰδ ἀφ' οὗ Χαλδαῖοι
Ἀρφ. καλ. Ἀσσὼρ ἀφ' οὗ Σωσὴ κατοικήσαντα τὸ λεγόμενον Σύρων
Λοὺδ ἀφ' οὗ Λυδοὶ. ὅτοι κατοικήσαν ἀπὸ Λόγ
ἕως Εὐφράτου τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι

Ἐλὰμ ἐφ' οὗ ἐλυμαῖοι περσῶν οἱ ἀρχαῖοι. Elam a quo descenderunt Elymei Persarum potentissimi
Λοὺδ ἀφ' οὗ Λυδοὶ Ludim a quo Lydi
Ἀσσὼρ ἀφ' οὗ Ἀσσύριοι Assur a quo Assyrii
Ἀρφαξὰδ ἀφ' οὗ Χαλδαῖοι Arphaxad a quo Chaldæi
Ἀρφ. καλ. Ἀσσὼρ ἀφ' οὗ Σωσὴ κατοικήσαντα τὸ λεγόμενον Σύρων Assur a quo Syri veri nominem ipsum Samaritæ
Λοὺδ ἀφ' οὗ Λυδοὶ. ὅτοι κατοικήσαν ἀπὸ Λόγ Ludim a quo descenderunt Lydi habitaverunt regionem
ἕως Εὐφράτου τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι ad Euphratem versum orientem usq. ad Indian

Thobel cujus posteri Iberes Aram a quo descenderunt Syri.
chesoch cujus posteri Cappadoces Uzal a quo Uzalitæ Gebal.
Aliam autem etiam hic Ethiopum nobi-
soch infra in Semi Genea- Hermas a quo Hermæi
logiam memorat. Iobabes Sabala a quo Asabæi
autem Sabaei, alii Sebarada a quo Sebarbitæ;
Prophetarum ladinos, ex Iudæan a quo Iudæi.
Ethiopum nobi-
lem circumdando.
ligere valeamus, an ori-
ginem an ordinationem
Chaldæorum illi intelligendi
Hunc gentis. Secundum linguam. De his quæ porro
reverentur sequentibus, inde, ad secundum linguam. Assur
Assiria vero etiam Sala est inter Semi posteros.
Nemrod hic erat gigas venator contra Dominum
Nimirum Deorum Deumque principem navali
fuisse eorum qui nunc Arudinum mediterranei.
Et ædificavit Ninivem. Et etiam in Arabia urbs
aliqua sit eorum Ninive appellata.
Et fuit ad initium regni ejus Babylon. Ex hisce
editis (Nami progenitum) cui servitutem imperi-
tabus fuerat potens, primum imperium terminis in
terra quæ Mesopotamia Semus, benedictus, pos-
sessor etiam gigas Nemrodi venatus a Domino.
va; Apostatæ Dei adversus expugnantem, gigantia-
facinora auctum, immodeste videntia, potestate hu-
confidum, dominatum, ut homines etiam in posses-
sionem quam regere successerit, Deorum etiam in regione
Deum plane non pertinente. Turculente enim
sitio condat, cum a quo fabum cujus Babes sua
distribuantur, Nemrodum se Chami genitum, in-
terras alienas, Semi nimirum, regnum reperiri ubi
possedet.
Et Samaradum. Hinc patet Chananæa filium
esse Samaradum, a quo Samaria, quos Samaritas
hodie in Paladina regione nomen Gerizita fuit.
Donec veniret ad Gerara. Abdita hodie Gerari
tica regio nomen habet, qua sita est supra Davo-
man. XXV lapidibus versus notum Claudiopolis
diolano. Regio autem Philistinorum; inde etiam
pus [illegible] dux est. Et Gades in deserto.
Et Sem natus est etiam ipsi, patri omnium filio
rum Heber, fratri Japheti majoris
Elam a quo descenderunt Elymei Persarum potentissimi
Lud a quo Lydi
Aram a quo Syri
Assur a quo Assyrii
Arphaxad a quo Chaldæi
Assur a quo Syri veri nominem ipsum Samaritæ
Ludim a quo descenderunt Lydi habitaverunt regionem
ab Euphrate versum orientem usq. ad Indian

Cleano adjacentem.

Locrisio autem hic ordine quo gradu Japhet Semo major dicitur & Sole stante ea ratione ~~etiam~~ qua Iouno Saturno major vocatur, tempore licet respectu junior eo fuerit, Japhet quoque propter gentium quarum parens fuit, magnitudinem, Semo dictus major est dictus. Non secus, ut aliqui suspicari possent alium quidam Sydon penultimum filium Japheth Phoenicis nomine fuisse. Diversa enim Sidonem filium nititur quidam Japheti & alterius quidem Semi posteritatem pertinet apud Ebraeos observandum fuisse, patet. Porro ab primogenito omnium filiorum Iheu, fuerit Japheth: Primum ex verbis patet. Japheth magnis accrescentibus filii, primum inter Noae filios Japhetum e verbis ostendit; cognovit quae fratres filios quae Iovis ultimum eorum Chanaan fuisse.

Et filii Adam Uz, & Heul, & Gether, & Mosoch. Ea qui & Uz dicitur Damascum & Trachonitin condidit.

Lactanio vero stirpi, Syriam regionem a Euphrate fluvio prolensam, Syriamque ei primam includere. Idoneum Arabiae oppidum est ab & Joab.

~~Et Aphrath.~~

Joab dux Idumaeorum habuit nomen a Semo atque Iheu, descendentium, non vero a Chanaane, nobilis gentium inter eos qui a filio Adam Mosse. Ita appellatur Indiae provinciae quadam. Sinaeae Babyloniae urbs dicitur atque plantis, cujus Josephus meminit, & undes Mosen produit.

Deuter. xxxii, 8. In diebus ejus divisa est terra: quando dividebat altissimus gentes quando dispersit filios Adam.

Cum moverent qui ab Oriente. Movuerunt Graeci Jovocathen esse ajunt, qui verous plagam orientalem promovens Ner Bachorum condidit gentis. Hunnes astrologiam atque magicam invenisse dicunt. Celebrem hoc tempore fuisse quo Nimrod gigantes bello debellavit.

† est accurata notatio de Nimrodo continuata.

Non multo autem tempore a se invicem dissidebant Nimrodus atque Jovocathes. Alii tamen Assyriorum astrologiae inventorem constituunt.

Gentes descendentes. Ad filium Spiritum Sanctum hic sermo, neutiquam vero ad angelos divinitus. Opifices enim [illegible] non sunt; fabricandi opifices est certum linguas condere, partes hominem loquelae instruendam, id Jahue est, ex terra constituere. Dividit Spiritus Sanctus hoc est, qui & Apostolis gentes linguas divisit species ignis. Magis ~~Deum~~ lucidendo verbum vocantes.

κατὰ Ἰνδίαν. Νεκεὶλ

Ζητοῦσι δὲ πῶς σημαίνων Ἰάφεθ τὸν Σὴμ; καίτοι ποτὲ ὡς ὁ Ἰακὼβ τὸν Ἠσαῦ ἢ καὶ τὸ Ἀξὼρ τὸν πρεσβύτερον ὄν, ἀντὶ διὰ τὸ τῶν ἐθνῶν μεγέθους Ἰάφεθ ὁ πατὴρ ἀντῶν σημαίνει ἐστὶ Σὴμ τὸ ἐξαίρετον. ἐπεὶ ὡς ἂν δὲ τις ὑποπλάβοι ὁμώνυμος ἐστι τῷ πατριάρχῃ τῶν ἡμῶν Ἰάφεθ. παρὰ γοῦν ἕτερόν τινα διὰ τῶν αὐτῶν σημείων ἀφορίζει λέγουσιν δὲ περὶ πάντων τῶν ἡμῶν ἔρις. Ἐλιφὰζ Ἰάφεθ. διὰ τὸ ἀδελφὸν Ἰάφεθ τὸ σημαίνον ἐρίζειν Ἰάφεθ πρῶτος ἦναι τῶν Νῶε υἱῶν. καὶ διὰ τὸ ἦναι ὅδε ἐπάνω αὐτῶν ὁ υἱὸς ὁ πρώτως τελευταῖος γεννηθεὶς τῶν Νῶε ὁ Χαῦ.

καὶ υἱοὶ ἀξαρὼθ καὶ Ἰεὺλ καὶ Γαθὲρ καὶ Μωσόχ. ὡς ὁ καὶ ὁυζ κτίζει τὴν Δαμασκὸν καὶ τὴν Τραχωνῖτιν. p 23.

υἱοὶ δὲ Ἰεκτὰν κατῴκησαν ἀπὸ Κωφῆνος πολιτῶν τὴν Ἰουδικὴν χ' τὴν πρὸς αὐτὸ Συρίαν. ὁ- p 27, 29
δοῦσα πόλις Ἀραβίας, καὶ Ἰωαβ.

Ἰωαὲ ὁ Ἰωαβ τὸ ὄνομα τῶν προπατόρων ἔχει ἀπὸ τοῦ Σὴμ καὶ τοῦ Ἴβρις τὸ ἐκλεκτὸν γένος ἀ μὴ τῶ Χαναάν, ἀνθρώπου τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν. ἀπὸ Μασσὰ, χώρα τῶν Ἰνδικῶν ἔθνῶν p 30.
καλδαίων. Σεννααὲ πόλις καὶ περίοικοι τῶν c 31, 2.
Βαβυλωνίων ἢ ὁμώνυμα Ἰώβηπος, ὅθεν ἦλθεν ὁ Ἰώβ.

ἐν τῷ ἡμέρᾳ αὐτοῦ διερμηνεύσαι ἡ γῆ. ὅτε διε- c 31
μερίζων ὁ ὕψιστος ἔθνη ὡς διέσπειρεν υἱοὺς Ἀδάμ. p 25

ἐν τῷ κινῆσαι αὐτὸν ἀπὸ ἀνατολῶν τοὺς Ἀβ- p 6 pr 2
ραὲ φασὶν ἡ Ἑλλὰς ἦναι τὸν Ζωροάστρην, ὃς πρῶτος μαγείαν ἐπὶ τὰ ἀνατολικὰ ἔθνη ὁρμῆσαι γίνεται βαρβάρων. ὅτος φασὶν ἐξεῦρε ἀστρολογίαν καὶ παρέμενε πολὺ ὡς ἡ ἀκρίβεια τῆς περὶ τῶν γιγάντων περιέλθῃ ὅτος ὡς ὁ χρόνος. ὁ πολὺς δὲ ἀλλάων τῷ χρόνῳ διεπίκρωσι περὶ τὸν Ζωροάστρην. ἄλλη δὲ τὸν Ἀσσυρίαν ἀστρολογίαν.

Ἀνάτ' κατεβάντες. πρὸς τὸν ἡμῖ ἄρκτον, p 7.
καὶ τὸ πρῶτον τὸ ἄρκτον ἡ πρὸς τὰς Ἄγκυλας, ἡ γὰρ ἡμισφαῖρα ἡ Ἀγκύλη. ἡμισφαῖρα δὲ τὸ κυκλοφορικὸν, ὃς τε καὶ τὸ Δαλετὸν δῆναι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τοῦ γῆς ὡς ὁ Ἰὼβ λέγει. τὸ τοῦ γὰρ ματος ὄρθιον, τὸ καὶ τῶν ἀποστόλων ὕστερον ἐμείβαντος φλόγινος εἰ ἡμῖ πυρὸς, καὶ σχίζοντες ἐμφατικώτερον τὸ δῆτε διηρμένην τὰ ἔρια

πρόδηλον τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὅπως ἐπὶ τῶν πρώτων ἀνθρώπων. ὅτε δὲ τὴν ἁμαρτίαν ὧδε κακῶν ἀνθρώποις αἰτία γεγένηται, ἀφῄρητο διὰ τὴν ἀδικίαν, ἀφῄρητο διὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν κατελυθησῶν τὸ πνεῦμα τοῦ ἁγίου· ἐμὴ γὰρ καταμονὴ τὸ πνεῦμα μου ἐν αὐτοῖς· νυνὶ δὲ πᾶσι καὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐπιστεύθην, ἧν ὡς τοῦ θεοῦ προφήτην μὲν τὴν ὁσιότητα, ἐπὶ τῷ πνεύματι τῆς ὑψηγενάτης ἀξιώσεως ὄντα ἢ κακίζειν τοὺς ἰδιώτας αἰσχύνην ἐνεδείκνυτο· διὰ φιλανθρωπίαν δὲ κωλύοντος παντὸς λιθεύειν, ὅσα δὲ βλασφήμει καὶ πᾶσαν ἀκριβῆ τὴν ὑπ' ἀνθρώπων ἀγάπην ὁσιοφώνων πρὸς ἑαυτὸν· τινὲς δὲ ἦν ὡς ἐξ αὐτοῦ ἀνειλῆφθαι βουλόμενος φασὶ τὸν πύθωνα εἰδέναι προλογεῖν, ἀλλ' ἡ σὺν ἀπλῶς δι' ὄνειρος τοῦ ἐνδεοῦσαι καὶ φυσῶν ἐπὶ φυσήλαις τοῦ ἐζῆσθαι. τοιαῦτα φασὶ καὶ παρὰ ὠσιῶν ἑαυτῶν ὄντα, πρὸ τὰ διαπαρῆναι ἐπὶ προσώπου τοῦ ὑπ. ἡλίου φασὶ ὡς διαπαρέντος τὸ θεῖ τοῦτο τῶν ἀνθρ φαντῶν κατασκάπτοντος. ἐγὼ δὲ τοῦτο ἀνεβλέπω, ἄλλοτε ἄλλως προβαίνοντα ὁρῶν, ἂν δὲ καὶ τὸ τοῦ πύθωνος ἀκροδομῆσαι δὲ διὰ τοῦ ἀεὶ τοῦ ὑψηλότατα καταλυθησῶν, ὑφ' ὁμοίοις αὐτοῖς καὶ φύσεσι διὰ τὸ ἀδιάλειπτον κεχθῆναι ὡς σαλλόν ἀνεξέτην δυναμένη περὶ ὕδωρ. γίνεται δὲ περί τι σύζευξ τὸ ὑψηλότατα ὡς ἐσοφθεῖ φλέγων τι καὶ προσδόλως ἀνίστασθαι δ' ἂν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐξανεπὶ ἐξῆς δηλοῦντων ἐθνοσίνων πληθυσμάτων, σὺν τοῦτος ἀδυνάτους ἅμα δὲ καὶ ἀνοικτίρας σῶσαν ἐπιμιχθῶν. λέγη φασὶ καὶ τοῦ δι ἐκλείψη ἀπ' αὐτῶν πάντα ὅθα ἀν ἐπιδοῦναι παρθεῖ· ὅσα δὲ φιλανθρωπίαν, ὁ θεὸς ἰουδὸς ἤλθεν ἐξ τοῦ ἀτεφθῆν τὴν Ἰλιώναν, ἀλλ' ὡς ἐν δικαιοσύνῃ σθέλλων ἐνδύνας ὑφίζην τὴν ἀποδόσιν περιτίθεται λίθων. ἰδὰ γὰρ ὅλως εἰ ἡ τέτο ὅτ ἔαν το παρθεῖ· τετίσι συζύξ συμβάδα ἐπὶ τέτρτο διαιρεθῆν, ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ ὄντι ἐχθλαυτο τῇ ὁσιοφωνίᾳ τελεσθεῖσα ἐξ ἐδάνθη διαφωνίᾳ, δυνεθῆναι ἡμᾶς ἀλλήλοις ἀποδοῦναι

tues 88 Trinitatis personas significat, quam quidem [superius] audire facamus hominem [sed] cautus. Observa autem quantorum malorum causa peccatum hominibus fuerit. Abstulit enim illis in Adamo insolabilitatem; abstulit in eis qui diuum percipient Spiritum Sanctum. Non enim inquit Deus, permanebit Spiritus meus in eis. Jam denique omnibus omnium diuitiis: non quasi Deus a linguarum unitate sibi metuerit, vel timuerit ne turres in altum surgentes, aliquo modo eum deficere, impossibile enim, licet omnes mundi sui ei viri imperarent adhuc, fuisset. Sed potius incaedum laborantes & desperantes in genus humanum amore, ab opere isto ausa cave volebat: simulq; universam terram incolis frequentari volebat: fuit institutio linguarum idcirco ut dicitur abscisa cum soleant semper qui eadem lingua utuntur propere se invicem habitationes quaerere. Sunt tamen in ea opinione nonnulli, non ideo ut in coelum descendere possent, turri obtendisse animum dejecisse homines istos: sed propterea, quod tam apud posteros nomen memoriam magnum operibus sibi quaererent. Judaei inquiunt, quia nobis nomen antiquum disperganus in faciem omnium terrae. Quaerendi enim dispergendi causa Deo esse, tam valde clarissimus in scripturis manifestatum; quamvis post differre illam dispersionem cupientes, illico subindae quaerendi praestitisse, qualis etiam exputum de turre gerendum consilium fuit. Alii rursum propter diluvium quod nuper contigerat, ne denuo secundum quod diluvium inquirere subvertitur locus hoc eos timentes quod: quasi propter & expulsi fuerint ut, quia vesiderent maxime idonei. Posita autem turris hac fuit Phlegonte, ex Heraclito autem in regione aliqua habitandi. Reprendit autem eos Deus cum ex his radicibus [et] tantae pullulaturos praesidere pecudes, ne impossibilibus laborandi, nihilq; profecturis operibus manum amplius admoverent. Inquit enim: & nunc non deficient ab illis omnia quae conati fuerint facere. Considera vero de humanitatem, non enim subito ad linguarum diuisionem descendit sed quasi tribunalis alicujus speculator judicium; causam prius dicit, inquiens: Descendabimus & hoc inchoaverit facere. Quasi dicerit: Nemo reprehendat ad divisionem inter homines promptum enim linguae communi primo decido: non fuerunt ego linguarum divisiones approbo & prout decet ago sum. Quippe nos quoq; [tempora] exemplaribus quae [do] efficere cupit, ut nostrum coram nobis inveni-

+ & animo eorum agitasse quidam existimant

cendi dicendas nos non subtrahamus, licet maximas eiam & manifestissimas injurias illatas nobis fuerint, exemplum Domini, qui eorum quos fecit volumen-
redd[it]
tatis, imitatus. Verbum autem descendendi
[illegible] & cubitum animo movens hinc
[illegible] quomodo enim
ro qui corporeis oppressus est omnia ab imperfecta &
loco in locum transferendo? Quamvis nonnulli sic
fieri Dei quasi descendentis, operationem
practicam hic intelligant; ut consilii nimirum hominibus istic qui fecerit ista, quo eadem idem
fecerit, hos sedulo fortasse studium: id esse epistomatis
rende. Et eorum autem, qui non id animo ab ista
Nabuzardan
gitatum fuisse, ut coelum conscenderent. Audiat
sententia, verba cujus altitudo coelum contingat
majoris gallem emphaseos gratia, quo more
S. literarum ad hibemur. Sic enim de navigan
tibus etiam David canit: descendunt usque ad
Ps. CVII, 26 coelos & descendunt usque ad abyssos.

Quidem
Secundum linguas earum. Lutherus hac tempestate tuvi gubernacula manus armata, deo per
nendum
linguas divisas fuerunt: etsi eos tamen quibus
ideo literarum monumentis mandavit, nullo tempore recentiori discendo anticipari posse deinceps contigerunt. Praeterea passim & ipse sibi
plura conjecturas locum faciunt, praecipue ad
lem liber Josuae, ab aliquo scriptoris eum prophetarum, quidlibet Spiritu S.; & quidem
scripta collecta fuisse. In Josuae e
nim libro, dum terra divisionem commemorat
ubique, quae Ephraimiticae tribui per sortem ob
venerunt, frequens fuerit Scripturarum, Spiritus Sancti instinctu, adeoque, inter alia hujus
cuadraret
fecit, hanc illam esse urbem, [illegible] Ephra
imitas non fuisse: sed quod in priscino statu
illae permanserint, usque dum Pharao Nechi
Nechao
ter, temporibus Regum Josiae descendens
in potestatem eas redegerit. Quorum, in Ju
dicum libro, ubi de Micha & Idolo Dan ab
idolo Micha narratio instituitur: memorabilem in
venimus Danitas in cellis idoli ishy pervahisse ad
captivitatis usque Babylonicae tempora.

Et genuit Cainan. In Hebraicis codicibus
Arphaxad Salam genuisse dicitur, quaeve
inter duos istos interceduni obeli conspicua in
veniuntur.

Sem filius centum annorum cum genuit Ar
phaxad secundo anno post diluvium. Quomodo
centum annos natus dum esse potuit, si quinge
simo aetatis suae anno Noae eum genuit? Se
centesimo autem anno diluvium contigisse si

καὶ τὴν ὠμότητα τὴν ἀδικηθεῖσα, παρεδόθησα
τοῦ δικαίου κριτοῦ τὸν θεὸν ἀναδεί-
ξειεν. τὸ δὲ καταβαίνειν ἀνθρωπινώτερον ἢ
γεται, τὸ γὰρ ἀνώμαλον καὶ πάντα πλεῖον
πᾶσαν ἔχει στεναχωρίαν· ἢ καὶ τὸ μάλιστα τὸ
νος ὡς καταβαίνος ὑπείκοντος τῷ θεῷ τῶν ἐνθ
δῶναι, ἵνα γνῶθι τοῦ ἀσυμπτώτου καὶ ἐφ' ὅλου
πεποίηκε, καὶ σὺν αὐτοφανῶς φθονῶ ταυτόσῃ
κατὰ δὲ τὸ λέγοντας σὺν τῷ ἔρανον ἀνείναι ἐκ
τοῦδε, τὸ ἕως τοῦ ὕψους ἁπλῶς ἐστι
ἐσχατιαί, κατὰ δυνάμεν ἀσφαλεῖν· περὶ γὰρ
τῶν πλειόνων φθονῶ ὁ Δαβὶδ ἀναβαίνειν
ἕως τῶν οὐρανῶν καὶ καταβαίνειν ἕως τῶν
ἀβύσσων.

Κατὰ γλῶσσας αὐτῶν. καὶ σὺν ὅτι ἡ πρῶ Ο.Τ.31
γονικὴ ὁδὸς τῶν γλωσσῶν ἡ ἐναργείς, ἀλλὰ
μάλιστα σὺν ὁ μωϋσῆς ὁ ταῦτα γράψας ἱκα
ἐναχθεὶς τῶν λόγων γεωτέρους, προδηλο
κώτερον λέγει τὰ σπέρματα ταῦτα μηνύσας.
ἔμοιγε πολλαχόθεν τῆς γραφῆς ἐσι σχολάσαι
καὶ μάλιστα ἐκ τῆς βίβλου Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὡς
ὑπό τινος τῶν γεωτέρων προφητῶν ἀφῆ
γραφαὶ τῆς παλαιᾶς ἁγιωτικῆς συντάξεως
πνεύματι ἁγίῳ ὡς φαίνω ὑπὸ ἕνδεκα τῶν προ
φητῶν. ἐν Ἰησοῦ Ναυῆ τοῦ μεσιτεύσας κατελ
λον καὶ τοὺς πόλεις τοὺς κληρονομίας τῆς φυλῆ
Ἐφραὶμ διαμεῖναι ὁ τοὺς γραφεὺς ἐν πνεύματι
γίῳ συντεταγμένον, ὅτι τινὲς καὶ τινὲς τῶν
πόλεων ἐν ὑλοτόμησαν ἐξολοθρεῦσαι ἢ ὑπ' αὐτῶν
ται, ἀλλ' ἔμειναν ἕως Φαραὼ βαβιδεὺς λήπτη
δονὸν ἐπὶ τῶν βαβιλέων τῆς Ἰσραὴλ λα
βεν δυνατὸ ἀχμαλωσίᾳ. καὶ πάλιν ἐν τῷ κε
ταῖς ἐφ' τὸ δίψημα τὸ κατὰ Μιχαΐ καὶ τὸ
φυλὸν δὰν καὶ τὸ εἴδωλον Μιχᾶ, ὑπομεῖναι
πάλιν ἕως ὅτι ἀνῆλθον ἐξορίστου ἀπὸ τῆς
φυλῆς Δὰν ἕως τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος.

Καὶ ἐγέννησε τὸν Καϊνάν, ἐν τῷ ἐβδόμῳ Gen. 5,9.10.
ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Σελὰ γένεσ, καὶ τὸ μῆκος
ἐτῶν ὀβδομήκοντα.

Σημ. ὑπὲρ ὃ ἐτῶν ἐστι ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξάδ, Φ.10
τέρα ἔτος μετὰ τὸν κατακλυσμόν. πῶς δὲ ἐν ἑ
λίων ἑ πενταετοῦσιν ἔτη τῶν ἐγέννησε Χρί
ετη δὲ χ' γέγονεν ὁ κατακλυσμός, ἢ ἔτη δυοῖν

βαλημ ἀπιστίαν ἐξ Ἀεὶπολιν λεγεί, ἡ καὶ ἡ
λα· φοβῶ δὲ Βενιαμίν, ὅπως φάντασμα τὸ λαλη
ὁ θεός· Ἀλλὰ δὲ τῶν ἔργων τόπος ἐστὶ κατὰ λο
φοὰ βαιθηλ ὁ πλάγιος.

Ψ 13. ἐ Ἴδων ἦν ὅτι ἀδελφὴ αὐτῆ ἐστι· οἰκονομία ἦν
τὸ ἐφοβήθησαν τὸν Ἄβρασ καὶ παρεμβλῆ τὸ Σάρ
καὶ αὐτὴν πᾶς αὐτῆ ἐμβρύνας. ἵνα παιδίων
ὁ θεὸς τὸν φαραὼ καὶ τὸν πιστὸν ἐκδικῶν καὶ
τῷ ὕδατι γνωσθῇ, καὶ τὸν δίκαιον ἐυεργετῶν
μὴ λάθῃ· ἅμα δὲ καὶ διὰ τύπου ἡλευθῆ τῷ
Ἀβρασ ὁ θεὸς ὡς ἔδος αὐτῷ τὰ ἐλλόγια
τῷ σπέρματι αὐτῆ βυρθῆναι.

Ψ 17 ἐ Καὶ ἔπαιεν ὁ θεὸς τὸν φαραὼ ἐπαθλαις με
γάλαις· ἐκ τότε ὅλον ὡς πρὸ αὐτοῦ ἄφραδ
τὸν φαραὼ, τοῦτο παρὰ ὁ θεὸς, ἡ γὰρ ἐκδικη
ὅλον ὅτι φιλάτλων καθαρὰν συνεβαῖνε· βύσσ
ρεῖ δὲ τὸν φόβον τῷ Ἄβρασ, ἵνα δύξῃ πᾶ βε
πθγαν. καὶ πιστοτέρων ἐβάδυται τὸν δίκαιον.
Ἀνωθεν δὲ σικεῖ ἀναλαβόντες τὰ τῶν ἄλλη
θρείας ἐπτάδωσεν νόμον. ὁ γὰρ ἀποκλησιακὸς
τῷ Ἄβρασ ὁ θεὸς κτίσιν ἀποσῶσαι τῆ βυσσ
κήσας αὐτὸ, ἀλλ' ἰδὼν ἐν αὐτῷ ἄξιόν τι τῷ ὑ
πὸ ἐκδεμονίαν τὸν ἑαυτῷ πειρᾶσθαι λαμπὸ, ἵνα
τὸν πίστιν, ἵνα μὴ ἐκ ἔχῃ ἐλλοδοκίαν ἐ
ἐπὶ δυνῆται, σὺν καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ἀποδανοῦς
λύσως πονηρᾶς δυνῶν, ὅτι τυφλάνων τὸ παλῃ
διὸ καὶ ὁ δωτὴς φωτὶν, ἵνα θέλῃ ὀπίσω τῶ
ἐλθῶν καὶ ἀφῇ τὸν πατέρα αὐτῆ καὶ τὴν
ἀδελφὰ καὶ τὰς ἀδελφὰς γυναῖκα· τί γ τέκνα
ὁ δύναται ἐναι ἐκ μαθητής· ὁ πρὸ τὸν φῶ
τὸν τὸ μῖσος κτινῶν, πρὸ τὸ ἐμπλίον δὲ τῶν
ἀγαπᾶν· διὸ καὶ ὁ μαθητὰ ἰδὼν φωτὶν ἀφῆ
καμεν πάντα ἐ ἠκολουθήσαμέν σοι· τῶν δὲ
τῷ Ἀβρασ ἐπιμβλητῶν ἐδὲν ἐστιν ἀνδρω
πινον, ὁ γὰρ πρὸν τὴν ἀφανείαν ἐκ τὸ δια
βόλω ἐστὶ, πατέρα τε αὐτὸν ἔχῃ, ἡ ὑβρίζηται
τὴν ἐκ τότε βύσσιν ἢ πᾶ τὸν δίκαιον ἐξαγθῆν
αὐτὴν ὀνειράτων, ἐδὲν γὰρ ἐν διαβόλω ἐφάνιον, ἵνα
θεὸν ἀποδίμενος τὴν ἐμένα τῷ χθὲς, ἀναλα
βῶν τὴν ἐμένα τῷ ἐπεραύριον· παρεμβλῆ δὲ
πλεῖν ἐν ἐπὶ αὐτῷ ἀποδῆξῃ θεὸς, ἐξεφάνη,
ἡ καὶ βυσβόλω λάβειν καὶ τῷ πασκαλῆ δηθεν,
ἐλπὶς γὰρ ἐβεπορμένη ἐκ ἔστιν ἐλπὶς· ἐκ ἀσκέπαι

Audacem. Neapolin verus ad deplevam. accedunq
diam Lydie. & pecinad & Benjamiticam tribum: ad
ibi Jacobo diam Deus apparuit. Aggo autem locu
Josephus est a Bethel non multum distantem, & vetero
occidentem spectans.

Dixitque quia soror sua esset. Divina ac ordinan
le providentia contigit, ut timeret Abrahamus, Sarae
lido aliquid praeciperet, quod vero observandum fore pra
daret. Quo nimirum Deus Pharaonem castigans, illa
lampsorino modo iniuriam ulciscens, & certibus inno
lescentia, & pudor ad beneficium Dei manifestandi.

Simul vero diam quasi in typo Deus Abrahamo pro
mere sic ostendit, quae posterio sua aliquando sint e
ventura.

Et flagellavit Deus Pharaonem afflictionibus magnis. Potest
& hic vetus Deum & pacisse, antequam eam Pharao
attingeret: si enim suspicari eam Deus illum ut facere
puram a pollutione eam servando reperiam est. Time
re autem Abrahamum potuisse, ut agrilium eum
gessisset; quatenus in fide magis vera et observandam.
Historiam autem Abrahami a corpore egressi il
legoricis nunc intervenari tentabimus. Non itaque
ea aliqua de posteritate electione Abrahamum seligit
Deus, quem cognationi suae venerabere jubuerit:
sed quod in ea superesse aliqui, signum quod cu
ra sua exhibitorem videret. Eadem nimirum ob
causam inter idolatras non amplius cum docebat
versari: ne in profanae profugi aliqui & labe, eorum
subverent. Invenique cum recens adhuc esset nec fa
tis in fide confirmatus. Propterea Salvator diam
ait: Si quis vult post me venire, & non odit patrem
suum & fratres & sorores, & uxorem & liberos non
potest meus esse discipulus. Quibus verbis nobis
non ut eos, quos natura nobis conjunxit, odio prose
quamur, nec incitat, sed ne illos in virtutis studio
nobis obesse, patiamur. Hinc diam dicebant Apos
toli: Ecce reliquimus omnia & secuti sumus te. Eorum
autem quae maxime Abrahamo juvenit nihil omnino
ad vero humanae pertinet. Qui enim peccatum fa
cit ex Diabolo est, eumque patrem, eos vero qui ab
eo pendent, cognationem sortitus, & quae cognatio
ne pulsum Deus coercit, feramque appellans,
nihil enim in Diabolo coeleste habetur: ut hac ra
tione imagines terrestris deposita, coelestis imagi
nem induat. Subest autem ut abeat in terram, quam
ostendunt ipsi sit Deus: non visibilem, quamobrem la
lam quoque, ut symboli loco ei inseruisset, quadrus fuerit
Spes enim quae videtur non est spes. Non coelestis

+ in medio malorum
hominum consilio

Luc. Matth. XII, 46.

Matth. XIX, 27.

powo ei benedixisse, subjungit etiam & eius benedictus, quod nimirum dignus benedictione fuerit, ob primam praestantiam egregiosq; in pietatis fimo mirabiles profectus. Benedixit autem ita pro pri Abrahame bene erant precaturi, qui tamen non vertio hactenus fecerant, sed ubi ab ipso declinationes eorum quas Abrahamy [Iehouah sibi] deprecati; Pauli Hierosolymitani ob contrarias studio, ritus male dicit. Ipsa quae etiam secundum ipsam historiae relationem benedictum est ita qui dextra humanitate eam excipiebat: sin vero duceret abeundum ei maledictio- ni: ubi Abimelech, dongit reddebantur: Hucusq; parumper de pace in Scriptura dictum. Quia etiam qui maledicit ei, cursu cadit, & lapidescunt eum omnis quae [1 Cor. VI, 10 sequ. Imo peroptime eum pacis maledici regnum Dei haereditabunt. Postquam autem haec de inimicitiis pacis potestatibus [hoc est angelis] intelligi- cum Sanctis nimirum angelis, vivo bono invisibilis studioso benedicant: diabolus vero ab omnes maledicant eidem, maledictionique reddantur obnoxii. Peculiaris pacis istius pacis est perspicuitas, quod in eo benedicendae omnes totius terrae, ut postque celebratum sint terras esse pacis tribus per imitatio- nem Abrahami, ab quo dandimonias studium: quamvis omnes quidem isthuc perventurae non sint, pro- pria culpa Dei, ab eo separantes. Porro autem hos pacis eos diritus qui e gentibus fidem ex- erant emplexuri essent pacis per verbum dei terram fun- dis cognitionem dominus pacis dare inquiebat, Abrahami filii existentes; qui justa ista accepit, super etiam praestitit obsequium. Promissum autem quo, magnificabo nomen tuum implebatur est, quando dixit de eum Deus, ego sum Deus tuus, Deus Abrahami est. Magnum autem argumentum est illa perfectus esse patrimonium, dei ac Dei iudico fuisse, quod nihil plane verum suavem in terra habuerunt relinquens. Commendationem quoq; meruit Loth Abraamo comitem esse pro- bens. Postremum vero quam Abrahamus rerum obtinuit, non quod majus quam deberet eis pretium penderet, & [de] super- abjecerit fortitudem, pri- ne unigenito quidem filio tali amore erga Deum, sed quia filio unico illa vetus inservire. Pe- nimae autem quae possibilitas fieri intelligendi sunt, qui moribus ei ab religione similes erant; Nemo enim, secundum provertium, in como sapienti stultus est ab ignaro. Cum autem verum vere cognoscerent quae evaserit leves hujus indies, ut quae formam accipiat peragrando eam, cognoscendi spiritibus, ut eorum quae complexum animo possint comprehendere. Ita enim Sanctus a rebus sensibilibus, quae corpus istic & eam

δὲ τῷ εὐλογοῦντι αὐτόν, ἀλλ' ἐπιθυμῆσαι καὶ εὖν εὐλογηθῆναι, ἄξιον εὐλογίας γενόμενον διὰ τὸ σύ- νθεσθαι καὶ τὴν ἐπὶ τοῦτον πίστιν ἀρίστη προκοπὴν ἐν λογῷ δὲ καὶ τοὺς εὐλογοῦντας ὁ ψαλμῳδὸς ἀλλὰ τῇ ἀξιόχρεῳ καὶ εὐλογίᾳ ὧν αὐτὸς εὐλογήσει, καὶ καταράσεται διὰ τῶν ἐναντίων ὁμοίως· τοῖς δὲ καὶ κακὸν ἀμοιβὴν, ὅσα σὺν αὐτοῖς ἀξιοῦ- νων ὑποδέχεσθαι εὐλογηθῆναι· οἱ δὲ ἐναντίοι ὁ πὸ κατάρας ψεφόνιν ὡς ὁ Ἀβιμέλεχ· καὶ ὑπὸ τῶν ἀναλόθων ἐσι τὸ ἐν τῷ λευιτικῷ λεξορικῷ καὶ ἐξήλασε τὸν καταραβάσεων ἐξω τῆς παρ- εμβολῆς ἡ λιθοβολήσω αὐτὸν πᾶσα ἡ συνα- γωγή. περὶ τὸ ὑπὸ τῆς ἀγνωλίας καὶ τῶν ἴδια πιλτίδος καταβαίνειν ἐβαπίζων, σπίτι διὰ τοῦτο ἐδεῖ λαμβάνειν βαπίζων θεῖ κλαγονομένης δύνατα δὲ καὶ περὶ ἀοράτων δυνάμεων ἔχειν λέγειν, ἐρῶν σὺν ἀγγέλων ἐυλογήτων τῶν ὑποδιδόντων, διαφόρα δὲ καὶ δαιμόνων καταρο- μένων αὐτοῦ καὶ ὑπὸ κατάρας πιπλόντων. ἔτιζον δὲ κατέχωσα τὸ ἐυλογηθῆναι αὐ- τῷ πᾶσας τὰς φυλὰς τῆς γῆς, ἀποδιδάξαι- ρας τῶ γῆς ἴσας φυλὰς διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν σύνεσιν τε καὶ ἐλιότητα, καὶ σὺν πᾶσαι πρὸ- ἐλθωσι, τῷ προαιρέσθη ἑαυτὰς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐβαίαι. λέγοιτο δ' ἂν διὰ τὸ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν πιστεύοντας. ἐδ' ὅτε διὰ τοῦ λόγου ἀλλοίω φύσεις τῶ ἑαυτοῦ γῆς καὶ ὑπ' ἐκγόνας καὶ τῶ ἄγιε τῶ παντὸς, ὡς γινομένου ἀβρααὶς τὰ ταῦτα ἀπὸ ὄντος καὶ ποιοῦντος· τὸ δὲ ρη- θὲν τὸ ὀνομά σε ποιήσω μέγα, ὅτι ἦν αὐτῷ ὁ θεὸς, ὅθεν ἑαυτὸν λέγεται ἀφίεις ἐν χερσὶ. ἀποδεκτέον δὲ καὶ λῶν ὑπακοὴ- σθέας τῷ ἀβρααὶς ἐπαίρεται δὲ τὴν κτῆσιν ἀβρααὶς ὡς ὡς δεδιλωμένος ἀνὴρ ὁ σπεύ- τῷ μονοθεῖ δεδιλωμένος γῆν, ἀλλ' ἔτον ἀνὰ πρὸ τὰς λέγας. καὶ τὰς ψυχὰς δὲ ἀς ἐκλή- βατο, τοὺς ἐπιστρέφοντας τοιοῦτον χρείας· ἡ λιὰ γὰς κατὰ τὸ ἡμέτερον βραδὺς ἐι ἡμὶς ὁ φῶ. τὸ δὲ τὴν γῆν ταύτην νεωστὶ σπειρασθαι ἀνθ καίωσ αὐτῷ τὴν ἰδίαν κατοικίαν, διοδύσων τὸ σπέρος, ὅτως δὲ ὅτι καὶ τὸ πλάτος, τὴν πρ- ἐχηὶ αὐτῷ καταμανθάνων. ὁ γὰς ἄβρας σπερ- σαὶ ἀπὸ τῶν αἰθνικῶν ἃ καὶ αὐτὰ καλῶ μετὴ

βιτη σιτά τον κατακλυσμόν ἓξ ἀνέτων ἐβίω ἔτη τὸ ἐγγιστα. ἄλλως τε ἀνάγκαιον ὅτι φ' ἑτῶν γενομένου ὁ Χὼβ ἐναπεσφάγη ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου τῶν φ' ἐτῶν, ἀλλὰ πάντως ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι αὐτὸν φ' ἐτῶν. λοιπὸν δὲ ἀφῆκε τὸν ἄλλον υἱὸν Χὼβ, τὸν Σαμ, μόνον τελέως ἀναδεξάμενος διὰ τὸν λεγόν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἑβδομήκοντα διὰ τὸν αὐτὸν αἴτιαν.

φ 14 cc Καὶ ἔζησε Σαλὰ ἔτη ρλ' καὶ ἐγέννησε τὸν Ἔβερ ἐκτὸς δηλον ὅτι περιόντος ἔτι τοῦ Ἔβερ ἐτολμήθη ἡ πυθομένη ἀφ' οὗ ἡ Ἑβραία ἀνόμασεν Ἰδίθλα παρ' αὐτῷ σήμαν φωλεχθῆσα διὰ τὸ συμβεβωκέναι τῷ ἄλλῳ ἔθνει ἢ τοῦ τῆς πυθομένας τολμήματα.

φ 19 cc Καὶ ἔζησε Φαλὲκ ἔτη ρλ'. ἀπὸ κτίσεως τῶν τῷ φαλὲκ βυνάγεται ἔτη ,β' τὸ ἡμῖυ τῶ διμυριακοντοετοῦς χρόνου τοῦ βυσαίεως τῆς κόσμου, ὃ ἤρξατο ἡ μὲν ἀλλὰ καὶ ὁ χρόνος ἐπὶ αὐτὸ ἐσχεδὸν, ὅμως ἄξει περιόδου ἡ καθόλου ὡς καὶ ἡ τῶν Νῶε. τοῦ Ἄβρασ καὶ τοῦ Ναχὼρ καὶ τοῦ Δεβραΐ. σημαίνει φασὶ τομὴν ὅτοτε ἐγέννηεν, ἄλλως γὰρ ἑβδομηκοντούτης ὢν ὁ ὑὸς ἦν τῶν ἡλίων ἐκ μιᾶς γεγονέναι πατρὸς. ἀλλ', ὡδὶ ἐνδέχεται πλῆθος αὐτὸ γυναίκεις. πῶς δ' πάλιν ὁ Θάρρα ἐτῶν ἐγέννα τὸν Ἄβρασ καὶ ἀποδυνᾶς ἐξ ἐτῶν, ἐκ ὧν τότε Ἄβρασ ἐτῶν ἄλλα ὀξ μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς ὡς φησὶν ὁ Ἰώσηπ; ἐκὼν δηλον ὡς μετὰ τὸν ὁ ἑπταυτὸν ἔστεκεν αὐτὸν ὁ Θάρρα, ὁ πρῶτον, ὁ δὲ εὐδὺς, ἀλλ' ὡς ἦσθ ρλ' ἔτη, ἐκ ὡς πρωτοτόκια ἄξει πρᾶξις μέμνηται, ἀλλ' ὡς διαφέρει καὶ ἀναλογολδῆ πρὸ τῶν νῶν ἰσχίαν. ὡς δὲ φασί τινες Θάρρα πρῶτος ἤρξατο ἀνθρώπων δαίων ἀπὸ νηὸς καὶ εἰδωλικῆς ἐπιστήμης, μείζων δὲ ὁ ἡμῶν ἡρ ἱκανὸν φέρειν ἕως αὐτὸ ΤΤΑΒ καὶ ὑὸς πολλῶν τῶν πρώτων ἀνδρῶν φαίνεται τῆς πολεως τελευτήσας ἐδίῳ δυνάμωλλήφθη ὑπὸ παῖδα ὁ γέννησ ἀντίθεον τῷ Θεῷ προσκαρτερῶν. ὅθεν φυλὴ ἡ Χαλδ, ἐνώπιον Θάρρα ἐν τοῦ πρὸ αὐτὸ ἐν τῇ Ὑῷ τῶ. Ἑκτέθεως αὐτὸ, τὸν τῷ Θεῷ ἔκπεμπ ἐκφαίνεσθαι.

φ 29 cc Καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ Νάχωρ μετὰ ἔχετον ἡ Μελχὰ ἀδελφὴ ἦδε τῷ λωτ Ἰσκαθὴ δὲ Μελχὰ ἀδελφὴ τῷ Ἄβρασ καὶ τῷ Ἄρραν. καὶ ἡ μὲν Μελχὰ ἐσθ ἐκ τοῦ Ἄρραν, ἡ δὲ Ἰσκαθὴ ἐκ τοῦ Ἀρρὰν ἐστὶν ἡ Σάρρα. ἐπιθέτου δὲ ἕνεκεν τοῦ ἐπιφανοῦς ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς ἐκ

refert Josephus libro primo Antiquitatum Judaicarum. Et deinceps etiam ubique sororem suam eam Abrahamus appellat, ex patre quidem nimirum, non vero ex matre, eodem genitam. Deinceps cognatos etiam fratrum, quemadmodum negotiorum plurium nomine appellaverunt. Hinc autem, Thaream Abrahamum appellat Hecataeus apud antecessorem, quamvis locum ei post Abrahamum chorea concesserit, Abrahamum illi, atque Nahoriadam, ut antecedentem.

Et fuerunt dies Thare ducenti quinque anni: et mortuus est Thare in Charran. Genesis non eos ccv annos commendatum, sed solum, vitae quo tempus istud annorum numero absolutum fuisse.

Animam autem, quam possederant in Charran, Nimirum duo istis fuisse, Nachorem enim quo familiam ipsi perditisse patet.

Usque ad locum Sychem, Sydem & Sicima & Sichem in Neapoleos sunt fabulantes.

Ad oriendum Bethel. Bethel quae & Hamma ab Stella antea fuit, dicta Hieronymis lapidibus

Σαλεὶμ δὲ δυσὶν μὲν τοῖς Λεᾶ, ἀδελφῇ τῆς Μιλχαὰ καὶ τῷ Λωτ, ὡς ἱστορεῖ ὁ Ἰώσηπος ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχαιολογίας. διὸ καὶ Ἄβρα|μ ἀδελφὴν αὐτὴν παντχοῦ καλῶ ἐκ παρεμφάσεως ἐν συγγενεῖ. ἀδελφὸν γοῦν καὶ τὸν ὑψηγὸν ἐκάλεσεν, ὡς καὶ τὸν ἔγγονον ὅμως. καὶ τοῦτο δὲ ἐθνικοὶ περιγενέσθαι τῷ Ἄβρα|μ ἢ τῷ Ναχὼρ τῶν Ἄβρα, ἢ καὶ τῷ τούτου τελευτήσαντι τὸν πάππον τὸν Ἄβρα ὡς πατέρα. καὶ ἔλαβε Ἄβρὰμ τὸν θάρρα καὶ τὸν Λὼτ | καὶ τὰ ἔθνη. ὑπὲρ τούτου γοῦν ἐντεῦθεν ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν περὶ Ἄβρὰμ λεγομένων περὶ ἧς ἐν Χαλδαίοις ἐν Χαρρὰν ἐγένετο φησίν· ἐν δὲ τοῖς προθεῖσιν ὁ Στέφανος περὶ ἐξελθὼν αὐτοῦ καὶ κατῳκήθη ἐν Χαρρᾶν ἔτι δὲ καὶ ἐν τῇ Χαλδαίων τῶν θεῶν αὐτῷ λεγομένων φησί. Σύλλογος ἐνῶ τῷ θάρρα ὁ θεὸς περὶ τοῦ ἄβρὰμ περιλογομηδὰ ἐνέβαλεν, ἢ ὡς φασί τινες Ἄβρὰμ κατὰ μεταπτώσεων βιωσόμενον τοῦ ἰδίου παρόδου ἐθνῶν ἐξελθὼν τῶν Χαλδαίων. ἀλλ' ἐκ τούτου ἦλθεν Χαναάν, ἀλλ' ἐν Χαρρᾶν πρότερον, ὡς ἂν τέως μεταβάλοιτο τὴν προῃρεσιν. τοιοῦτον μεταβάλλοντος σφᾶς ὁ Ναχὼρ ἐν Χαρρᾶν καὶ ἐμεινεν, ὁ δὲ λοιπὸν τὴν εὐσέβειαν Ἄβρὰμ συνδάσκων συνεχώρησεν αὐτῷ τοῦ θεοῦ Χαναναίου ὁ θεὸς εὐσεβοῦς ἀπόκλητι θεσπέσιον, ὃν ὅτι θεὸν ἐπιγινώσκοντας ἀναζωπυροῦν, τοῦ δὲ καταλιπόντας ἐναναστρέφον, ὥσπερ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ τὸν Ἰακὼβ, καὶ ἐν Βαβυλῶνι τὸν Δανιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας. ὅτι δὲ θάρρα καὶ Ναχὼρ εἰδωλολάτραι, δηλοῖ ὁ τὰ Ναὼν διελθών.

Καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι θάρρα ἐν Χαρρᾶν ἔτη ϲε καὶ ἀπέθανεν, ἐν ὅτι ἐκεῖ διέτριβεν ϲε ἔτη ἀλλ' ὅτι ὁ πᾶς ἀριθμὸς πεντήκοντα αὐτῷ ἐκεῖ ἐπληρώθη.

Καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἣν ἐκτήσαντο ἐν Χαρρᾶν ἡ δύο ἐφοδοι δηλονότι, ἐπεὶ ὁ Ναχὼρ ἔζησεν ἐκεῖ καὶ αἱ ἐξ αὐτοῦ.

Ἕως τούτου Συχὲμ. Σηχὲμ καὶ ἡ Σίκιμα καὶ ἡ Σηλὼμ ἐν περιοικίοις Νεαπόλεως.

Κατὰ ἀνατολὰς Βαιθήλ. Βαιθὴλ ἡ καὶ Ἄλμμα πάλαι καλουμένη πρότερον ἀπὸ τῶν λιθίνων ἰσ-

+ in Charra de gente sua

+ confirmarent

Gen. XII, 5

Gen. XI, 32

Gen. XII, 6

ἐπὶ πλεῖστον διοτείνει κατεύθυ τὸ μῆκος. διλῶ δὲ τῶν ὄντων τὸ ὕψος ὡς καὶ παῦλος φησὶν ἐν τῇ πρὸς ἐφεσίους· τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος. ταῦτα δὴ ἅπαντα κατεύθυ, ἀπὸ τοῦ μήκους καὶ πρὸς τῶν ἄλλων διαστάσεων ἐπὶνω. ἡ γὰρ δὲ ἔως τοῦτο ἔρχεται, ἐνθα ἡ πρὸς ἑσπέραν ἔφοδος ἦν ὁ ἰησοῦς ἐκαθέζετο κοπιάσας, ὅπερ μαθεῖν ὑποβάλλει· ὅτι ἀπὸ τοῦ μήκους ἡ πρὸς δεκάπολιν ἀφοδίας ὁ διδάσκαλος διὰ τὸ μῆκος, ἤδη καὶ ἐν τοῖς πρὸς τοῦ ἀνθρωπίνους λόγοις, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἰησοῦ ῥηθέντων. ἄβραὰμ ἐπιθυμήσειν ἴδῃν τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν καὶ ἴδε καὶ ἐχάρη. ὥσθεν δὲ θεοῦ ἄβραὰμ ἐδόκατος ὢν. θεὸν γὰρ ἀδῆλ ἐώρακεν πώποτε οὐδείς ὡς φησὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ παῦλος· ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων κατὰ τὸν καθαρὸν αὐτοῦ ῥῆμα θεᾶται τὰ νοητά. τῷ γὰρ τοιούτῳ ἐσφαλίζεται ἑαυτὸν ὁ γὰρ ἴδεται ἐδόν ἄβραὰμ τὸν θεὸν ἀτίφικτον γὰρ ἦν τῇ φύσῃ τὸ χρῆμα. θεῶν τοῦτο φιλανθρωπίας. φησὶ γὰρ ἡδαίας ἦν τὸν θεὸν καθάμενον, ἀλλ' ἐκ τῶν προσ θεραπαινίσεως ὅτι θεὸ ἑαυτὸν ἰδόντος ἐκ κατανόησιν. ὁρᾷ γὰρ καὶ τὸ νοῦν, ὡς ὅπλος τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῦ πράγμασι νοούμενα καθορᾶται καὶ παῦλος φησί. γνωσῶ ἴδω δι ὅτι μὴν κατὰ φύσιν ἀόρατον. καὶ ἐν μὲν τοῖς αἰδίοις πρόσωπον ὁρᾶται τὸ ἐκ τοῦ ἀϊδίου τυπικὸ τῇ διανοίᾳ νοούμενα νοήσεων αὐτά· τὰ δὲ νοητὰ ἑαυτὰ δὲ ἰδοῦν ἐκ κατανόησιν, τὰ δὲ σωμικὰ περιγεγραμμένα ἢ τῶν ἑαυτὰ καθαρότητα. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν σημειωμάτων τὸ θεὸν κατανόησις. ἐκ γὰρ καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιάρχης ἀυτῶν διωρᾶται. παῦλος φησὶν ὡς καὶ τὸν ἄβραὰμ τὸ ἀπὸ ἐπίπαν διηγήσεται τὰ σημειώσεις ὡς ἐκ τοῦ ἑξαπτέρου ᾄδου, τοῦ τὰ κυρίως πρὸς ἡδονίας ἐπὶ τοιαδεῖσιας λεγόμενον. κατανοῶν γὰρ τὸν κόσμον ἴδιον τὸν ποιητὴν· κατ' ἐγνώσθη τοῦ πολυδύναμον αὐτοῦ καὶ θεότητα ἀΐδιον ἐ ποτὲ ἀυτῷ παραλλάξει. καὶ ἀκολάθως ἑαυτὸν ὁ θεὸς διδώσει.

fraudu contemplabatur, ad profectus magis divinos progressus, longitudinem emensus est. Per autem significatum rerum divinarum sublimitas & altitudo, de quo Paulus etiam in epistola ad Ephesios ait: quae sit sublimitas, & longitudo, & profundum, & sublimitas. Eph. III, 18.
Quae quidem ergo ipsius omnes perscrutabuntur, a majoribus & reliquos [minores] argumentabuntur, singulorum scientiam pandent. Praecepit autem ire ad locum Sychem, ubi fons erat in quo Deus itinere fessus resedit. Quod conjecturam suggerit non improbabilem Abrahamum, a gravioribus, circa divinam naturam occupatio studiis, quae per longitudinem designantur, ad doctrinam quoque de incarnatione Jesu progressum, quemadmodum ab ipso Christo imbutus: Abraam [inquiente] gestiit videre diem meum, vidit & gavisus est. Joh. VIII, 56
Non apparuit Abraamo, cum sibi manifestus Deum enim nemo vidit unquam, ut Evangelista ait. Paulus autem inquit: quem nemo hominum vidit, neque videre potest. 1 Tim. VI, 16.
Quemadmodum igitur Deum nemo vidit, mente nimirum purus quos fas est intelligibilibus intueri. Tali namque [qualis Abraham alii, sanctos homines fuerunt] esse Deus manifestatus, [non autem ipsi eum viderit]. Propterea ex mentium excitatori Abraham Deum, hoc enim evenit & sine humanis naturae impeditibus omnino est, sed Dei unius benignitati debebatur. Ejusdem Isaias inquit: Vidi Dominum Sabaoth: Verum & ita quae cum Abraamo gesta fuere, Isa VI, 1.
intelligimus, sadum & rosae, deo in mentem eggressos ingressus. Verbum enim videre, per intelligere quandoque additum, ut ex Paulo: Invisibilia enim Rom. I, 20
ipsius, a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta, conspiciuntur. Et alibi ait: manifeste Exod. XXXIII, 13
videam te, de eo quem noverat naturae suae esse invisibilem. Quae quum sensibiles oculis [ipsa] visibilem
[per primum] mentis [oculum] comprehendere, sensu percipimus, imagines mentis impressae, ea intelligimus, quae. Intelligibilia vero [ipsa] immediate mentis ingressui, mente nihil quidem ardua ad id quae cooperante, nisi quod purificati adsint. Deum autem quantum ex creatura etiam cognoscimus mentes per ipsius: & creaturarum enim pulchritudine, creatorum analogice cognoscitur, ut etiam Paulus testatur: ipsique Abraamo hoc modo nunc quidem apparuit. Dei enim nomen ubique fere adhibetur ubi de creatione sermo est, ut & Hexaemeri historia testatur. Dominii contra compellatio ubi de lege latae agitur [potissimum] usurpatur. Scilicet mundum considerando creatorem cognitionem pervenit, contendo de Deorum pluralitate errore a juvenile fili tuisse. Postmodum

autem scripsum diem Dei nemo quis ingredi, possit
quam minimum mediantes audito eum institutibus ichte
ys de verse bus. Sed ad vera auscultatio sive auditio
abdenous aliquis, non predivitatis ad descriptum pre
dicendum compendium. Per eorum [illegible] intelligentia est
eo quo profectus [per]ad ditionem fidei scripturarum
bol apprehensio atq; certitudo. Eadem enim res diver
simodis possunt cognosci. Ut minimum aliquis [illegible]
cum maxima vel in luminari rerum cognitione, vel in
ea [illegible] profunditate est. Et accuratio intellectu divine per
cipitur, proficit. Promittit porro [Deus] semini es
jus terram vere esse optimam; terram fluentem de
Matth. V, 4 [illegible] vitus. Beati miles quoniam ipsi possidebunt ter
ram; ecclesiam nimirum illam, quae consummatis
sima est Dei cognitio. Hanc enim justi hereditas
bunt, eternumq; in ea habitabunt. Et semen ad
tem filium vertit, ubi enim filius ibi semen pro
cit potest, contrarium tamen propositio ista uni
versalitas vitio non exit. Sui rationes fere
rechabet in spiritualibus. Et [illegible] no quae eo ani
mam perdant: unde in Psalmis [illegible] dicitur: Se
Psal. 15 men Abrahae servi ejus, filii Jacob electi ejus, non
vero vici vorum. Non enim omnes qui de Israel sunt
Rom. IX, 7 israel sunt Israelitae, neq; qui sunt semen Abrahae omnes
filii. Abrahamus [illegible] sacrificio [illegible] gratiarum
actionis, spiritualis, acceptabilis Deo. Adato qui
+ aliqua tulum pro [illegible] semen altare gratuit [illegible]. Deo q; accedit de
gressus. Ubi vero perficiens, inde recedit in
montem ad orientem Bethel: Bethel autem Do
mum Dei significat. Mons enim vero mons iste non
solus est, sed alios sibi habet conjunctos, ut in
Cant. II, 9 Cantico invenitur: Similis est frater meus capreae
vel hinnulo cervorum in montibus Bethel. Multi e
nim montes sunt et [illegible] colles in domo Dei, ut quod
patet ex isto: ecce [illegible] saliens super montes, transiliens
super colles: nam, postico proficimus, cognovit,
ut ex collem aliquem conscendamus, scelle autem
in montem. De montibus depressionibus in sublimi
ores evehamur. Egregie nero etiam de hac monte
dicitur quod versus orientem sit positus, undique
que enim lucet radiat, pro varias operum [illegible]
orum] varietate, [varia]. Montem hunc alii
quod eum Verbum incarnatum, alii Ecclesiam sobe
stituunt. Ad orientem do nam Domus Dei. Divinae
luce undique perfusa, partes; Sanctus pervia
rium virtutum viam deducit accedit. Postmo
dum etiam per orientem varios pietatis do
dinas intelligere, per quas ita [illegible] posthuman
quaes Abrahamus, tentorium figit, quo ab ulteriores
profectus [illegible] tendit. Ab enim ipsum tentorium
notat, domo enim Dei stabili semper perma
Ps. XCI, 5. nentes: [ita] namque [scriptum est]: transibo in lo-

δίν αὐτῷ περὶ καταπόθιν σχετὰ τὴν ἐξ ἀκοῆς παί-
δευσιν τῆς γραφῆς ἐκ τοῦ μᾶλλον ἢ ἐξ ἀκοῆς λόγ
ὑποβαλλομένων ὑφηγητικῶν ἐπιμελῶς. ἐξακρι-
βοῦ δὲ νοητέον τὴν σπουδὴν τὴν περιοῦσαν κατὰ
λυσιν τε καὶ ἐξαίρετα. διαφέρει γὰρ τὰ αὐτὰ
διαφόρως ἐφαπτομένοις "περιέπουσι. ἐν τῷ
τοῦ καταφύτου περιέπουσι, καταπραΰνεται
καὶ τῷ ὑπεξαιρεῖν ἴδιαι τὴν γῆν γῆν, ἀλλὰ πλή-
ξικαρίων, ἵνα ἐπὶ γῆθεν θεῖ τελειότατα. τα-
των δικαίοι κληρονομοῦσι καὶ καταβιωσόμεθα
ἐν αἰῶνα ἐπ' αὐτῆς. ἐπιστρέφει δὲ τὸ τέκνον κα
λῆ, ὅπερ σεν γῆς τέκνον καὶ ἐπιστρέφει, ὁ σὺν πα
τῶν τέκνα τῶν. ὥστε καὶ ἐν τῷ κατὰ Ψυχὴν
ἐν γῆν φαλαῖς φηδί. ἐπιστρέφει Ἀβραὰμ λέγει
αὐτῷ γῆοι Ἰακὼβ ἐκλεκτὰ αὐτῷ, ὁ σὺν ἀνε-
πολίν. ὡς φηδὶν ὁ παῦλος. ἀλλὰ πάντες οἱ ἐξ
ἰσραὴλ ἔτι ἰσραὴλ, οὐδ' ὅτι γῆοι ἐπιστρέφει Ἀβρα-
ὰμ πάντος τέκνα· ὁ τάνυν Ἀβραὰμ εὐλα-
βεστέρου περιβόλη ἀνίας πνευματικὰς ὑπερο
χάκτου τῷ Θεῷ· τερπτὸν ἀναδοχῆ διδιασμὸν
ὁ περόφορος καὶ ἀκολουθῶν τῷ καλέσαντι πρ
κόπων δὲ ὑψηλοτέρου ἀπίση ἐκφέρεται τό
ὄρος κατὰ ἀνατολὰς Βαιθήλ. ὄρος δὲ βαιτὸ
Βαιθήλ, ὧν ἄλλης δὲ τοῦτο ἐστιν ὡς ἐν τοῖς
ᾄσμασι φηδίν· ὅμοιος ἐστιν ἀδελφιδὸς μου τῷ
δόρκοι ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ τὰ ὄρη Βαιθήλ.
πολλαχοῦ ὄρη καὶ βουνὰ ἐν τῷ ᾠδῇ τὰ
θεῖα φηδί, ὡς ἐκ τῶν ἰδίων ἕνος ἄκρη πηδῶν ἐπὶ
τὰ ὄρη ἀλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς, καὶ κα-
ἑκάστην περιοπὴν ἐστιν ἐξ βουνὸ ἀνελθών, ἐ
ἐκ τῶν βουνῶν ἐξ ὄρος, καὶ ἐκ τοιούτων ὁ
ἐστιν ἐξ ὑψηλότερος· ἐν δὲ καὶ τὸ ὄρος τοῦ
ἐστὶν ὡς κατὰ ἀνατολὰς ἐστι, πάντοθεν γὰρ
φῶτα ὑγιὲς κατ' ἐνέργεια διαφόρως. τὸ δὲ ὄρος
οἱ σὺν φηδὶ τὰ ἐναπομπάσαντα λέγον ἔγω
ἡ δὲ τὴν ἐκκλησίαν. κατὰ ἀνατολὰς δὲ τῶ
τοῦ Θεοῦ τῶ δόμου καταβοσκῆς πάσιν
ὁδοὺς τῶν θεῶν ἐπιστρέφει. ἐπὶ
ὁ ἄγιος ἐκ τῶν ἀρετῶν χειραγωγούμενος. ἐπὶ
δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα βήματα τῆς ἐνσεβείας
ἀνατολὰς ἐπῆν δὲ ὧν ἐλκόμενος ὁ Ἀβραὰμ
τὴν σκηνὴν ἐπῆγεν ἢ ἐκέχρι τοῦ πρὸ τοῦ πρ
κοπὸς, τοῦτο γὰρ ἡ σκηνὴ ἐλάη, τὰ ἄκρα τῶν θε
σανίσκα κορυφούντος. διελεύσεται φηδὶν ἐσκη

ὀπωσοῦν διαφαίνῃ ἔσω τοῦ σήκου τοῦ θεοῦ, ἐφ' ὃν ἡ
φάλαγξ τῶν παλαιόντων λέγοντος τοῦ ψαλμῳδοῦ·
σαλευθῆναι πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ ἄγειν ἐν τῇ γῇ
παροικοῦντες, δι' ὧν ἡ θεία παλιμοιρία διδάσκει, καὶ τὸ
περίφοβον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ ἐπὶ τελείων ἐπιδείκνυται, ὃ-
που γε συνωθοῦσαι. κατὰ δὲ Δάβιδαν τὸν δικαι-
ωτὴν πηγνύει, βέβαιος ὢν καὶ ἄσειστος διὰ τὸ πήγ-
νυσθαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ ἡ τὰ ἐξῆς, ὅπως
Δάβιδαν λέγων ὃν ἂν ἀφαιρεῖται· ὅπως δὲ ὁ
ἅγιος ἐδιδάσκαλος ἔχει τὴν Δάβιδ· ὁ δὲ αὐτοὺς ἡ
τὴν Ἄγγελ κατὰ νοῦν πηγνύει τὴν ἐκκλη-
σίαν τοῦ ἀφανίσαι τὸ τοῦ θεοῦ τοῦ ἄγειν τοῦ θεοῦ, ἵνα
λων περιστοιχίσθεσθαι ἐκ τῶν ἀναστολῶν, ἀστίνες
ἐδίνι αἱ κατ' ἔδος ἀρεταί, καὶ συνδεσμίαν ἔτι λοῦ
ἀντισατάντων φοιτίδα πιθέμενος. διὸ βαρ αἱ
ἐκ τοῦ Δαλάτιο τειχισμοὶ ἀναστέμενιν ἀνδὲ
τὸ προδόσημα καλῶς εἰδεμένον, εἰ ἐφτὰ βιδ-
μενος ὅπως εἶσιν Ἄγγελ, ἡ μεδάλη βαρ ἐφτὰ
ἡ τοῦ ἀφτοῦ εἶσι πιδηδιος. καὶ φιλοδομοῦντε
καὶ διδιασκέλεον τῷ κυρίῳ καὶ ἐπεκαλέσατο ἐπὶ τῷ
ὀνόματι κυρίε. Ἢ ὅτι κυρίε ἐπωνόμασεν ἀνδρ
ἐπὶσεναγεβρηκότως ἡμῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
κυρίε ἐπικαλέσατο· ἀ γιδὲ βιδδαβί, ἀλλὰ πρα-
τικῶς τὸ τὸ τὴν ἔντευξιν θεῷ πεμφθεῖσι, οὐ
δὲ ἄλλο τοῦ ἀφεταὶ ἐπιζεύντος, ἀλλὰ δι' αὐτὸ
τὸ ἀγαθόν. ἔτα φησὶν ὡς ἀπῆρεν ἀβραὰμ ἐπω-
ξουδὴ ἐσκεπτοπεδεύσατο ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ
βαβ πήγνυ· τις ἡ δὲ ἀπαλλατίζεται τῶν πολε-
μούντων. ὁ βαβ ἐσιν ἡσὺς ἡ πάλη πρὸς ἅμα
καὶ βαῖβα. ὁ λίγη ἀγγέλων, ἀλλὰ ἐκ ἐσιν, τελ
ἡ τάνην τοῦ πολεμεῖν. ὡς δὲ καὶ τὸ ἐνεσκηνω-
ἐσκεπτοπεδεύσεται, ἐπωνῶν ἡ ὁ Σωσηφ ἐν τῷ
ὄρῳσον πιεσθῆται. ἐπαῦδα βαβ ὡς ἐπὶ τὸ πλῆ
σον ἡ πιεσθεῖσι, διὸ τὸ ἀβανδόνεσ αὐτὸς ἐν
ἐβκεδ ἐκ τῶν ἀσμένων ἀνθρώπων. ἀδιλφὸ βαβ
ὅπ' ἀδελφὸ βανδόσεσο ὡ πόδις ἐγωζ· ἀβ
ἡ πιεσθεῖσι ἐβκεδεῖν ψυχὴ ὥσπερ ἐβκεδεῖν
τὴν ἐξ' ὑμοσεβίας, θεῷ τῶτο ἀφοσοῦσιν τοῦ
ἔντεσ· ἡ βαβ πεφανέσκαδυλεν αὐτοῦ τὴν
ἐβαδὶν ὅτι νικήσειν, ὁ ἐβγα ἢν τὸ ἀνομε
τον· ἀβγανται δὲ ἀνιῶ πόδιν ὅτι ἡ ὑμοσεβὴ
θεὸς, ἵνα ἐμὲ ἔτως ἀποκαλύβειν· ἐβεσσο
δὲ φησὶ δίμιος ἐπὶ τῆς ἴδης· λιμὸν φησὶ τὸν λο-

cum tabernaculi admirabilis magnificam domum Dei, ad
quam spiritualis peregrinatio beati perducendus, ingressus
in Psalmo 3 Beati qui habitant in domo tua (non pere-
grini). Illa divina spectacula significabat quando
Abrahami persona in se Dei abluerit, ut mai-
gis magisque perficiat gratiae, nondum enim nondum ejus
fuerat mutatum. Jacobi mens eadem, tabernaculum
fugit, firmus gressus. Ille immobilis, eo quod per
fidei et virtutem possibilem, deo ut dicere possit:
quis nos separabit a charitate Christi? &c. pro-
pterea, quae mens haud immerito dicenda. Ubi
enim aliis Davidus persecutiones imminentes sibi
habet mavis tabulatas studiosiones. Ad ve-
rum autem quae in Angel tentorium domi
brahamy ponit, nec in incommodes, postquam nimi-
rum in montes domus Dei jam antea fuisset, in
deipara divina lucis abscondentibus, et illustrabus, ne
quirquam amplius de iis quae adversa possiderent
solicitus. Neque enim decumani mavis splendus
bene fundatum domum quae excelsos possunt.
In Sede parvo, id enim significat Angel, versatis,
sed enim magnum festum virtutis perfectio),
edificavit sibi altare Domino, & invocavit in nomi-
ne Domini. Aut vero Domino cognomen dum po-
suisse altari significatur, vel si sublimius inte
pretaveris velim, in nomine Domini invocavit
non voce solum tantum, syllabarum sonitu, sed re
ipsa, mentis puritate ad Deum funiente, ut pote
quae virtutibus non ab alium finem, quam obtinend
summum bonum studuerit. Deinde ait et abiit
Abraham & profectus, cadvementatus fuerit in
deserto. Quamvis enim ad perfectionem quam
aliquis pervenerit, hostibus tamen nunquam de-
futurus. Non enim nobis est colluctatio adversus
carnem & sanguinem. Haud dicit non fuit, sed non
est, dixit itaque perfecti fel pugnare, bellumque
nere. Pergamus conveniens dicamus est, quae in ea
pedo fuerit castrorum statura, ita enim prop. Salva
tor in deserto tentationibus exercitus. Hic nimi-
rum plerumque tentationes Sanctis superveniunt,
quo auxilio hominum sui similium ut inveniant
dubitet. Frater enim a fratre adjutus tanquam
urbs munitus. Namque anima in tentationes delapsa,
sibi ipsam inserdam agitibus pensitus destitutam cer-
nit, deo id ita sapiente, consilio ordinante. Sic
enim gedum ita victoriam parerem antea revelaret,
magni certe momenti id quod deficeret non esset.
Rursum tamen ita ostenditur Deum nunquam esse auxilio
lovem ne plane animos elyciant. Fratia autem ingressi,

cum tabernaculi admirabilis magnificam domum Dei, ad
quam spiritualis peregrinatio beati perducendus, ingressus
in Psalmo 3 Beati qui habitant in domo tua (non pere-
grini). Illa divina spectacula significabat quando
Abrahami persona in se Dei abluerit, ut mai-
gis magisque perficiat gratiae, nondum enim nondum ejus
fuerat mutatum. Jacobi mens eadem, tabernaculum
fugit, firmus gressus. Ille immobilis, eo quod per
fidei et virtutem possibilem, deo ut dicere possit:
quis nos separabit a charitate Christi? &c. pro-
pterea, quae mens haud immerito dicenda. Ubi
enim aliis Davidus persecutiones imminentes sibi
habet mavis tabulatas studiosiones. Ad ve-
rum autem quae in Angel tentorium domi
brahamy ponit, nec in incommodes, postquam nimi-
rum in montes domus Dei jam antea fuisset, in
deipara divina lucis abscondentibus, et illustrabus, ne
quirquam amplius de iis quae adversa possiderent
solicitus. Neque enim decumani mavis splendus
bene fundatum domum quae excelsos possunt.
In Sede parvo, id enim significat Angel, versatis,
sed enim magnum festum virtutis perfectio),
edificavit sibi altare Domino, & invocavit in nomi-
ne Domini. Aut vero Domino cognomen dum po-
suisse altari significatur, vel si sublimius inte
pretaveris velim, in nomine Domini invocavit
non voce solum tantum, syllabarum sonitu, sed re
ipsa, mentis puritate ad Deum funiente, ut pote
quae virtutibus non ab alium finem, quam obtinend
summum bonum studuerit. Deinde ait et abiit
Abraham & profectus, cadvementatus fuerit in
deserto. Quamvis enim ad perfectionem quam
aliquis pervenerit, hostibus tamen nunquam de-
futurus. Non enim nobis est colluctatio adversus
carnem & sanguinem. Haud dicit non fuit, sed non
est, dixit itaque perfecti fel pugnare, bellumque
nere. Pergamus conveniens dicamus est, quae in ea
pedo fuerit castrorum statura, ita enim prop. Salva
tor in deserto tentationibus exercitus. Hic nimi-
rum plerumque tentationes Sanctis superveniunt,
quo auxilio hominum sui similium ut inveniant
dubitet. Frater enim a fratre adjutus tanquam
urbs munitus. Namque anima in tentationes delapsa,
sibi ipsam inserdam agitibus pensitus destitutam cer-
nit, deo id ita sapiente, consilio ordinante. Sic
enim gedum ita victoriam parerem antea revelaret,
magni certe momenti id quod deficeret non esset.
Rursum tamen ita ostenditur Deum nunquam esse auxilio
lovem ne plane animos elyciant. Fratia autem ingressi,

B. LXXXIII, 2. + pulchra omnibus

Rom. VIII, 35

4 Splendor, horest omni virtutum genere

Ephes. VI, 12

Prov. XIX, 19.

famen ad superiorem. Famem invenio intelligibilem sive spiritualem, Abrahamum tantidem convivisse. Perspicuum enim est duos descendentes Jesse duos, dignitatibus abis, a divitate tanquam propriis suis tellure gulando, & in alios devenientes habitatores plurimo oppido diversos, scilicet duos: videlicet ipsum Christum quo antea ac priorem fore laudatos malos, principaliorum nuntium de ea re fuerunt, quos plurimi fallibilem eadem subiicient, ut ei inde inspiciantur. Eorum autem qui ante eum fide sunt jam dicta memoriam obtinentes, terrenis bonis hominem hujusmodi diligant, persecutibus eum delinquentes & quo quidem tempore solus Deus est qui liberare dignetur eum quod, afflictionibus magnis & levis Deo affligens. Et hoc etiam auxilio deve nunc Abrahamus, servo item rubus non aliter potuit obligere, quam Egyptio relicto, ad promissam illam a Deo sibi concessam terram redium pervenit. Quare enim [illegible] cum ea Egypto descendentem cum omni familia omnibus bonis suis invisa unde veneratio descendum, ut ad patrem; hoc est ad imperturbatum [illegible] mentis statum pervenisse: ad allium vero post Deum ad principio, hoc est ad peritissimum quem indicant sanctimonias habitum. Descensum tamen in Egyptum nequiquam ad aliquem deliciosum significare nonnulli ajunt: sed Abrahamum tanquam perfectum, & inferiores ab imperfectos, ut utilitatis aliquid ex Jesse percipierent, statuant abivisse. Cum scilicet virtutem non ita possiderit, quasi ostia per eandem ad finem aliquod, propria ab pecuniario sibi sibi reddita esset, sed omnibus eam ostenderet tanquam locum secum illam circumducens, & has rationes qui eam videbant ad amorem ejus pellici possent. Observari autem jubet quod decuit principes eam videre. Invenimus enim in Egyptiorum spiritualium ordines quidam adeo pauperes qui virtutem videri amant. Unde hi gaudent, eam non videre contenti, ad illum qui imperio ipsius praeest, intellectum sive rationem, cum laudibus Deo gratiam deducunt. Audivius vero denique solus in literali quoq; sensu spectatus Egyptiorum libidini opprimis conveniens est. Cum enim ad videndum existerent apud Egyptios, quasi adulterium coercendum, leges: secum ipso reputavit Abrahamus fore ut mortem sibi machinarentur adulterium videantur commissurae. Uxorem quam pro sorore venditans secum circumduxit.

Observant porro quidam verba Isaiae Unusquisque in nomine Domini. Quum ita interpretari vocavit nomen Domini, hoc est nomine Domini cognominatus

ατον, ὃς κατέβαζε τὰ ἄβρακτ πλεῖστον τῷ ἀγαθῷ τῷ καταβαίνοντος ἐκ ἀγαθῷ σεμνῷ, πρὸς αἴτιον λογῷ, τῆς ἀρετῆς εὐθυτος ἐλέας γῆς πλανηθῆς, καὶ ἐς ἑτέραν ἐξιν ἐλθὼν ὑπὸ ἐλαττωμένων τῶν ἀντικειμένου δυνάμεως, ἐ τυφλωθέν ἀρετὴν αἱ πονηροὶ διαβάλλεναι δυνάμεις τῷ βλίῳ αὐτῶν ἀγγελθῆναι ἄρροντι, καὶ τῆς ἐ κήνε ὑπερμαθεῖν ὑποβαλλθῆν ὡς ἂν ἐκείνῳ τιμωρουνῆ. τῶν δὲ ζηνομένων τὴν αἴδιον ἀ πολλύοντες τοῦ ζῆν τὸν αὐτοῦ καταπλησίῳ τῶν παρῶδι διῆλθεν πλεῖστευ, ἡνίκα θεὸς αὐ ἐκ μόνος ὁ ὢν ἐν δυνάμενος, ἐτέρων ἀνθ ἀναβασῶν σωτῆρος καὶ πονηρῶν. ὧ καὶ δυνατὸς χριστὸς ἄβρακτ, ἐκ ἄλλου ἀπέδρα τὸν ὄν ἐκείνου λαβεῖν, ἢ ἐπ τὴν ἀβραμίλιον ἀρετὴ, πρὸς τὸν ἐξ ἀρχῆς καὶ θεὸς ὄντον ἀναπεφηνῆκε χῶρον. Φησὶ γοῦν ὡς ἀναβὰς ἐξ ἀβραμὶλ παρεστῆ τε ἐ πανδκυεῖ ἐπορεύθη ὅθεν ὤφελεν ἐρωτῆ ἔρημον ἕως βαιθὴλ, ἐς ἀνεκλήπτων τε καὶ κα δαρῶ διανόμας κατάσκιν, ἕως τὰ δυδιασμένῳ τῷ ἐν ἀρχαῖς, τοτέσι τῷ πάλαι πεφυτευμένῳ τοῦ ἀβραμῶ. τὸν δὲ καθεδὸν ἐπὶ ἐξ ἀβραμὶλ τινὸς ἐ τόπος κατάσκιν ἐμφαίνειν λέγεσθαι, ἀλλ ὡς τέλμος φασὶν ἀπέλθε πρὸς ἀτέλῳ ἴλαὸ φιλανθρώπ. ἔχων τὴν ἀρετὴν ἐκ ὡς ἀποκλημτικῶς αὐτῷ προσθῆναι, ἀλλ' ἁπάσιν αὐτὴν ὑποδηλοῦνος ὡς ἀδελφὸν βυβκατίῳ, ἵν' ὅτω συνθῶσι διαβάσεσιν ἀφαπῆναι αὐτὴ. παρατίθεσι δὲ φασὶν ὅτι ὁ ἄβροντος αὐτὴν ἔφυν, ζῆν γοῦν ἐν τῷ τάξαι τῶν κατὰ ἀλληγορίαν ἀβραμίλιων καθαριωτέρῳ τινες, ὁ καὶ πολλὴν ζῆλον ἐπιτηδειότητα πρὸς τὸ διάβασθ τὴν ἀρετὴν, ὥσπερ δὲ ἐκ ἄγει τὸ διάβασθ σῶνον ἐγένετο, ἀλλὰ ἡ ζῆλον ἐν αὐτὴν πρὸς τὸν ὑπερπονοῦντα αὐτῶν λόγον αὐτὰ εὐ ἐπαρῶν αὐτὴν. καὶ καλὰ ἐσεῖαν δὲ ἀρχέζεται βυτὸς πρὸς τὴν ἕων ἀβραμίλιων φιλανθρωπίαν. ἐμβαπτίνων γοῦν ὡς ἦλθε βοὴ κατὰ ζωῆν τῶν ἐν Αἰγυπτίῳ, ἐδοξῆν τὸ ἄβροντ ὅτι ἵνα μὴ δόξωσιν ἕνεκα ζωῆς ἐμοιχεῦσθαι αὐτὸν, ἐδεν ὡς ἀδελφὴν περιέφερε τὴν γυναῖκα.

Τινὲς δὲ τὸ ἐπικαλέσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίῳ τὸν ἕνεργον λέγειν φασὶν ἐκαλέσθη τὸ ὄνομα κυρίῳ τοτέσιν ἐπεκάλεσθη τῷ ὀνόματι κυρίῳ

τὴν γῆν, ὅτι λυπεῖ θεὸν τὸ κληρονομεῖν. ἐξέσται δὲ
αὐτῷ ἐν σχολῇ τῷ σωφρονεῖν ὃν τρόπον τὴν γῆν ταύτην
καὶ ἄλλων ἀνωφελῶν βαδίζει καὶ ἄγγελοι, διανοούμενον
πρόνοιαν ἔχειν τὸ ὄνομα κυρίῳ τοῦ θεοῦ, ὥσπερ
ὁ Σὴθ ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι, οὐκ ἐγκεκλῆσθαι, ἀλλὰ
καλεῖσθαι ἀναμφιβόλως θεὸν ἀνθρώπων. διατί δὲ ἐζήτησεν
ὧδε θεὸς αὐτὸν πρῶτον; ὅτι φαίνεται ἐκ τοῦ
τόπου τῆς κληρονομίας ὁ τόπος. ζητεῖται εἰ φαίνεται ὁ
ἐκκινήσειν ὁ Ἀβραὰμ τὴν σκέψιν καὶ διὰ τοῦτο δι-
δάσκει τὸν Ἀβραὰμ δῶρας ἢ δι' ὃ ἐκκινήσειεν τὴν
σὺν φαίνει ἡ σκέψιν; Ἀπὸ τοῦ τόπου Ἀβραὰμ ἔδειξεν
εἰδὼς ὅτι ἀγνοήσειεν ὁ θεός, ὁ μὴ ὤφελεν σὺν
βουλομένου ἐκ ἂν τὸ πρῶτον ἀφῆκεν. ἢ δι' ὃ μὲν
φαίνει πολλὰ ἐν πολλῷ παραδιατάσσεται ἐν ἄλλοις
ἀναλεξάμενος. διατί δὲ πάντων ἥκιστα χρὴ τοῦ Ἀβρα-
ὰμ εἶπεν, σπέρμα σου δώσω τὴν γῆν ταύτην, καὶ σὺν τῷ Ἀβρα-
ὰμ ἐκ ἐλάλησεν ἐπιμέρους, ἀλλὰ πλῆθος
ἐκκλησιῶν; διὰ τὸ ἀγαθὸν τὸ καὶ ἐπαγγελίαν, ἵνα φανῇ σὺν δίκαιος Ἀβραὰμ
γνωσθῇ δὲ καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ Ἀβραὰμ. ὁδὶ Ἀβρα-
ὰμ δίκαιος, ὡς αὐτὸς τε φαίνει ὕδωρ δίκαιον
ἀποδῷ, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς συμμαρτυρῇ. καὶ
ὁ Ἀβραὰμ φαίνει ἔλεγεν ὅτι ἐπιστοί ἐκ ἔστι
φόβος θεοῦ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ σὺν ἡ
ἐπὶ τοῦ Φαραὼ ἐφανέρωσεν ὅτι ναί, πῶς ἂν τοῦτο ἐ-
πὶ Ἀβιμέλεχ ἐποίησεν; ἔπειτα λέγει ὁ θεὸς
τοῦ Ἀβιμέλεχ, ὃν ἄψῃ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἰσαὰκ
καὶ τοῦ πορεύτου, ἢ δι' σὺν, ἀποθανῇ ἢ δι' τὸν
Ἀβιμέλεχ ἀφάσιν ἁπάσης, πάντως ἀν ἦ τὸν
Φαραώ. διατί δὲ καὶ τοὺς ἡκιστα αὐτοῦ ἐτάξεν,
ἵνα καὶ αὐτοὺς ὡς ἐγκλεισταῖς. ἢ ὅτι αὐτὰ ἐπι-
τίθεν τὴν Σάρραν ἐμπεφυκέναι Φαραώ.

Ε. XIII, 17. α καὶ ἔθετο σῦκα ἀναβάδον τῶν πρώτων πρὸ
τοῦ Ἀβραὰμ ἡ κατοικεῖ ἐπὶ τῇ Μαμβρῆ,
ὅπου αὐτοῦ καὶ τοῦ τόπου γενομένου κύριος ἀφικέ-
σθαι καὶ ἐ ἔστω ἐκεῖναι πάντων αὐτῷ καὶ τῆς ἐκ
τοῦ περιοδίου ἐπιτιμᾶν, ὅτου προτιμένης ἐ
ἔβλεπεν ἐπιτυχεῖν τοῦ ἐνδοξοτέρου τῶν κυρίων,
καὶ τὰ ἐμποτίσεις κατέλιπεν αὐτὸ σῦκα, πῶς
ὁ φιλόσοφος ἠγνοεῖ, ὁ σὺ τῇ ἀκοῇ χ' τὴν ἀφορ-
αν ἐπιγνῶσεται γενέσεως; πλὴν ἡ καὶ ὁ ἀξιόλογ
θεὸς βουλομένῳ ἀπὸ τοῦ ἐπιτυχεῖν τοῦ Ἀβραὰμ
τοῦ λιτ, παρατηρητέον ὅτι ὁ σὺν ἐκλεξάμενος τὰ ἀ
παλαιὰ τοῦ ἐκλεῖσθαι ἑαυτὸν, ὁ δὲ παρεμβολὴν

terram, ex quod in posterum Dei illa fiducia possidebit
posteritas. Dictum enim Abrahamo, quod
in aere Sychemitico versabatur; Semini tuo dabo terram
hanc. Semper in locum inter Bethel & Aggai medium
devenisset, altare dicitur nomine Domini appel-
lavit terram, postmodum nimirum ipso quo Deus Genes. IV, 26
speravit invocari [vel vocari], non precem votaria
facere significans, sed hominem Dei appellari. Ipse
vero autem postea Sychem primum ei apparuit Deus
Respondet idea fadum d esse, quod mirabilis ter-
ras haberet Abrahamo locus ille promissas. Quæ autem
positionem orsit, an cum Sarra consuetudinem usq;
Pharaonis, propterea quod Abrahamo dilecta fuerit?
Et enim si non consuevisset cum ea, tam ap-
prædeo scripturæ id non indicavit? Hieronym. in
Malach. hinc novum colligere licet neutiquam Deum
David permisisse; Quis enim posteriora fieri non-
possit, primo quoq; Dubio procul non concessa.
Scripturæ autem nullo apud prædecessores
alibi in loco ea proferre licet. Quare autem Deus
Abimelechum affligit, Abimelecho imputare debemus, an non
arguendo hoc est aliquid Pharaonem jam commisisse,
cum contra Abimelechum nondum tale quid sufficiens
verbis reprehendisset, atq; taleq; quæ movere
Ad hoc respondendum peccatorem Pharaonem fuisse
propterea q; filii, & justitia quidem Abrahami,
Ipse, quæ per Abrahamum cognoscebat. Justus
autem erat Abimelech; unde & ipse ait: gentem Genes. XX, 4
justam perdes? & Deus quæ justitiæ testimonio
ei perhibet. Illud & sed quod Abrahamo Abi-
melechum dicit: Quia timens non est Dei timor in lo-
cis istis; quando enim, & experientias apud
Phrygiam docuit fecisse, esse timorem Dei in
regionibus istis? Abimelecho ad aggrave polui[illegible]
Deus ait Deus Abimelechum: nihil adhuc ge-
rorem hominis juste ad Prophetas; si autem fecerit
meretricis. Ad vero si pervenit ad Abimelecho fini
est & violatam Saram, idem omnino Pharaoni
pro fidelis obtendeum. Quo autem Pharaonis fa-
miliares ex miraculis quæ Deus affligit? fadum
d est propterea eft quod Dei pro peccatore rogabit
vel quod formam Sarræ coram Pharaone laudaverat.
Et Judæ est quæ idem quadrupes generum. Insignis
Abrahami hic discipuli patientia. Nonnulli enim qui
dam laudarunt, bonum possedisse ipsi debebat,
quæ vel debebat prodire in omnibus ipsi cedere, seu
vero in suos animadvertere possunt? Sum imparatile
[illegible]
procedentibus repetamus quæ[illegible] laudem, ecce quæ
Deficiendi ab[illegible] deserto Abrahamo vellida; annon
[illegible]
in philosopho dignum videatur, & tamquam & collectam
generosæ patientiæ. Quamvis autem Abrahamus, qua

erat equitate, Loth eligendi: facere eum; observandum tamen est, nihil dilitis o eum qui elegit, quia electione sua

percepisset; cum contra is qui elegendi copiam faceret, id quod ei valingebatur, in peiissimum possideret.

Viri autem qui in Sodoma mali. Dicunt ad hanc locum non nulli cum alibi quoq; observemus discrimen inter malum & peccatorem constitui, quando magis

Ps. IX, 36. & in isto: Contere brachium peccatoris & maligni. Peccatores, an forte malos illos sint qui opportune faciunt malum: peccatores vero illi qui cum facile quidem non sint cum patiti, peccandi tamen quodammodo incentiua habent & occasiones ubique fere patiuntur. Praterea quoq; observandum est, majorem esse malorum quam peccatorum culpam, siquidem Deo iidem esse dicantur. Si vero verbum

+ culpa eorum de verbo sermo est,

odio prosequor odisse, magis adhuc augebitur.

S. Save civitatis. Hec ipsa urbs est D. Iohi, in Bathanea sita: & ita appellatur Dus vici nomen tenentibus abunde in Diodario, Abraco inter & Bibliopolin siti. Seir porro montes terre Edomeæ sunt, a quorum fronte aliquam Gebalenam appellatam Josephus habuit, a quo ebrium Seir montes ibi vocati sunt, quod corpore hirsuto ille fuerit. Phoran eadem oppidum. Super Arabiam Asphum versus, occidua, Elis trium dierum itinere versus meridiem distans, quam viam emensi sunt Israelitæ a Sinæ deserto. Silumq; est illud oppidum in finibus Saracenorum, versus Aegyptum spectantium, ubi Jonas olim habitavit. Cydon denique, petra est ubi Arabico imminens, ubi Mirjam soror Mosis sepulta esse dicebatur.

Manserunt Abraham transiturus. hoc est, regionem habens fluvium Istum habitandi. Cum enim profectus esset in partes silvestres Jordanis fluvium gratia transeundi mutuo vocat Abrahamum, ubi de quo Jordanem dominicum spectat. Stabat enim Bethaniæ, quod eadem habitabat ad quorum chambre, quorum transeundum cum appellaverit significans.

Usq; dan. Abdis quæ jam vicus Dania nomine insignitus, XII lapidibus Paneadi Cæsaream via figuram versus tendenti: qui Judæa proximus est, ut pote ubi Jordanis oritur.

Et Melchisedech rex Salem. Salem Sichimitica regionis urbs est, quæ est in Sychem ut diximus vel ante. Jebus eadem vicus quoq; alius hoc nomine in occidua Elia regionis, abunde in planitie est Salamias. Scythopoleos. Josephus quoq; urbem quæ Hierosolyma hodie dicitur, eandem cum Salem fuisse cujus Rex Melchisedech fuit scribit. Et quoniam eadem Jebus quoq; appellabatur, abunde

ἐνδομυκτίου ἦχη τὸ καταδίκασθέν.

Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ ἐν Σοδόμοις πονηροί, ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἄλλως πεπεισμένους διαφέρειν πονηροὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ βουλόμενον θεραπεύειν τὸ ἁμαρτωλὸν καὶ πονηρὸν, δηλοῦσθαι ποτὲ μὲν πονηρὸν εἶναι φύσει ὁ ἔκθεσις κακοποιὸν, καὶ ἁμαρτωλὸν δὲ ὁ πάντως τιμῶντα, ἀλλ' ἐκ τύπου ἀκολουθίας ἢ ἡδονῆς ἁμαρτάνοντας. εἰπὲ δὲ τοῦτο ἐπιστατέον, ὅτι σφόδρα κατηγορία πονηρῶν ἢ ἁμαρτωλῶν, ὅτι ἐναντίον ὢν θεὸς ἔχθρα τιμᾶται ἔστιν· ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἐφεῖσθαι ποτὲ ἄλλοις πολεμεῖσθαι, ὅτι σφόδρα κατηγορεῖται περὶ ὧν ὁ λόγος.

ἐν Σαὼ τῇ πόλει. αὕτη νῦν ἔστιν ἡ πλησίον Καισαρείας ἰσθμὸς ἐπὶ τῆς Βαταναίας· ἥτις καλεῖται Σαὼ δύο κώμας, ἀπέχουσαι ἀλλήλων ὑπερβολὴν σύνεγγυς, στάδιον ἀπὸ λίθων ἢ βιβλοπόλεως ἔστιν ἢ ἔστιν ὄρος ὑψηλὸν ὕδωρ ἔνθα ὤκουν ἦσαν ἐνδιατριβόντων, ἀφ' οὗ ἐκλήθη σπήλαιον διὰ τὸ διαλύεσθαι αὐτοῦ. φασὶ δὲ ἔστι νῦν πόλιν ὑπὲρ τὴν Ἀραβίαν ἐπὶ νότου, ἀπέχουσα ἀπὸ Ἀλίας πρὸς τὸν ὁδὸν ἡμερῶν τριῶν, δι' ὧν ὤλκυσαν οἱ Ἰσραηλῖται ἀπερχόμενοι ἀπὸ Σινᾶ. παρέκειτο δὲ τῷ ἐπὶ τῆς ἐρήμου Σαρακηνῶν ἢ κατοικίαν Ἰθραήλ. κάδης δὲ ἔστιν ἡ παρεμφέρουσα πέτρα πόλη τῆς Ἀραβίας ἐνδὲ, μαρτυρεῖ τὸν ἀδελφὸν Μωυσέως.

Ἀπὸ Ῥιμμὼν ἄβρας τῷ περάτι. αὐτὶ τῷ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ πέραν ὁρῶντι. ὑπηκόως δὲ τὸ ὄρος τὸ πέραν ὁρῶντι τῆς Ἰορδάνης, τότε λαμὼν πρὸ τῶν ἐκαλεῖτο τὸν Ἄβρας, ὡς ἂν τὸ πέραν ἡ χώρα τῷ Ἰορδάνῃ. ἐπαίρῃ δὲ αὐτοὺ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀνὰ τὴν Μαῤῥᾶ, ἡγεμὼν ἐκ τῶν πρὸ τῶν αὐτοῦ ἐκαλεῖτο.

ἕως Δάν. ὥστε καὶ νῦν ἔστι κώμη Δὰν καλουμένη ἀπὸ δυσμῶν ἰσθμοῦ παταλόφου κατὰ τὴν ἐπὶ τύρου ὁδὸν, ἥτις ἢ ὄρος τοῦ Ἰακώβου ὑπῆρξεν, ὥνδεν ἢ ὁ Ἰορδάνης ἐγχύει.

καὶ Μελχισεδὲκ βασιλεὺς Σαλήμ. Σαλὴμ ἔστι οὖν πόλις Σικίμων ἥτις ἔστιν ἐν Συχὲμ ὡς φαὶνί ἡ Ἰακὼβ. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη χώμη ἐν τῷ δοτικῷ Ἀλίας, καὶ ἄλλη ἐν τῷ πεδίῳ Σκυθοπόλεως Σαλήμ. ὅμως ὁ Ἰώσηπος τὸν καλούμενον Ἱεροσόλυμα λέγει ὅτι ἦν Σαλὴμ ὃν ἐβασίλευσεν ὁ Μελχισεδέκ, καὶ ἐπιβάλλει ἡ αὐτὸ χ' Ἰεβοῦς ἐκαλεῖτο ὅθεν

λεγομένη τῶν δύο ὀνομάτων τοῦτ' ἐστὶν ἡσσὼν καὶ τὸ Σαλὴμ
ὑπολαβόντες ἱερουσαλὴμ, περὶ τὸ β' τῶν ο' περὶ οὗ
φασί τινες ἀντιλιβόντες ὡς ὅτι ἱερεμίας μὲν ὅτε
ἔγραφε, ἡ Ἰερουσαλὴμ ἔτι οὔπω ἦν ἐν τῇ κατὰ
Δι τὸν Σαοὺλ μέρει τοῦ βαβιλῶνος. τὸν δὲ Μελ
χισεδὲκ ἀλλόφυλόν τινα τῶν Σημ ὄντα παλαιότερον, ὃς
ὁ τῶν δώδεκα ἀρχόντων χρόνος ἀνωτέρω, σαφῶς
τῶν Χαναν τὰ θεῖα παρειληφέναι. ἀλλωστε πο
θεν Σημ τὸ ἀναπολικὸν λαχὼν μέρος τῆς τε Χαλ
δαίας; ἄλλως δὲ εἰ φαίνεται καὶ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ τοῦ
κόσμου ἡμῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὑπαντῶν φανή
σεται. ἡ μέντοι Ἰερουσαλὴμ τὸ Σαλὴμ, θεοῦ δὲ προ
νοίᾳ ἄρξαι ἡγοῦμαι, καὶ ὅτι ἀρχὴ κρεῖττον ὅτι ζωῆς
τέλος ἔχει, ἅτις ἀνθρώποις ἀλλότρια. ἄλλη δὲ
διηγησόμενοι τὰ τοῦ τῶν ἀγγέλων πολίτευ
μα περιφανῆ καὶ ὕψιστον. κατὰ πάλιν οὖν ὁ
ὢν αἰῶνος τοῦ Σαλὴμ, ταύτης δὲ πολλῶν
καὶ ὅσοι αὐτὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ βασιλικὸν
των. ἡ δὲ τῶν ὀνομάτων ἑρμηνεία φανε
ται, καιρὸς καὶ τοῦ βασιλεύσαντος ἰδεῖν ἡ
θρονὶ ἐν ἀγῶνι ἀνδρώπου, κατὰ πάλιν ὃν αὖ
τοῦ πονηροῦ γενομένου. οὗ τὸ μὲν ἐγκαταλεῖ
τοῦ ἑρῶ θεοῦ, τὸ δὲ ἐγκύπτειν. θεοῦ γὰρ ὄντος βα
σιλεῖ τὶ τοῦ βλέποντος ἡ ἐγκύπτειν. ἀφ' ὧν ἐλάσ
σιδητοῦ βασιλῆ καὶ φιλίσα πονηρὸς ἄγγελος ἢ
πνεῦμα. λέγειν ἄγιον, ἀλλὰ τὸ ἱερουσαλὴμ σύστε
γου δαιόνος ἢ ἑρεβὶς ἡμῖνυται. πῶς δὲ
ἐκ ἐώρακεν τὸν Χριστὸν ὃν ἡ γυνὴ ἡμῶν ἐλάκαμεν
πατέρα; πῶς δὲ ἡ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁ Μελ
χισεδὲκ, ἱερεὺς ἐὼν τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἐσχάτου ὕψους
θεὸς λατρεύσ' ἐστὶν, ὑρώμενος τῶν ἀγγέλων
τοῦ θεοῦ. ὡὰ ἡμῖν γὰρ τὸν κύριον πάντες οἱ
ἄγγελοι αὐτὸν λατρεύσ' αὐτῷ, πεῦντες τὸ θέλη
μα αὐτοῦ. καὶ αὐτὸ τὸ ἀληθὲς, ἀληθινὸς ἐστὶ
σεὺς ἡμῶν, ὁ γὰρ πᾶς ἑαυτὸ ἀληθὲς, κρεῖττον δὲ
τὸ ἀληθὲς τὸ ἀληθούμενον. πῶς δὲ ἐν ὅτι θεοῦ
τὸ ἀληθούμενον; ὡδὲ γὰρ ὁ θεὸς ἀφθονίως ἡμῖν
ὑπὲρ καὶ ἡμᾶς. διὸ γ πεφώτισε γ ἀποστο
λικὸς λόγος, ἀλλὰ φανῆ ὡς ἡμῖν τὸν γὰρ περὶ
τούτων τῶν καὶ ἀυτὸν ἐκδεικνυσι ἱερωσύνης καὶ
καιρὸς αὐτὸ δὲ ἑαυτὸν διεσκεδάσατο τὸ πνεῦμα.

nomine, debuo nimirum Deo Salem combinatione, ut
exordyma nomen fiedum est, literae b in y mala
lo. Contra nonnulli nec Hierosolymam nec Salem
condemnum Salem esse dicunt. Haec enim scripsit
vit in valle Save in campo Regum obviabo eis, Mel
chisedech genere amalec, contra omnem valorem
Semum esse dicentes, Deo excelso cujus vires temporis
Hyperij compotatem fuit, non de Phaeo quidem ver
Salem pertinaci. Praeterea quomodo Deus orienta
lem coluisse plagam in terra Chami, prudet habitare?
Alii vero in eadem valle allegoriae forma Deo
cies spiritum S. Abrahamo occurrisse existimant.
Pacem enim interpretatur Salem significat. Pacis au
tem principes Deo Deum nemo est. Vnus enim
nec principem divinum, neque finem vitae habet, quo
in hominem quodammodo non possunt. Alii vero
alii pacem et angelorum multitudines, caelestes illustrio
rem majoris imaginem cum Christo post resurrectionem re
soeum habent. Tum lumen Hierosolymae Salem spe
ctata, cujus imperium et ordo et pacem cum complexa
tenuerunt. Si vero nominum interpretatio pervicax
ces non praebet, Judaeus quo Deus Israelis Regis pro
veris hominibus non habere opportunum est, (quam
vis haec ipsum ex me ultro quam maxime faciat
credit) Hebraeum enim illud pacem mentem Deum in
tuentem, illud vero cantilenam laudis significat.
Sed vero Sed Deo filio mentem ipsum intuentem &
in laudum cantilenam imperium compatit. Nam
tamen regis pacis genitibiles, praecipue au
tem impios, pro angelio vel spiritu Babylonico.
Imo Jerusalem graeca, merito Hyperionem, velut
Hebraeum pacis visionem interpretatur. Quare autem Isaiae
no nimirum vides iocari, Christum, qui pro tam
modico tempore non videt. Imo quare mente Hyperio
nisse putat. Quare porro Israel Christum non
videt, per quem Patrem eum cognoscing. Postre
mo S. Spiritus S. est Melchisedechus, quando da
cedes Dei esse potest, si quod creaturae sit tam com
petit. Si enim administratorius est Spiritus S. ad
reliquis angelis Dei laudes celebrabit. Nam, tendi
cite Dominum omnes angeli ejus, ministri ejus, fac
entes voluntatem ejus) atque pro eo quod ipsos Sanctifi
cator esse credibile, nobiscum potius Sanctificatus.
Scripsam enim neutiquam sanctificabit, cum eo quod
sanctificatus, id quod sanctificat est praedicabitur.
Postremo quia Deus amplius est, S. ab altero Sancti
ficatur. Nec filium principem dicitur, illis enim quae
sacerdos non eadem, si nostrae participes fuerint non
eadem naturae: quo respectu Prophetae quos appellat
Apostolus. Precipuum tamen honori filii. Eodem pacto
et in sacerdotii ad eo hic tempore adumbrati, typum, ipsa
quae Spiritus S. hujusmodi figuram ipsum indicet

Hebr. VII, 3

+ ℣ per quem Deus unum fecit saeculum, & tam habemus

Ps. CII, 20.

Verum S. hoc praecedit [illegible] quidni & Marcus Spiridaeus
Jesus Oudai & Cyrus Persarum Rex. Jesua Josedech
filius Josedech & Zorobabel. imo Jesus omnibus me-
lior, qui mediatorium Christi officium in se plene exer-
cens, Prophetam, inquit, sicut me suscitabit Dominus
Deus vester & Josuae filius Nave, ipsum audietis, qui per dor
nem perpetuum [illegible] & in terram repromissionis introi-
cum deduxit, lapideos antea calibeos cum circumcidit
Nempe & in Christo baptizati, & circumcisi sumus
circumcisione non manibus facta, quae per Spiritum S.
peragitur; laudemque haeredes regni coelorum evasimus.

Qui autem angelum Melchisedecum fuisse quam
ista argumentantur. Sic inquit patres est, ut sine
matre, sic sine patre, quod nemo est benedicendi ministerio, quomodo
homo esse potuit, qui Abrahamo, Isaac vivo, benedixit? Sed enimvero, si ita res quaeritur, Christus ipse
Melchisedecus est, cui ipsam veram [illegible] non
considerant, atque sacerdotii [illegible] & aequilibrium
perdunt? Quid enim absonum est ut ipse benedixerit
Abrahamo a Melchisedecco, qui homo erat, quemvis
cum Abrahamo praedestinatorem non esse admittamus?
Non enim in hypocrisi vobis ipsos servum nebu-
la praedamus, sed ex quod ita, quae fundi, significatio
apprendendum est, umbrio ishis praefiguratum. Ait
enim Aristides, immedandum, per quem Aaron ad
sacerdotium sanctificatus atque consecratus, ipse
Aaronem apposuerit esse praedestinatorem; si scilicet
non ex eo quod typus est alterius, sed ex proprie-
tate naturae, id quod benedixit, existimatur. Adhuc
quomodo de angelo dici poterit, quod nec principi-
um vitae neque finem dierum habeat? Paulus sed
tum vitae neque finem dierum habeat? Paulus sed
tem pro Christi typo eum habuit, quod Regis Justi-
tiae atque pacis dicatur. In Christo enim justi officii
quoque peccatorum onera: parem etiam obti-
nemus cum Patre & Deo. Item Paulus pro sym-
bolo sacerdotii, dum nec Sacerdotis legis, majoris
habet, quod benedixit Abrahamo Isaiae obtulerit.
Benedictionem enim accipimus a vero illo Sacerdo-
tes Christi; postquam principes hujus deiuf. de
believing; nullis vel in hoc mundo inviti, & illo de-
num vero divitiae quae ad mentem animam per-
tinent et a Deo nobis semper dilatatae repositae.
Nempe Abrahamum etiam, quod videriam demum
repositam, nihil & ipse, quo Sodomorum Regis exuvias
accipere posuisset benedictione praeoccupatus Melchi-
sedecus. Benedixit eadem Abrahamo Melchi-
sedecus impiens: benedictus Deus altissimus, qui tradi-
dit inimicos tuos sub manu tua. Dominus vero
Jesus Christus noster, omnium nostrum est propi-
tiatorium. Sancte pater, inquit, serva eos in veritate
tua. Inde Scripturae praedo imperio atque generis

Hebr. VII 3.

Ps. XVII, 11.

τί ὧν ὁ Ἰθάμαρ Ἀαρὼν; τί δὲ οὐ Χαρὸς ὁ πρῶτος;
καὶ ἵνα μὴ ὁ Ἰωσήδεκ; καὶ Ζοροβάβηλ; ἢ Ἰησοῦς
πρῶτος, ὃς ἐφ' ἑαυτῷ τὴν χριστοῦ μεθύπτασε δύναμιν
προφήτην φησὶν ἀναστῆσαι κύριος ὁ θεὸς. τί δὲ
ἐκ μέσου ἡμῶν ὁ τοῦ Ναυῆ, ὁ διαβιβάσας τὸν
Ἰορδάνην, ἢ ὁ μὴν τῆς ἐπαγγελίας ἡγεμονεύσας,
πρώτιστον προστησε πατέρων σαλαμιήλ; ἐν μὲν
χερσὶν βεβαπτίσθαι καὶ περιτέτμησθαι ἀχει-
ροποιήτῳ περιτομῇ τῇ διὰ πνεύματος, ἐκ μέσου
δὲ καὶ κληρονομεῖν τῶν τῶν ἀγαθῶν βασιλείας.

καὶ ὁ ἄγγελος δὲ ἐγκοπτὸς, ἢ ἀπατῶν φησὶν, ἢ
ἀφανῶς, ἢ τὸ κρύπτον εὐλογῆ τὸ ἔλαττον, ὑπὸ
ἀνδρεσιος ὁ εὐλογήσας τοῦτον ὄντα τὸν Ἀβρα-
ὰμ; κατὰ ἢ κατ' αὐτὸν τύπος ὁ Μελχισεδὲκ
τοῦ χριστοῦ, τί ὅτι μὴν τῶν προσώπων ὄψει πη-
ότητα, τὸν δὲ τῆς ἱερωσύνης δοκιμάζει φύσιν;
τί γὰρ ἄτοπον εὐλογῆσθαι τὸν Ἀβραὰμ ὡς ἔχο-
φοῦντα τυχεῖ τῷ Μελχισεδὲκ, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ
κρείττων αὐτὸ; ἢ γὰρ ἡ φύσις ἐν τούτοις, ἀλλ' ὁ
τῶν θεσμῶν δοκιμάζεται τρόπος, διὰ ὧν πε-
τυπώσεως ἐπεὶ ἦν αἱ ὁ τῆς θυσίας κρίος, δι'
ὧν ἄρχειν ὑπάρχεται πρὸς ἱερωσύνην αὐτὸ ἐ-
φωνήσεως ἄρχειν, ὥστε τὸ εὐλογῆσαι ἐπ' ὡς ἐκ βίου
καὶ βιαίως ἐκ δὲ φύσεως κρίνεται· πῶς δὲ ἐπ' ἀφθά-
ρτου· . . . . . .

ὡς ἀρχὴν
ἀλωνὸς ο
ἀρχὴν ἀρ
ἀρχὴν ἀρ
ἀρχὴν ἀρ

ὡς ἀλλοῦ πεπλάτυνται διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἐλθὼν
ἔφη. καὶ λέγεται ὅτι καὶ τόμος καιόμενος ἡσυ-
χάζει· οὗτος αὐτὸς περιεφώνησε τὸ τετράδειον· ἀπὸ
γὰρ τοῦ ἀδύτου νομίζοντες ἀπιέναι ἰουδαῖοι τὸν περὶ
Χριστοῦ κηρύσσοντα· καὶ λέγεται τὴν τοιαύτην λαβεῖν
ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑπεροψίαν διὰ λύπην ὧν τὴν
συνάσκησιν ἐν τῇ ὄρει τοῦ Ἀβραὰμ ἐνεδημήσαν ἡ
καὶ περὶ τὸ χείλιον ἐλθόντων διὰ Χριστὸν ὁ τύπος
ὧν ὁ διαβεβλημένος. τὸν αἰῶνα δὲ τοῦτον τὸν
Ἀβραὰμ τινες περὶ πέρσας ἡγοῦνται φαίνειν. ὁδὸς
πατρικὴ ἐκεῖ λαβεῖν παρὰ τὸ Σοδομῶν βαθὺ
λέκκο ἤγετο, κατὰ τὸ ἕλαιον δὲ ἐφαπτομένη
τοῦ Δημαναίου τὴν κεφαλὴν ἔχει· καὶ ἄλλως ἐστὶν
ἐν ἡράκλειο τῶν περιβόλων αὐτοῦ τῶν πάντων
ἀφθονίας ἀνθρώπων αἴτιον νομιζόμενον, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ
ὄφειν ἀποδεξαμένου εὐθὺς ἐπιφαίνεται αὐτὸς καὶ
τὸ τῶν πλούτου διάδοχον ἔπεσμα ἐξαύτου ἐνεῖναι
λέγεται κατὰ διαθήκας. Σύγκειται δὲ ἐξ ἐκείνου
τὸ σὺν ἑλλαβαὶ πόντε, τὸ δὲ βλαὸ σκυθῶν,
τὸ δὲ ἐθνῶν παμφυλίας. λήμης

vacuum spatium. Lacuna a papiae

ἅγιος λαμβάκος ἐλιέζερ, ὁ δοῦλος καὶ ὁ ἐφεσὸς
ὁ λαμβάκιος ἐλιέζερ ὁ ἀπὸ λαμβάκ. τινὲς δὲ
τοῦτον φασὶν εἶναι τὸν ἡγούμενον τοῦ πιστοῦ Ἀβραὰμ
τοῦ ἐπὶ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.

Ps. 15, 5.

ἅγιος ἔσαι τὸ βυσσινὸν βδ. ἐνταῦθα τὸ βυσσινὸν
λέγει τοῦ δευτέρου διαθήκου ἀγιότητας, ὁ παρ-
ἐβάλλει τοῦ ἁγνίου ἄγεσθαι διὰ τὸ ἁγνίου ἄνδρα
πολιτικὸν. ἀναιτίως δὲ τὸ βυσσινὸν τοῦ πα-
λαιοῦ ἀγιότητος, διὸ καὶ τὸ ἄζυμα τοῦ γλυκαί-
τοῦ ἀπηγόρευε διὰ τὴν βασιλικὴν τοῦ τόμου λαβεῖ-
αν. ὕδωρ δὲ τοῦ θεοῦ διὰ τύπων δηλοῦσι τοῦ
Ἀβραὰμ τὰ σύμβολα. ὑβρισμένων τὰ ὧν τῇ
κτίσει σύμβολα διὰ τοῦ ἤθους αὐτοῦ προ-
τυπώσεις· καὶ τὰ κατὰ τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ
βοὸς τοῦ ἰσαὰκ· καὶ τὰ τοῦ δεκτέρου διὰ
τόμου διὰ τῶν προσφορῶν τῶν πτεροπόδων ὑπὲρ
τῶν βδίας· ἑκατέρων ὧν διαθήκου οὕτω τὴν
λύτρωσιν διὰ τῶν τύπων ἡ σάλπιγξ διὰ τοῦ
μυστηρίου.

Ps. 9

λάβε σὺ βάδιν τρισσίβδαν. τινὲς φασὶν
ὅτι πτήσιον Ἀβραὰμ ἐνταῦθα, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ ὄρους
ὁ θεὸς ὤφθη κρεῖττον ἔσαι τὸ βυσσινὸν βδ. ἢ ὅτι
ὑβρίζεται, πῶς ἐστὶν αὐτὸ λαμβάνεται; ἅπαξ δὲ
ἤδη τὴν κατάλεξιν τοῦ πατρὸς λαμβάνουσι; ἐ
πειδὴ φασὶ γ' γαναὰν ἢ ἀπὸ αὐτοῦ ἄλλα ἀφορ-
τοῦτος κατηξεντας· καὶ ὁ ἀνθρωποφυὴς διὰ

Paulo. lium, in Symbolum & hypum rerum verissimarum conver
Hh: Colonias & legem novam, & Sacerdotii translatio
nem [splendissimum] fuisse pronunciatam. quorum adu
Jud: proßimo possibili Vbi & Gentes, prædicationi
De Christo omnibus modis contradicebant. Sicq; de
monstrat cultum legalem, per hoc significatum, qui
vidualiter in Abrahami [umbra] latitasse creditur, a Christo
quo melchisedech & hypus erat benedictionis honorata
fin mentionem Abrahami prosequitur ordo. Bellum autem
potest in hoc mundo carnaliter geri ordo, contra Persas
Abrahamum gessisse nonnulli aiunt. Habitavero a
Lege. Sodomorum sumens causa ad Patriarchas, se
cundum illud: Glam [gloriosorio non impinget] caput
meum. Putarem, deo quod non fecit, quod nullas
divitiarum quarum causam hominem alipsen, sed
solum Deum reputavi. Unde & judaum istud Abraha
mi apparuisse Deus. Nolim ipsi apparet, semen
quod in vitas divitias succedit, & ipsos prosternum. +id quod politicus e
pollicitus, per sodoma quæ rationes facies. Symma
chus autem pro voce Illaad Scuti, pro Elam
Scytharum, & deniq; pro gentium Pamphyliæ
edidit. Plus decimas nonnulli.

Ita Damascus Eliezer. Syrus ait Heus Da
mascenus Eliezer habuit, hoc est Damasco oriundus
existimant autem nonnulli eodem hanc servum esse
fidem Abrahami, ac domui quæ præfectum.

Philipp III, 20.

Dixerit semen tuum. Semen hic forte secundi
dem intelligitur, quod electis cœlestibus compa
rat, ob cœlestem ejus conversationem. Supra ve
ro antiqui fœderis semen innuebat, quemadmo
& eam terræ arenæ comparabat, ob cultum ter
minum legis carnalem. Quo verit autem Deus
Abrahamo hypo futura significare. Quem ad
modum diap. ea quæ in Egypto erant exercitus
ejus in regionem idam electi, præsignavit; et
ea quæ cum Christo gerendo ac fuit Isaaci sacrifi
cio; ita quoq; ea quæ de cultum legalem perti
nent præsenti quadrupedum & volatilium sacri
ficio præsignificavit. Ubi magis ita, secundum
tum quid dixerit & hypo Abrahamo, maxime ve
e Melchisedech [sacerdotio] cognoverat

Accipe mihi juvencam trimam. Putavit nonnulli
fidem hic deo adhibere noluisse Abrahamum:
quapropter etiam ei dicitur Deus: quia peregrinum
erit semen tuum. Aut si vitulus Abrahamo deus
est cur foedus cum eo pangit? imo cur in filios
maledictio ac parcite [promerita redundet? Sed hoc
posterigi] respondent: quoniam Chananæam ejus
posteri, maledictioni obnoxii fuisse, ob iniquitates peccatis,

+ [si hæc valerent]

Adamum genus humanum ab Adamum mortalitate facendi. Vide divinæ igitur benedictio Abrahami, cum justus ille fuerit, licet fidem quæ ubique fuerint imitati: Enoch autem et Noam transferri ab hoc ævo non necesse, quia licet peccatores, tamen a communi perventu Adamo promissa fuerunt. Non absonum itaque esse, quod impii ac juris gens discretes fuerunt, qui vero ad impium descendere et adventus, id quod omnium prosecutorum comprobant exemplos. Neque quam igitur Deum Abrahamy nec gavit, verum dicendo Deo: quia semen tuum terram istam hæreditabit; hoc modo quo hæreditas ista et ad observatores venit, an scilicet posteritatem an unus omneo gentes [illegible] [illegible] [illegible] Deo primum, paucissimis, legeis suas [illegible] quos reprobavit. Quarum enim gens altaria figuram gerebat: [illegible] Deum, sacrificia [illegible] [illegible] acceptarum esse; non quod opus ita haberet, nihil enim ignis absumpsit, sed quod indiscrete ab [illegible] hæc victimas hominis cupiat. Ignis porro pro igne non aliter, sumum non aliter, pro mandatum usu [illegible] quo autem hæc loco Deo tangat D. Sacrificii figuram portinet. Occisio vero solo hæc contigerunt, ut innuatur longo satis post tempore veniendam esse eversionem. Affligimur autem ab Ægyptio semini Abrahami inferendam, Deo Deus [illegible] ut mandatio istio post tempus haud exiguum liberali; eo ordine liberationem suam cognoscat, ubi ille ne pro patrarent miracula universo terrarum orbi innotescerent. Ad Abrahamum divinus quippe ista cernens speculatus, hinc ordinatio est Dominus prosequitur dicens. Quo dictum circa occasum Solis; prosequitio quæ immigrantur; quod nimirum ei præ cæteris conditionis objectus, ut novi progressus est succedant, postquam divinarum auctor obligatos benedictio. Contextio autem non talio intelligitur, qualis mente capta rum solet esse, verum admixtio, ya visibilis ac invisibilium mentio convenio, qualis Paulus ait dicens: Sive enim mente excedimus, Deo, sive sobrii sumus, vobis: cæteri enim infirmam ita sumum non intelligit. Timor vero tenebrosus, non is est qui terribilis est [illegible], sed qui sapientiæ partis caput est, non cognitu cuipiam facilis; cumque magnus ad timorem iste, pavoris certe non obligat. Ad hæc illustrandas hæc facit istud: Posuit tenebras latibulum sum: Dedivinarum enim superna valium eandem platio atque comprehensio, magnos quos vivos veritatis quasi corrupit. Campestres deinde profanis sent per medium divisionem — ad quem illustrandum quo tuleret eas quæ accidentia patriarcha possit, magnorum rerum symbola edant, quæ mox ipsidem percurrigunt. Ipsos autem nunc

// [Cum vero contrafactum esse nihil ming videamus]

2 Pers. ignem collibus demonstrum significatur,

2 Cor. V, 13.

2 Reg. XXII, 12.

τὸν Ἀδάμ, ὅλον ἐν τῷ ἐναντίον δικαίᾳ χειρὶ
Ἀβραὰμ ἔχειν εὐλογηθῆναι τοῦ ἐξ αὐτοῦ, καὶ
ἐν αὐτοῖς ἐνομίσθησαν. καὶ τὸ μὲν Ἐνὼχ καὶ ἄλλοι
τινὲς διαπεφωνῆσθαι εἰσὶ ἐξαιρέσει, ἐὰν καὶ ἁμαρτωλοὶ ὦσι
καὶ, τὰ δὲ τῶ προσώπου Ἀδὰμ κοινωνίας ἐφ'
ὧν τὰ ἀπόνοια τοῦ ἀπὸ δικαίᾳ ἄλλους μὴ ἐκβεβλῆσθαι
τοῦ ἀπὸ ἀλλοίων δικαίως ἐκβλῆσθαι, ὡς ἡ τῶν πρώτων
ἀλλοτρίων. ὅτε ἀπιστίαν ἦν Ἀβραὰμ, ἀλλὰ τὸ θεῖον
ἡθέλησεν ὅτι κληρονομήσῃ τὸ ἐκβεβλῆσθαι τὴν ἴδιαν
γενεὰν, ἔχθιστη τοῦ κληρονομίας τῶν γένων, πολ-
λοῖς καὶ ἄλλοις ἐκβεβλῆσθαι τὸ ἔθνη ἢ ἀφ' ὧν
Θεοῦ δὲ αὐτοῦ πρώτων πρώτων τὸ τοῦτο
ὁ διπτοφάνος, ὁ γὰρ κλήρους τὸ πυρὸς τὸ βοῦν
λαβόντες τὸν τόπον, ἡ διὰ ὅτι διὰ πυρὸς ἀπε-
δεν κατασημαίνεται λέγεται τοὺς θυσίας θεοῦ
ἐχθίων, ὁ γὰρ ἀπόλυτος τὸ πῦρ, ἀλλὰ παθῶν
ων. καὶ ὅπου τὸ ἀπυρόβλητον ὁ καπνίζεται πῦρ
ὡς ἀδὲ ὕλιος, ἀλλὰ τὴν θεῖαν πρώτων τοῦ
τοῦτον· πρὸ δυοῖν δὲ ὅτι ὁ τοιοῦτος ἐχέτω τὸ
πρῶτον. τὸν ὑπ' Ἀμμωνίων δὲ κάκωσιν ὑπομε-
νεῖν ἵνα ἡμέρᾳ τοιούτων ὁ τὸ πλῆθος
ἀναλλάττοντες, ἡνίκα ἐπιβάτου τὸν ἀναλλάξαι
γνωσθῇ δὲ αὐτοῦ ἐν πάθει τῷ θεῷ δι' ἀνεπιμ
βασίων. ὁ δὲ Ἀβραὰμ ὡς ἐξὸ διάφανε δικαίᾳ
ἐφοβεῖτο φόβον τελεῖν πρόβατα, τὸ δὲ πρὸ
ἀλλὰ δυοῖν πρώτων ἐπιφάνεια, διὰ τὸ πρῶτον
λαβόντας αὐτοῦ τὸν τῶ πρώτου κατασκέψεως ἡ
σίαν, ἵνα ἄλλη αὐτοῦ πρώτου διαθήκης φο-
νεύων ἐπ' αὐτοῦ ἐνδηλίας. ἔτσαυτος δὲ ἐχ ἡ πα
ἐγκρίνων ὁ σῶμα, ἀλλὰ ὁ δυοῖν ἐκβεβλῆσθαι ἡ τοῦτο
σίων ἀπὸ τῶν ἐρεανῶν ἐπὶ τὸ ἀέρα, ὁ ὁ
Ἀνδρέας. ἐπὶ γὰρ ἐξέκαμεν θεῷ, ἐπὶ ἐνδηλο-
γῶν ἐσῖν, ἐ γὰρ ἐαυτὸν ἐνδηλῶν· ὁ ἐκστρεφὸς
δὲ φόβος ἐν ὁ ἐκστρεφὸς ἐστίχων, ἀλλ' ὁ ἐνδίκας,
καὶ οὐ πρῶτος γινωσκόμενος, φόβος δὲ ὧν
ἔκστρεφὸς, ὁ ἐκστρεφὸς ἐνδηλῶν. τρόπον γὰρ
τὸ ἔθνος ἐκστρεφὸν ἀπεκρίθη αὐτοῦ· ἢ γὰρ ἐν
ἐνεργείων δηλωτέον θεωρία τε ἡ καταλαμψις
καὶ τοῦ ἐνδήλου ἔθνων ἐπαγῆ. Αἱ δὲ λοι-
πὰλλοι λόγοι ἀνὰ μέσον τῶν ἡμερονομιῶν
ἡ φανέρωσα τὸν τόπον πρὸς τὸ τὸν πατρίαρχον
ἐξῶ τὸ γινόμενα, ἡ δύναμαι ἐνδήλων ἐνεργεῖ
ἔσας ἀναλήψεσι διεγνώσθη. ὁ δὲ τῶν πρώτων

ξιωθέντα ὑπομένειν τοῦς ἔθνους, ἀλλὰ χ διὰ μυθίου
ὁ τόπος παρὰ Σιδονίοις· ἐνταῦθα γὰρ ὁ τόπος ἀδὰλ χ
ἐπίτριτος ἔχει, ἐν ᾧ τῷ πρὸ τοῦ ἐδόκει ἐδιάζειν τοῖς
καθ' ἡν τοῦ Δι' βλασφημον. Τῶν δὲ ἀπίστων τὰ
πρακτέα χ ὅτι, ἐπιστροφὴ ἐκ τοῦ ἀπὸ θεοῦ χ ἀβε
ᾶ διὰ τὸ κλίβανε ὑπομένειν, ἵνα πάντα κατὰ τοῦ
ὀφθὲν ἐπιτελέσαι λόγον. τοῦ δὲ λαμπάδων διεξ-
ὁδῶν τὰ ἡγεμονεύματα, ἐβεβήκοτο ἡ διαθήκη ἐν
τοῦ λίβανος, ὃν ὑπερβαίνει δὲ χ τὰ ἑξῆς· ἐν δὲ
τὸ ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἕως τοῦ πυρὸς, ἡ δὲ πρᾶξις
δια ἐναγγελία τοῦ ἐπιβαίνει τοῦ ἁγίου ἡ ἀρετὴ ἐστιν
ἡτοι σῶν τῶν ἐγκλεῖν ὄντων· ἐν δὲ χ εἰς τὸ ἐπι-
χεῖσθαι πρᾶξιν τοῦ ἐναγγέλου τοῦτο ἤγετο, ἐπισ-
χεῖσθαι ἀπὸ ἐντοῦ τῶν ἐθνῶν χ ὑπομονῆς
τοῦ.

ψ13 " Καὶ κατοικιῶν αὐτοὺς ἐν ἔτη. ὁ πρᾶγμα ἔχει
ἐντεῦθα τὰ ἐν τῇ θεοῦ, ἐκφέρει δὲ ἡ ἔρευνα αὐτὰ
ἐν ἐνιαυτὸν ἡ δύναμις κυρίᾳ. ὁ δὲ ἔρευνα ὡς
πληθυντικῶν ὧν ἐν ἐτῶν ἐνιαυτὸν, ἀλλὰ σα
τὰ ἐν ἔτη, ὁπόσις ἐκφέρειν χ τὰ λ. ἔλεγε δὲ χ
τὸ ἔθνος ᾧ ἐδουλεύσαν, καταπονεῖσθαι αὐτοὺς χ
τὴν πολλὴν δὲ ἀποδεκτὴν. ἡ ἱστορία ἐδιδάσκει ἐν
ὡς παρακινοῦσθαι ὅτι καὶ ἐν χρόνῳ τινὰ κακωθῆ ὁ θεὸς
ὑπ' ἐκείνου τέλη τοῦτο παρ'. πῶς δὲ δουλεύσαν-
αὐτοῦ τὸ Αἰγύπτῳ ἔτη μόνα εἶπε νῦν φησὶ ἢ, ὅτι
καὶ ἐν τῇ χαναν πᾶσαν παροικίᾳ πρόσκειν, ἕως δὲ
θοῦτος ἢ Αἰγύπτῳ βέβαιοτο τὰ ἔθνη. καὶ ὁ ψαλμὸς
λοῦ φησὶν· ἐν τῷ ζῆναι αὐτοὺς ἀριθμῷ ὀλίγῳ
ὀλιγοστοὶ χ παροικοῦσιν ἐν τῇ χαναάν χ ἐν Αἰγύπτῳ,
ὡς φησὶ ἐν τῇ θεοῦ φησὶν· Ἀβραὰμ δὲ ἐτῶν παρ-
κυβεν ἐν γῇ χαναάν, ἑκατὸν δὲ ἐτῶν ἐγέννησε
τὸν ἰσαάκ· Ἀβραὰμ δὲ ἐτῶν παῖδας ἐγέννεν· ὁ
δὲ ἰσαὰκ ἐ ἐτῶν ὢν, ἐγέννησε τὸν ἰακωβ, ἐ δὲ
τὸν λευ ἰακωβ ἐτῶν ὢν πβ, ὁ δὲ λευὶ ἐτῶν
ὢν κατῴκησεν ἐν Αἰγύπτου· τὰ πάντα ἔτη παρ-
κυβεν ὁ δὲ χαναὰν ΣΙΕ. ὁ δὲ ἀπόστολος παρέ-
θηκε λ, τάσι πρὸ τοῦ διαθήκη ἡν ἐποιήσατο ὁ
θεὸς σὺν τῷ Ἀβραὰμ ἐ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ παρ-
οικίαν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ΣΧΛΙ· τὸν τὸ νόμου δόξεως ἐν
τῷ λήμοντι χρόνῳ ἐδιδοῦ.

ψ16 " τεσσαρακοστὴ δὲ ἔτη. Τοῦτο φασὶ πάντες σχεδὸν
ἐσι μαρτύρων ἔνιοι ὅτι ἔζησι γέγονται θανάτῳ οἱ
πρεσβύτες τῶν παιδισκῶν, ἐ τὸν τῷ θεῷ μακροθυμ-
ου· ἀλλ' ἐ σύτου τῷ αὐτοῦ ἀφορμίας, πολλαχ

tandum ignis dum foedus ferietur apparuit, verum
per deorem quo ire debet ad ignes ordinas educuntur.
Ex enim cum Ex premisa complectatur Ex pactus, immo
dio ignis datur alius ipsum illuminationem, conflagra
tionem alius evolvendi. Illi autem qui eorum qui de fa
cienda fuga audiverunt instituendus est deliberus,
illuminationem dei opus est ad timore. Quae fa
ferunt significandum ad omnes secundum ratio
nem rectum peragendum. Cum lampades vero per
transirent per medios divisiones, foedus firmato
est, ingrediente deo. Semini tuo &c. Eleganter pro
re addidit ac flumen usque ad flumen; promis
sio enim sanctis pene seminis maxime convenien
tibus est, quae inter rerum fluidarum cadaverumve
media perseverat. Forte tamen eharum, perspicuis ten
tationes homini avitatio studioso obvenire solitas
hac additur, istud percolabis, cum nimium ille in
medio eorum qui affligant eum constitutus, tempesta
men superiori existat

Et affligent eos cccc annos. Neutquam hisce ver
pugnant ea quae in Exodo dicuntur; ibi enim istiu
modi: post cccc xxx annos exit vivus Dominus Exod. xii, 40
cenim hoc loco affirmatur post, priscisse. cccc an
nos eos vixisse. Ex quod annos cccc, quod ipsum
xxx istos annos subinnuit. Judicavit autem deo
gentem cui servierunt, egressi Aegyptios plurimis
multum eam apparatum, in historias nav
ratione eorum quae Israelitis ex Aegypto egressibus
evenerat, invenimus; quae decemus, quod licet dele
quo aliquem deus affligat, bono tamen finis
ipsum bonum eadem cccc annos ad, cum ccxv
Saltem annos in Aegypto servitutes transegerint?
Computantur ante anni quos peregrini in terra
Chanaan antea transegerunt, usque ad tempus quo
Aegypti egressi gentes Chananaeas, haru[illegible] ex
habuerunt. Ingressi enim Abram Isaacus &c. cum essent Ps. civ, 12.
numero breves paucissimi & peregrini in terra Cha
naan & in Aegypto. Abraham namque, ubi in Ex odo
dicitur lxxv annos natus peregrinus factus est in
terra Chanaan; Credamus deo Sancto. Isaacus genu
it. Peregrinus ita fuit Abraham xxv annos fa
cto. Isaac Ex ageden vir Jacobum genuit; Jacob
vero, qui cum natus esset annos lxxxvii; hic
porro anno aetatis suae xlm in Aegyptum descendit
ad deo tempus omne quod peregrini in terra Cha
naan transegerunt ccxv annos confecit. Apostolus
eadem xxx adhuc annos superaddit, numero isto pro
ccxv annos] gratia, temporis quo foedus dei cum A
brahamo pepigerunt, tempus item quod in deserto
ites facientibus Ex Aegypto, usque ad legis promulgati
onem abiit.

quarta vero generationem. Juvunt nonnulli an me
tumistido, peccata mentibus, quando nimium male
digni sunt Palestinae incolae indicans, an vero
longanimitatem Dei? Si enim peccatorum illorum nitium

cul dum cerlet autem peccatum istum prænoverunt. Stil nam tempus pœnæ post impletum demum peccatorum malorum profligij agi festinavi, quemadmodum CXX anni diluvii tempore, Niniveve ccce annorum spatium concessit. Deus ad nostra ipsius de hac longanimitate videatur. Istorum enim ignorantiæ tempora evasit, tempora contexit, quominus amplius peccata cumularent impediens, atq; ne in plures generationes offenderentur malorum hæreditas prohibens. Ad eum vero [non eo fine ut cumulatur] crescat Chananæorum peccatus, sed Dei tempus pœnæ eorum destinandum, tam longo prodiit, ut augescerent interea semen Abrahami, fierentq; pro fide debebant signa atq; miracula. Nostri quidem, pro hac ratione Dei potest nondum enim impleta sunt. [Respondeo dupl ideo hoc Dei ad celendabus optimo jure prophetæ peccata eos exterminavi. Nempe eadem cum dicit Deus peccati me, non hoc quod patitur dicit, neq; hoc quod dicit patitur, sed inconvenientiam ab quæ absurditatem rei facti [quæ indignabimen provocantis] indicat. Sic & angelus Balaamo quieno: nisi flectens[set], nunc[quidem]e: in Num. xxii, 33.
perfectionem, animam vero servabim incolumem, non quod animam cupiat lucrari, sed Balaamo servorem volens imitabere. Concedi tamen potest hunc quorum verborum idolum semum esse, quod peccatorum malorum nondum fuerit impletum. Ipsele land enim justi adhuc filij in Palæstina vivi, Mes chios deeus Dei Sacerdos, alique quamplurimi; Sanc enim Rex ille atq; Sacerdos non fuisset, nisi ex parentes extitissent. Verba ita, nondum impleta sunt nihil eius significant quam quod non Is. xl. 2.
dum defecerit Sanctj abis: Decem enim Sanctj ab integras aliqua urbe extirpatum accidere posset, hanc autem multo plures prodebant. Observandum porro est generaliorem eorum annorum completi spatium, quod generatio a Levi qui in Ægypto fuit habitavit numeretur; Levi, Caath, Amibram, deos enim quintam a Jacobo generationem vidi. Elegantes autem dixit, nondum enim impleta sunt: sed tempus ibi in Deuteronomio est: Deuteron. ix, 5.
non propter justitiam tuam, nec propter sanctitatem cordis tui tu introibis hæreditare terram eorum, sed propter impietatem gentium istarum Dominus exterminabit eos a facie tua. Et firmet sermonem suum quod juravit Dominus patribus vestris, Abraham, Isaac & Jacob, in diebus ea quæ testamenti Deus constituit Abrahamo. Item.
Gydeo sacrificium propterea præcepisse, ut, quemadmodum mos apud antiqeos erat, Ungrine fortes pangeretur Deo hominum humano more. Primo[ly] decurritdem prædi Abrahamus dixerim Deo[t] dicere[t]allem quæ fuisse debuerit, reliqua ipso[s] peregit; Deus autem ipse representabit per modum [per]vasionis. Juramenti autem ita vis erat atq; significatio;

ἤδειν ἄρισ. ἡ δὲ προθεσμία αὕτη τὸ ὅσον διδο-
ται ὡς ἐπὶ τὸ κατακλυσμὸν τὸ ἐπὶ τῶν ἑκατὸν
κ' ἔ. ὡς τὴν μακροθυμίαν βλάπτειν δοκῶν· ἐπ'
ἐκείνων μὲν βυσσιτίων ἀναβλύσεων πληρουν ἀ
φορμάτων, ἐ κακῶν ὡς πλήρωσιν ἵνας ὀπίσ
τερον τὴν τῶν πονηρῶν διαδοχήν. ἐνταῦθα μέν
τὴν προθεσμίαν ζήτησιν ὃ τὸ πλῆθος τοῦ ἔθ
ἔθνεσι τὸ ἐπίσπα γενεᾷ δὲ τὰ ἡγούμενα
βιπῶσι. πῶς δὲ τὸ ὀπίσω μὲν ἀναπληρωθῆναι,
ἵνα εἴπῃ ὅτι εὐδόκησε ἐκβαλλόντας δ' ἀφορμὰς
καὶ μὲν ὅταν λίθῳ στερεσθῆναι, ὁ τοῦτο λίθος
ὁ πάσχ, ὅτε τοῦτο πάσχ ὁ λίθ, τὸν δ' τὰ
ἡγούμενα ἀποίαν παρίσηθι. ἡ δ' ἄγγελος λέγει
τῷ Βαλαάμ, ἡ δὲ μὴ ἀπέκτεινα ἂν σε, ἡ μὴ
ὅτου περιεποιήσαμην, ἀλ' τὴν ὄνον ἐκρύβαγε δ'
λων, ἀλλὰ φοβῶν τὸν Βαλαάμ. ὑνατον δ'
ἐ ὡς μόνω τὸ σώζῃ πληρωθέντος τῶν ἁμα
τημάτων φθεῖ· ἦσαν μὲν ἐν παλαιστίνῃ ἔκειρι
ὁ Μελχισέδεκ ὁ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ἐ ἄλλοι πολλοὶ
ὁ μὲν δὴ οὐ ἦν ἀνδὸς ἱερεὺς τι ἐ βασιλεὺς, ση
ὅτων τῶν περιόντων. τὸ δ' ἐν ὅπω ἀναπτύξ
φανεῖ, ὅπω σκληρότερ ὄθιος ἐξ ἀνῶν, ἵνα
μὲν δικαίοι ζῶντες πολίτ· τότε δὲ ἐκ ἀλίβη ἦσαν
διπροσώπων δὲ ὅτι ἡ γενεὰ ἓν ἐστιν, ἡ ἐκ
τοσῶν γενεῶν ἀφθάστως αὐτὰ τὴν πεδινὴν
Ἄβρασὲ ἀπὸ Λευῖ τῷ φήβαντος τὴν Ἀθηνᾶ
Λευῖ, Καάθ, Ἀμβρὰμ, Μωϋσῆς· ὃ δὲ τὴν ἐξόδου
πεμπτὴν φυὴ γενεὰν ἀπὸ Ἰακωβ. καλῶς δ' ἐπ
ὅπω μὲν πεπλήρωται· ὡς μὲν ἐν διντερεσσημεῖ
φυὴ, ἐχεῖ δὲ· τὴν δικαιοσύνην δὲ μ' τὴν ὁδοῦσθαι
τοῦ καρδίας δὲ, δι' ὑβηρυὴν κληρονομεῖν ἵνα
Ἰεῦ ἀγενῶν, ἀλλὰ διὰ τὰν ἀδίβαγαν τῶν ἐθνῶν
τούτων κύριος θεὸς ἐξολεθρεύσει αὐτὰς πρὸ προσώ
θε, ἡ ἵνα στήσῃ τὴν διαθήκην ἣν ὤσηε κύριος + ἡ ἵνα
τοῦ πατρῶν ὑμῶν Ἀβρασὲ ἡ Ἰσαακ, ἐν τῇ
πρᾶξις τάχιε ἡ ἀπόστο κύριος ὁ θεὸς τοῦ
Ἀβρασὲ διαθήκην λέγει. ὁρᾶς ὅτι ἡ ὑβὶα ἐστιν
τὸ περιμένειν, ἵνα καθὼς ἔθος τοῖς παλαιοῖς
ὑμοροτον ὑποκύπτειν τὴν πρὸ Ἀβρασὲ διαθή
κην, ἀνθρωπίνως· τὸν ἀνθρώπων πληροφορεῖ
ἡ πιστώσεως. τοιγαροῦν ὡς ἐν τῷ τοῦτο ἐφίλε
λαιο, ὅσον τῷ θεῷ σφὼν λαβὼν προβάλλοντο,
ὑτοῦ τὰ λοιπὰ προσέθηκεν. ὁ δὲ θεὸς ἐ πρε
τυπώδης διὰ σκιᾶς ὑπεξίτο· ὑνατὸν δὲ ὁ ὅρκος

+ post Abrahamum

+ cum Abrahamo

† Illaq; cum apud Chaldæos mossile obtinerent

ἅτινα οὐ γεγράφηται ὡς τοῦτα· ὅτι δι' ὅρκου ἔδειξεν
ἑαυτὸν, δηλώσων ὁ θεὸς ἀποστόλοις ὅτι τοῖς
δι' ἀβεβαιότ ἐπαγγελμάτων ὁ θεὸς, ὅτι καὶ ἐ-
δύνατο ἐξ ὑποστάσεως ἄφθαι, ὥστε καθ' ἑαυτὸν, ἢ
τὰ ζῷα. τοῖς δὲ οὐδ' ὅλα ὑπόστασις ἐστὶ πα-
πιστεύεται τῷ θεῷ, ἢ σάλπιξ τοιαύτην πίστιν
ἔτι ἐλπίδα αὐτῷ ὡς δικαιοσύνην· ὁ δὲ δίκαιος
φησὶν ἐκ πίστεως μου ζήσεται. ἡ αὐτὴ ἐστιν ἡ πα-
ὶ ὡ κόκκου βιαίτεως ὡς ἐ ὄρη σαλεύσειν, περὶ
πῶς τοῖς ἀβεβαιοῖ ἐλπὶ ἐν τῇ βίβλῳ γεγραμμένῃ

ψ 15 " Σὺ δὲ ἀπειδύσῃ πρὸς τὸν πατέρας σὺ φα-
νεται ἐν τῷ πρεσβυτ τὴν ἐκ τοῦ βίου ἀναλύ-
σησιν αὐτοῦ παραλλάσων, πρὸς δὲ ἀναβλήσιν ὁ
βάδος ἐν γήρᾳ ἀπειδεται τοῦ βίου. ὁ δὲ ἀφαιρέσεων
ὑπερεχόντως ἔχη δόξησιν, παραβολὴν ψυχῆ
ἀπῆν ἐν ὁ βαδίσθος πρὸ τοὺς κατὰ πνεῦμα
πατέρας τῇ ὁμοιότητι τῶν τρόπων ἡδὺ ὑπαρ
χων αὐτῶν. ἐναβῶν δὲ τῷ ψυχῇ τὴν ὁδοιπο
ρίαν ἀντίθεται ἢ πρὸς τοὺ πατέρας ἡδίαν,
ὡς ἐμάθομεν. ὡδῇ πάντες οἱ κατὰ βαδισμὸν
γένει τάτε ἢ πατέρες ἐπαινετοί· ἀπῆν, δὲ τῆς
ἀγίνης ἐκ ἐν ἡμέρᾳ σκοῦ, ἐν ᾧ πάλαι ἢ τῶν
πονηρῶν τὸ σῶμα τοῦ ἀπολύονται, ἀλλ' ἐν ὑπ
ρῃ κακοῦ.

φ 85 " Κατὰ τι γινώσκομεν ὅτι κληρονομήσω αὐτὸν;
ἐκ ἂν κατὰ τὸν πιστεύοντα πίστιν διδοῦσθαι
τὴν αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, ἀπιστῶν, ὡς ἂν τις ἡ-
μῶν, ἀλλὰ μόνοτε πιστεύων πάτερον, τὸν ἡ
ἐν αὐτῷ τὸν περὶ τῶν πιστευτῶν. πρὸς δὲ
λόγῳ ἀπροβλήθος ἔναι ἢ ἀπόκρισις, ἢ ἀπὸ τοῦ λαβ
μοῦ δ' ἀφορμὴν πεζεβάλλων. μόνοτε ἐν ἐρωτήσει ὡς
ἐ πάντα πάθημ ἐξ οὗ πάντοτε τὰ ἀποτελέσματα
ἐπιδέχονται γνῶσι τῶν κληρονομίαν ὑπ. τινες δὲ
φασὶν ὡς νῦν διαφορὰν ἢ ἐν ἀρχῇ τῆς πίστεως
ὡς διὰ τὸ σκληρὸν τῶν ἐπηρτισμένων ἀπίστως
ἔχειν πεῖσαι ὅτι ἔχη νῦν περὶ τῶ κλήρου τῶν
ἀνθρώπων διὰ τὰ τῶν ἀσεβῶν ἐπιδιατο παρα-
βλήματος. ὁ δὲ ἔβραῖος ἐλέγε τὰ ζῷα ἀρχῆς ὁ-
τινα προφέρεται ὑπὸ τὸ διδασκαλεῖον μονονὶ λέγε
δὲ ἐν τῷ ἑβραϊκῷ κεῖται ὑπὸ τῇ τριετίδος,
τριβούσας ἢ τριετούντα. ἐκάστῳ γὰρ τῶν λε-
γομένων τριῶν ἡλικιῶν ἀναφέρεσθαι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐ-
πὶ τὸ διδασκαλεῖον. βαδίσῃ μὲν ὑπὸ τὸ πεζεβάτε
καὶ ἄλλος, τὰ μὲν κεῖται ἢ ὑπὸν ἢ ὑπὸν, τὰ δὲ

[illegible] Hac mihi [illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible] Quamvis enim omnino Hebr. VI, 13.
Deum praedicisse D. Apostolus docuit, cumatu: Abraham namq; promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem juraret, major em, juravit per semet ipsum &c. Observus autem quibus argumentis per Judaeum fidem dei habuisse Abrahamum S. Stevenson, & talem quidem fidem qua imputatum ei ad justitiam fuit: Justus enim in propria fide, & alle mea vivit. Haec est fides grano sinapeos similis, quae tamen montes transponere potest: quam nemo ante Abrahamum S. Stevenum testimonium tulit.

Te autem ipsum ad Patres tuos. Primo intuitu discessum & hac vita ei videtur annunciare; si anagogicum vero sensum sectemur, sapientem in pace vitae quae [hujusmodi docemur]. Peccator contra confusus perturbatos animo volut cogitationes, animae habet externam. Sapiens hoc ad spirituales suos Patres, quorum propter morum similitudinem filii ad abit. Haec ipsa vero etiam animae immortalitatem innuitur, dicitur ad patres [premendum] significativum sensu. Non enim omnes qui secundum carnem majores ejus parentes suos fuerunt laudem promeruisse. Ad eos autem abit non in sepulchrum magnae in qua multi pervenerunt quos Dominum corpore ejus deserunt, sed in sepulchrum bona.

Secundum fidei actionem quod haereditate eam Ejus existimare [forsan potest aliquis, non decesse eum per fidem habet, impatiebatur ei ad posthum, [ut] vivere & honore. Verum finis laudis fidem amplam habens, desiderium quae accurabam eorum quae promissum credebat, postulato. Ad eos autem plane huic praedicti incrementum esse videbit res provisas nihil juvenem timuit. Sed [illegible] quae [illegible] ubi omnia decrevit, quibus praecedentem tempore tibi sunt scabilia curvi, haerit: [illegible] accurately cognoscere ubi debitum. Stephanus tamen nonnulli mirum non esse, cum infirmitas dubia [illegible] consilium, ob eorum quae promittebantur magnitudinem, fidem suspendisse. Deinceps autem obsequium se naturum pervenisse esset, de posterorum quae multitudine [praedixit obtinuerat exemplo, de fidem habet. Hebraeus paene aliquis abscondat animalium ea stabilem aggeratur quae in altari Deo offerunturque; dicit [pro [twenzenta] in Hebraico legi [tricentum vel tricentesimum [quasi dicas leviter]. Cujus enim levissimum animadvertere novis hoc dicendo addit in altari offerri; id quod [illegible] exemplo luculento evadet.

+ secundum scripturarum testimonium

& ouium enim genere & aridem & agnum & aniculã
[que diuersa sibi] avium pro diuersa specie nomina,
sicut & caprarum vtrarque genere. Aperum, caprum &
hedum. Simili ratione bouinum genus pro diuer-
sitate specierum huiusmodi nominibus distinguens. In
auibus vero alterius nullum reperiens discretionem,
ad lucrum perfectum in altaris sacrificium columbam
pullum columbe intelligitur. Thalmudis au-
tem omnia istius symbola sunt, sundam sacrificia,
oblationem, propitiatorii sacrificia pro delictis, quorum genere
placari & umbras valere scribunt. Iheronimus autem
in Hebraico legit columbas h. l. non habetur; columbã
enim in Hebraica lingua Iona significat. Quæ cum
quam sint loco Hebraicus textus, ghabbet, id est Tabal,
quæ omnium consensu pullum significat notat. Ipsi
iam autem hac voce, de altorum quos appellabant pul-
lis potius sentiunt, Apollinaris columbulas addit,
parum licet fideliter. Interpretatus Theodotion ne-
que ipse pullum columbe verbi appellationem omi-
sisse quidem, quem tamen quæ in Hebraico
legit non inuenit, inseruit. Mentitur pro autem
cum ita sentiat qui impie Abraham Abraham
mum de sacrificio hic ipsum agum esse. Omnia
enim permixta sunt & confusa, nec id quod Abra-
hamo celebratur, & observatione hac vel illa
[situs] gentium [ipsi] inducebatur. Pra-
terea nec sacrificium offerre Abrahamus ordina-
tum Sacrificiorum tamen tantum tabulam ab ydi-
olatria fugiendi, & animam, id in partes fallen-
tium animal diuidere, ab ocare Deo day, liberã
sacrificio dicendi, filiã habuit, imo & instituit
fore posteris suæ multitudinem, tenere ea edulia ex
ede demandam credidit. Quando autem & quomodo
deuentuum sit quæsiuit, non de ijs quæ manu
fecerãt & fierent, sed de ijs quæ non fuerant
manufacta, dijs, terræ. Vidit minimum gen
sum ab uno aliquo nixo originem ducere, deoq; lon
ga annorum series ad incrementa sua opus habere,
ad tantam terram repromissionis occupare quæd.
Indeq; ei Deus per tria animalia, trium generatio
num ab ipso oriundarum, sanctitatem & affectionem
offerendi. cum & animalium bacce ad inseruiendã
nobis, cibumq; necessarium suppeditandi, nobis fun
data. Et moses in decalo ipsi significat preby ter
ceribus posteritatis quæ erant asimilandi. Verum ipsi
tem eorum ad fin prospatio domibus habitandum,
pulsa columbarum ad unius. Afflictionem pene ab
Egyptio eis inferendam, omnium deseruationum in
cautionem sei præmunitã avium sin corpora ab eo
rum descendentium incursui fuduram similem sibi
dos tamen ab eo pene eos inuit, facile impeba
eorum Deo auertente, premandum & Abrahamy
abegit aues ne noxam. Diuino animanti & qualibet
scies inferenti. Et hac omnia ipse intelligens
quam ait Scando cores &c. Credidit Abrahamus
rhen signis istis futuris, id quod in augurijs &

Hebr. VIII, 3.

τερον ἡ λόγεον ἡ ἔγγιον ἐστι δὲ τῶ βοὸς ἀνε-
λόμενος ἂν ὀνομάσαις. τῶν μὲντοι πλανῶν διαφε-
ρει ἀκριβῶ πάντως, ἀλλὰ δῆ τῶν τελείων ζῴ-
ων προσφέρειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. ἡ περιστε-
ρὰ δὲ ἐστι νεοσσὸς περιστερᾶς. σημαινει δὲ ταῦτα ὁμω-
νυμα ἐστι τῶ τὴν ἀρίστην κληρονομίαν φέρειν διὰ
τῶν ἀρίστων θυσιῶν ὧν ὑποδείγματι ἡ ἐκκλησία ἐλα-
βεν ἡ παλαιότης. ἐν τῶ ἑβραϊκῶ δὲ καὶ
διὰ περιστερᾶς ἐκ ὕσης, ἐστι γὰρ τὸ ἑβραϊκὸν
τῶ περιστερᾶς ἰωνᾶ. τὸ δὲ ἐν τῆ ἑβραϊδι
βίβλω δ' προσφερόμενον τῶν ἐστι ταβαλ, ὅπερ
ὁμωνύμως ἐρμηνεύομενος νεοσσόν. ἀλλ' ὅμῶς καὶ
ἐπ' ἄλλα νοεῖν ὀρνέα δύναται λέγειν, Ἀκύλας
ὡ γεὸ περιστερᾶν ἐκδέδωκεν, ἡ δ' Συμμαχος
δωο. Θεοδοτίων δὲ νεοσσοὺς ἡμῶν περιστερᾶς
τὸ μὲν ἀκριβῶς ἐξέκλινε, τὸ δὲ ὃν κρατοῦν
τὸ τῶ ἑβραϊκῶ τέθηκε. ὁ δὲ δὴ τοιοῦτον κακὸ
τῶ ἀνοήτου τοῦτο τοιοῦντας, ὡς ἑβραϊκὰς
φαντικῆ τῶ διὰ τούτων ἐχρήσατο. πάντα γὰρ
σύμμικτα, ἵνα μὴ κατὰ ταῦτα ἢ κατ' ἐκεῖνην
ὕλη τῶν παρατηρῶν ἡμῖν τὰ ἐμνημόνευον,
ὁ μὴ δὲ δυλίαν ἡμυβάμενος φαίνεται, ἀλλὰ
ἐμποιούμενος. ἡνοῖτι μὴ ἂν ὅτι πρὸνοήμενος, ὑπὸτε
δὲ τῶ θῶ, καὶ ὡ ἅπαξ ἴσα τὸ ἔθνος αὐτῶ ἡ
κληρονομήσῃ τὴν γῆν. τὸ δὲ πότε ἡ πῶς ἐζήτη-
σεν τῶν ἐμβίων ἀφιδρυτῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν
οὐ ἐμβίων. εὗρε γὰρ τὸ ἔθνος αὐτῶ ἐ ἐνὸς
ἀκρβάνον ὠφὲν ἡ πλήθων ὑπὸ ἐξ τὸ πλῆθος
ὄθνη διόμενον, ὡσε ἡκιδιπλαιῶν αὐτῶν πλῆ-
θος ἐπαρχίας ἦν. ὀθνεῖο θεὸς διὰ τῶν ἡ αὐτῶ
ζώων διδᾶ τὴν τῶν ἡ γενεῶν αὐτῶν ἐρη-
ω κατασκεύασιν ἡ τιμοσέγειν. ἐπεὶ ἡ τὰ δῶρα
τοῦτα πρὸς κατασκεύασιν ἡ βροῶν ἀναλίσκειν
ἡμῶν παρασκευάσας, ἡ τὴν ἐν τῆ γεμῶν διατρε-
βὴν, ὡς αἱ τροφαὶ εἰς, ἡ τὴν ἀνῶν ἐπαίσοδον
ἡ ὑνοχὴν ἐς τὰ ἔκεῖσε ὡς αἱ περιστερᾶς, ἡ
τὴν ἐν τῶν ἀβροτῶν βλάβην, ἡ παντων δὲν
ἐναντίων καταδεῖσαι, ὥβπερ τὴν τῶν ὀρνέων,
ἡ τὴν ἐκ πάντων τέκνων φυλακὴν, τὸ θεὸν ἀπο-
διώκοντος ἔμπεσε τὰ ὄρνεα ὁ Αβραὰμ ἵνα
μὴ τέκνος ὑμηνύοντας. ἡ ταῦτα διδᾶσι ἡλῖ
βλυθέων γνῶσι ἡ τὰ ἔθνη. καὶ πεπίστευκεν ἡ
τῶ ὑπερβολὴ τοῦτος ὁ θεὸς ἐπὶ σημείοις, ἀλλὰ τῶ